

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΗΣ ΚΥΡΙΑΚΗΣ

ΛΕΥΚΩΣΙΑ, Κυριακή 25 Απριλίου 2021 • Έτος 13^ο • Αρ. φύλλου 658

Κυπριακή Πολιτική και Οικονομική Εφημερίδα

www.kathimerini.com.cy | €2,90

ΠΑΝΔΗΜΙΑ

Πώς ακυρώθηκαν οι εορταστικές εξορμήσεις

Το παρασκήνιο του μετέωρου βήματος

Την ώρα που τα κρούσματα αυξάνονταν ανησυχητικά και το ιατρικό προσωπικό σήμαινε στα ΜΜΕ σήμα κινδύνου για λήψη αυστηρών μέτρων αμέσως, η κυβέρνηση παρακολουθούσε αμήχανη την κατάσταση. Από την απόφαση της Δευτέρας, να μη ληφθούν αυστηρότερα μέτρα, μέχρι και το πρωί της Πά-

ραςκευής που ανακοινώθηκε λοκ ντάουν, υπήρξε σειρά αναβολών, διαφωνιών εντός του Υπουργικού Συμβουλίου και εντάσεων. Οι γιορτές του Πάσχα, οι οικονομικές προεκτάσεις, σε συνδυασμό με την προεκλογική περίοδο, ήταν οι κύριες αιτίες για δεύτερες σκέψεις για λήψη μέτρων. **Σελ. 10**

Ο ιός δεν παύει να εκπλήσσει

Πιο ισχυρό πλέον το οπλοστάσιο των θεραπειών

Από τα «αχατογράφητα νερά» του πρώτου κύματος, έως αυτή την εν εξελίξει έξαρση της πανδημίας οι επιστήμονες έμαθαν πολλά: δηλώνουν «εξοικειωμένοι» με την ασθένεια, με καλύτερη γνώση της παθοφυσιολογίας της, φάρμακα που

τεκμηριωμένα μπορούν να βοηθήσουν κάποιους ασθενείς, και εργαλεία τα οποία αν και φοβήθηκαν να χρησιμοποιήσουν στην αρχή, τώρα έχουν οδηγήσει στην καλύτερη διαχείριση ασθενών και στην αποτροπή της εισαγωγής σε ΜΕΘ. **Σελ. 21**

Περιβάλλον και κλίμα σε κίνδυνο

Η Ευρώπη διαθέτει το καλύτερο πλαίσιο για την προστασία κτηωδών, ωστόσο, αυτά απειλούνται πολύ περισσότερο από όσο αντίστοιχα είδη σε άλλες περιοχές του πλανήτη. Εν τω μεταξύ, ο Τζο Μπάιντεν φιλοξένησε διαδικτυακή Διάσκεψη Κορυφής για το Κλίμα, για να ενθαρρύνει τις μεγάλες οικονομίες του κόσμου να δεσμευθούν με πιο φιλόδοξους στόχους για την κλιματική δράση. **Σελ. 23**

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΝΙΚΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗ

Μήνυμα ΗΠΑ ότι δεν δέχονται λύση δύο κρατών

Η Ε.Ε. μπορεί να παίξει καθοριστικό ρόλο

Μία αποτυχία θα είναι κάτι αρνητικό για όλους του συμμετέχοντες, λέει, λίγο πριν από την άτυπη διάσκεψη στη Γενεύη, αποκλειστικά στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης, αποκαλύπτοντας ότι όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η Λευκωσία, η νέα αμερικανική

διοίκηση έχει διαβιβάσει στην Τουρκία ότι δεν μπορεί να είναι αποδεκτή η λύση δύο κρατών. Ο υπουργός Εξωτερικών ξεκαθαρίζει πως η Λευκωσία είναι έτοιμη για όλα τα σενάρια. **Σελ. 4**

✓ **Συνομοσπονδία** στο βάθος της πενταμερούς άτυπης διάσκεψης. **Σελ. 6**

Το τελικό τεστ στη Γενεύη

Με τρεις αξιωματούχους στο περιθώριο η Ε.Ε.

Με προσεκτικά περιορισμένες προσδοκίες από την ελληνοκυπριακή πλευρά και τα Η.Ε. και επιμονή σε νέες ιδέες από την τουρκική πλευρά, η άτυπη συνάντηση της ερχόμενης εβδομάδας στη Γενεύη δύσκολα

θα αποτελέσει την έναρξη μιας νέας διαδικασίας. **Σελ. 3**

✓ **Ερσίν Τατάρ στην «Κ»:** Με την Τουρκία έχουμε κοινό αγώνα και συμφέροντα. **Σελ. 7**

REMEDOL FC
Παρακεταμόλη

Λήψη Αναλγητική & Αντιπυρετική Δράση Ανακουφίζει από τον Πόνο & τον Πυρετό!

- Συμβουλευτείτε τον γιατρό ή τον φαρμακοποιό σας.
- Δεν είναι απαραίτητη η συνταγή γιατρού.
- Για περισσότερες πληροφορίες παρακαλώ ανατρέξτε στο φύλλο οδηγιών χρήσης του προϊόντος.

www.remedica.eu

Remedica Ltd.
Ταχυδρομική Διεύθυνση: Τ.Κ. 51706, 3508 Λεμεσός, Κύπρος
Τηλ: + 357 25553000, Φαξ: +357 25390192,
Email: drugsafety@remedica.com.cy LF/0149/02.02.21

Γεμάτη υποκρισία η πολιτική

Ψυχογράφημα Αν. Κυπριανού

«Υπάρχει πολλή υποκρισία στην πολιτική και αν δεν ήμουν στο ΑΚΕΛ δεν θα έμενα ούτε μία μέρα στην πολιτική έτσι όπως κατάντησε» λέει ο γ.γ. του ΑΚΕΛ, σημειώνοντας πως η πολιτική όφειλε να υπηρετεί τον κόσμο. **Σελ. 9**

Ολοι μαζί για μια ευρωπαϊκή κοινωνία

Βραβείο Ευρωπαίου Πολίτη 2020

Ο ηθοποιός Κώστας Βήκας για την κοινωνική του δράση και ο κερδοσκοπικός οργανισμός Κοινωνική Διαμεσολάβηση στην Πράξη (ICLAIM), ο οποίος ενισχύει τη δικαιοδική συνεργασία, έλαβαν το Βραβείο Ευρωπαίου Πολίτη για το 2020 που απονέμει το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο. **Σελ. 19**

Φρένο Κομισιόν σε έργα Αρικλί

Η «Κ» αποκάλυπτει ποιοι είναι οι λόγοι αυτής της απόφασης

Η Κομισιόν κλείνει την πόρτα σε έργα υποδομής στο ψευδοκράτος, που εμπίπτουν εμμέσως στη σφαίρα του λεγόμενου «υπουργείου οικονομίας και ενέργειας» του κατοχικού καθεστώτος και του «πρόισταμένου» του. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι η αποστασιοποίηση της Κομισιόν και η απόφασή της να βάλει στο ψυγείο έργα

υποδομής είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη «δράση» του Ερχάν Αρικλί και την εμπλοκή του ούτω καλούμενου «υπουργού οικονομίας-ενέργειας» και «αναπληρωτή πρωθυπουργού» του ψευδοκράτους, στη δολοφονία του Τάσου Ισαάκ. Κίνηση μεν σημειολογική, που δεν παύει ωστόσο να στέλνει μηνύματα. **Σελ. 5**

Εκπαιθήσεις και επόμενη ημέρα

Ανησυχίες κυβέρνησης, Κεντρικής, τραπεζών από αλλαγές

Τις προσπάθειες για αλλαγή του πλαισίου εκπαίδευσης, σχολιάζουν ο υπ. Οικονομικών, ο διοικητής της Κεντρικής και ο γ.δ. του Συνδέσμου Τραπεζών. Ο Κ. Πετρίδης επεσήμανε ότι ενδεχόμενες τροποποιήσεις στο πλαίσιο των εκπαύσεων θα δυναμίζαν την προσπάθεια για αποτελεσματική αντιμετώπιση των ΜΕΔ. Ο Κωνσταντίνος

Ηροδότου ανέφερε ότι οι προσπάθειες τροποποίησης του νόμου των εκπαύσεων δεν εξυπηρετούν τη χρηματοοικονομική σταθερότητα. Ο Μ. Καμμάς ανέφερε ότι η σταθερότητα και η αποτελεσματικότητα του νομικού πλαισίου αποτελούν πυλώνες στους οποίους βασίζεται η χρηματοπιστωτική σταθερότητα. **Οικονομική, σελ. 3**

ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ

Στη Γενεύη με σύνεση

Η εβδομάδα που μπαίνει προβλέπεται να είναι δύσκολη, τόσο επειδή η χώρα μπαίνει για τρίτη φορά σε σκληρό λοκ ντάουν, όσο και επειδή σε μερικές μόνο ημέρες θα αναχωρήσει για τη Γενεύη ο πρόεδρος Αναστασιάδης με την ομάδα του για την άτυπη πενταμερή διάσκεψη. Οπωσδήποτε ο πρόεδρος της Δημοκρατίας θα πρέπει να έχει στραμμένη όλη την προσοχή του στις διαπραγματεύσεις, με στόχο να διατηρήσει ζωντανή την ελπίδα επανένωσης της Κύπρου και να αποφύγει με μαεστρία τυχόν διπλωματικά προσκόμματα που θα τεθούν από το διδυμο Τσαβούσογλου – Τατάρ. Όπως και να έχει, άπαν το πολιτικό προσωπικό θα πρέπει να δείξει ότι σε ώρες κρίσιμες μπορεί να αρθεί στο ύψος των περιστάσεων, μακριά από μικροπολιτικά παίγνια.

ανταμοιβή

250+ επιχειρήσεις **800+** σημεία

Κέρδισε βαθμούς για να πληρώσεις λιγότερα ή καθόλου

antamivi.com.cy **Τράπεζα Κύπρου**

ΒΟΥΛΕΥΤΙΚΕΣ ΕΚΛΟΓΕΣ «ΣΕ ΤΡΕΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ» **Σελ. 17-18**

ΞΕΝΙΑ ΚΩΝ/ΝΤΙΝΟΥ
Ο ΔΗΣΥ δεν ήταν ποτέ ανεύθυνος

ΧΡΥΣΑΝΘΟΣ ΖΑΝΝΕΤΟΣ
Ελπιδοφόρα η συνεπής Αριστερά

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΟΛΩΜΟΥ
Επιτακτική ανάγκη η αλλαγή

ΜΑΡΙΝΟΣ ΜΟΥΣΙΟΥΤΑΣ
Η ΔΗΠΑ θα είναι μεγάλος νικητής

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΣΗΜΕΡΑ ΣΤΟ ΕΝΘΕΤΟ «ΖΩΗ»

ΑΝΑΣΤΑΣΗ
Ο θρίαμβος της ζωής
Ο ιστορικός Τζον Ντόμινικ Κρόσαν, εξηγεί στην «Κ» πώς η ανατολική χριστιανιστική διατήρησε το βαθύ νόημα του θριάμβου της ζωής και λέει ότι η τελευταία εβδομάδα του Ιησού είναι και η αντίστασή του κατά της κανονικότητας του 1ου αιώνα. **Ζωή, σελ. 1**

ΜΟΥΣΕΙΑ
Η Αθήνα αλλάζει πολιτιστικά
Εμβληματικά ιστορικά οικοδομήματα της Αθήνας αναστηλώνονται και αναπαλαιώνονται για να στεγάσουν χώρους πολιτισμού. Δημιουργούνται πολιτιστικοί πυρήνες που βοηθούν το city branding της Αθήνας - την προβολή του κέντρου και άλλων δράσεων. **Ζωή, σελ. 8-9**

ZENITH
THE FUTURE SINCE 1865

DEFY INVENTOR

Vassos Eliades Accessories Ltd
Nicosia - Limassol, Tel.: 22 897 361

ΤΑ ΙΟΥΛΙΑΝΑ / Γράφει ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

Γέλα κυρία μου, γέλα καλή μου

Η αίσθηση που προκάλεσε η είσοδος της Καλαμαρούς στο Pralina της οδού Στασικράτους μπορεί να συγκριθεί μόνο με την ανάρτηση της Ζωζώς τον περασμένο Φεβρουάριο. Πώς είχε γίνει τότε talk of the town το πορτρέτο με τις ανθοδέσμες - υπερπαραγωγές; Αυτό να φανταστείτε, αλλά σε καπέλο!

Ψάθινο καπέλο, με τεράστιο μπορ, διακοσμημένο με ροζ, γαλάζιες και μωβ ορτανσίες. Ένα ανθοκομικό αριστούργημα, που θα ζήλευε και αυτός ακόμα ο κορυφαίος σχεδιαστής καπέλων Φίλιπ Τρέισι. Η Ευγενία το υποστήριξε με φούξια ταγέρ, μπλε γόβες και ασορτί τσάντα. «Ζε-νιά!» ψιθύρισαν οι κυρίες στα γύρω τραπέζια, καθώς η Καλαμαρού διέσχιζε τη βεράντα τού καφέ, ξυπνώντας μνήμες από τους στιλιστικούς ακροβατισμούς των ιπποδρομιών του Royal Ascot. «Γιατί φόρεσες, μάνα μου, την Άρτα με τα Γιάννενα;» τη ρώτησε η Ιουλία, η μόνη που τόλμησε ν' αναμετρηθεί στα ίσα με το παράλογο. «Αφού μας κράζουν που μας κράζουν, ας ζήσουμε, αν μη τι άλλο, τον Τιτανικό με ένα κάποιο στυλ» απάντησε η συνταξιούχος φιλόλογος και οι φιλενάδες της κατάλαβαν φυσικά σε ποιο κράξιμο αναφερόταν.

Αβέρωφ, ο γντευτής των αλόγων! Καβάλησε το άλογο με αγγλοσαξονική χάρη και στέναξαν τα social media! Καπέλο τζοκέϊ, λευκό μπλουζάκι και σκούρο τζιν. «Ιδού τι βγάζει η λεβεντογέννα Αργάκα» κόρδωνε η Καλαμαρού, σε μια απέλπιδα προσπάθεια να δικαιολογήσει την επικοινωνιακή εξωστρέφεια του αρχηγού. «Αυτό το κόλλημα με τα φερσίματα της αγγλικής αριστοκρατίας μήπως πρέπει να το δείτε κάποια στιγμή στον Συναγερμό;» σχολίασε η αριστερή (με την καλή έννοια) Κουλλίτσα Κυριακάτου. Είτε τον χαρακτηρίσει κανείς «μπαλαζέ», είτε «αλλού γι' αλλού»,

Η εξτραβαγκάντζα, με τον αενάως ευρηματικό Αβέρωφ καβάλα στο άλογο, ζύπνησε στο καρέ μνήμες από τις ιπποδρομίες του Royal Ascot.

γιάδης το 2018, όταν φωτογραφήθηκε σαν Άγγλος ευγενής στο κυνήγι της αλεπούς. «Ο Δημοκρατικός Συναγερμός βιώνει τη συλλογική φαντασίωση ότι η χώρα είναι ένα απέραντο Ντάουντον Άμπεϊ» σχολίασε η Ιουλία και όλες βεβαίως αντιλήφθηκαν πού ακριβώς στόχευε ο σαρκασμός.

Ο Κυριάκος Κούσιος, αποκαλούμενος και «Λόρδος» στους κύκλους της αστικής Λευκωσίας, εξελίσσεται σε ρόλο. Σε κάθε περίπτωση, καταφέρνει να παραμένει τραγικά αποστασιοποιημένος από τον ρόλο του. Είτε τον χαρακτηρίσει κανείς «μπαλαζέ», είτε «αλλού γι' αλλού»,

το γεγονός είναι ότι ο κυβερνητικός εκπρόσωπος διατηρεί μια παγερή ψυχραιμία, όταν βρίσκεται ενώπιος ενυπίω με το πολιτικό σύστηγγλο. Τελευταίο παράδειγμα το πόρισμα Νικολάτου, στο οποίο αποκαλύφθηκε πως το 52% των πολιτογραφήσων ήταν παράνομες, και ο Λόρδος Γκράνθαμ της κυβέρνησης Αναστασιάδη απάντησε: «Μην το αναγούμε σε μείζον θέμα». «Στο δρόμο που χάραξε ο Σπύρος!» σχολίασαν οι κυρίες, καθώς θυμήθηκαν την επική ατάκα του προέδρου Κυπριανού, όταν τον προκάλεσε η αντιπολίτευση να παραιτηθεί: «Προς τι και διατί;», ήταν η ιστορική πλέον απάντησή του. «Εποχή παντοκρατορίας

ΔΗΚΟ. Ωραία χρόνια!» ομοφώνησε το καρέ.

Με τούτα και με κείνα, η συζήτηση μοιραίο ήταν να καταλήξει στο Πριγκιπάτο της Στράκκας, τον διάδοχο και την πορεία προς τον λαό εν όψει εκλογών. Η πάντα ενημερωμένη Ιουλία έδειξε στο καρέ ανάρτηση της περασμένης εβδομάδας με τον Νικόλα, τη Γιώτα, μερικές... τσουρούδες και τίτλο εργασίας «επιστροφή στη φύση» «Φαίνεται ο πολιτικός από τζάκι, μάνα μου. Δεν το φοβάται το τσαλάκωμα» σχολίασε η χήρα, ενώ ακούγονταν επιφωνήματα επιδοκιμασίας από τα διπλανά τραπέζια.

«Επιστροφή στη φύση έκανε και η Ελπίδα» σχολίασε λακωνικά η Ιουλία, αφού το φιλοθεάμον κοινό της ήταν ήδη ενήμερο. Ο λόγος για την τηλεπαρουσιάστρια του ΡΙΚ, με τον πλούσιο εξωτερικό κόσμο, Ελπίδα Ιακωβίδου. «Η Ελπίδα είναι ένα κορίτσι που δεν θα ανοιγόταν ποτέ στο φουρτουνιασμένο πέλαγο του πολιτισμού, πλην όμως τα καταφέρνει θαυμάσια στα ξέβαθα του εγκώριου lifestyle. Εξ ου και η φωτογραφία της με το ολόσωμο σέξι μαγιό και την εύγλωττη λεζάντα “με 34 βαθμούς σήμερα δεν γινόταν να μην ανταμώσουμε θαλασσίστα μου”». Το νόστιμο βεβαίως της άχρηστης πληροφωρίας της ημέρας

βρίσκεται αλλού». «Τουτέστιν;» αναφώνησαν εν χορώ οι κυρίες. «Στο σχόλιο που έγραψε κάτω από την ανάρτηση ο πληθωρικός υποψήφιος του ΑΚΕΛ Ρολάνδος Σκέττος: “Ζηλεύω τη θάλασσα που σε φιλοξένησε στα καταγάλανα νερά της Ελπίδα μου. Μπήκε το καλοκαίρι, θεάθηκε η Ελπίδα στην πλαζ, σήμανε συναγερμός”». «Βροντάει ο Όλυμπος, αστράφτει η Γκιώνα» σχολίασε η Καλαμαρού, καθώς απωθήμενο το είχε να μπει και κάποιος ΑΚΕΛικός υποψήφιος στο μικροσκόπιο του καρέ.

Πλήρωσαν τον λογαριασμό και εκεί που ήταν έτοιμες να αναχωρήσουν εμφανίζεται φουριόζα η Λευκή Φάσσα Κυνηγού - όνομα και πράγμα - με αξιοπρόσεχτο μιλιτέρ λουκ και σε εντελώς έξαλλη κατάσταση με την Άννα Θεολόγου. Δεν πρόλαβε να πάρει ανάσα και όλο το Pralina άκουσε πράγματα, που αν η στήλη τα δημοσιεύσει θα τρίζουν τα κόκκαλα της Ελένης Βλάχου. Θα περιοριστούμε σε κάτι πιο ήπιο, όπως αυτό που ανάρτησε στο Facebook ο Στέλιος Παπαγεωργίου του Κινήματος Ενωμένων Κυνηγών Κύπρου: «Δυστυχώς αυτά που έλεγε ξέχασε και για αυτά που φώναζε είναι! “Εγελάστημαν τζάι εφάμε κλάπα” στην κυπριακή διάλεκτο».

Δεν είναι βέβαιο αν αυτό που προκάλεσε γέλιο στην Ιουλία ήταν το «εγελάστημαν» ή η παπαγαλία της ατάκας του αντιπροέδρου των Κυνηγών Άριστου Αριστείδου: «Δεν είμαστε προς πώληση - ΟΧΙ κυρία μου!». Το σίγουρο είναι ότι η πίεση της Λευκής Φάσσα Κυνηγού ανέβηκε στο 18. «Γέλα κυρία μου, γέλα μαζί μου. Γέλα κυρία μου, γέλα καλή μου!» κατάφερε να ψελλίσει συντετριμμένη η νηγέρια των Θηρευτών της βραχονησίδας και αποχώρησε με το κεφάλι ψηλά.

stavros.christodoulou@gmail.com

Ο ΦΙΛΙΣΤΩΡ

Επιλογή και επιμέλεια:
ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΗΝΑΚΑΚΗΣ, ΜΥΡΤΩ ΚΑΤΣΙΓΕΡΑ

80 χρόνια πριν στην «Κ»
25.4.1941

ΘΡΑΚΗ: Καθ' α μετέδωκε το ημιεπίσημον γερμανικών πρακτορείον τα βουλγαρικά στρατεύματα έχουν ήδη καταλάβει ολόκληρον σχεδόν την Θράκην μεταξύ των ποταμών Εβρου προς ανατολάς επί των τουρκικών συνόρων και Στρυμόνος προς δυσμάς.

ΔΙΑΝΟΜΗ ΤΡΟΦΙΜΩΝ: Το Υφυπουργείον Αγορανομίας ανακοινούι ότι υπό οιασδήποτε συνθήκας και αν ευρεθῇ το Κράτος, ο ρυθμός της διατροφῆς του πληθυσμοῦ δεν πρόκειται να διαταραχθῇ. Παρίσταται ὅμως ανάγκη ὥπως ἅπαντες συμβάλλομεν εἰς τὴν τήρησιν τῆς τάξεως. Επιδβάλλεται πειθαρχία πρὸς τοὺς νόμους καὶ διαταγὰς καὶ σεβασμός πρὸς τὴν ξένην ἰδιοκτησίαν. Ο ἑλληνικός λαός πάντοτε υπερήφανος δεν πρέπει να δείξει σημεῖα υστερισμοῦ. Προσπάθεια αποταμιεύσεως τροφίμων παρ' οἰουδῆποτε εἰς οὐδὲν ἤθελε συμβάλλει. Τουναντίον ἤθελε παρουσιάζει τοὺς αποταμιεύοντας ὅτι παραγνωρίζουσι τὰς ἀνάγκας τοῦ πλησίου των. Επιδβάλλεται τὰ υπάρχοντα τρόφιμα να διανεμηθῶσι μεταξύ τοῦ πληθυσμοῦ ἐν ἰσοῖς ὅροις, με ἀπόλυτον τάξιν καὶ εἰς τὰ καθωρισμένα χρονικά ὅρια. Η προσπάθεια τοῦ Υφυπουργείου Αγορανομίας εἰς αὐτὸ θα τεῖναι καὶ θα ἐπιτύχη μόνον ὅταν ο λαός πειθαρχή εἰς τὰς ἐκάστοτε ἐκδιδομένας διαταγὰς. Εἰς το βαρὺ τοῦτο ἔργον καλεῖ τοὺς πάντας ὅπως συνδράμωσιν ἐν τῷ μέτρῳ των δυνάμεών των καὶ η μεγαλύτερα συνδρομή εἶναι ἡ ἀποφυγὴ ἀσκόπων συνωστισμῶν εἰς τὰ καταστήματα.

ΒΟΜΒΑΡΔΙΣΜΟΙ: Πολυάριθμα γερμανικά αεροπλάνα επέδραμον κατὰ τῆς περιοχῆς Πειραιῶς, Ἀγίνης, Ελευσίνος, Μεγάρων. Ἐκ των ριφθεισῶν βομβῶν ἐπλήγη καὶ ἀνεφλέγη τὸ ἐπιβατικὸν ατμόπλοιον «Ελλάς» με ἐπιβάτας διὰ τὰς νήσους μεταξύ των ὧσιων καὶ πολλὰ γυναικόπαιδα. [...] Ομοίως ἕτερον σμήνος γερμανικῶν αεροπλάνων ἐβομβάρδισεν εἰς Μέθανα το πλωτὸν Νοσοκομεῖον «Πολικός» το ὁποῖον καὶ ἐβυθίσθη ἀνευ θυμάτων. Εἰς Λουτράκιον ἐβλήθη ὑπὸ γερμανικῶν αεροπλάνων το πλωτὸν νοσοκομεῖον «Ἀνδρός» [...].

ΑΥΘΟΡΜΗΤΩΣ / Γράφει ο ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ

Ες αύριον... τα σπουδαία για το υφυπουργείο Πολιτισμού. Ράφτες και ράφτριες, τις βελόνες κάτω προς ώρα!

πράγμα. Η χώρα έχει ανάγκη από μακροπρόθεσμο πολιτιστικό πλάνο, έχει ανάγκη για πολιτιστικό σχεδιασμό, διότι τα πράγματα δεν είναι ρόδινα στον πολιτισμό. Η πολυμέρεια, οι διάσπαρτες υπηρεσίες και τμήματα-βασιλεία δεν βοηθάνε στην προώθηση της υπόθεσης πολιτισμός. Έχουμε υφυπουργείο Τουρισμού που θα μπορούσε να συμπράξει με το υφυπουργείο Πολιτισμού, μπας και διαφημίσουμε το έργο τον πολιτισμό μας λίγο παραπάνω.

Πολιτισμός στα ψηφοδέλτια
Επειδή το σωστό πρέπει να λέγεται και να γίνεται παράδειγμα για τους άλλους, θα πρέπει να πω ότι το ΑΚΕΛ έχει πάρει ζεστά τα ζητήματα του πολιτισμού. Έτσι, εδώ και κάμποσο καιρό έχει ανοίξει αρκετές δημόσιες συζητήσεις για θέματα που αφορούν τους ανθρώπους του πολιτισμού. Μήπως και τα υπόλοιπα

κόμματα θα ήταν καλό να αρχίσουν να βλέπουν εν όψει και των εκλογών και αυτόν τον τομέα; Τα περισσότερα κόμματα έχουν βάλει στα ψηφοδέλτιά τους ανθρώπους που ασχολούνται και θα μπορούσαν να τους ζητήσουν να πουν δημόσια την άποψή τους για τα θέματα που τους απασχολούν ως επαγγελματίες. Αξιόλογοι άνθρωποι υπάρχουν πολλοί σε όλους τους πολιτικούς χώρους -καλά, όχι από όλους, που έχουν όραμα και θέλουν να δουν τη χώρα τους να προάγει τον πολιτισμό της. Πεδίον δόξης λαμπρόν, λοιπόν, για τα κόμματα και τους εκπροσώπους τους. Άντεστε!

Τάγκιασε το Olivewood
Φεύγουν οι κινηματογραφικές παραγωγές, πυροβολώντας από την Κύπρο, το Jiu Jitsu έφερε λεφτά, λέγεται, και τώρα οι παραγωγοί του στρέφονται εναντίον του γενικού

ελεγκτή και του κράτους και ζητάνε αποζημιώσεις. Μαντέψτε, αν τις κερδίσουν, ποιος θα πληρώσει; Σωστά απαντήσατε, εμείς οι φορολογούμενοι. Και γιατί όλα αυτά; Διότι, για ακόμη μία φορά, ενώ είχαμε μια καλή ιδέα, βάλαμε ιδιώτες και οικονομολόγους να φτιάξουν κινηματογραφικό πλάνο. Νομίζαμε ότι το να φτιάξουμε το Olivewood είναι εύκολο, εδώ οι άλλοι έφτιαξαν Hollywood, και δεν ήταν καν η Νήσος των Αγίων. Έτσι, δημιουργήθηκε το Olivewood, και έως τώρα όχι μόνο δεν δείξαμε την Κύπρο, εκτός από τα κάκκαφα στο Μάμμαρι, αλλά θα πληρώσουμε και απανωπρόκια, διότι όλα έγιναν στο πόδι, χωρίς σοβαρό σχεδιασμό και στόχευση. Απλώς είπαμε να φτιάξουμε το Olivewood, τα άλλα θα έρχονταν από μόνα τους... Ραχλή, πού είσαι;

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Ιδιοκτησία
«Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ
ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΚΔΟΣΗ ΚΥΠΡΟΥ ΛΤΔ»

Εκδίδεται σε συνεργασία και μετά από άδεια της εταιρείας
ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ Α.Ε.

Διευθύνων Σύμβουλος: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΛΟΤΤΙΑΝΗΣ • Διευθύντρια: ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ • Σύμβουλος Εκδόσης: ΑΛΚΗΣ ΑΝΔΡΕΟΥ
Υπεύθυνος Υλης: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ • Υπεύθυνος Ατελιέ: ΠΑΝΤΕΛΗΣ ΔΑΜΙΑΝΟΥ

Νίκου Κρανιδιώτη 7Ε, 3ος όροφος, 2411 Έγκωμη, Λευκωσία, Κύπρος
e-mail: info@kathimerini.com.cy Τηλ.: 22472500 Fax: Σύνταξη +357 22472540
Fax: Διαφημιστικό Τμήμα - Μικρές Αγγελίες +357 22472550

ΑΠΑΓΟΡΕΥΕΤΑΙ η αναδημοσίευση, αναπαραγωγή, διασκευή ή απόδοση του περιεχομένου της εφημερίδας με οποιονδήποτε τρόπο, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια του εκδότη.

Διευθυντής: ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΠΑΧΕΛΑΣ • Διεύθυνση συντάξεως: ΚΩΣΤΗΣ ΦΑΦΟΥΤΗΣ - ΝΟΤΗΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ

Το τελικό τεστ θα δοθεί στη Γενεΰη

Περιορισμένες οι προσδοκίες ενώ τρεις αξιωματούχοι της Ε.Ε. θα βρίσκονται στους διαδρόμους της διάσκεψης

Του ανταποκριτή μας στις Βρυξέλλες
ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΑΚΟΥΡΗ

Με προσεκτικά περιορισμένες προσ-
δοκίες από την *ε/κ* πλευρά και τα
Ηνωμένα Έθνη, επιμονή σε νέες
ιδέες από την *τ/κ* και τουρκική πλευ-
ρά και με την Ε.Ε. στο περιθώριο
των συναντήσεων, η άτυπη συνά-
τηση των ερχόμενων εβδομάδων
στη Γενεύη δύσκολα θα αποτελέσει
την έναρξη μιας νέας διαδικασίας.
Το πιο ρεαλιστικό ενδεχόμενο είναι
πως πρόκειται για τεστ για το κατά
πόσο μπορεί να υπάρξει την ερχό-
μενη περίοδο μια σοβαρή προσπά-
θεια για διευθέτηση του Κυπρια-
κού. Τη διάγνωση για το κατά πόσο
υπάρχει περιθώριο οι θέσεις των
δύο πλευρών να συγκεραστούν σε
ένα κοινό πλαίσιο για διαπραγμα-
τευση, θα την ανακινήσει ο γ.γ.
του ΟΗΕ μετά τις συναντήσεις που
θα έχει με όλους τους εμπλεκόμε-
νους και τις συζητήσεις που θα γί-
νουν. Αν και κρίνεται ενδεικτικό
τις σημασίες που δίνεται από τα
Ηνωμένα Έθνη το γεγονός πως
πρόκειται για την πρώτη τέτοια σύ-
νοδο, άτυπη ή μη, στην οποία συμ-
μετέχει ο Αντόνιο Γκουτιέρρες εν-
 μέσω πανδημίας, αυτό δεν σημαίνει
πως η συνέχιση της διαδικασίας εί-
ναι δεδομένη.

Σύμφωνα με διπλωματικές πηγές που γνωρίζουν τις προθέσεις των επιλεγόμενων πτερυγών και τα πιθανά ριθώρα συνεννόησης που πρακτικά υπάρχουν, το πιο πιθανό σενάριο είναι να υπάρξει διαπίστωση πως υπάρχει περιθώριο για περαιτέρω άτυπες συναντήσεις προετοιμασίας για μια μελλοντική διαδικασία. Το ενδεχόμενο κήρυξης έναρξης επίσημης διαδικασίας στη βάση των συλλογισμών που Οταν Μοντάνα και το Πλαίσιο Γκουτέρες θεωρείται

Η μέγιστη θετική προσδοκία, όπως παρουσιάζεται από ε/κ διπλωματικές πηγές, είναι να ληφθεί απόφαση για έναρξη νέας διαδικασίας ουσιαστικής διαπραγμάτευσης, με την ε/κ πλευρά να δηλώνει έτοιμη να προσέλθει σε αυτή ακόμα και εντός δύο εβδομάδων.

σε αυτή τη φάση απομακρυσμένο, καθώς η Τουρκία δεν δείχνει διατεθειμένη να παραδοθεί τόσο ευκολοί το διαπραγματευτικό έδαφος, το οποίο κέρδισε τα τελευταία τρία χρόνια, η τ/κ ηγεσία αυτοδοκιμάζεται με ακραίες και ανεύθυνες δηλώσεις για δύο κράτη, και η ε/κ πλευρά επιμένει στην ΔΔΟ και στη σύζευξη πολιτικής ισότητας - εγγυήσεων, αφήνοντας παράλληλα ανοιχτή την πιθανή συζήτηση αποκέντρωσης των εξουσιών του κεντρικού κράτους.

Εὐὰ Ιοὺνιο;

Η μέγιστη θετική προσδοκία όπως παρουσιάζεται από ε/κ διπλωματικούς πηγές είναι να ληφθεί απόφαση για έναρξη νέας διαδικασίας ουσιαστικών διαπραγματεύσεων, με την ε/κ πλευρά να απλώνει οιτοίημα να προσέλθει σε αυτήν ακόμα και εντός δύο εβδομάδων. Λόγω όμως της απόστασης μεταξύ των διακορυφικών θέσεων των δύο πλευρών, το πολυμέγεθος εθνικιστικά κλίματος στην Τουρκία και του γεγονότος πως η Άγκυρα γνωρίζει πως τα ελληνο-τουρκικά και τα ευρωτουρκικά

Είναι η πρώτη διάσκεψη που συμμετέχει ο Αντόνιο Γκουτιέρρες εν μέσω πανδημίας και αυτό για κάποιους έχει τη δική του σημασία.

μπορούν να προχωρήσουν απλά και μόνο με το να μένει το Κυπριακό να σιγοβράζει σε χαμηλή φωτιά χωρίς κρίσεις και εξάρσεις, πολύ πιο πιθανόν, αν και όχι βέβαιο, εμφανίζεται το σενάριο να αποφασιστεί συνέχεια να μην προετοιμασιών και των συζητήσεων σε νέα άτυπη συνάντηση. Για την ε/κ πλευρά, αυτό το προκρίνει η Άγκυρα, μιλώντας για νέα άτυπη συνάντηση εντός Ιουνίου ή Ιουλίου ώστε να αφαιρεθεί να προχωρήσει η συζήτηση για τα ευρωτουρκικά στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 24-25/6. Ωστόσο, από πρακτικής άποψης και δεδομένων των συνθηκών, αν δεν συγκεραστούν οι θέσεις των δύο πλευρών, συνολημής της «Κ» που παρακολουθούν τη διαδικασία δεν αποκλείουν παράταση της προσπάθειας προετοιμασίας, αν φυσικά το δικαιολογούν οι προοπτικές που θα

διαπιστωθούν. Υπάρχουν δύο σενάρια για το πώς θα γίνει αυτό: είτε με τη σύγκληση νέας άτυπης διαδικασίας για κλείδωμα των διαδικαστικών και της ουσίας μιας νέας διαδικασίας, η συνέχιση της άτυπης διαβούλευσης στη Λευκωσία μέσω νέων επισκέψεων της Τζέιν Χολλντ. Το ενδεχόμενο ορισμού συναντήσεων διαπραγματευτών θα διαφανεί μόνο αν τα πράγματα προχωρήσουν προς τη σωστή κατεύθυνση.

Τώρα είναι αλλιώς

Το κλισέ περί κομβικών σημείων στο Κυπριακό ισχύει αυτή τη φορά περισσότερο από ποτέ, καθώς όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η «Κ», η ηγεσία των Η.Ε. στη Νέα Υόρκη θεωρεί πως αυτή η συνάντηση είναι διαφορετική από τις άλλες, καθώς σε αυτή θα διαφανεί αν υπάρχει

περιθώριο συνεννόησης ή αν έλγασσε η ώρα για τέλος εποχής στο Κυπριακό. Τα Ηνωμένα Έθνη αποφεύγουν φυσικά επιμελώς να υποθέσουν τι θα συμβεί σε περίπτωση αδιεξόδου, όμως οι τάσεις είναι ορατές για όποιον παρακολουθεί τις εκθέσεις, τα ψηφίσματα και τις τοποθετήσεις. Ήδη, οι σκέψεις για δημιουργία απ' ευθείας διόδων επικοινωνίας μεταξύ της Ε.Φ. και του στρατού κατοχής που πριν από μερικά χρόνια ήταν αντικείμενο ρεπορτάζ, πλέον είναι αντικείμενο συζήτησης. Πάντως, μια μικρή παράταση τις προσπάθειας για επανέναρξη θα βόλευε τη Λευκωσία για λόγους τακτικής (καθώς δίνει περισσότερο χρόνο για ενεργοποίηση της Ε.Ε. και των ΗΠΑ, αλλά και χρόνο στην κυβέρνηση Αναστασιάδη ακόμα να και εξαντλήσει τη θητεία) αλλά και ουσίας (μια και η αναλλακτική είναι η κατάρρευση που θα ξεκλειδώσει δυναμικές επιδείνωσης του στάτους κβο). Η συνεχίση της προσπάθειας βολεύει και τους άλλους εμπλεκόμενους, με Ελλάδα, Τουρκία και Ε.Ε. να είναι έτοιμες να συνεχίσουν τις προσπάθειες μεταξύ των εξομάλυνσης των σχέσεων χωρίς συνεχείς κρίσεις γύρω από την Κύπρο.

Αυτό δεν σημαίνει πως αποκλείεται η Τουρκία να υποβάλει στον περασμένο οριακά παράνομων ή προκλητικών κινήσεων για εσωτερικούς λόγους, αναλόγως του πολιτικού κεφαλαίου που θα αποκομίσει με τη συμπεριφορά της στη Γενεύη. Άλλωστε σύνθετα ζητήματα στα ευρωτουρκικά, όπως η Τελωνιακή Ένωση δεν εξαρτώνται μόνο από το Κυπριακό, ενώ τα κονδύλια για το μεταναστευτικό είναι ένα πρακτικό ζήτημα, το οποίο είναι πιθανό να εμποδιστεί από το ερώ-

τιμα του πού θα βρεθούν νέοι πόροι παρά από την κατάσταση στην Κύπρο. Το σενάριο νέας καταρρευσις της προσπάθειας για νέα διαδικασία πριν καν αυτή ξεκινήσει είναι ένα σενάριο το οποίο δεν βολεύει κανέναν, το οποίο όμως η Τουρκία έχει περισσότερα περιθώρια να διαχειριστεί, καθώς οι σχεδιασμοί και οι προετοιμίες για αλλαγή του στόχου κβο συνεχίζονται τη στιγμή που η/κ πλευρά εξακολουθεί να βρίσκεται σε στάση άμυνας.

Τρεις από Ε.Ε.

Εν τω μεταξύ, με αρμόδιους αξιωματούχους, γνώστες του Κυπριακού, θα βρισκόταν τελικά στην Γενεύη η Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά δεν θα συμμετείχε στην άτυπη συνάντηση. Οι τρεις αξιωματούχοι, που προέρχονται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Εξωτερικής Δράσης (EYED) και από τη Γενική Διεύθυνση Στήριξης Διαρθρωτικών Μεταρρυθμίσεων (DGREFORM) θα βρίσκονται στο κτήριο του Παλατιού των Εθνών, δεν θα συμμετέχουν στις συναντήσεις των 5+1, όμως θα έχουν διμερείς συναντήσεις με τα μέρη εκεί που χρειάζεται. Σύμφωνα με ασφαλείς πληροφορίες πρόκειται για την Ανγκέλινα Αικωροστ, διευθύντρια στην ΕYED στον τομέα για θέματα Δυτικής Ευρώπης, Δυτικών Βαλκανίων, Τουρκίας και Ηνωμένων Βασιλείων, η Ελέν Χολμ Πέντερσεν από το γραφείο του αναπληρωτή γενικού γραμματέα πολιτικών υποθέσεων της ΕYED, η οποία έχει συνεργαστεί με τον τότε Επίτροπο Όλιβερ Σεν σχετικά με διευρύνσεις ως ειδικές μεταξύ άλλων για την Κύπρο, καθώς και ο Κιάρταν Μπιόρνσον, επικεφαλής της Μονάδας Στήριξης για την Επίλυση του Κυπριακού στην DGREFORM.

Ο ΝΙΚΟΣ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΙΔΗΣ ΣΤΗΝ «Κ»

Δεν συμφέρει σε κανέναν το ναυάγιο στη Γενεύη

Έχουμε ήδη επεξεργαστεί διάφορα σενάρια και είμαστε έτοιμοι για οτιδήποτε συμβεί, λέει ο υπουργός Εξωτερικών

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

Μία αποτυχία της άτυπης διάσκεψης θα είναι κάτι αρνητικό για όλους τους συμμετέχοντες, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» λίγο πριν από την άτυπη διάσκεψη στη Γενεύη, ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης, αποκαλύπτοντας ότι, όπως είναι σε θέση να γνωρίζει η Λευκωσία, η νέα αμερικανική διοίκηση έχει διαβιβάσει στην Τουρκία ότι δεν μπορεί να είναι αποδεκτή η λύση δύο κρατών. Μετά από μία μεγάλη συζήτηση για το ποιος θα είναι τελικά ο ρόλος της Ε.Ε. στην άτυπη διάσκεψη, ο Νίκος Χριστοδουλίδης ξεκαθαρίζει πως δεν θα είναι επίσημα στην άτυπη διάσκεψη. «Διεθνείς δρώντες» αναφέρει, ωστόσο, «που μπορεί να μην παρευρίσκονται επίσημα στη άτυπη διάσκεψη της Γενεύης, μπορούν στην παρούσα συγκυρία να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στο να υπάρξουν θετικές εξελίξεις».

–Να υποθέσουμε πως πάμε σε μία άτυπη διάσκεψη καταδικασμένη να αποτύχει;

–Λαμβάνοντας υπόψη τις δημόσιες δηλώσεις που γίνονται για λύση δυο κρατών, και την απαραίτητη συμπεριφορά της Τουρκίας ακόμα και έναντι των Τουρκοκυπρίων, όπως για παράδειγμα την είδαμε πολύ πρόσφατα να εκδηλώνεται με αφορμή το θέμα της διδασκαλίας του μαθήματος του Κορανίου στα σχολεία στις κατεχόμενες περιοχές, είναι δικαιολογημένο να επικρατεί απαισιοδοξία σε σχέση με το ενδεχόμενο αποτελέσματος της άτυπης διάσκεψης για το Κυπριακό στη Γενεύη. Παρόλα αυτά, θεωρώ ότι είναι λάθος να μεταβούμε στη Γενεύη με μια προσέγγιση ότι σίγουρα θα υπάρξει αποτυχία...

–Υπάρχουν όμως περιθώρια αισιοδοξίας;

–Μια στοιχειώδης ανασκόπηση των διαπραγματεύσεων για το Κυπριακό από το 1976 που ξεκίνησαν, μας οδηγεί εύκολα στο συμπέρασμα ότι σε πολλές των περιπτώσεων παρευρεθήκαμε σε τέτοιου είδους συναντήσεις έχοντας στο πίσω μέρος του μυαλού μας ότι θα υπάρξει αποτυχία λόγω της τουρκικής στάσης, και στην πορεία των συζητήσεων αναγκαστήκαμε να αναδιπλωθούμε, αφού η τουρκική πλευρά προσήλθε στις συζητήσεις με διαφορετική θεώρηση από αυτά που εκδίδανε δημόσια. Άρα, ναι, τα δεδομένα δεν προκαλούν αισιοδοξία, αλλά σε καμία απολύτως περι-

“

Γνωρίζουμε ότι έχει διαβιβαστεί στην Τουρκία η θέση της νέας αμερικανικής διοίκησης και συνοψίζεται στο ότι δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή η λύση δύο κρατών στην Κύπρο.

“

Αν όλοι σκεφτούν ορθολογικά, εύκολα μπορούν να καταλήξουν στο συμπέρασμα ότι είναι προς το συμφέρον όλων των εμπλεκόμενων η επίλυση του Κυπριακού.

πτωση δεν θα πρέπει να προδικάσουμε το αποτέλεσμα της άτυπης διάσκεψης, αφού μια αποτυχία, έχω την πεποίθηση, θα είναι κάτι αρνητικό για όλους τους συμμετέχοντες. Την ίδια στιγμή, χωρίς το θέμα της επιρρίψης ευθυνών για μια ενδεχόμενη αποτυχία να αποτελεί προτεραιότητα για τη δική μας πλευρά, εμείς οφείλουμε να παράξουμε ό,τι είναι δυνατόν, εντός του πλαισίου των θέσεών μας έτσι ώστε να προκύψει ένα θετικό αποτέλεσμα. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, μπορώ να σας αναφέρω ότι η δική μας πλευρά έχει επεξεργαστεί αριθμό σεναρίων που δύνανται να προκύψουν μέσα από την άτυπη διάσκεψη.

–Στα σενάρια που έχετε επεξεργαστεί, να υποθέσουμε πως υπάρχει και το ενδεχόμενο να κάνει η Τουρκία την έκπληξη;

–Όπως προανέφερα, δεν αποκλείω ένα τέτοιο ενδεχόμενο και εξέφρασα την ανάγκη να είμαστε έτοιμοι για όλα τα σενάρια. Σίγουρα, όμως, δεν μπορώ να γνωρίζω πώς θα κινηθεί η Τουρκία. Εκείνο που με ενδιαφέρει περισσότερο, ειδικά στην παρούσα συγκυρία, είναι το πώς θα κινηθεί η δική μας πλευρά και η αναγκαιότητα να είμαστε έτοι-

Η συνομοσπονδία προϋποθέτει αναγνώριση ξεχωριστού κράτους στις κατεχόμενες περιοχές, και, κατ' επέκταση, αποαναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αντιλαμβάνεστε ότι κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Χριστοδουλίδης.

μοι για το όποιο σενάριο ενδεχομένως προκύψει στην άτυπη διάσκεψη.

–Τα γεγονότα φαίνεται πάντως να μην είναι υπέρ μας. Είδαμε την επεισοδιακή συνέντευξη Τύπου του Έλληνα ΥΠΕΞ με τον Τούρκο ομόλογό του και στη συνέχεια τις νουθεσίες Τσαβούσογλου στα Κατεχόμενα για πλήρη σύμπλευση στη λύση δύο κρατών, βλέπουμε και τις δηλώσεις Τατάρ περί αλλαγής μοντέλου λύσης... Όλα αυτά πώς τυχάνουν διαχείρισης;

–Σίγουρα όλα αυτά που αναφέρατε δεν είναι θετικές εξελίξεις και αναμφίβολα μας ανησυχούν και μας προβληματίζουν. Ταυτόχρονα, δεν πρέπει να παραγνωρίζουμε, ανάμεσα και σε άλλα δεδομένα, και τις φωνές αντίδρασης στις κατεχόμενες περιοχές που αυξάνονται συνεχώς, τόσο για την πολιτική της Τουρκίας έναντι των Τουρκοκυπρίων όσο και για την προσέγγιση του κ. Τατάρ σε σχέση με την επίλυση του Κυπριακού. Ούτε θα παραγνώριζα την ξεκάθαρη τοποθέτηση της Ευρωπαϊκής Ένωσης έναντι της λύσης δύο κρατών στην Κύπρο, αλλά και τη σαφή θέση ότι οι όποιες αποφάσεις για μια ενδεχόμενη θετική ατζέντα της Τουρ-

κίας με την Ευρωπαϊκή Ένωση περνούν μέσα και από τις εξελίξεις στο Κυπριακό. Στο ίδιο πλαίσιο δεν θα υποβάθμιζα επίσης την κοινή θέση του Συμβουλίου Ασφαλείας των Ηνωμένων Εθνών σε σχέση με τον επιδιωκόμενο στόχο και ειδικότερα τη θέση της νέας αμερικανικής διοίκησης, η οποία γνωρίζουμε ότι έχει διαβιβάσει στην Τουρκία και συνοψίζεται στο ότι δεν μπορεί να γίνει αποδεκτή η λύση δύο κρατών στην Κύπρο.

–Αυτό θεωρείτε πως είναι αρκετό για να υπάρξουν θετικές εξελίξεις στην επίλυση του Κυπριακού;

–Επισήμανα ότι μια αποτυχία της άτυπης διάσκεψης θα είναι κάτι αρνητικό για όλους του συμμετέχοντες, πραγματικά πιστεύω ότι το Κυπριακό δύναται να λυθεί μόνο εάν όλα τα εμπλεκόμενα μέρη αντιληφθούν ότι μια τέτοια εξέλιξη εξυπηρετεί τα συμφέροντά τους περισσότερο από ό,τι εξυπηρετούνται σήμερα με την απάρδεκτη κατάσταση πραγμάτων. Και πιστεύω ότι αν όλοι σκεφτούν ορθολογικά και λάβουν υπόψη το απρόβλεπτο της υφιστάμενης κατάστασης, αλλά και πώς ικανοποιούνται καλύτερα γενικότερες επιδιώξεις, εύκολα μπορούν να κατα-

λήξουν στο συμπέρασμα ότι είναι προς το συμφέρον όλων των εμπλεκόμενων η επίλυση του Κυπριακού.

–Να υποθέσουμε πως εναποθέτουμε τις ελπίδες μας αποκλειστικά στα Ηνωμένα Έθνη;

–Σίγουρα ο ρόλος των Ηνωμένων Εθνών είναι καθοριστικής σημασίας, αφού είναι ο θεματοφύλακας του πλαισίου της συζήτησης που θα διεξαχθεί στη Γενεύη και δεν μπορεί να είναι οτιδήποτε άλλο από τις σχετικές με το Κυπριακό αποφάσεις. Ταυτόχρονα, το γεγονός ότι μέσω της πρωτόγνωρης πανδημίας ο γενικός γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών επιλέγει να συγκαλέσει μια τέτοια διάσκεψη, που μάλιστα είναι η πρώτη του τέτοια πολυμερής συνάντησης εν μέσω κορωνοϊού, δείχνει την ετοιμότητα και τη δέσμευσή του στην επίλυση του Κυπριακού. Από εκεί και πέρα, όμως, τα Ηνωμένα Έθνη, από μόνα τους, δεν μπορούν να επιβάλουν τις όποιες εξελίξεις, ενώ θεωρώ ότι διεθνείς δρώντες που μπορεί να μην παρευρίσκονται επίσημα στη άτυπη διάσκεψη της Γενεύης, μπορούν στην παρούσα ιδιαίτερη συγκυρία να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο και να συμβάλουν στο να υπάρξουν θετικές εξελίξεις.

Πάντα μιλάμε για ΔΔΟ...

–Υπάρχει μία μερίδα κύκλων που θεωρεί πως η συμβιβαστική λύση της πλευράς μας είναι χαλαρή ομοσπονδία στα όρια της συνομοσπονδίας. Η συνομοσπονδία είναι κόκκινη γραμμή;
–Υπάρχει μια σαφής διαφορά ανάμεσα στην ομοσπονδία γενικότερα και τη συνομοσπονδία. Η συνομοσπονδία προϋποθέτει αναγνώριση ξεχωριστού κράτους στις κατεχόμενες περιοχές, και, κατ' επέκταση, αποαναγνώριση της Κυπριακής Δημοκρατίας. Αντιλαμβάνεστε ότι κάτι τέτοιο δεν μπορεί να γίνει αποδεκτό, όπως επίσης η επίλυση του Κυπριακού στη βάση των δύο κρατών. Η πρόταση του προέδρου της Δημοκρατίας για αποκεντρωμένη ομοσπονδία έγινε, ανάμεσα σε άλλους λόγους, για να διασφαλιστεί από τη μία η λειτουργικότητα του κράτους, αλλά και να αντιμετωπιστούν κάποιες ανησυχίες των Τουρκοκυπρίων που σχετίζονται με ενδεχόμενη δήθεν προσπάθεια των Ελλήνοκυπρίων σε ένα ομοσπονδιακό κράτος να τους επιβάλουν τις απόψεις τους σε θέματα που τους αφορούν. Πάντα, όμως, μιλάμε για διζωνική, δικονομική ομοσπονδία.

–Τι θα αποτελέσει επιτυχία από δική μας πλευρά; Μία νέα διάσκεψη εντός καλοκαιριού ή το ξεκαθάρισμα ότι συζητούμε στο πλαίσιο διζωνικής, δικονομικής ομοσπονδίας;
–Το επιθυμώ για μας αποτέλεσμα από τη διάσκεψη της Γενεύης θα ήταν μια συμφωνία για επανέναρξη των συνομιλιών από εκεί που έμειναν στο Κραν Μοντάνα, με στόχο την επίλυση του Κυπριακού στη βάση του συμφωνημένου πλαισίου λύσης. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να γίνει με την πραγματοποίηση μιας διάσκεψης για την Κύπρο στη μορφή του Κραν Μοντάνα, συνεχίζοντας από εκεί που τερματίστηκαν οι συζητήσεις το καλοκαίρι του 2017 και λαμβάνοντας υπόψη και τα αποτελέσματα της συνάντησης του γενικού γραμματέα των Ηνωμένων Εθνών με τους δύο ηγέτες τον Νοέμβριο του 2019 στο Βερολίνο.

Δεν θα παρευρίσκεται επίσημα στη διάσκεψη η Ε.Ε. αλλά...

–Δώσαμε, βεβαίως, ιδιαίτερη έμφαση στον ρόλο που θα διαδραματίσει η Ε.Ε. και στο ότι θα αποτελέσει ασπίδα στα περί λύσης δύο κρατών που θα θέσει η Άγκυρα. Τελικά, ποιος θα είναι ο ρόλος της στην άτυπη διάσκεψη;

–Όντως δώσαμε ιδιαίτερη έμφαση στον ρόλο που δύναται να διαδραματίσει η Ε.Ε. όχι μόνο γιατί η Κυπριακή Δημοκρατία είναι και θα συνεχίσει να είναι κράτος-μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης μετά από μια ενδεχόμενη λύση του Κυπριακού, όχι μόνο γιατί η εμπειρία της τελευταίας διαπραγματευτικής διαδικασίας απέδειξε ότι ουσιαστική εμπλοκή της Ευρωπαϊκής Ένωσης ήταν καθοριστικής σημασίας για να προκύψουν για πρώτη φορά σημαντικότητες συγκλίσεις προς όφελος του συνόλου του Κυπριακού λαού, όχι γιατί η υπόθεση του καλουμίου απέδειξε τη δύναμη του

κοινοτικού κεκτημένου ως εργαλείου που μπορεί να φέρει κοντά τις δύο κοινότητες και να ανοίξει δρόμους αμοιβαίας επωφελούς συνεργασίας και συνυπαρξης, αλλά και γιατί στην παρούσα συγκυρία γνωρίζουμε πολύ καλά την επιθυμία και ανάγκη της Τουρκίας για έναρξη της διαδικασίας διαπραγματεύσεων για εκσυγχρονισμό της τελωνειακής της ένωσης με την Ε.Ε. Λαμβάνοντας υπόψη όλα αυτά τα δεδομένα, όπως επίσης και το γεγονός ότι αρκετά κράτη-μέλη της Ε.Ε. επιθυμούν, για εξυπηρέτηση και δικών τους εθνικών στόχων, την ενίσχυση των ευρωτουρκικών σχέσεων που αναμφίβολα περνάει μέσα και από την επίλυση του Κυπριακού, είναι θεωρώ ξεκάθαρο ότι η Ε.Ε., ανάμεσα σε άλλα, μπορεί με τη συμβολή της να βοηθήσει όλα τα εμπλεκόμενα μέρη να αντιληφθούν τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από την επίλυση του Κυπριακού, κάτι

“

Το θέμα των εδαφικών αναπροσαρμογών, όπως επίσης το κεφάλαιο των εγγυήσεων, είναι ιδιαίτερης σημασίας και θα έλεγα ότι θα είναι πιο καθοριστικά σε σχέση με το αποτέλεσμα που θα προκύψει.

“

το οποίο, όπως σας προανέφερα, αποτελεί προϋπόθεση για να υπάρξει θετικό αποτέλεσμα. Συνεπώς, ασχέτως της φυσικής παρουσίας ή όχι της Ε.Ε. στο τραπέζι των συζητήσεων στη Γενεύη, ο ρόλος της στην παρούσα συγκυρία είναι ιδιαίτερης σημασίας. Ήταν και την Ε.Ε. που είχα στο μυαλό μου, όταν σας απάντησα ότι θεωρώ ότι διεθνείς δρώντες που μπορεί να μην παρευρίσκονται επίσημα στη άτυπη διάσκεψη της Γενεύης, μπορούν στην παρούσα συγκυρία να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο στο να υπάρξουν θετικές εξελίξεις.

–Μετά από δεκαετίες διαπραγματεύσεων και συνομιλιών αυτή τη φορά δίνουμε ιδιαίτερη έμφαση στο θέμα της εξουσίας. Τα περί αποκεντρωμένης ομοσπονδίας που υποστηρίζουμε ως συμβιβαστική λύση, τι εξουσίες μεταφέρει στις πολιτείες;

–Το θέμα των εξουσιών και των αρμοδιοτήτων της κεντρικής κυβέρνησης και των συνιστωσών πολιτειών είναι αναμφίβολα ένα σημαντικό κεφάλαιο στην προσπάθεια επίλυσης του Κυπριακού, αφού άπτεται και της λειτουργικότητας του κράτους, αλλά σίγουρα δεν αποτελεί το μοναδικό, και πιστεύω ότι δεν μπορεί από μόνο του να καθορίσει αν θα υπάρξουν θετικές εξελίξεις ή όχι στη Γενεύη. Για παράδειγμα, το θέμα των εδαφικών αναπροσαρμογών, όπως επίσης το κεφάλαιο των εγγυήσεων, είναι ιδιαίτερης σημασίας και θα έλεγα ότι θα είναι πιο καθοριστικά σε σχέση με το αποτέλεσμα που θα προκύψει. Να σας θυμίσω ότι ο γενικός γραμματέας των Ηνωμένων Εθνών στις 4 Ιουνίου 2017 στη Νέα Υόρκη, μετά από κοινή συνάντηση που είχε με τον πρόεδρο της Δημοκρατίας και τον Τουρκοκύπριο ηγέτη, είχε δημόσια εκφράσει την άποψη,

με την οποία συμφωνούμε απόλυτα, ότι η εξέλιξη της συζήτησης στο κεφάλαιο της ασφάλειας και των εγγυήσεων είναι εκείνο που θα κρίνει σε μεγάλο βαθμό κατά πόσο θα φτάσουμε σε συνολική επίλυση του Κυπριακού. Σε σχέση με το ερώτημά σας καθαυτό, για ποιες εξουσίες μπορούν να μεταφερθούν στις πολιτείες, αντιλαμβάνεστε ότι δεν θα ήταν υπεύθυνο εκ μέρους μου να μιλήσω συγκεκριμένα, δημόσια μάλιστα, πριν από τη συνάντηση της Γενεύης. Μπορώ, όμως, να σας πω ότι ο πρόεδρος είναι έτοιμος να το πράξει μέσα στο πλαίσιο των διαπραγματεύσεων που θα γίνουν τη Γενεύη, ενώ ως γενικότερη σχετική με το ερώτημά σας φιλοσοφία, εκείνο που θα ήθελα να επισημάνω είναι ότι η εν λόγω προσέγγιση δεν ξεφεύγει του συμφωνημένου πλαισίου λύσης που είναι η διζωνική, δικονομική ομοσπονδία.

Εβαλε φρένο η Ε.Ε. στα έργα Ερχάν Αρικλί

Η «Κ» αποκαλύπτει πώς η Κομισιόν αποστασιοποιείται από τον «αν. πρωθυπουργό» που καταζητείται για τη δολοφονία Ισαάκ

Του ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ

Η Κομισιόν κλείνει την πόρτα σε έργα υποδομής/προγράμματα στο ψευδοκράτος, τα οποία εμπίπτουν εμμέσως στη σφαίρα του λεγόμενου «υπουργείου οικονομίας και ενέργειας» του κατοχικού καθεστώτος και του «προϊστάμενου» του. Πληροφορίες της «Κ», οι οποίες δεν επιδέχονται αμφισβήτηση, αναφέρουν ότι η αποστασιοποίηση της Κομισιόν και η απόφασή της να βάλει στο ψυγείο έργα υποδομής, είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη «δράση» του Ερχάν Αρικλί και την εμπλοκή του ούτω καλού-

Η απόφασή της Κομισιόν να βάλει στο ψυγείο έργα υποδομής είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη «δράση» του Ερχάν Αρικλί και την εμπλοκή του «υπουργού οικονομίας-ενέργειας» και «αναπληρωτή πρωθυπουργού» του ψευδοκράτους στη δολοφονία του Τάσου Ισαάκ.

μενου «υπουργού οικονομίας-ενέργειας» και «αναπληρωτή πρωθυπουργού» του ψευδοκράτους, στη δολοφονία του Τάσου Ισαάκ. Οι ίδιες πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι η Κομισιόν είχε ενημερωθεί από τις Αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας αναφορικά με την πρόσφατη «υπουργοποίηση» του Ερχάν Αρικλί, σε συνδυασμό με την έκδοση διεθνούς εντάλματος σύλληψής του από την Interpol, για τη δολοφονία του Τάσου Ισαάκ, στις 11 Αυγούστου 1996. Στο πλαίσιο αυτό, και δεδομένου ότι οι ενέργειες της Κομισιόν είνισται να καθοδηγούνται από τη διεθνή νομιμότητα, κρίθηκε απαραίτητο όπως οι Βρυξέλλες βάλουν στο ψυγείο οποιαδήποτε έργα υποδομής και προγράμματα, στο πλαίσιο του χρηματοδοτικού Κανονισμού για την τουρκοκυπριακή κοινότητα, τα οποία δύναται να θεωρηθεί ότι σχετίζονται με οποιονδήποτε τρόπο με το λεγόμενο «υπουργείο οικονομικών και ενέργειας» του κατοχικού μορφώματος.

Σημειώνεται ότι η Κομισιόν δεν έχει καμιά σχέση με τις δομές της παράνομης ον-

τότητας (ούτω καλούμενα «υπουργεία» κ.λπ.) και η δρομολόγηση έργων υποδομής και προγραμμάτων γίνεται απευθείας και χωρίς την οποιαδήποτε εμπλοκή του ψευδοκράτους. Εντούτοις, η Κομισιόν έκρινε ως απαραίτητη την πλήρη αποστασιοποίηση της από έργα που θα μπορούσαν με τον ένα ή τον άλλο τρόπο να εκληφθούν ότι εμπίπτουν έστω και εμμέσως στη σφαίρα επιρροής του λεγόμενου «υπουργού οικονομίας και ενέργειας» και «αναπληρωτή πρωθυπουργού», λόγω της εμπλοκής του σε φόνο και της έκδοσης διεθνούς εντάλματος σύλληψης εναντίον του. Με άλλα λόγια, η κίνηση της Κομισιόν είναι μεν σημειολογική, αλλά δεν παύει να στέλνει τα απαραίτητα πολιτικά μηνύματα προς όλες τις κατευθύνσεις και συνεπώς δεν στερείται ουσίας. Ο κ. Αρικλί, για τον οποίο η Interpol έχει εκδώσει «red notice» και καταζητείται (όπως και για άλλα εννέα πρόσωπα για τις δολοφονίες Ισαάκ και Σολωμού –βλέπε πιο κάτω), είναι έποικος, διαμένει από το 1986 στο ψευδοκράτος και ηγείται του κόμματος

των εποίκων «Αναγέννηση». Ως αποτέλεσμα του διεθνούς εντάλματος σύλληψης που εκδόθηκε εναντίον του κατόπιν ενεργειών της Κυπριακής Δημοκρατίας, είχε τεθεί υπό κράτηση στο Κιργιστάν το 2012, οπότε και αναμενόταν η εκτέλεση του εντάλματος της Interpol. Ωστόσο, μετά από παρέμβαση της Άγκυρας προς τις Αρχές του Κιργιστάν, δεδομένων και των σχέσεων των «δύο», ο Ερχάν Αρικλί αφέθηκε ελεύθερος...

Ο Ερχάν Αρικλί, που ακολουθεί σκληρή γραμμή στο Κυπριακό, κινείται στη λογική λύσης δύο κρατών και θεωρεί ότι ένα ΜΟΕ, το οποίο θα μπορούσε να οικοδομήσει εμπιστοσύνη μεταξύ των δύο πλευρών θα ήταν η «πώληση ηλεκτρικού ρεύματος» από το ψευδοκράτος προς τις ελεύθερες περιοχές... και όχι βέβαια η επιστροφή της περικλειστής Αμμοχώστου στους νομίμους κατοίκους της. Σημειώνεται ότι 25 σχεδόν χρόνια μετά τις δολοφονίες του Τάσου Ισαάκ και Σολωμού Σολωμού, κανείς δεν έχει συλληφθεί και προσαχθεί ενώπιον της δικαιοσύνης. Παρά το γεγονός ότι από

τον Νοέμβριο 1996, κατόπιν ενεργειών του τότε γενικού εισαγγελέα Αλέκου Μαρκίδη, εκδόθηκαν δέκα συνολικά εντάλματα σύλληψης από την Interpol, πέντε για τη δολοφονία του Τάσου Ισαάκ και πέντε για τη δολοφονία του Σολωμού Σολωμού:

Αριθμός καταζητούμενων

Για τη δολοφονία του Τάσου Ισαάκ καταζητούνται οι:

Ερχάν Αρικλί: Έποικος από την πρώην Σοβιετική Ένωση, μόνιμος κάτοικος Κατεχομένων από το 1986. Σήμερα «υπουργός οικονομίας και ενέργειας» και «αναπληρωτής πρωθυπουργός» του ψευδοκράτους.

Μεχμέτ Μουσταφά Αρσλάν: Τούρκος έποικος 41 ετών (το 1996) αρχηγός των Γκρίζων Λύκων στα κατεχόμενα. Κάτοικος τότε της κατεχόμενης πλευράς της Λευκωσίας.

Χασίμ Γιλμάζ: Τούρκος έποικος και πρώην μέλος της ΜΙΤ, των τουρκικών μυστικών υπηρεσιών, ο οποίος το 1996, είχε καφενείο στην πόλη της Κερύνειας.

Νεϊφάλ Μουσταφά Εργκούν: Τούρκος έποικος, 26 ετών (το 1996) και μέλος της παράνομης τουρκοκυπριακής αστυνομίας, που έφτασε στις κατεχόμενες περιοχές όταν ήταν παιδί.

Πολάτ Φικρέτ Κορελί: Τουρκοκύπριος, 17 ετών (το 1996) και κάτοικος της κατεχόμενης Αμμοχώστου.

Για τη δολοφονία του Σολωμού Σολωμού, καταζητούνται:

Κενάν Ακίν: Ούτως καλούμενος «υπουργός» γεωργίας και δασών του ψευδοκράτους (το 1996).

Ερτάλ Χατζιαλί Εμανέτ: Υπηρετούσε (το 1996) ως διοικητής των «ειδικών δυνάμεων» του κατοχικού ψευδοκράτους.

Χασάν Κοντακσί: Πρώην διοικητής του κατοχικού στρατού.

Αττίλα Σαβ: Υπηρετούσε (1996) ως «αρχηγός» της λεγόμενης «αστυνομίας» του παράνομου μορφώματος.

Μεχμέτ Καρλί: Ήταν (το 1996) στρατηγός του κατοχικού στρατού.

Δύσκολη εξίσωση λέει ο Γκουτιέρρες

«Δύσκολη» χαρακτήρισε την εξίσωση του Κυπριακού, ο γενικός γραμματέας Αντόνιο Γκουτιέρρες, στο πλαίσιο τηλεφωνικής επικοινωνίας με τον ύπατο εκπρόσωπο της Ε.Ε., Γιόζεπ Μπορέλ. Πληροφορίες της «Κ» αναφέρουν ότι ο κ. Γκουτιέρρες ήταν προβληματισμένος αναφορικά με τις προοπτικές των διαβουλεύσεων, δεδομένης της διαφοροποίησης της τουρκικής πλευράς και της δεδηλωμένης επιδίωξης μιας λύσης δύο κρατών. Ο κ. Γκουτιέρρες ανέφερε, μάλιστα, στον ύπατο εκπρόσωπο της Ε.Ε. ότι ο ΟΗΕ δεν δύναται να εξετάσει μια τέτοια προοπτική λύσης δύο κρατών, καθώς εκφεύγει των όρων εντολής του διεθνούς οργανισμού. Εξήγησε ότι μια νέα ενδεχόμενη εντολή θα μπορούσε να δοθεί μόνο εάν και εφόσον συμφωνούσαν όλα τα μέρη. Σημείωσε, μάλιστα, ότι θα πρέπει να καταβληθούν προσπάθειες για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο κατάρρευσης της διαδικασίας. Σύμφωνα με τις ίδιες πληροφορίες της «Κ», ο ύπατος εκπρόσωπος Γιόζεπ Μπορέλ εξέφρασε την πρόθεση να προσκαλέσει τον Ερσίν Τατάρ στις Βρυξέλλες... για να του εξηγήσει γιατί η Ε.Ε. αντιτίθεται σε λύση δύο κρατών. Η εν λόγω «ιδέα» του κ. Μπορέλ προκαλεί εύλογα ερωτηματικά, καθώς ο ύπατος εκπρόσωπος έχει ήδη γνωστοποιήσει και αναλύσει προς τον κ. Τατάρ την αντίθεση της Ε.Ε. σε λύση δύο κρατών, στο πλαίσιο της πρόσφατης επίσκεψής του στην Κύπρο. Όπως εξάλλου πληροφορούμαστε, ο κ. Μπορέλ επανέλαβε την επιθυμία της Ε.Ε. να συμμετάσχει στη διαδικασία των συνομιλιών, με καθεστώς παρατηρητή, προσθέτοντας, μάλιστα, ότι εάν αυτό δεν είναι δυνατόν άμεσα, θα μπορούσε να γίνει σε μεταγενέστερο στάδιο. Επεσήμανε ακόμη ότι η Ε.Ε. μπορεί να συμβάλει υποστηρικτικά στη διαδικασία των συνομιλιών.

NUROFEN[®] EXPRESS

ΠΙΟ ΓΡΗΓΟΡΟ ΚΑΙ ΠΙΟ ΔΥΝΑΤΟ ΑΠΟ ΤΟΝ ΠΟΝΟ

Αντιμετωπίζει:

- Πονοκέφαλο
- Ημικρανία
- Οσφυαλγία
- Οδοντικό πόνο
- Μυϊκό πόνο

Συμβουλευτείτε τον γιατρό ή τον φαρμακοποιό σας
ΤΗΛ: 22 056 300. ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΣΕ ΟΛΑ ΤΑ ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ

Δρα σε 15 Λεπτά

life pharma

Η συνομοσπονδία στο βάθος της Διάσκεψης

Οι παρούσες πραγματικότητες στα Κατεχόμενα δεν αποκλείεται να ανοίξουν τον δρόμο για την προσάρτηση στην Τουρκία

Του **ΝΙΚΟΥ ΣΤΕΛΓΙΑ**

«**Η επίσκεψη** του Έλληνα Υπουργού Εξωτερικών στην Άγκυρα ενίσχυσε το κλίμα απαισιοδοξίας που επικρατεί το τελευταίο διάστημα στην τουρκική πλευρά για τα ζητήματα της Ανατολικής Μεσογείου και του Αιγαίου. Βασιζόμενη στην υποστήριξη ορισμένων ξένων παραγόντων, η Ελλάδα θα τηρεί αδιάλλακτη στάση στις σχέσεις της με την Τουρκία. Αυτή η επιλογή της Αθήνας τροφοδοτεί την αδιαλλαξία της ε/κ πλευράς. Παρόλα αυτά πρέπει να αναμένουμε το αποτέλεσμα της Γενεύης. Δεν αποκλείεται να έχουμε ενδιαφέρουσες εξελίξεις στο τέλος της ημέρας». Η παραπάνω εκτίμηση έφτασε στην «Κ» στις αρχές της προηγούμενης εβδομάδας, μόλις λίγο πριν από την έναρξη της κρίσιμης, άτυπης διάσκεψης για το Κυπριακό. Η πηγή της «Κ», που δεν επιθυμεί να κατονομαστεί και ειδικεύεται σε θέματα της τουρκικής εξωτερικής πολιτικής, κατάθεσε τις απόψεις της, σε μια στιγμή που στην Άγκυρα κύκλοι της κυβέρνησης του Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν αναρωτιόντουσαν αν στο Κυπριακό ακόμη υπάρχουν περιθώρια συνεννόησης με την Ελλάδα και την ε/κ πλευρά, πάντα πάνω σε μια νέα βάση συμφωνίας.

Την ώρα που στην Άγκυρα διπλωματικοί και δημοσιογραφικοί κύκλοι αναμένουν το αποτέλεσμα της άτυπης διάσκεψης, εστιάζοντας

Σύμφωνα με τον διεθνολόγο Τσαγρί Ερχάν, η φόρμουλα της ομοσπονδίας δεν είναι άλλη παρά αυτή που εφαρμόζεται στη Βοσνία. Την εξουσία, τη γη και τον πλούτο τον μοιράζονται τρεις λαοί, με ξεχωριστά δικαιώματα αυτοδιάθεσης.

την προσοχή τους κυρίως στον αντίκτυπο των εξελίξεων της επόμενης εβδομάδας στις σχέσεις της Τουρκίας με την Ε.Ε. και τις ΗΠΑ, στα Κατεχόμενα ο ηγέτης των Τουρκοκυπρίων επιμένει στη ρητορική της λύσης των δύο κρατών. Ο Ερσίν Τατάρ συζητάει τη συγκεκριμένη ιδέα τις τελευταίες ημέρες με τον Τούρκο υπουργό Εξωτερικών. Ο κ. Τατάρ και οι συνεργάτες του ισχυρίζονται ότι η ε/κ πλευρά στο Κραν Μοντάνα απέδειξε ότι δεν επιθυμεί να μοιραστεί την εξουσία και τον πλούτο. Με βάση αυτήν τη θεωρία, ο κ. Τατάρ εισηγείται την έναρξη της συζήτησης για την κυριαρχική ιδιότητα. Εφόσον κατοχυρωθεί αυτή η αρχή, οι εμπλεκόμενες πλευρές θα μπορούσαν να ξεκινήσουν τη συζήτηση για το μελλοντικό πλαίσιο συνεργασίας των δύο υποτιθέμενων ξεχωριστών κρατών της Κύπρου. Την προηγούμενη Παρασκευή, τη ρητορική της ηγεσίας Τατάρ υποστήριξε στα Κατεχόμενα ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου, ο οποίος πρόσθεσε ότι για τη την τουρκική πλευρά στο Κραν Μοντάνα έκλεισε το κεφάλαιο της ομοσπονδίας μια και για πάντα. Και με βάση αυτήν την υπόθεση, η τουρκική πλευρά πηγαίνει στη Γενεύη για να διαπιστώσει αν οι πλευρές μπορούν να καταλήξουν σε μια νέα βάση συνεννόησης στο Κυπριακό ή όχι.

Η Άγκυρα μόλις λίγες ημέρες πριν από την άτυπη διάσκεψη ζητάει από το «Συνταγματικό Δικαστήριο» την απόσυρση πρόσφατης απόφασης για τον έλεγχο των φροντιστηρίων θρησκευτικών, κάτι που έχει προκαλέσει θύελλα αντιδράσεων στην τουρκοκυπριακή κοινότητα.

Πηγές της «Κ», μόλις λίγα εικοσιτετράωρα πριν από την έναρξη των συνομιλιών στη Γενεύη, προβάλλαν μια ενδιαφέρουσα άποψη σχετικά με τη στάση που θα τηρήσει η τουρκική πλευρά στην άτυπη διάσκεψη. Σύμφωνα με την άποψή τους, στη Γενεύη θα ξεκινήσει μια νέα διαδικασία λύσης στο Κυπριακό, στην αρχή της οποίας η τουρκική πλευρά θα προβάλλει την λύση των δύο κρατών. Στην πορεία, όταν την πρώτη άτυπη διάσκεψη θα ακολουθήσουν νέες διασκέψεις και συναντήσεις των εμπλεκόμενων πλευρών και φυσικά αναδυθεί ένα κλίμα συνεννόησης για τελική διευθέτηση του Κυπριακού, η τουρκική πλευρά δεν αποκλείει ιδέα των δύο ξεχωριστών κρατών να καταλήξει στη συνομοσπονδιακή φόρμουλα ως μια «γέφυρα επικοινωνίας» με την ε/κ πλευρά και την Ελλάδα.

Τα υπόλοιπα σενάρια

Σε τι αναφέρεται η Άγκυρα με τον όρο «συνομοσπονδία»; Η απάντηση του συγκεκριμένου κρίσιμου ερωτήματος έρχεται από έναν σύμβουλο του προέδρου της Τουρκίας. Ο διεθνολόγος Τσαγρί Ερχάν, ο οποίος είναι της εθνικιστικής σχολής σκέψης, την τελευταία περίοδο είναι μέλος του Συμβουλίου Ασφάλειας και Εξωτερικής Πολιτικής της Προεδρίας της Τουρκίας. Ο κ. Ερχάν, με τη συγκεκριμένη ιδιότητα του, αρθρογραφεί στον συντηρητικό φιλοκυβερνητικό τύπο της Τουρκίας, εστιάζοντας την προσοχή του σε ζητήματα που απασχολούν την τουρκική διπλωματία. Ο κ. Ερχάν, πριν από σύντομο χρονικό διάστημα, άφησε να εννοηθεί στον τουρκικό Τύπο ότι η χώρα του στο Κυπριακό το επόμενο διάστημα θα καταλήξει από τη φόρμουλα των δύο κρατών σε αυτήν της ομοσπονδίας. Σύμφωνα με τον Τούρκο διεθνολόγο η συγκεκριμένη φόρμουλα δεν είναι άλλη παρά αυτή που εφαρμόζεται σήμερα στη Βοσνία. Στη βαλκανική χώρα την εξουσία, τη γη και τον πλούτο τον μοιράζονται τρεις ξεχωριστοί λαοί, με ξεχωριστά δικαιώματα αυτοδιάθεσης. Στην κορυφή της πολιτικής εξουσίας συναντάμε ένα Προεδρικό Συμβούλιο, στο οποίο συμμετέχουν όλες οι εθνικές και θρησκευτικές ομάδες της Βοσνίας.

Μια, ενιαία διεθνής ταυτότητα, κεντρική διοίκηση με περιορισμένες εξουσίες και κρατίδια με ενισχυμένες αρμοδιότητες, εισηγείται η Άγκυρα. Ψώνουν την φωνή τους οι Τ/κ υποστηρικτές της ομοσπονδιακής λύσης.

Δύο ξεχωριστά κράτη, με ισχυρές εξουσίες

Στην Άγκυρα οι πηγές της «Κ», προσαρμόζοντας το μοντέλο της Βοσνίας στις υφιστάμενες πραγματικότητες της Κύπρου, οραματίζονται την ανάδυση μιας κεντρικής διοίκησης με περιορισμένες εξουσίες, κυρίως το καθήκον να εκπροσωπεί την Κύπρο στη διεθνή κοινότητα. Στο εσωτερικό της Κύπρου, με βάση το μοντέλο της συνομοσπονδίας, θα υπάρχουν δύο ξεχωριστά κρατίδια, με ενισχυμένες εξουσίες και αρμοδιότητες. Και στον βορρά της Κύπρου η τ/κ πλευρά θα εξακολουθήσει μετά τη λύση να αποτελεί την πλειοψηφία και να ελέγχει τον πλούτο, τη γη και τη διοίκηση. Επίσης, το τ/κ κράτος θα μπορεί να συνάψει συμφωνίες με το εξωτερικό σε συγκεκριμένα πεδία, τα οποία θα παραμένουν εκτός της αρμοδιότητας της κεντρικής διοίκησης.

Ο κίνδυνος προσάρτησης

Σύμφωνα πάντα με την τουρκική οπτική γωνία, σε περίπτωση που στο άμεσο μέλλον η ε/κ πλευρά, η Αθήνα και η διεθνής κοινότητα δεν αποδεχθούν το προαναφερόμενο πλαίσιο συνεννόησης, τότε στο προσκήνιο θα μπορούσε να έρθει το μοντέλο των δύο ξεχωριστών κρατών υπό την σκέπη

της Ε.Ε. Σε αυτήν την περίπτωση, οι δύο κοινότητες της Κύπρου θα «συναντιόντουσαν» εκ νέου στην Ε.Ε., οι μηχανισμοί και κανονισμοί της οποίας θα άνοιγαν τον δρόμο για την έμμεση κατοχύρωση των αρχών της ελεύθερης διακίνησης, εγκατάστασης και εργασίας. Και όπως στην περίπτωση του συνομοσπονδιακού μοντέλου, έτσι στην περίπτωση του συγκεκριμένου μοντέλου, η Τουρκία θα μπορούσε να παραμείνει ως εγγυήτρια δύναμη της τ/κ πλευράς, στο βόρειο κομμάτι της Κύπρου. Σημειώνεται ότι στην Άγκυρα, οι διπλωματικοί και δημοσιογραφικοί κύκλοι που ασχολούνται με το Κυπριακό και τα ζητήματα της Ανατολικής Μεσογείου δεν θεωρούν δεδομένη την επικράτηση των μοντέλων της συνομοσπονδίας και των δύο ξεχωριστών κρατών υπό την σκέπη της Ε.Ε. κατά τη νέα διαδικασία που ξεκινά την επόμενη εβδομάδα στην Ε.Ε. Ομόφωνα οι πηγές δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο της απόρριψης των παραπάνω μοντέλων από την ε/κ πλευρά. Με βάση αυτή την υπόθεση, οι πηγές επισημαίνουν ότι στο τέλος της νέας διαδικασίας η τ/κ πλευρά δεν αποκλείεται να παραμείνει αποκλεισμένη από το διεθνές σκηνικό

—στην καλύτερη περίπτωση αναγνωρισμένη από ορισμένα κράτη που διατηρούν φιλικές σχέσεις με την Τουρκία. Σε αυτήν την περίπτωση, η πολιτική και η οικονομική πραγματικότητα που υφίσταται στο βόρειο κομμάτι της Κύπρου και στις σχέσεις Τ/κ-Άγκυρας, αργά ή γρήγορα δεν αποκλείεται να ανοίξει τον δρόμο για την προσάρτηση των Κατεχομένων στην Τουρκία. «Θα το βαπτίσουν μοντέλο αυτόνομου τ/κ κράτους και θα υπογράψουν συμφωνίες εξωτερικής πολιτικής και άμυνας με την Τουρκία. Στην ουσία θα σφραγίσουν την προσάρτηση της τ/κ πλευράς στην Τουρκία», καταλήγει τουρκική δημοσιογραφική πηγή για το συγκεκριμένο απαισιόδοξο σενάριο στο Κυπριακό. Σύμφωνα με την πηγή μας, για να αποφευχθεί αυτός ο κίνδυνος, οι πλευρές θα μπορούσαν να εστιάσουν στην προηγούμενη πρόταση του πρώην Τ/κ διαπραγματευτή, Κουντρέτ Οζεράι. Με το μοντέλο της εξελικτικής συνεργασίας, οι εμπλεκόμενες πλευρές θα μπορούσαν να επιχειρήσουν να οικοδομήσουν σταδιακά κλίμα οικολογίας εμπιστοσύνης, αναβάλλοντας για ένα χρονικό διάστημα την τελική λύση του Κυπριακού.

Οι Τουρκοκύπριοι στο πάρα πέντε της Γενεύης

Στην τουρκοκυπριακή κοινότητα, λίγα εικοσιτετράωρα πριν από την έναρξη της άτυπης διάσκεψης, επικρατεί κλίμα έντονης πολιτικής πώλησης και αντιπαράθεσης. Η Άγκυρα και οι συνεργάτες της στην τ/κ κοινότητα, η Δεξιά και η ηγεσία Τατάρ επιμένουν στη σημασία της κατοχύρωσης της αρχής της κυριαρχικής ιδιότητας. Από τη δική τους σκοπιά, στη Γενεύη δεν πρόκειται να ξεκινήσει νέα συζήτηση για την ομοσπονδία. Η Αριστερά απορρίπτει την παραπάνω εισήγηση. Και με αφορμή τις τελευταίες εξελίξεις στον άξονα Τουρκίας-τ/κ κοινότητας, τη νέα παρέμβαση της Άγκυρας στην τ/κ δικαιοσύνη, οι δυνάμεις της τ/κ Αριστεράς επιμένουν στη σημασία της ομοσπονδιακής λύσης, ως μοναδική βιώσιμη φόρμουλα λύσης. Στο πλαίσιο αυτής της τοποθέτησης, τη στιγμή που γράφονταν το συγκεκριμένο δημοσίευμα στα τέλη της προηγούμενης εβδομάδας, ταυτόχρονα με διάφορες ε/κ ομάδες, οι Τ/κ ακτιβιστές ετοιμαζόντουσαν να κατέβουν στους δρόμους της Λευκωσίας, και να διαδηλώσουν το απόγευμα του Σαββάτου για την ομοσπονδία. Υπενθυμίζεται ότι εδώ και λίγες ημέρες, οι σχέσεις τ/κ κοινότητας-Τουρκίας χαρακτηρίζονται από νέα ένταση και κλίμα αντιπαράθεσης. Η Άγκυρα ζητάει από το «Συνταγματικό Δικαστήριο» την απόσυρση πρόσφατης απόφασης για τον έλεγχο των φροντιστηρίων θρησκευτικών. Η συγκεκριμένη «εντολή» που έρχεται διά στόματος της τουρκικής κυβέρνησης έχει προκαλέσει θύελλα αντιδράσεων στην τ/κ κοινότητα. Η όλη διαμάχη, μόλις λίγες ημέρες πριν από την άτυπη διάσκεψη, δίνει νέες διαστάσεις στον αγώνα των τ/κ δυνάμεων της λύσης και της ομοσπονδίας.

45

ΧΡΟΝΙΑ

Φροντίδα για τον Άνθρωπο και την Υγεία

Παροχή ποιοτικής και οικονομικά προσιτής φαρμακευτικής αγωγής σε όλους τους ανθρώπους του πλανήτη, με γνώμονα την αειφόρο ανάπτυξη

Με την Τουρκία έχουμε κοινό αγώνα και συμφέροντα

Ο Ερσίν Τατάρ μιλάει στην «Κ» λίγο πριν την άτυπη πενταμερή

Συνέντευξη στον
ΜΑΝΩΛΗ ΚΩΣΤΙΑΔΗ

Λίγο πριν από την άτυπη διάσκεψη στη Γενεύη ο Τ/κ ηγέτης μιλάει στην «Κ» και ξεκαθαρίζει πως ο ίδιος κινείται στη γραμμή Ντενκτάς. Επιμένει στη λύση των δύο κυρίαρχων κρατών, αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο επιστροφής περιουσιών στους Ελληνοκύπριους κατοίκους των Βαρωσιών, επιμένει στην παραμονή εγγυήσεων στην Κύπρο, όπως και των στρατευμάτων, αφήνει όμως ένα μικρό παράθυρο στο ζήτημα αυτό. Κληθείς ο κ. Τατάρ να σχολιάσει τους λόγους που επιμένει σε δύο κυρίαρχα κράτη, ενώ όλες οι προηγούμενες προσπάθειες έγιναν στο πλαίσιο της ομοσπονδίας, απαντά πως «πρέπει να δούμε την πραγματικότητα. Απέτυχαν όλες οι συνομιλίες που είχαν ως βάση την ομοσπονδία. Το πιο σημαντικό σχέδιο από αυτά, στο οποίο συμμετείχε όλος ο κόσμος, ήταν το Σχέδιο Ανάν και για το σχέδιο αυτό το 65% των Τουρκοκυπρίων είπε «Ναι».

Όμως, το 75% των Ελληνοκυπρίων είπε «Όχι». Κι αμέσως μετά τους έβαλαν στην Ε.Ε. Οι Ελληνοκύπριοι πήραν μαζί τους την Ε.Ε. και άρρισαν να προκύπτουν δυσκολίες με την Τουρκία και έφτασε το θέμα μέχρι το Κράν Μοντάνα. Κι εκεί δεν υπήρξε συμφωνία». Στη συνομιλία μας ο ίδιος έδειξε την επιμονή του στο ζήτημα της κυριαρχίας και ανέφερε πως «για 60 χρόνια οι Τουρκοκύπριοι διοικούν το δικό τους κράτος. Άρα πρέπει να γίνει σεβαστή αυτή η κατάσταση. Διότι στο ομοσπονδιακό κράτος υπάρχουν κοινοί μηχανισμοί διοίκησης και το 1960 ήταν έτσι, όμως δεν άντεξε ούτε 2-3 χρόνια. Η ελληνοκυπριακή πλευρά εκείνο τον τρόπο τον είδε ως σανίδα για την «Ένωση». Οι Τουρκοκύπριοι έκαναν μεγάλες προσπάθειες και έζησαν μεγάλες δυσκολίες. Ως αποτέλεσμα υπάρχουν όσα συνβέβησαν στην Κύπρο, δεν είναι δυνατόν οι Τουρκοκύπριοι να τα ξεχάσουν αυτά. Υπήρξε η επέμβαση της Τουρκίας το 1974 ως εγγυητρία χώρα και από τότε οριστικοποιήθηκαν οι δύο περιοχές. Ως αποτέλεσμα, σήμερα στο νησί υπάρχουν δύο ξεχωριστές περιοχές, δύο ξεχωριστά κράτη».

Του υπενθυμίζουμε πως την «Τουρκική Δημοκρατία της Βόρειας Κύπρου» δεν την αναγνωρίζει κανένα κράτος στον κόσμο εκτός από την Τουρκία, πως τη θεωρούν παράνομη, και τον ρωτάμε αν όλοι οι Τουρκοκύπριοι υποστηρίζουν την

άποψή του, καθώς το Σχέδιο Ανάν το είχε υποστηρίξει μεγάλη πλειοψηφία των Τουρκοκυπρίων. «Να ξεκαθαρίσω πως ήρθαμε με εκλογές. Φυσικά υπάρχουν άνθρωποι δικοί μας που υποστηρίζουν την ομοσπονδία, κι εκείνοι γνωρίζουν τις δυσκολίες της ομοσπονδίας. Με την ομοσπονδία όμως δεν πήραν τίποτα, δεν κέρδισαν τίποτα. Όμως λένε “as ξαναδοκιμάσουμε”. Σας το λέω ξεκάθαρα, είναι διαφορετική η αντίληψη της ομοσπονδίας για τους Ελληνοκυπρίους και διαφορετική για τους Τουρκοκυπρίους. Εγώ υποστηρίζω το κράτος μου. Ενώ στην ομοσπονδία υπάρχει ένα κράτος, μία κυριαρχία, στο οποίο οι Ελληνοκύπριοι έχουν την πλειοψηφία, θα είναι πιο ισχυροί και μέσα στην Ε.Ε. θα προσπαθήσουν να κυβερνήσουν τους Τουρκοκυπρίους», μας αναφέρει.

Η ελληνοκυπριακή πλευρά κάνει συμφωνίες μόνη της και συνεχίζει. Ισχυρίζονται πως δεν πρέπει να ρωτούν τους Τουρκοκυπρίους. Αυτό δεν μπορούμε α το αποδεχθούμε.

Τον ρωτήσαμε αν αυτές οι σκληρές θέσεις του ενδέχεται να αλλάξουν κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων. «Εμείς σε κάθε πλευρά θα εξηγήσουμε τις δικές μας θέσεις. Όπως και η Τουρκία. Με ελεύθερο τρόπο, δίχως παρεμβάσεις και πιέσεις θα εξηγήσουμε τον τρόπο προσέγγισης στο Κυπριακό. Στο σημείο που βρισκόμαστε σήμερα και το πώς μπορούμε να προχωρήσουμε καλύτερα. Θα το κάνω με έναν έντιμο τρόπο. Γεννήθηκαν το 1960 σε αυτή την πατρίδα και έδωσα αγώνα και κούρασση. Ως εκλεγμένος πρόεδρος θα εκφράσω τις απόψεις μου μαζί με το επιτελείο μου», τονίζει.

Ο κ. Τατάρ εξέφρασε την έντονη αντίρρησή του στην παρουσία της Ε.Ε. στη Γενεύη. «Η Ε.Ε. δεν είναι ενδιαφερόμενο μέρος. Και οι Ελληνοκύπριοι και η Ελλάδα είναι μέλη της Ε.Ε. και επηρεάζουν τους μηχανισμούς λήψης αποφάσεων στην Ε.Ε. Και μας ενοχλούν σε διάφορα ζητήματα, μέχρι και στο ζήτημα με το χαλούμι! Διότι η ουσία του Κυπριακού είναι ο διαμοιρασμός της κυριαρχίας. Κανένας δεν μπορεί

και δεν πρέπει να επιβάλλει την κυριαρχία του στην άλλη πλευρά, ούτε την εξουσία του. Η κάθε πλευρά έχει το δικαίωμα να κυβερνάει τον εαυτό της. Η Ε.Ε. δεν μας καταλαβαίνει, διότι η ελληνοκυπριακή διοίκηση είναι μέλος της. Δεν μπορούν να είναι αντικειμενικοί», τονίζει. Ωστόσο, αφήνει ανοικτό το ενδεχόμενο να συναντηθεί με τους εκπροσώπους των Βρυξελλών εκτός της διάσκεψης.

Ο Αναστασιάδης

Κληθείς να σχολιάσει τις σχέσεις του με τον πρόεδρο της Κυπριακής Δημοκρατίας Νίκο Αναστασιάδη, απάντησε : «Όπως κάθε άνθρωπο σέβομαι και τον Αναστασιάδη. Κι εκείνος είναι ηγέτης της δικής του κοινότητας και κάνει το καθήκον του. Μιλήσαμε δυο-τρεις φορές τηλεφωνικά. Γνωρίζομαστε και από τα παλιά. Στη Γενεύη θα συναντηθούμε και θα εξετάσουμε τις θέσεις μας. Εγώ προσπαθώ να τους καταλάβω και εκείνοι πρέπει να προσπαθήσουν να με καταλάβουν, όπως και τις θέσεις των Τουρκοκυπρίων». Η συζήτησή μας οδνηγήθηκε και στο θέμα του φυσικού αερίου της Κύπρου, αν η σκληρή του στάση έχει σχέση και με το ζήτημα και αν μπορεί να βρεθεί λύση έστω στο θέμα αυτό, δίχως να έχουν βρεθεί λύσεις στα υπόλοιπα ζητήματα. «Η ελληνοκυπριακή πλευρά κάνει συμφωνίες μόνη της», τονίζει. Και προσθέτει : « Και ισχυρίζονται πως είναι κυρίαρχοι της Κυπριακής Δημοκρατίας και πως δεν πρέπει να ρωτούν τους Τουρκοκυπρίους. Αυτό δεν μπορούμε να το αποδεχθούμε. Εμείς τους προτείναμε να δημιουργήσουμε επιτροπές, το ίδιο πρότεινε και η Τουρκία. Δεν μπορεί να υπάρχει συμφωνία με αυτούς τους όρους».

Στην ερώτησή μας αν πηγαίνει με κάποια ελπίδα λύσης ή οδηγήθηκε στη Γενεύη υπό πίεση, ο Ερσίν Τατάρ είναι ξεκάθαρος στις θέσεις που διατυπώνει. «Εγώ πηγαίνω για να εκφράσω τις νέες θέσεις μου και η Τουρκία με υποστηρίζει, το είδαμε και στην επίσκεψη Τσαβούσογλου. Μπορώ να σας πω πως δεν μπορεί να υπάρξει συμφωνία με τη μορφή ομοσπονδίας. Όμως, αν υπάρχει μια συμφωνία ισότιμης κυριαρχίας στο πλαίσιο αυτό, μπορεί να επιτευχθεί μια συμφωνία και όλοι μπορούν να κερδίσουν. Και η Τουρκία και η Ελλάδα και η Ανατολική Μεσόγειος. Είναι μια πρακτική λύση, καθώς ήδη στην Κύπρο υπάρχουν δύο κυρίαρχα κράτη. Αυτό πρέπει να το δουν», μας δηλώνει.

Όλες οι συνομιλίες με βάση την ομοσπονδία έχουν αποτύχει λέει σε συνέντευξή του στην «Κ» ο Τ/κ ηγέτης Ερσίν Τατάρ, κληθείς να απαντήσει γιατί επιμένει σε δύο κυρίαρχα κράτη.

Ο στρατός της Τουρκίας είναι εδώ για άμυνα και όχι για επίθεση

Ο Ερσίν Τατάρ, μόλις αναδείχθηκε ηγέτης των Τ/κ, άνοιξε την περίκλειστη πόλη της Αμμοχώστου παρά την αντίθετη απόφαση του Συμβουλίου Ασφαλείας. Τον ρωτάσαμε τους λόγους της αλλαγής της πολιτικής σε σχέση με τους προηγούμενους Τουρκοκύπριους ηγέτες. Στο παρελθόν κανένας δεν άγγιζε τα Βαρώσια. Γιατί νιώσατε την ανάγκη να το κάνετε αυτό; «Σε 46 χρόνια έγινε πολύ φάντασμα, με ποντίκια και φιδιά. Σκεφτήκαμε πως δεν είναι σωστό να συνεχιστεί αυτό. Πράγματι πολλοί Ελληνοκύπριοι επιθυμούν να επιστρέψουν στις ιδιοκτησίες τους. Αυτό που κάναμε είναι να ανοίξουμε προς επίσκεψη την παραλία, τα πάρκα και τους κοινόχρηστους χώρους. Η ιδιοκτησία του καθενός είναι δική του. Σε όσους αποτάθηκαν στην Επιτροπή των Ακινήτων που αναγνωρίζεται από την Ε.Ε. και τη διεθνή κοινότητα, με τη βοήθεια του Θεού, βάσει της απόφασης, θα τους επιστραφεί το ακίνητό τους. Αυτό που κάναμε είναι ένα βήμα, καθώς ήταν κλειστή η πόλη για 46 χρόνια και βρισκόμαστε εντός της “ΤΔΒΚ”. Σύμφωνα με τις αποφάσεις που θα δώσει η επιτροπή, οι Ελληνοκύπριοι, οι Βρετανοί ή οι Αμερικανοί ιδιοκτήτες των ακινήτων θα μπορούν να

πάρουν το ακίνητό τους και να επιστρέψουν».

Ο κ. Τατάρ στη φάση αυτή της συνομιλίας μας εξηγεί το πώς βλέπει ο ίδιος τις σχέσεις με την Άγκυρα. «Το Κυπριακό ζήτημα είναι κοινό. Οι Τουρκοκύπριοι πάντα υποστήριζαν το ζήτημα του Κυπριακού μαζί με την Τουρκία. Η Τουρκία πάντα ήταν δίπλα μας

Οι Ελληνοκύπριοι, οι Βρετανοί ή οι Αμερικανοί ιδιοκτήτες των ακινήτων θα μπορούν να πάρουν το ακίνητό τους και να επιστρέψουν στα Βαρώσια.

και όταν υπήρξε ανάγκη έστειλε και τον στρατό της και τα αεροσκάφη της, πάντα στάθηκε δίπλα στους Τουρκοκυπρίους. Σε αυτό τον κοινό αγώνα υπάρχουν και κοινά συμφέροντα».

Του υπενθυμίσαμε δηλώσεις του, όταν ο ίδιος έλεγε πως υποστηρίζει και τα δικαιώματα της Τουρκίας. «Πάντα ήταν έτσι. Και ο Ντενκτάς ήταν έτσι. Και η Τουρκία υποστηρίζει τα δικά μας δι-

καιώματα». Όταν εκφράσαμε την απορία μας, αν αυτό σημαίνει επιστροφή στη γραμμή Ντενκτάς, χωρίς δισταγμό μάς ξεκαθάρισε: «Ναι, εγώ είμαι στη γραμμή Ντενκτάς. Η Τουρκία κάποιες φορές έρχεται αντιμέτωπη με όλο τον κόσμο και δηλώνει πως δεν θα επιτρέψει την καταπάτηση των δικαιωμάτων των Τουρκοκυπρίων, όπως δηλώνει πως στην Ανατολική Μεσόγειο μαζί με τα δικαιώματα της Τουρκίας υποστηρίζει και τα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων. Έχουμε πολλά κοινά συμφέροντα. Άρα, όταν υποστηρίζουμε τον αγώνα αυτόν, όπως και με τα δικαιώματα των Τουρκοκυπρίων, εμφανίζομαι πως υποστηρίζω και τα δικαιώματα της Τουρκίας. Αυτό δεν με ενοχλεί. Εγώ δηλώνω πως η Τουρκία είναι πολύ σημαντική για την ασφάλεια των Τουρκοκυπρίων. Όπως η Τουρκία είναι σημαντική για εμάς, και το βόρειο μέτωπο αυτού του νησιού, της Κύπρου παρατηρείται κούραση, αυτή φυσιολογικά είναι πολύ μεγαλύτερη στο εξωτερικό. Από την άλλη, όμως, πρέπει κάποια στιγμή να αναγνωρίσουμε ότι δεν υπάρχει ζωή στην Κύπρο, ακόμη και ένα παιδί που σήμερα θα γεννηθεί, η ζωή του οποίου δεν θα είναι επηρεασμένη σε όλο το φάσμα της από το εθνικό πρόβλημα. Ακόμη και αν αυτό το παιδί δεν το συζητήσει ως θέμα ποτέ στη ζωή του. Αυτό να το έχουμε πάντα υπόψη μας. Διότι, το χειρότερο σενάριο για την Κύπρο στη Γενεύη δεν είναι να μας κάνει κάποιος κάτι. Είναι να μη γίνει απολύτως τίποτα και να μπει το Κυπριακό και οι ζωές μας στο ραφί.

Ο κ. Μιχάλης Σοφοκλέους είναι βουλευτής του ΔΗΣΥ Λευκωσίας.

ΑΡΘΡΟ / Του ΜΙΧΑΗΛ ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ

Κώδικας «Κυπριακό»

Είναι η ανάγκη ενός στιβαρού παραδείγματος κράτους που να συναποτελείται από χριστιανούς και μουσουλμάνους, έστω και αν το Κυπριακό δεν ήταν ποτέ θρησκευτική διαφορά.

μίες και προβλήματα του κράτους και της καθημερινότητας των πολιτών.Πραγματοποιούνται μακρόσυρτες συζητήσεις, απλά για να διαπραγματευόμαστε μεταξύ μας. Ο πολίτης νιώθει να παραμένει στο σκοτάδι, σε ό,τι αφορά την πραγματική ουσία του εθνικού μας ζητήματος. Στο όνομα του Κυπριακού κτιζονται εργολαβικά πολιτικές καριέρες, που το μόνο που έχουν να

προσφέρουν είναι λαϊκισμό, κινδυνολογία και εύκολα συνθήματα.

Σήμερα, ενόψει της διάσκεψης της Γενεύης, τα πράγματα μοιάζουν πιο δύσκολα από ποτέ. Αναμφίβολα η Τουρκία έχει σκληρύνει σε βαθμό που η αισιοδοξία για μία καλή εξέλιξη είναι αισθητά περιορισμένη. Στόχος μας είναι να δώσουμε στη διαδικασία, που αφέθηκε ανεργηγή για καιρό, το φιλί της ζωής. Μία τελευταία ευκαιρία. Και να αναδείξουμε και πάλι τα φρέζα που θα φέρει, όχι μόνο σε εμάς, μία λύση.

Διότι μια λύση στο Κυπριακό θα φέρει πολλές νίκες και για πολλούς. Είναι η ανάγκη ενός στιβαρού παραδείγματος κράτους που να συναποτελείται από χριστιανούς και μουσουλμάνους, έστω και αν το Κυπριακό δεν ήταν ποτέ θρησκευτική διαφορά. Είναι η ανάγκη της Ευρώπης για σταθερότητα, ενεργειακή ασφάλεια και για αναζωο-

γόνηση της σχέσης NATO – Ε.Ε. Είναι η ανάγκη της περιοχής να αποκτήσει έναν πυλώνα ειρήνης, σταθερότητας και πολιτικής και οικονομικής συνεργασίας, ο οποίος θα έχει απεριόριστες δυνατότητες συνεννόησης και με τον αραβικό και με τον εβραϊκό κόσμο. Είναι η επιθυμία της νέας κυβέρνησης Μπάιντεν να έχει μια τέτοια επιτυχία στην εξωτερική της πολιτική. Είναι η ανάγκη όλων της δύσης να οριοθετήσει μία νέα σχέση με την Τουρκία. Και είναι οι προοπτικές της ίδιας της Κύπρου που παραμένουν καθηλωμένες λόγω της ύπαρξης του Κυπριακού. Προοπτικές, οικονομικές, ιστορικές και πολιτικές για τις οποίες ελάχιστα έχουμε μιλήσει όλες αυτές τις δεκαετίες.

Την ουσιαστική συζήτηση για το τι πραγματικά θέλουμε στο Κυπριακό είναι προφανές ότι δεν την έχουμε κάνει στ’ αλήθεια. Από τη

Στην εισβολή, το 1974, ήμουν 2 μόλις ετών και ασφαλώς λίγα πράγματα θυμάμαι. Αυτό που δεν μπορεί όμως να ξεχάσει κανείς από όσους γεννηθήκαμε από εκείνη την εποχή και μετά είναι ότι όλη η ζωή μας, η παιδεία μας, οι δραστηριότητές μας, η πολιτική ζωή του τόπου μας, η οικονομία, οι δουλειές μας, οι παρέες και οι φίλοι μας, όλα μα όλα, κάποια άμεση ή έμμεση σχέση έχουν με το εθνικό πρόβλημα.

Σε όλη μας τη ζωή έρχονται νέες πρωτοβουλίες που κατά κάποιους θα λύσουν το πρόβλημα και κατ’ άλλους θα ξεπουλήσουν τον τόπο. Στο τέλος κάθε διαδικασίας και την ώρα της απόφασης του εκάστοτε νέου αδιεξόδου, πέραν των πολιτικών τοποθετήσεων, πρωταγωνιστούν πολλές φορές ο λαϊκισμός και άλλες σκοπιμότητες. Με λίγα λόγια, το Κυπριακό, για εμάς τους

νεότερους, είναι όπως ήταν παλαιότερα τα Windows. Όλο έβγαιναν νέες εκδόσεις («πάσιες» πάνω στις προηγούμενες) που διαφημιζαν ότι έλυσαν τα προβλήματα και όλο και περισσότερο ή ιό θα έπιαναν ή θα κολλούσαν (crash-αran). Από την άλλη, όμως, κανένας μας δεν μπορούσε να ζει χωρίς αυτά. Τα πιο πάνω δεν γράφονται για να υποβαθμίσουν το πρόβλημα. Κάθε άλλο. Σημειώνονται για να υπερτονίσουν ότι κανένας μας δεν μπορεί να ζει χωρίς πατρίδα. Και ασφαλώς το να ζει σε μισή πατρίδα είναι ημίμετρο, δεν είναι λύση που αντέχει στον χρόνο. Το ζητούμενο είναι ακριβώς ένα σταθερό «λειτουργικό σύστημα» για ολόκληρη την πατρίδα μας.

Το δυστύχημα για την Κύπρο και για το εθνικό της πρόβλημα είναι ότι καταντά πολλές φορές το Κυπριακό το πέπλο κάτω από το οποίο κρύβονται ένα σωρό αδυνα-

Πώς αλλάζει καθοριστικά αυτή τη φορά το στάτους κβο

Η Λευκωσία οδηγείται στην άτυπη πενταμερή χωρίς μαξιλάρι ασφαλείας

Του **ΓΙΑΝΝΗ ΙΩΑΝΝΟΥ**

Στην πρόσφατή του συνέντευξη στον τηλεοπτικό σταθμό AlphaTV ο πρόεδρος Αναστασιάδης, ερωτηθείς αν θα είναι εύκολο το έργο του ως προς το blame game στη Γενεύη λόγω του χάσματος των δύο πλευρών (ΔΔΟ της ΚΔ vs δύο κράτη της Τουρκίας) απάντησε ως εξής: «Αυτό μπορεί να αποτελεί, όπως έχετε επισημάνει, ή να ευκολύνει τη δική μου θέση. Το ζητούμενο δεν είναι εάν ο πρόεδρος θα είναι αρκούντως αιτιολογημένος να απορρίψει τα όσα η Τουρκία θα προβάλλει. Το πρόβλημα είναι τι θα γίνει με το στάτους κβο, τις αξιώσεις και τις

Ιστορικά, για πρώτη φορά μετά το 2004 αλλά και μετά το Κραν Μοντάνα το 2017, η ε/κ πλευρά προσέρχεται σε μια διαδικασία συνομιλιών στο Κυπριακό υπό το βάρος μιας δραματικής αλλαγής του στάτους κβο.

απειλές της Τουρκίας και συνεπώς αυτό που με ενδιαφέρει περισσότερο είναι πώς να βρεθεί κοινό έδαφος προκειμένου να συνεχίσουμε ένα δημιουργικό διάλογο που να μας οδηγήσει λύση». Μια απάντηση που δείχνει να κρύβει μέσα της μεγάλη δόση ειλικρίνειας ως προς την επίγνωση της πραγματικής, δυσχερούς, αλλαγής του στάτους κβο, χωρίς επίλυση του Κυπριακού. Και μια απάντηση που δείχνει και την τακτική πρόκληση της άτυπης πενταμερούς από τον πολύπειρο κ. Αναστασιάδη, αλλά και κάθε ΕΛ-

ληνοκύπριο γνήτη στη θέση του: Δεν αρκεί να κερδίσει κανείς το blame game σε μια αντιπαράθεση με την Τουρκία όπου δεν θα βρεθεί κοινό έδαφος και η τελευταία θα χρεωθεί την αποτυχία. Χρειάζεται να μην υποπέσεις και σε μια κατάσταση όπου οι «συνθήκες επί του εδάφους» δεν θα σου επιτρέπουν να εστιάζεις πέραν του παιχνιδιού επίρριψης ευθυνών. Στο εσωτερικό κι εξωτερικό επίπεδο. Ιστορικά, για πρώτη φορά μετά το 2004 αλλά και μετά το Κραν Μοντάνα το 2017, η ελληνοκυπριακή πλευρά προσέρχεται σε μια διαδικασία συνομιλιών στο Κυπριακό υπό το βάρος μιας δραματικής αλλαγής του στάτους κβο, οι συνέπειες της οποίας όχι μόνο αλλάζουν το άλυτο πρόβλημα, όπως τον γνωρίζαμε, αλλά δείχνουν να δημιουργούν περαιτέρω επιπλοκές.

Το γκάζί

Η Τουρκία προχώρησε απόρροια, όπως είχε δημοσίως προαναγγείλει, με κινήσεις που αλλάζουν άρδην τον χάρτη του Κυπριακού «επί του εδάφους». Από τον Φεβρουάριο του 2018, όταν το τουρκικό πολεμικό ναυτικό παρεμπόδισε το τρυπάνι Sairpem 3000 της ENI να σταθεροποιηθεί επί του γεωτρητικού στόχου στο τεμάχιο «3» της κυπριακής ΑΟΖ, μέχρι το περσινό καλοκαίρι (Ιούλιος του 2020) η Άγκυρα ανήγαγε το ζήτημα των υδρογονανθράκων—στην κυπριακή ΑΟΖ και την ανατολική Μεσόγειο—σε ένα περιφερειακό ζήτημα, αλλά και σε ένα «κεφάλαιο του Κυπριακού» που από τον Μάιο του 2019 μέχρι τον Ιούλιο του 2020, τα τρυπάνια «Φατίχ» και «Γιαβούζ» προέβησαν σε έξι γεωτρήσεις περίξ της Κύπρου—οι τρεις εκ των οποίων έγιναν στα, αδειοδοτημένα στην ευρωπαϊκή κοινοπραξία της ENI-

Ο Μεβλούτ Τσαβούσογλου από τα Κατεχόμενα την περασμένη εβδομάδα επέμεινε σε λύση δύο κρατών.

Δύσκολη εξίσωση

«Το πρόβλημα είναι τι θα γίνει με το στάτους κβο, τις αξιώσεις και τις απειλές της Τουρκίας και συνεπώς αυτό που με ενδιαφέρει περισσότερο είναι πώς να βρεθεί κοινό έδαφος προκειμένου να συνεχίσουμε ένα δημιουργικό διάλογο που να μας οδηγήσει λύση», ανέφερε χαρακτηριστικά ο πρόεδρος Αναστασιάδης στην συνέντευξή του. Κι όντως μια αλλαγή στο στάτους κβο τα επόμενα χρόνια δεν πρέπει να αποσυνδεθεί από τα διλήμματα ασφάλειας που η ίδια θα δημιουργήσει. Μια δύσκολη εξίσωση που ξεκινά από τους όρους εντολής του ΟΗΕ και το μέλλον της ΟΥΝΦΙΚΥΠ στην Κύπρο και καταλήγει στον έλεγχο πολλών χιλιομέτρων πράσινης γραμμής, τον ανταγωνισμό μεταξύ ντε γιούρε και ντε φάκτο κράτους—με νέους, δυσμενείς όρους μέχρι και το ζήτημα της τύχης της λεγόμενης ΤΔΒΚ—από την αναγνώρισή της μέχρι την προσάρτησή της, μελλοντικά, από την Τουρκία.

TOTAL, τεμάχια «6», «7» και «8» της κυπριακής Αποκλειστικής Οικονομικής Ζώνης. Παράλληλα, η Τουρκία δείχνει να μην πτοείται από τη «Θετική ατζέντα» στο πλαίσιο των ευρωτουρκικών διαπραγματεύσεων ως προς τους ενεργειακούς της σχεδιασμούς, έχοντας, ήδη, κατά την πάγια τακτική της, προαναγγείλει δημοσίως την επάνοδο των ερευνητικών και γεωτρητικών της πλοίων στην Ανατολική Μεσόγειο, φωτογραφίζοντας μάλιστα και την κυπριακή ΑΟΖ με την αγορά ενός τέταρτου γεωτρυπανίου που τεχνικά καθίσταται εύλεκτο στο να επιχειρεί στο γεωμορφολογικό περιβάλλον της κυπριακής ΑΟΖ. Είναι προφανές πως στόχος της Τουρκίας, ιδίως στην απουσία διευθέτησης του Κυπριακού ή αλλαγής των όρων του, όπως το γνω-

ρίζουμε ιστορικά, είναι η δημιουργία ισχυρού τετελεσμένου σε αυτό το επίπεδο με την ανεύρεση ποσοτήτων φυσικού αερίου για την ίδια ή «για λογαριασμό των Τουρκοκυπρίων» προκειμένου σε κάθε περίπτωση ή να προχωρήσει με το επιχείρημά της για τον καθορισμό θαλάσσιων ζωνών στην περιοχή ή να προσδώσει, στην λεγόμενη ΤΔΒΚ περαιτέρω βάθος. Οι έκνομες γεωτρητικές ενέργειες της Τουρκίας στην κυπριακή ΑΟΖ φαίνεται πως άλλαξαν το στάτους κβο διότι δεν δημιουργήσαν ιδιαίτερο κόστος στην Τουρκία με τις προσπάθειες της Κ.Δ. για επιβολή κυρώσεων σε στελέχη της ΤΡΑΟ ή παρεμπόδισή τους να μην καθίστανται αποτελεσματικές, δεν επέσυραν τη διεθνή καταδίκη της Τουρκίας, σε ευρωπαϊκό ή διεθνές επίπεδο, για την

παραβίαση των κυριαρχικών δικαιωμάτων της Κ.Δ. Τουναντίον, οι διατυπώσεις έκαναν λόγο για ένταση στην Ανατολική Μεσόγειο και τέλος κατέστησαν το κεφάλαιο της ενέργειας σε ένα επιχείρημα σπουδή της τουρκικής ρητορικής περί πολιτικών ισότητας και κατ'επέκταση το κομμάτι των υδρογονανθράκων σε κεφάλαιο του Κυπριακού.

Η αμμοχωστοποίηση

Το «πικνίκ», προ μηνών, του Ερντογάν στο Βαρώσι δεν εργαλειοποίησε μόνο το τέρστιο κεφάλαιο της Αμμοχώστου αλλά αποτέλεσε και μια πρόβα-τζε νεράλε για το πώς οι εξελίξεις στα Κατεχόμενα, πολιτικά αλλά και ως γεωγραφικό χώρο, αλλάζουν για λογαριασμό της Άγκυρας το στάτους κβο στο Κυπριακό. Η ανάπτυξη της Αμμοχώστου από τις κατοχικές αρχές αποτελεί ένα κεφάλαιο με επιπτώσεις όχι μόνο στο περιουσιακό και το εδαφικό αλλά και επί του πεδίου ως προς τη μελλοντική τουριστική ανάπτυξη της περιοχής από την Τουρκία. Συνάμα αποτελεί ένα κεφάλαιο που δημιουργεί έντονους τριγμούς μεταξύ όχι μόνο των Αμμοχωσπιανών αλλά και επί του συνόλου της ελληνοκυπριακής κοινότητας. Σημαντικότερα όμως δείχνει πως η επόμενη ημέρα, χωρίς Κυπριακό, θα εντείνεται όχι μόνο το χάσμα μεταξύ των δύο κοινοτήτων αλλά και τον τρόπο με τον οποίο τα Κατεχόμενα θα λειτουργούν

εφεξής. Τρεις δυναμικές επί αξόνων εδώ υποδεικνύουν πως στα επόμενα χρόνια η κατάσταση επί του εδάφους θα έχει αλλάξει οριστικά:

Η περαιτέρω εξάρτηση της λεγόμενης ΤΔΒΚ από τουρκικά έργα υποδομής (υδροδότηση, ηλεκτρισμός, πιθανή έλευση φυσικού αερίου από έκνομη εξόρυξη στην ΑΟΖ της Κ.Δ.), δυναμική που θα επεκταθεί και στην ανάπτυξη της σε περιοχές που μέχρι το 2017 θεωρούνταν δεδομένες σε μια διευθέτηση του Κυπριακού (π.χ. Μόρφου).

Η ενδυνάμωση της θρησκευτικής και οικονομικής πίεσης της Τουρκίας—πυχή που διαφάνηκε έντονα από την πρόσφατη αντιπαράθεση Τουρκίας-Τουρκοκυπρίων για την κορανική διδασκαλία, την παρατεταμένη κρίση Άγκυρας-Τουρκοκυπρίων για τα οικονομικά πρωτόκολλα των τελευταίων ετών και τη σύζηση για την αλλαγή πολιτεύματος. Ως εκ τούτου, το «προεδρικό σύστημα» αποτελεί, για τις στρατηγικές επιδιώξεις της Άγκυρας, και εργαλείο ελέγχου των «απειθαρχών» προς τη μητέρα-πατρίδα Τουρκοκυπρίων.

Η ισορροπία μεταξύ Τουρκοκυπρίων-εποίκων αλλά και Ε/κ-Τ/κ την επομένη χωρίς λύση. Η μετάβαση σημαντικού αριθμού Τουρκοκυπρίων στα εδάφη της Κ.Δ. ή μια δυναμική εξόδου τους από τα εδάφη της «ΤΔΒΚ» θα δημιουργούσε, σε κάθε περίπτωση, πολύ σημαντικές κοινωνικές δυναμικές.

ΑΡΘΡΟ / Του ΠΕΤΡΟΥ ΖΑΡΟΥΝΑ

Τα 4 σενάρια της άτυπης στη Γενεύη

Με βάση τα σημερινά δεδομένα, στη Γενεύη τα πράγματα μπορούν να κινηθούν κατά κύριο λόγο προς τέσσερα εναλλακτικά σενάρια. Το πρώτο σενάριο είναι το αισιόδοξο και υιοθετείται κατά το πλείστον από τους υποστηρικτές λύσεων τύπου σχεδίου Ανάν. Εκείνοι που το υποστηρίζουν αναμένουν πως η Τουρκία θα μας εκπλήξει ευχάριστα όπως και τον Φεβρουάριο του 2004 που αποδέχθηκε χρονοδιαγράμματα και επιδιαιτησία. Αυτή τη φορά θα δεχθεί να επανέλθει εκεί που μείναμε στο Κραν Μοντάνα. Αυτό θα το κάνει αφού διασφαλίσει πρώτα την πολιτική ισότητα και την αποτελεσματική συμμετοχή των Τ/κ επί όλων των θεμάτων. Οι υποστηρικτές αυτού του σεναρίου

το συνοδεύουν και με τη θέση ότι βολεύει πολύ τον Ερντογάν, αφού θα του επιτρέψει στη συνέχεια να πάρει τη θετική ατζέντα στο Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου την οποία έχει μεγάλη ανάγκη.

Το δεύτερο και σχετικά διαχειρίσιμο σενάριο είναι εκείνο του καθορισμού από τον γ.γ. μιας δεύτερης άτυπης πενταμερούς όπου θα συνεχιστεί η ανταλλαγή απόψεων. Αυτό βολεύει σχεδόν όλους και ιδιαίτερα την Τουρκία. Η τελευταία θεωρεί πως έτσι θα μπορέσει να πάει τον Ιούνιο και να διεκδικήσει τα καρότα της Ε.Ε. χωρίς να δώσει τα όποια ανταλλάγματα στο Κυπριακό. Σε μία τέτοια περίπτωση η ε/κ πλευρά θα ζητούσε η δεύτερη άτυπη να γίνει εντός του Μαΐου και πριν από το Ευρω-

παϊκό Συμβούλιο του Ιουνίου. Εναλλακτικά, αν αυτό δεν ήταν εφικτό, θα ζητούσε τη μετάθεση της θετικής ατζέντας για το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Οκτωβρίου.

Το τρίτο και προβληματικό σενάριο είναι εκείνο του ναυαγίου λόγω του χάσματος στο όραμα της λύσης που οι δύο πλευρές επιδιώκουν. Αυτό θα αποτελούσε πλήγμα για τις προοπτικές μιας ομοσπονδιακής διευθέτησης και θα έπιπτε το κύρος του γ.γ. του ΟΗΕ. Σε μία τέτοια περίπτωση δεν αποκλείω ο γ.γ. να ζητήσει από τις δύο πλευρές τη στήριξη τους για να απευθυνθεί στο Συμβούλιο Ασφαλείας και να ζητήσει νέα εντολή. Αν συμβεί κάτι τέτοιο, θα οδηγηθούμε σε αχατογράφητα νερά.

Το τέταρτο και επικίνδυνο σε-

νάριο είναι ο γ.γ. αφού ακούσει τις δύο πλευρές, την μεν ε/κ να μιλάει για ΔΔΟ με αποκεντρωμένες εξουσίες και αρμοδιότητες και την τ/κ για λύση δύο χωριστών κρατών με κυριαρχική ισότητα, να προχωρήσει σε παρουσίαση μιας γεφυρωτικής πρότασης με τη μορφή ενός πλαισίου Γκουτιέρες 2 όπως έπραξε και στο Κραν Μοντάνα. Εκείνο που κάνει τα πράγματα επικίνδυνα είναι ότι ένα τέτοιο πλαίσιο αναμένεται να κινηθεί στη λογική των προσφάτως παρουσιασθέντων βρετανικών ιδεών που κατ'όνομα αναφέρονται σε ομοσπονδία αλλά επί της ουσίας εμπεριέχουν ισχυρά συνομοσπονδιακά στοιχεία. Η απουσία των ΗΠΑ και της Ε.Ε., καθώς και ο διαχρονικός ρόλος των Βρετανών και

η πρακτική του Κραν Μοντάνα δίνουν αυξημένες πιθανότητες σε ένα τέτοιο σενάριο.

Ούτως εκόντων των πραγμάτων, πάμε στην άτυπη πενταμερή για να αντιμετωπίσουμε μία πολύ δύσκολη κατάσταση στην οποία μας οδήγησαν οι αποτυχημένοι χειρισμοί του προέδρου Αναστασιάδη τα τελευταία οκτώ χρόνια. Σε αυτούς πέραν των βολιδοσκοπήσεων για λύση δύο κρατών συγχο αναμένεται και την αποδοχή απαράδεκτων και προβληματικών ρυθμίσεων όπως η απόδοση υπηκοότητας σε 120.000 εποίκους, τον πρώτο λόγο για τις περιουσίες μας στη βόρεια πολιτεία να έχουν οι έποικοι κ.λπ. Ως ΔΗΚΟ θα σταθούμε με υπευθυνότητα δίπλα στον πρόεδρο της Δημοκρατίας

χάριν της πρόδοψις της Κ.Δ. και των εθνικών μας συμφερόντων. Θα επιμένουμε σε μία λύση που να προβλέπει τη μετεξέλιξη της Κ.Δ. σε μία λειτουργική ομοσπονδία χωρίς βέτο και με πολιτική ισότητα όπως αυτή προβλέπεται στο ψήφισμα 716 (1991) του Συμβουλίου Ασφαλείας, την πλήρη και χωρίς μόνιμες εξαιρέσεις εφαρμογή του ευρωπαϊκού κεκτημένου σε ολόκληρη την Κύπρο και την κατάργηση των εγγυήσεων και την πλήρη και ταχεία αποχώρηση όλων των τουρκικών κατοχικών στρατευμάτων.

Ο κ. Πέτρος Ζαρούνας είναι διεθνολόγος και υποψήφιος βουλευτής του Δημοκρατικού Κόμματος (ΔΗΚΟ) στη Λάρνακα.

GOODYEAR
MADE TO FEEL GOOD.

NEO Eagle F1 Asymmetric 3

Ελαστικό υπερ υψηλών επιδόσεων
Με τη μικρότερη απόσταση φρεναρίσματος
σύμφωνα με δοκιμές του TÜV

ΧΡ. ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ & ΥΙΟΙ ΛΤΔ
Καντάρας 54, Καϊμακλί,
1037 Λευκωσία - Κύπρος

Συζητήσεις περί πολιτικής, ηθικής, αισθητικής και άλλων... «δεινών»

ΑΝΤΡΟΣ ΚΥΠΡΙΑΝΟΥ

Δεν καταδέχομαι να πω ψέματα

Είχα μία ιδανική εικόνα για την πολιτική, με προσγείωσε η πραγματικότητα, όταν μπήκα στην αρένα

Συνέντευξη στην **ΕΛΕΝΗ ΞΕΝΟΥ**

Δέκα το πρωί στο γραφείο του. Μου ομολογεί πώς δεν του αρέσει να μιλάει πολύ για τον εαυτό του. Εσωστρεφής; Ανέκαθεν. Από μικρός προτιμούσε να περνάει απαρατήρητος, λέει. Η πολιτική όμως δεν του το επέτρεψε. Κι αυτή είναι μια ενδιαφέρουσα αντίφαση, προς συζήτηση.

–Είναι αλήθεια ότι προτιμούσατε στη ζωή σας να περνάτε απαρατήρητος;

–Ναι δεν μου άρεσε να γίνεται φασαρία γύρω από το όνομά μου. **–Μεγάλη αντίφαση με αυτό που ζείτε σήμερα.**

–Πράγματι, αλλά δυστυχώς δεν γίνεται αλλιώς.

–Κάποτε είχατε πει πως γεννηθήκατε μεγάλος.

–Έτσι μου έλεγαν όλοι, πως γεννηθήκα σοβαρός.

–Μια πρώιμη ωριμότητα να υποθέσω;

–Μάλλον εσωστρέφεια ήταν. Δεν εκφράζομαι εύκολα, ούτε και συνηθίζω να μοιράζομαι τα προβλήματά μου. Ακόμα και η Σοφία που είμαστε μαζί τόσα χρόνια, πολλές φορές μου λέει πως δεν μπορεί να καταλάβει τι σκέφτομαι.

–Καμιά φορά όμως μας χρειάζεται και μια άλλη οπτική.

–Στην πολιτική να. Εκεί δεν μπορείς να παίρνεις αποφάσεις αν δεν ακούσεις πολλές απόψεις. Στα προσωπικά ζητήματα όμως, νομίζω ότι ο καθένας πρέπει να τα χειρίζεται μόνος του. Εγώ τουλάχιστον έτσι έμαθα, έτσι μεγάλωσα.

–Πολλές ερμηνείες των πράξεών μας έχουν βάση στα παιδικά μας χρόνια, σωστά;

–Δεν ξέρω αν όντως είναι έτσι, αλλά αν με ρωτάτε για το μεγάλωμά μου θα σας πω πως μεγάλωσα σε μια φτωχή οικογένεια με δύο γονιούς που έδιναν τα πάντα για τα παιδιά τους. Ο πατέρας μου ουδέποτε ύψωσε τον τόνο της φωνής του. Και αυτό είναι κάτι που με χαρακτηρίζει και μένα. Ειδικά προτού ασχοληθώ με την πολιτική ήμουν πολύ ήρεμος άνθρωπος. Ανταθίτως με τον πατέρα μου, η μητέρα μου ήταν το αυστηρό πρόσωπο.

–Τι θυμάστε πιο έντονα από τα παιδικά σας χρόνια;

–Θυμούμαι μια γειτονιά ήσυχη, έξω από τον Στρόβολο, που την παρομοίαζα με τη Δραπετσώνα, γιατί ήμασταν απομονωμένοι. Ήταν πολλές οι δυσκολίες, μέναμε συχνά χωρίς ρεύμα, χωρίς νερό... Αυτά χάραξαν τη μνήμη μου. Και το άλλο που με επηρέασε ήταν η πλούσια βιβλιοθήκη του πατέρα μου, ο οποίος παρόλο που δεν τέλειωσε το δημοτικό, διάβαζε πάρα πολύ. Ήταν εκείνη η βιβλιοθήκη, πιστεύω, που διαμόρφωσε τις αντιλήψεις και τον χαρακτήρα μου.

–Τι είδους βιβλία υπήρχαν;

–Κυρίως πολιτικά διηγήματα και μυθιστορήματα.

–Εσάς ποια συγκεκριμένα σας επηρέασαν;

–Όταν ήμουν γύρω στα 16 με εντυπωσίαζαν βιβλία του Καζαντζάκη και του Λουντέμη. Σε πιο μεγάλη ηλικία μου άρεσε πολύ η τριλογία του Χορκέ Αμπάντο. Αισθάνομαι ότι χάρη σε αυτά τα διαβάσματα καλλιεργήθηκε μέσα μου το αίσθημα της κοινωνικής δικαιοσύνης. Το να μη δέχομαι την αδικία και να υπερασπιζομαι τους αδυνάτους.

–Υπήρχε κάτι που σας έλεγαν οι γονείς σας που επίσης σας επηρέασε;

–Ο πατέρας μου, όπως σας είπα, ήταν λιγομίλητος. Η γενικότερή του όμως συμπεριφορά ήταν παράδειγμα. Παρόλο που ήταν τοποθετημένος κομματικά στον χώρο της Αριστεράς ποτέ του δεν μας είπε ποιο δρόμο να επιλέξουμε. Δεν προσπάθησε να επιδράσει πάνω μας. Επέδρασαν όμως τα βιβλία που διάβαζε και το γεγονός ότι η «Χαραυγή» ήταν κάθε μέρα στο σπίτι μας. Η μητέρα μου από την άλλη ήταν άνθρωπος της Εκκλησίας.

Κάθε Κυριακή τσακωνόμαστε, γιατί επέμενε να σπκωθούμε για να πάμε εκκλησία. Εγώ ποτέ δεν πειθαρχούσα.

–Αλλά πιστεύατε;

–Θεωρώ ότι ο χριστιανισμός περιέχει πολλές καλές αρχές. Από κει και πέρα δεν δέχομαι τον τρόπο που ερμηνεύεται από την Εκκλησία μας.

–Είναι αλήθεια πως όταν είπατε στον πατέρα σας ότι θα αναμειχθείτε με την πολιτική, σας είπε πως η πολιτική δεν είναι αυτό που φαντάζεστε;

–Ναι, έτσι μου είπε. Είχε διατελέσει και ο ίδιος συνδικαλιστής και βίωσε πολλές καταστάσεις.

–Τι εννοούσε;

–Υπάρχει πολλή υποκρισία στην πολιτική. Και δεν σας κρύβω πως αν δεν ήμουν στο ΑΚΕΛ δεν θα έμενα ούτε μία μέρα στην πολιτική έτσι όπως κατάντησε. Η πολιτική θα έπρεπε να υπηρετεί τον κόσμο κι αυτό δεν συμβαίνει. Και το χειρότερο είναι ότι πολλές φορές ενώ

“

Ήταν πολλές οι δυσκολίες, μέναμε συχνά χωρίς ρεύμα, χωρίς νερό... Αυτά χάραξαν τη μνήμη μου. Και το άλλο που με επηρέασε ήταν η πλούσια βιβλιοθήκη του πατέρα μου, ο οποίος παρόλο που δεν τέλειωσε το δημοτικό, διάβαζε πολύ.

ξέρεις ότι έχεις δικαίο, επειδή κάποιον έχουν την δυνατότητα είτε να χειραγωγούν τα ΜΜΕ, είτε να λένε το ψέμα με την μεγαλύτερη ευκολία, δεν καταφέρνεις να πείσεις στην πολιτική. Και πρέπει να έχεις ανθρώπους δίπλα σου, οι οποίοι να σου κάνουν κριτική.

–Εσείς πώς το είχατε στο μυαλό σας, όταν αποφασίζατε να μπείτε στην πολιτική;

–Είχα μια ιδανική εικόνα. Ότι στην πολιτική συμμετέχεις για να βοηθήσεις τους συνανθρώπους σου και να δημιουργήσεις τις προϋποθέσεις για να ζήσουν μια καλύτερη ζωή. Με προσγείωσε η πραγματικότητα.

–Ποια είναι η πραγματικότητα;

–Χρειάζεται τεράστια προσπάθεια για να κάνεις ελάχιστα βήματα μπροστά και πολλές φορές υπάρ-

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗ: ΤΙΤΙΝΑ ΧΑΜΑΤΖΗ

θα ζήσουμε αλλαγές οι οποίες θα πάρει χρόνια για να εξισορροπηθούν. Και πολύ φοβόμαι ότι κάποιον που μπορεί να εμφανιστούν ως μεσοίς στην εξέλιξη των πραγμάτων θα απογοητεύσουν τελικά τον κόσμο, λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Άντρος Κυπριανός.

χουν και πωsgυρίσματα. Πρέπει συνεχώς να πεζεις τον εαυτό σου να μην χάσεις τον προσανατολισμό σου και να μην ξεχάσεις γιατί μπήκες στην πολιτική. Και πρέπει να έχεις ανθρώπους δίπλα σου, οι οποίοι να σου κάνουν κριτική.

–Με λίγα λόγια φθείρει η πολιτική;

–Ναι, φθείρει. Και το γεγονός ότι υπάρχει τόση στρέβλωση και τόση λάσπη σε καταπονεί ως άνθρωπο. Αυτά είναι που με σκοτώνουν. Και αυτά συνήθως συμβαίνουν σε προεκλογικές περιόδους, όπου τα πολιτικά πρόσωπα αντί να προσπαθήσουν να πείσουν για τις θέσεις τους, επιλέγουν να ρίχνουν λάσπη στον πολιτικό τους αντίπαλο. Όποτε υπάρχουν εκλογικές αναμετρήσεις

βιώνω την χειρότερη φάση της ζωής μου.

–Και πώς το διαχειρίζεστε;

–Με πολλή υπομονή. Και πολύ πείσμα. Αυτά είναι που με συντηρούν.

–Εσείς δεν αναγκαστήκατε ποτέ να κάνετε κάτι το οποίο ήταν έξω από τις αρχές σας επειδή έτσι λειτουργεί το παιχνίδι;

–Τα πρώτα χρόνια πριν ωριμάσω πολιτικά μπορεί να έκανα λάθη αυτού του είδους. Αλλά από την στιγμή που ωρίμασα, είμαι απόλυτος ότι δεν καταδέχομαι να πω ψέματα για να υποσκάψω τον άλλο, ούτε να χρησιμοποιήσω μεθόδους που χρησιμοποιούν άλλοι. Προσπαθώ να είμαι έντιμος. Θεωρώ ότι αν θέλουμε πραγματικά να κερδίσουμε την εμ-

πιστοσύνη του κόσμου πρέπει να αποφεύγουμε τα ψέματα και τις κούφιες υποσχέσεις. Και οι συνεργάτες μου το ξέρουν πολύ καλά ότι είμαι άνθρωπος που δεν δίνω κούφιες υποσχέσεις.

–Πρέπει να διαθέτει ένα ιδιαίτερο ταλέντο κάποιος για να είναι πολιτικός;

–Πρώτο και κύριο να είναι έντιμος. Και να θέλει πραγματικά να υπηρετήσει τον κόσμο. Αν το μόνο που τον ενδιαφέρει είναι η φιλοδοξία να φτάσει ψηλά, τότε θα γίνει ένας κακός πολιτικός και θα δυσφημεί την πολιτική όπως είναι δυσφημισμένη σήμερα. Και δυστυχώς η αντίληψη που υπάρχει είναι ότι είμαστε όλοι το ίδιο. Νομίζω πως όταν μας γνωρίσει κάποιος δεν θα δυσκο-

...

Το Μαρί, το 1974 και η ΕΟΚΑ Β'...

–Ποιες ήταν οι πιο δύσκολες συνειδησιακές περιόδους που ζήσατε;

–Πιο δύσκολες ήταν η περίοδος πριν από το 2004 με τον φανατισμό που καλλιεργήθηκε στην κοινωνία. Δεν είμαι καθόλου φανατικός άνθρωπος, αντιθέτως προσπαθώ να λειτουργώ πάντα με τη λογική και ποτέ με το συναίσθημα. Ίσως να μην τα καταφέρνω πάντα, αλλά προσπαθώ. Το 2004 ήταν εξαιρετικά δύσκολη περίοδος για μένα και πολύ δύσκολη περίοδος ήταν μετά το 2011, μετά το Μαρί. Και βέβαια θεωρώ ως την πιο καθοριστική φάση της ζωής μου το '74.

–Πώς σας καθόρισε;

–Ήμουν 18 χρονών τότε. Βίωσα την περίοδο της ΕΟΚΑ Β', ήμουν έφηβος, τοποθετημένος κομματικά και θυμάμαι ότι το σωματείο μας στον Στρόβολο ήρθαν οι πραξικοπηματίες και το κατάστρεψαν ολοσχερώς. Το στήσαμε ξανά από την αρχή εγώ και ένας ηλικιωμένος πρόφυγας. Τότε ήταν που έγινε η μεγάλη στροφή μέσα μου και είπα ότι πρέπει να ασχοληθώ περισσότερο με την πολιτική. Έγινα μέλος του ΑΚΕΛ στα 18 μου χρόνια

μετά το πραξικόπημα. Και από τότε ήμουν δραστήριος αρχικά σε τοπικό επίπεδο και μετά και επαγγελματικά. Το ΑΚΕΛ θα έλεγα ότι για εμένα ήταν το μεγαλύτερο πανεπιστήμιο.

–Το ΑΚΕΛ και όχι γενικά η πολιτική;

–Το ΑΚΕΛ. Διότι εκεί μαθαίνεις να σκέφτεσαι πιο διαλεκτικά, πιο συλλογικά, πιο ορθολογικά.

–Η πολιτική δεν είχε τίποτα να σας διδάξει;

–Με δίδαξε πολλά, τα οποία δεν ήταν θετικά.

–Πείτε μου ένα.

–Την υποκρισία που υπάρχει.

–Κατά τη γνώμη σας τι ξεχωρίζει έναν απλό πολιτικό από έναν ηγέτη;

–Η διορατικότητα, η δύναμη ψυχής, η δύναμη να αντισταθεί σε πράγματα, το ενδιαφέρον του να υπηρετεί τον κόσμο.

–Δεν ρωτώ αν τα διαθέτετε, γιατί θα μου πείτε πως...

–Πως είναι οι άλλοι που πρέπει να μιλήσουν για μένα.

–Για σας ήθος τι σημαίνει κ. Κυπριανού;

–Το ήθος έχει να κάνει με την

ποιότητα χαρακτήρα. Με τον σεβασμό που δείχνεις στο συνάνθρωπό σου. Κάτι που δεν θέλεις να το κάνουν σε σένα δεν πρέπει να το κάνεις εσύ σε άλλους. Να έχεις αρχές και αξίες στον τρόπο που ζεις και όχι μόνο στα λόγια.

–Εσείς ασκείτε την πολιτική με ήθος;

–Με εντιμότητα, ειλικρίνεια και ήθος. Αυτός είναι ο στόχος μου.

–Τα καταφέρνετε;

–Αν τα καταφέρνω πρέπει να το πουν άλλοι. Εκείνο που μπορώ να πω εγώ είναι ότι δεν θα καταδεχτώ να χρησιμοποιήσω μεθόδους που δεν είναι συμβατές με το τι είναι ανεκτό στην πολιτική. Και επειδή ακούω κάποιον να λένε ότι αδικώ τον κ. Αναστασιάδη όταν μιλώ για τα θέματα της διαφθοράς επιμένω ότι αυτά που λέω είναι τα αυτονόητα. Θα μπορούσα να πω πολύ περισσότερα εάν συμπεριφερόμουν όπως εκείνοι.

–Διαφωνείτε ότι η διαφθορά είναι μια παθογένεια του τόπου από την ανεξαρτησία;

–Όχι, δεν διαφωνώ αλλά η σύγχρονη εποχή και το γεγονός ότι

κυνηγάμε τον πλούτο με τον εύκολο τρόπο έφερε τα πράγματα εδώ που βρίσκονται σήμερα, σε μια έκρηξη άνευ προηγουμένου. Δεν είναι μόνο χαρακτηριστικό της Κύπρου είναι η γενικότερη αντίληψη που καλλιεργήθηκε σε παγκόσμια κλίμακα. Νομίζω ότι θα έρθει μια στιγμή που τα πράγματα θα ανατραπούν. Θα διεκδικήσει ο κόσμος διαφορετικές αξίες, διαφορετικές αρχές και οι απαιτήσεις του θα είναι πολύ διαφορετικές από τους πολιτικούς.

–Ζούμε δηλαδή σε μια μεταβατική περίοδο;

–Ναι, και θα χρειαστεί μια χρονική περίοδος για να υπάρξει εξισορρόπηση. Θα ζήσουμε αλλαγές οι οποίες θα πάρει χρόνια για να εξισορροπηθούν. Και πολύ φοβόμαι ότι κάποιον που μπορεί να εμφανιστούν ως μεσοίς στην εξέλιξη των πραγμάτων θα απογοητεύσουν τελικά τον κόσμο.

–Εσείς αλήθεια πώς θα θέλατε να σας καταγράψει η ιστορία;

–Ως ένα έντιμο άνθρωπο που προσπάθησε να βοηθήσει στον βαθμό που μπορούσε τους συνανθρώπους του.

λευτεί να διαπιστώσει πως δεν είμαστε όλοι το ίδιο.

–Εσείς γιατί νομίζετε πως η πολιτική κατάντησε να ταυτίζεται με το κυνήγι της εξουσίας;

–Διότι το σύστημα έμαθε τους ανθρώπους να θέλουν περισσότερη εξουσία για να αποκτήσουν περισσότερα λεφτά. Η αντίληψη που προωθείται είναι ο εύκολος πλουτισμός. Και αυτό θεωρώ ότι έκανε μεγάλη ζημιά στην κυπριακή κοινωνία. Πετυχημένος θεωρείται όποιος καταφέρει να κάνει πολλά λεφτά. Όταν σκέφτεσαι ότι για χάρη του να πετύχεις εύκολο πλουτισμό μπορεί να μετέλθεις τις όποιες μεθόδους τότε ισοπεδώνονται οι αξίες και οι αρχές και αυτό διαβρώνει και την ίδια την κοινωνία.

–Ακριβώς γι' αυτό δεν θα έπρεπε οι πολιτικοί να έχουν και ρόλο παιδαγωγού;

–Συμφωνώ ότι θα έπρεπε με το παράδειγμα τους να διαμορφώνουν αντιλήψεις στην κοινωνία. Δεν συμβαίνει όμως. Απέχουμε πολύ από το να είμαστε έτσι.

–Εσάς είναι επιδίωξή σας να είστε πολιτικός-παιδαγωγός;

–Άλλο το τι επιδιώκεις και άλλο το πώς είσαι και το πώς είμαι πρέπει να το πουν οι άλλοι, όχι εγώ.

–Να το θέσω διαφορετικά. Αν κάποιος πολιτικός έχει αυτή την επιδίωξη μπορεί να την πετύχει;

–Δεν είναι καθόλου εύκολο διότι η πίεση που δέχεται είναι τεράστια και μπορεί πολλές φορές να υποχρεώνεται να αντιδρά με λανθασμένων τρόπους. Αυτό είναι το ένα. Και το άλλο είναι ότι υπάρχει μεγάλη στρέβλωση για το ποιος πραγματικά είναι ο καθένας. Δεν παρουσιάζεται ο καθένας όπως πραγματικά είναι, αλλά όπως θέλουν να τον παρουσιάζουν τα ΜΜΕ, οι πολιτικοί του αντίπαλοι κτλ. Κι αυτό δεν επιτρέπει να λειτουργήσουν κάποιον ως πρότυπα.

–Εσείς παρουσιάζετε όπως είστε;

–Θεωρώ ότι στις πλείστες των περιπτώσεων είμαι όπως πραγματικά είμαι. Κάτω από την πίεση πολλές φορές μπορεί να αντιδράσω με τρόπο που δεν θα ήθελα και μετά νιώθω άσχημα. Από κει και πέρα νομίζω ότι πόρρω απέχει το ποιος είμαι από εκείνο που παρουσιάζεται από τα ΜΜΕ.

–Αυτό γιατί νομίζετε πως συμβαίνει;

–Νομίζω ότι υπάρχουν σοβαρά ζητήματα, τα οποία είναι ενώπιον της κοινωνίας και στα οποία πρέπει να πάρουν θέση και τα πολιτικά κόμματα και ο κόσμος. Το Κυπριακό, το μεταναστευτικό, η οικονομία. Και οι θέσεις που υπερασπίζεται το ΑΚΕΛ, και εγώ ως ένας από τους εκφραστές του, είναι, για μια μεγάλη μερίδα του λαού, αντιδημοφιλείς. Ο τρόπος που άλλα κόμματα αλλά και ΜΜΕ προβάλουν αυτά τα ζητήματα διαμορφώνουν λανθασμένες αντιλήψεις στην κοινωνία. Και γι' αυτό είναι σημαντικό να δούμε τι πρέπει να γίνει για να είναι ιδεολογία μας ξανά ο άνθρωπος.

–Τι πιστεύετε ότι πρέπει να γίνει;

–Να αλλάξουν οι προτεραιότητες των πολιτικών. Αν δεν αλλάξουν και αν δεν μετακινήσουν το κέντρο βάρους σε μια ανθρωποκεντρική κατεύθυνση, δύσκολα μπορεί να αλλάξει από τα κάτω μια κοινωνία. Με τα δεδομένα που υπάρχουν, με τον έλεγχο που ασκείται από τους πολιτικούς, από τα ΜΜΕ και από τα οικονομικά συμφέροντα, αν δεν συγκρουστείς με τα κατεστημένα δεν είναι εύκολο να αλλάξουν πράγματα.

–Εσείς ήρθατε ποτέ αντιμέτωπος με τη συνείδησή σας;

–Αν σας πει κάποιος που είναι στην πολιτική ότι δεν ήρθε αντιμέτωπος με τη συνείδησή του θα σας πει ψέματα. Πολλές φορές έρχεσαι αντιμέτωπος με τη συνείδησή σου. Το θέμα είναι να καταφέρνεις να κρατάς ισορροπίες και να βρίσκεις τη δύναμη να διορθώνεις λάθη που κάνεις.

Με «καισαρική» το πασχαλιάτικο lockdown

Η κακή επιδημιολογική εικόνας της χώρας σε επίπεδο Ε.Ε. και οι εκλογές πίσω από την ανατροπή της τελευταίας στιγμής

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΤΟΜΑΡΑ**

Η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου το μεσημέρι περασμένης Παρασκευής, με την οποία η Κύπρος οδηγήθηκε στο τρίτο lock ντάουν, μπορεί να χαρακτηριστεί και ως κεραυνός εν αιθρία, όχι τόσο για την επιλογή του σκληρού μοντέλου, αλλά κυρίως για τη στροφή 180 μοιρών του Προεδρικού Μεγάρου την τελευταία στιγμή. Μια εξέλιξη που αιφνιδίασε τους πάντες ακόμα και αυτά τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου, λένε οι πληροφορίες του πολιτικού παρασκηνίου. Η υιοθέτηση ενός πακέτου σκληρών μέτρων υπό τις παρούσες περιστάσεις ήταν η αναμενόμενη εξέλιξη των πραγμάτων, ωστόσο, έχουν ενδιαφέρον τα όσα φαίνεται να διμειφθήσαν πριν από τις τελικές αποφάσεις. Από την περασμένη Κυριακή, όπου τέθηκε επί τάπητος τι μέλλει γενέσθαι με τα μέτρα κατά της πανδημίας μέσα στην περίοδο του Πάσχα, το τοπίο παρουσιάζοταν ομηκλώς. Αιτία, από τη μία ο αρχικός πολιτικός προσανατολισμός της κυβέρνησης να προχωρήσει με ένα χαλαρό πλαίσιο μέτρων μέσα στην εορταστική περίοδο και από την άλλη οι ασφυκτικές πιέσεις που ασκεί το σύστημα υγείας λόγω των περιορισμένων αντοχών του. Δύο ζητήματα αλληλοσυγκρουόμενα, τα οποία εν μέρει οδήγησαν στις ανατροπές που σημειώθηκαν την τελευταία ώρα. Οι διεργασίες στο παρασκήνιο ανέδειξαν και ένα επιπλέον θέμα. Την ύπαρξη δύο διαφορετικών σχολών σκέψης ως προς τη διαχείριση της πανδημίας. Απτός των υποστηρικτών ενός αυστηροποιημένου πλαισίου μέτρων, η διαμόρφωση του οποίου επηρεαζόταν από τις επερχόμενες βουλευτικές εκλογές και απτός των υποστηρικτών του lock ντάουν ως εργαλείου εκτόνωσης των πιέσεων στα νοσοκομεία.

Το χρονικό

Η κυβέρνηση εισήλθε σε διαδικασία αντιστροφής μέτρησης για το πασχαλινό επιδημιολογικό περιβάλλον την περασμένη Κυριακή, όταν ο πρόεδρος της Δημοκρατίας Νίκος Αναστασιάδης πραγματοποίησε την πρώτη συνάντηση με τους επιδημιολόγους. Στη σύσκεψη υπήρξαν δύο τοποθετήσεις. Αυτή του

Η μεγάλη ανατροπή αναφορικά με το μοντέλο μέτρων κατά την πασχαλινή περίοδο σημειώθηκε στο έκτακτο Υπουργικό Συμβούλιο της περασμένης Παρασκευής, όπου τα μέλη του άκουσαν τον Νίκο Αναστασιάδη να τους ανακοινώνει τη λήψη σκληρών μέτρων για δύο εβδομάδες.

Κατά τη συνεδρία του Εθνικού ο πρόεδρος της Δημοκρατίας, ερωτηθείς για τα μέτρα κατά της πανδημίας, απάντησε αρνητικά για ένα νέο lockdown.

Υπουργείου Υγείας που προέκρινε τη λήψη σκληρών μέτρων μέσα στο Πάσχα και αυτή των επιδημιολόγων που ήταν αντίθετοι σε ένα ενδεχόμενο lock ντάουν, προτείνοντας να δοθεί χρόνος για μια εμπειριστωμένη αξιολόγηση των επιδημιολογικών δεδομένων. Το σκηνικό, με βάση την πληροφόρηση που έχει στη διάθεσή της η «Κ», φάνηκε πως ξεκαθάρισε στο Υπουργικό Συμβούλιο στα μέσα της περασμένης εβδομάδας. Στην κατ' ιδίαν συνάντηση που είχε με τον υπουργό Υγείας ο πρόεδρος της Δημοκρατίας παρουσία και του κυβερνητικού εκπροσώπου Κυριάκου Κούσιου, άκουσε τον Κωνσταντίνο Ιωάννου να του περιγράφει με τα πλέον μεριμνών χρώματα τις αντοχές του συστήματος υγείας και την επιτακτική ανάγκη για λήψη αυστηρών μέτρων εδώ και τώρα.

Στην κατ' ιδίαν συνάντηση, οι πληροφορίες φέρουν τον πρόεδρο

της Δημοκρατίας να εμφανίστηκε διστακτικός στα όσα του πρότεινε ο υπουργός Υγείας. Κάτι που έγινε ξεκάθαρο στο Υπουργικό Συμβούλιο που ακολούθησε. Όπως είμαστε σε θέση να γνωρίζουμε, δυο υπουργοί, ο Οικονομικών και ο Εργασίας, τάχθηκαν κατά της λήψης σκληρών μέτρων που προϋποθέτουν το κλείσιμο της εστίασης και του λιανεμπορίου. Πέρα από την οικονομική πτυχή, στα τραπέζι τέθηκαν και οι πολιτικές προεκτάσεις ενός τρίτου lock ντάουν τόσο για την κυβέρνηση όσο και για τον Δημοκρατικό Συναγερμό. Οι πληροφορίες που διέρρυσαν μετά τη συνεδρία του κυβερνητικού σχήματος, προέκριναν ένα ήπιο μοντέλο μέτρων, με τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας να παίρνει πάνω του τη συγκεκριμένη επιλογή. Μάλιστα οι πληροφορίες επέμεναν πως ετοιμάστηκε και το πακέτο μέτρων το οποίο κινείται στη λογική της αυστηροποίησης του υφιστάμενου πλαισίου μέτρων. Στη συνεδρία ο πρόεδρος της Δημοκρατίας φαίνεται να επικατέστη τη θέση των επιδημιολόγων, που δεν προέκριναν τη λήψη αυστηρών μέτρων.

Οι επιδημιολόγοι

Το επόμενο ραντεβού ήταν με τους επιδημιολόγους, το βράδυ περασμένης Πέμπτης. Στην τετράωρη σύσκεψη το σκηνικό δεν φάνηκε

να αλλάξει. Με βάση τις πληροφορίες μας, οι επιδημιολόγοι, δύο κατά κάποιες πηγές και πέντε κατά κάποιες άλλες, υποστήριξαν την εισήγηση του υπουργού Υγείας. Μετά το πέρας της σύσκεψης στο Προεδρικό Μέγαρο παρέμειναν οι υπουργοί που συμμετείχαν, από τους οποίους ο Νίκος Αναστασιάδης απαίτησε να ξεχάσουν το lock ντάουν, με το σκεπτικό ότι τα μέτρα δεν θα αποδώσουν και η κυβέρνηση θα εισπράξει τη λαϊκή δυσάρεσκεια. Το ήπιο πακέτο μέτρων έμεινε στο τραπέζι μέχρι την έναρξη της συνεδρίας του έκτακτου Υπουργικού Συμβουλίου την επομένη. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας ενόπιον του Εθνικού Συμβουλίου που προηγήθηκε, ερωτηθείς αν το lock ντάουν είναι η επιλογή της κυβέρνησης, απάντησε αρνητικά.

Η ανατροπή

Το σκηνικό διαφοροποιήθηκε άρδην στο Υπουργικό Συμβούλιο που ακολούθησε, με τους υπουργούς να ακούν έκπληκτοι τον πρόεδρο της Δημοκρατίας να τους ανακοινώνει πως η επιδημιολογική κατάσταση είναι σοβαρή και η μόνη επιλογή που υπάρχει είναι η υιοθέτηση ενός σκληρού πακέτου μέτρων, κάτι το οποίο και έγινε. Το ερώτημα που προκύπτει είναι τι μεσολάβησε στο μεσοδιάστημα Εθνικού και Υπουργικού Συμβου-

λίου με τον Νίκο Αναστασιάδη να υιοθετεί την εισήγηση του υπουργού Υγείας. Μια απάντηση μπορεί να δώσει η αναφορά του προέδρου της Δημοκρατίας στους υπουργούς του ότι δέχθηκε κάποια τηλεφωνήματα χωρίς να προσδιορίσει την πηγή τους. Πληροφορίες θέλουν τον πρόεδρο της Δημοκρατίας να έχει θορυβηθεί από την επιδημιολογική αξιολόγηση της Κύπρου από τον ECDC. Μια δεύτερη απάντηση έχει να κάνει με τον Δημοκρατικό Συναγερμό και το αποτύπωμα των αυξημένων επιδημιολογικών δεικτών κατά τις επερχόμενες βουλευτικές εκλογές. Ζήτημα που φαίνεται να τέθηκε από την Πινδάρου. Σύμφωνα με το ρεπορτάζ της «Κ» ο πρόεδρος της Βουλής Αδάμος Αδάμου φέρεται να τηλεφώνησε στον Νίκο Αναστασιάδη και να τον προειδοποίησε πως εάν δεν παρθούν μέτρα «θα γίνουμε Ιταλία». Οι ίδιες πληροφορίες φέρουν κάμφθηκαν οι όποιες ενστάσεις είχαν εκφραστεί αρχικά από τον υπουργό Οικονομικών. Πληροφορίες φέρουν και τον υπουργό Εσωτερικών Νίκο Νουρή να είπε στο Υπουργικό Συμβούλιο πως δεν μπορούν να στηθούν κάλπες με 1.000 και πλέον κρούσματα COVID.

Βγαίνουν μπροστά οι γιατροί των νοσοκομείων

Το σκηνικό που δημιουργήθηκε ως προς τις πολιτικές αποφάσεις υποδαυλίστηκε από τις φωνές αγωνίας για τις αντοχές του συστήματος υγείας των και γιατρών των νοσοκομείων. Η απουσία ανθρώπινου δυναμικού ικανού να στελεχώσει τις κλινικές COVID έχει φέρει σε διηνική θέση τα νοσοκομεία, κάτι που επιβεβαίωσε την προηγούμενη εβδομάδα η διευθύντρια του γραφείου του υπουργού Υγείας, Αναστασία Ανθούση αλλά και οι ιατρικοί προσωπικοί στα κοινωνικά δίκτυα. Η κατάσταση εμφανίζεται οριακή σύμφωνα με εργαζόμενους γιατρούς σε νοσοκομεία που περιβάλλουν ασθενείς COVID. Η κατάσταση είναι σε τέτοιο σημείο που γιατροί νοσοκομείων ετοιμάζονται να βγουν δημόσια σε μια προσπάθεια να πιέσουν για λήψη αποτελεσματικών μέτρων. Ενδεικτικά της κατάστασης που επικρατεί, είναι τα όσα μετέφερε στην «Κ» γιατρός που εργάζεται σε μονάδες φροντίδας ασθενών COVID. Με έκδηλη την αγωνία του, εξέφρασε την ανησυχία του πως το επόμενο διάστημα, αν δεν υπάρξει ανάσχεση, η Κύπρος θα βιώσει τραγικά φαινόμενα που παρατηρούνται σε νοσοκομεία άλλων ευρωπαϊκών χωρών. Η φωνή αγωνίας των γιατρών εστιάζει στην έλλειψη εξειδικευμένου προσωπικού στις μονάδες COVID και επισήμαινε πως οι ανάγκες δεν μπορούν να καλυφθούν με το κλείσιμο κλινικών άλλων ειδικοτήτων και τη μετακίνηση προσωπικού. Οι γιατροί θεωρούν πως πέρα από τις όποιες αποφάσεις ληφθούν σε πολιτικό επίπεδο, θα πρέπει άμεσα να ενισχυθούν οι μονάδες COVID με ιατρικό προσωπικό από νοσηλευτήρια του ιδιωτικού τομέα.

Στροφή των πολιτών υπέρ του εμβολιασμού

Μέσω μηνυμάτων, τηλεοπτικών σποτ και βίντεο στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης επιχειρείται η αναστροφή του κλίματος

Του **ΓΙΑΝΝΟΥ ΑΥΤΡΑ**

Ο υπουργός Υγείας δήλωσε την Παρασκευή ότι το lockdown θα δώσει χρόνο στον εμβολιασμό να κερδίσει έδαφος. Ο απόηχος του θορύβου γύρω από τον εμβολιασμό ακόμα είναι αισθητός, ωστόσο υπάρχουν κάποιες ενδείξεις ότι οι πολίτες έχουν αρχίσει να στρέφονται ξανά προς αυτόν, ακόμα και προς το εμβόλιο της AstraZeneca. Σημαντικό ρόλο στην στροφή των Κυπρίων προς τον εμβολιασμό φαίνεται ότι έχει διαδραματίσει και η επιδημιολογική εικόνα της χώρας μας και οι κίνδυνοι που είναι περισσότερο από εμφανείς. Οι επιστημονικές γνωματεύσεις που φτάνουν από την Ευρώπη και άλλες χώρες, σε συνάρτηση με τα κίνητρα που διδονται στους πολίτες και αφορούν στον εμβολιασμό, φαίνονται, εκ πρώτης όψεως, ικανά να διαφοροποιήσουν το κλίμα προς όφελος της μεγάλης προσπάθειας που καταβάλλεται, για να επιτευχθεί το συντομότερο δυνατόν η επιστροφή στην κανονικότητα.

Με «πράσινο πάσο»

Όσο προχωρούν οι εμβολιασμοί και αφορούν άτομα νεαρότερης ηλικίας, πλέον, το Υπουργείο Υγείας έχει θέσει ως στόχο να διαφυλάξει, έναντι στην παραπληροφόρηση, την προθυμία του κόσμου να εμβολιαστεί. Καθώς οι νεαρότεροι έχουν ευκολότερη πρόσβαση στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, θεωρούνται πιο ευάλωτοι. Είναι, επίσης,

κατανοητό ότι οι νεαρότεροι πολίτες είναι αυτοί που δραστηριοποιούνται περισσότερο και τους οποίους αφορούν εκδηλώσεις όπως οι γάμοι και οι βαφτίσεις, η εργασία, η προσέλευση σε αγωνιστικούς χώρους, σε επικειρήσεις εστίασης, σε μεγάλα γεγονότα όπως οι συναυλίες, αλλά και τα ταξίδια. Προς αυτή την κατεύθυνση, στους τηλεοπτικούς μας δέκτες, αλλά και μέσω των κοινωνικών δικτύων, προβάλλονται τις τελευταίες μέρες βίντεο τα οποία καλούν τους πολίτες να εμβολιαστούν, προκειμένου να ανακτήσουν την πρότερη κατάστασή.

Το Υπουργείο Υγείας, τις προηγούμενες μέρες, ανακοίνωσε ότι τα άτομα που έχουν συμπληρώσει τον εμβολιασμό τους, απαλλάσσονται από τον υποχρεωτικό αυτοπεριορισμό σε περίπτωση που θεωρηθούν στενές επαφές κρούσματος, αφού παρέλθει διάστημα 14 ημερών από τη λήψη της τελευταίας δόσης του εμβολίου. Στο ίδιο πνεύμα ήταν και η ανακοίνωση του ECDC, που ανέφερε την Πέμπτη ότι τα κράτη μέλη μπορούν να εξετάσουν το ενδεχόμενο χαλάρωσης των μη φαρμακευτικών μέτρων προστασίας κατά την συνάντηση πλήρως εμβολιασμένων ατόμων. Επιπλέον, ζητάει από τις αρχές δημόσιας υγείας να εξετάσουν το ενδεχόμενο εξαιρέσει πλήρως εμβολιασμένων ατόμων από το να υποβάλλονται συνεχώς σε διαγνωστικούς ελέγχους στην εργασία και άλλους χώρους. Εξάλλου, στη συζήτηση μεταξύ επισημόνων και προέδρου της Δη-

Το κλίμα απέναντι στον εμβολιασμό έχει αρχίσει να βελτιώνεται, αφού πολλοί ζητούν επιτακτικά δεύτερη ευκαιρία για να διευθετήσουν ραντεβού.

Τη χρήση του «πράσινου πάσου» για είσοδο σε κλειστούς χώρους συζητήσαν τα μέλη της επιστημονικής ομάδας μαζί με τον πρόεδρο.

μοκρατίας, τέθηκε η πρόταση, που τελικά υιοθετήθηκε, οι πολίτες να έχουν πρόσβαση σε χώρους εστίασης και άλλους κλειστούς χώρους, μόνο με την επίδειξη «πράσινου πάσου», ο κάτοχος του οποίου θα έχει ολοκληρώσει τον εμβολιασμό του και θα έχουν παρέλθει δεκατέσσερις ημέρες από τη λήψη της δεύτερης δόσης. Υπενθυμίζεται, παράλληλα, ότι τις προηγούμενες μέρες τα κράτη μέλη της Ευρωπαϊ-

κής Ένωσης ενέκριναν το «Πράσινο Διαβήτριο», το οποίο θα ξεκλειδώσει τα ταξίδια στο άμεσο μέλλον και ο στόχος του είναι να αποτελέσει ακόμη ένα κίνητρο για τους νέους να εμβολιαστούν και να ενισχύσει τον τουρισμό.

Αναστροφή του κλίματος

Η τρέχουσα και ιδιαίτερα βεβαρημένη επιδημιολογική εικόνα της Κύπρου, εκτιμούν οι Φαρμακευτικές Υπηρεσίες, φαίνεται ότι συμβάλλει στην αλλαγή της στάσης των πολιτών απέναντι στον εμβολιασμό. Σύμφωνα με την Εθνική Αναφορά, στα πολύ θετικά καταγράφεται η σταθερή τάση που φαίνεται στην αθροιστική επίπτωσης δεκαετοσάρον ημερών στις ηλικίες 70 ετών και άνω σε αντιδιαστολή με τις πιο μικρές ηλικιακές ομάδες που δείχνουν αύξηση, ενώ οι εισαγωγές

εξακολουθούν να εντοπίζονται κυρίως στα άτομα κάτω των 60 ετών. Βάσει των στοιχείων που έδωσε στην δημοσιότητα το Υπουργείο Υγείας, την Πέμπτη διευθετήθηκαν 10.150 ραντεβού για εμβολιασμό από τα 13.900 που διατέθηκαν. Το πρωί της Παρασκευής, από 13.830 διαθέσιμα ραντεβού, διευθετήθηκαν σε μόλις μια ώρα 8.355 ραντεβού, εκ των οποίων τα 5.413 αφορούσαν το σκεύασμα της Pfizer/BioNTech, τα 1.214 της AstraZeneca και τα 1.735 της Johnson&Johnson. Υπολογίζεται ότι στην κάθε ηλικιακή ομάδα εμπίπτουν περίπου 10 με 12 χιλιάδες πολίτες. Ως εκ τούτου, βάσει των δεδομένων, τις προηγούμενες μέρες, διευθετούσαν ραντεβού περίπου 5-6 χιλιάδες πολίτες, που αφορά ένα ποσοστό γύρω στο 40%-50%. Το εν λόγω ποσοστό, αν και δεν αποτελεί την επιθυμητή επίδοση, θεωρείται ενθαρρυντικό από το Υπουργείο Υγείας, που περιμένει ότι θα επιτευχθεί ακόμα μεγαλύτερη κάλυψη, με την παραχώρηση δεύτερης ευκαιρίας στους πολίτες που δεν διευθετήσαν τον εμβολιασμό τους όταν είχε έρθει η σειρά τους βάσει ηλικιακής ομάδας. Στη σύσκεψη προέδρου της Δημοκρατίας και επιστημόνων, αναφέρθηκε ότι η εμβολιαστική κάλυψη του 30% του πληθυσμού, τουλάχιστον με την πρώτη δόση, θα επιτευχθεί περί τα μέσα Μαΐου. Η κάλυψη του 60% του πληθυσμού, τουλάχιστον με την πρώτη δόση, αναμένεται ότι θα επιτευχθεί περί τα τέλη Ιουνίου. Σημαντική βοήθεια

αναμένεται να δώσει και η μείωση, η οποία πρέπει να θεωρείται δεδομένη, του χρόνου ανάμεσα στις δόσεις του εμβολίου της AstraZeneca, στις 8, αντί στις 12 εβδομάδες, κάτι που επίσης συζητήθηκε στο Προεδρικό. Ωστόσο, δεν πρέπει να παραβλέπεται το γεγονός ότι η πλειοψηφία των διαθέσιμων εμβολίων, πλέον, είναι της Pfizer/BioNTech, παράγοντας που θα αποτελέσει πόλο έλξης για το κοινό. Με βάση τους αριθμούς, μέχρι την προηγούμενη Τετάρτη, στην Κύπρο διενεργήθηκαν συνολικά 229.471 εμβολιασμοί, εκ των οποίων οι 170.664 αφορούν στη χορήγηση της πρώτης δόσης και οι 58.807 σε άτομα που έχουν ολοκληρώσει το εμβολιαστικό τους σχήμα. Ήδη, οι αρμόδιοι και μέλη της Συμβουλευτικής Επιστημονικής Επιτροπής λαμβάνουν συνεχώς μηνύματα από πολίτες, οι οποίοι δεν διευθετήσαν τον εμβολιασμό τους το προηγούμενο διάστημα και τώρα έχουν αλλάξει γνώμη και το ζητούν επιτακτικά. Για τον σκοπό αυτό, το Υπουργείο Υγείας έδωσε την ευκαιρία στους προσωπικούς ιατρούς να διενεργούν, όσοι επιθυμούν, εμβολιασμούς με το σκεύασμα της AstraZeneca, σε άτομα από 30 ετών και άνω, προσπαθώντας να βοηθήσει άτομα τα οποία έχασαν τη σειρά τους. Μάλιστα, έχει υπάρξει μια εισήγηση να δοθεί η δυνατότητα σε αυτά τα άτομα να διευθετούν τα ραντεβού τους τηλεφωνικά, μέσω της γραμμής 1474, αντί να περιμένουν τη σειρά τους.

Ένα τηλεφώνημα διά πάσαν νόσον...

Η ιστορία ως φάρσα

Κάποτε όταν ο υπουργός Οικονομικών της διακυβέρνησης Χριστόφια Βάσος Σιαρλής εν μέσω βαθιάς οικονομικής κρίσης πήγε στον τότε πρόεδρο και υποστήριξε ενώπιόν του την άμεση λήψη μέτρων και την ένταξη της χώρας σε μνημόνιο διάσωσης της οικονομίας, λέγεται πως ο μακαρίτης Χριστόφιας του απάντησε : «Βάσο, είσαι καλός τεχνοκράτης αλλά δεν ξέρεις από πολιτική...». Η ιστορία επαναλήφθηκε τις τελευταίες μέρες όταν τέθηκε ενώπιον του προέδρου Αναστασιάδη η έντονη άποψη των τεχνοκρατών πως πρέπει να πάμε σε λοκ ντάουν, με τον πρόεδρο να φέρεται να έγινε... Χριστόφιας κάνοντας μαθήματα πολιτικής σοφίας απέναντι στα στοιχεία των τεχνοκρατών. Η διαφορά όμως του νυν προέδρου από τον μακαρίτη Χριστόφια είναι πως δεν φοβάται να αλλάξει γνώμη στο παρά ένα λεπτό.

● ● ● ●

Big Brother

Τα περί ηχογράφησης του Νίκου Αναστασιάδη, προφανώς από την τουρκική πλευρά, στο δημοσιογραφικό παζάρι κυκλοφορούσαν ως φήμη εδώ και ένα χρόνο. Μάλιστα, οι ίδιες φήμες ήθελαν το περιεχόμενο της συνομιλίας του προέδρου της Δημοκρατίας με τον υπουργό Εξωτερικών της Τουρκίας για λύση δύο κρατών, ως τον άσο της τουρκικής πλευράς. Ο πρόεδρος της Δημοκρατίας είναι παλιά καραβάνα στο πολιτικό κουρμπέτι και φρόντισε να κάψει τον τουρκικό «άσο», μερικές μέρες πριν από τη Γενεύη. Γνωρίζοντας κάποιες λεπτομέρειες του παρασκηνίου των προηγούμενων συνομιλιών στην Ελβετία, και στη Γενεύη οι κοριοί θα πάρουν φωτιά. Τουλάχιστον τότε επιβεβαιώθηκε η λαϊκή ρήση πως οι καλοί φίλοι στα δύσκολα φαίνονται. Και ο κ. Νίκος, όπως φαίνεται, έχει καλούς φίλους στην περιοχή.

● ● ● ●

Αρνητές

Η αντίδραση των προσωπικών γιατρών να βάλουν και αυτοί πλάτη, στην προσπάθεια εμβολιασμού του πληθυσμού δεν μπορεί παρά να καταγραφεί στα αρνητικά του κλάδου. Τα επικριρήματα τα οποία προβάλλουν και έχουν δει το φως της δημοσιότητας, δεν είναι ισχυρά. Τα όσα βιώνει και η Κύπρος είναι μια έκτακτη κατάσταση και δικαιολογίες του τύπου, τους φορτώνουν επιπλέον εργασία μου μυρίζει προσπάθεια να δημιουργήσουν συνθήκες για έξτρα αμοιβή, που εδώ που τα λέμε δεν

Τα μέλη του Υπουργικού Συμβουλίου το ξέρουν καλύτερα από τον καθένα πόσο απρόβλεπτος είναι ο Νίκος Αναστασιάδης. Η πιο πρόσφατη επιβεβαίωση είναι η τούμπα με το τρίτο λοκ ντάουν. Όλοι ψάχνουν να μάθουν ποιος ήταν αυτός που του τηλεφώνησε μεταξύ ήπιων και σκληρών μέτρων.

τους συμφέρει να ανοίξει αυτό το κεφάλαιο. Τα περί μεγάλου όγκου εργασίας τα αντιπαρέρχομαι, τι να πουν άραγε και οι συνάδελφοί τους στα νοσοκομεία; Αν πραγματικά θέλουν να συνδράμουν την προσπάθεια που γίνεται, υπάρχουν τρόποι να οργανωθεί ο εμβολιασμός ενός κομματιού του πληθυσμού χωρίς να υπάρξουν προβλήματα. Αρκεί να υπάρχει θέληση και καλή καρδιά.

● ● ● ●

Ετοιμάζεται απάντηση

Η απόφαση της Βουλής να παρέμβει με απόφασή της, στο έργο της Νομικής Υπηρεσίας για το πόρισμα της Ερευνητικής για τις πολιτογραφήσεις, μπορεί να θεωρηθεί και ως θεσμική εκτροπή. Με βάση νομικούς, αν το πόρισμα δοθεί στη δημοσιότητα αυτό μπορεί να αποφασισθεί μόνο από τον γενικό εισαγγελέα, ο οποίος διόρισε την Επιτροπή. Την ίδια ώρα αυτό που προκαλεί έκπληξη είναι οι δημόσιες τοποθε-

τήσεις πολιτικών προσώπων, δικηγόρων στο επάγγελμα, οι οποίοι συνεχίζουν να καλούν δημόσια τον γενικό εισαγγελέα να δημοσιοποιήσει το πόρισμα, αγνοώντας ενδεχόμενα προβλήματα που θα προκληθούν αν κάποιες περιπτώσεις οδηγηθούν ενώπιον της Δικαιοσύνης. Για όλα τα θέματα που έχουν προκύψει με το πόρισμα, η Νομική Υπηρεσία ετοιμάζεται να βγει μπροστά, ενδεχομένως αρχές της επόμενης εβδομάδας.

● ● ● ●

Με φαντασία

Η παλιά φρουρά φεύγει και η νέα σύνθεση έρχεται από τον Μάιο στη βουλή. Δεν ήταν μία εύκολη θητεία, καθώς τα κύρια ζητήματα που επικράτησαν ήταν η πανδημία και σίγουρα η ηχηρή παραίτηση του Προέδρου της Βουλής Δημήτρη Συλλούρη, μετά και την εμπλοκή του στο βίντεο του Al Jazeera. Ο Αδάμος Αδάμου ο οποίος αποχωρεί πλέον από τις κοινοβουλευτικές

δραστηριότητες, κατάφερε με την εντιμότητα και την ακεραιότητα που τον διακατέχει, να σώσει την ήδη τρωθείσα αξιοπιστία της βουλής. Να τα θυμούνται αυτά τα κόμματα, όταν θα κάνουν παρασκήνιο για τον επόμενο πρόεδρο της βουλής.

● ● ● ●

Τα αυτονόητα

Η Ξένια Κωνσταντίνου, σε συνέντευξή της στην «Κ» είπε τα αυτονόητα που θα έπρεπε να τολμήσουν να πουν κι άλλοι συναγερμικοί οι οποίοι ανήκουν στην φιλελεύθερη τάση. «Κανένας δεν είναι ανεκτό να διώκεται για τα φρονήματά του. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός κτίστηκε με τον κόπο και με τους μόχθους ανθρώπων που για την εποχή τους είχαν διαφορετικά πολιτικά φρονήματα από τα κυρίαρχα της τότε εποχής» ανέφερε διαφωνώντας με την απόφαση του υπουργείου Παιδείας να διώξει έρευνα εναντίον του εκπαιδευτικού Γιώργου Γαβριήλ. Στα θετικά και η αν-

Ο ΗΡΩΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Ο υπουργός Υγείας προσπάθησε για το αυτονόητο που επιτάσσουν οι επιδημιολογικοί δείκτες. Προσπάθησε και πέτυχε, ασχέτως ποιοι ήταν οι λόγοι, που την Πέμπτη το βράδυ η Κύπρος πήγε για ύπνο με «αυστηροποίηση» και ξύπνησε με λοκ ντάουν.

τίδρασή της με το αντιμεταναστευτικό ντελίριο του ΔΗΣΥ περί ασφάλειας στη χώρα.

● ● ● ●

Το κρύψαν στο ντουλάπι

Εδώ που τα λέμε, που ακριβώς βρίσκεται το περιβάλλον σποτάκι του ΔΗΣΥ με το «θέλω να νιώθω ασφαλής στη χώρα μου;» Όπως μαθαίνουμε αποσύρθηκε από την προεκλογική καθώς εκτός από την κακή χρονική συγκυρία που το λάνσαραν, προκάλεσε περισσότερη ζημιά παρά όφελος.

● ● ● ●

Περί καλλιτεχνών...

Πηγαίνοντας πίσω όμως στους υποψήφιους του ΔΗΣΥ, έχουμε να πούμε πως οι γυναικές υποψήφιες, φαίνονται έτοιμες για τομές και δραστικά μέτρα που θα βελτιώσουν την κοινωνία. Ενδεικτικό παράδειγμα και η Μαρίνα Χατζημανώλη Γλυκή η οποία έδωσε ιδιαίτερη έμφαση στο να κατοχυρωθεί το επάγγελμα του καλλιτέχνη με το σύνθημα «κανένας καλλιτέχνης χωρίς σκηνή». Καλό θα ήταν και η ίδια η κυβέρνηση, να δείξει την ανάλογη ευαισθησία σε ο,τι αφορά τον καλλιτεχνικό χώρο.

Γράφει **Ο ΙΑΝΟΣ**

ΟΜΗΡΟΥ & ΣΕΒΕΡΗ / Γράφει ο **ΟΝΑΣΑΓΟΡΑΣ**

Μία Πενταμερής, μία Τετραμερής και κάμποσες ευθύνες

Οι Βρετανοί και οι ευθύνες

Την Τουρκία και τους Τουρκοκύπριους σιγοντάρει κανονικά η Βρετανία στην Πενταμερή, αφού αποδείχθηκε ότι συμπαρατάχθηκε μαζί τους και αποτέλεσε το τρίτο μέρος που δεν ήθελε συμμετοχή της Ευρωπαϊκής Ένωσης στη Γενεύη. Η αποκάλυψη έγινε από πηγή των Ηνωμένων Εθνών, αλλά και δημόσια από τον ίδιο τον ΥΠΕΞ Χριστόδουλιδη, ο οποίος προσπάθησε με διπλωματικό τρόπο να κρύψει τη δυσφορία της κυβέρνησης. Αστόχο, η απόδοση της βρετανικής στάσης στις κακές σχέσεις της Βρετανίας με την Ε.Ε. μετά το Brexit, δεν πείθει πολλούς.

Όπως μου έλεγε διπλωμάτης που γνωρίζει, με τον οριστικό εξοβελισμό της Ε.Ε. από την Πενταμερή η κατάσταση καθίσταται πολύ πιο δύσκολη για μας, αφού από τα πέντε μέρη τα τρία φαίνεται να ομονοούν.

«Εκείνο που μπορεί να μας σώσει είναι η επιμονή μας στα ψηφίσματά του ίδιου του ΟΗΕ και τις δεσμεύσεις που έχει ο γ.γ. απέναντι στο Συμβούλιο Ασφαλείας και τα ψηφίσματά του», ανέφερε, σημειώνοντας πως επιτέλους η πολιτική ηγεσία θα πρέπει να αντιληφθεί ότι το ταξίδι στη Γενεύη δεν θα έχει κανένα ποσοστό ψυχαγωγίας και τουρισμού παρά τεράστιο βάρος ευθύνης, γιατί θα κριθεί το μέλλον του τόπου.

«Σύντομα θα ανακαλύψουμε ότι αυτά που ο Αντόνιο Γκουτιέρρες έλεγε ότι αυτή η φορά δεν πρόκειται να είναι όπως τις άλλες είχαν βάση και θα πρέπει να είμαστε

- **Λες να χρειαστούμε** και ηρεμιστικά;

έτοιμοι για όλα. Στη Γενεύη δεν θα δοκιμαστεί μόνο ο Αναστασιάδης, ο ΥΠΕΞ και η διαπραγματευτική ομάδα αλλά και ολόκληρη η πολιτική ηγεσία», κατέληξε.

Τρόμος για μια δίκη

Σε ένα μεγάλο κόμμα τρέμουν μήπως και οδηγηθεί στο δικαστήριο πριν από τις εκλογές σοβαρότατη

υπόθεση που αφορά στέλεχός τους. Όπως πληροφορούμαι, έγινε ειδική προηγούμενες ημέρες ειδική σύσκεψη για να συζητηθούν τα σενάρια που πιθανόν να ακολουθηθούν σε περίπτωση που η υπόθεση ξεσπάσει στην κορύφωση του προεκλογικού. Όπως μου λέχθηκε ήταν η θέση όλων πως ό,τι και να αποφασιστεί μόνο μία είναι η σω-

τηρία: να μην οδηγηθεί η υπόθεση στο δικαστήριο πριν από τις εκλογές. Διαφορετικά οι συνέπειες θα είναι ανυπολόγιστες.

Η Τετραμερής...

Στα φιλά των ΜΜΕ της Κύπρου πέρασε η Τετραμερής της Πάφου που έγινε στις 16 Απριλίου με συμμετοχή των ΥΠΕΞ της Κύπρου, της Ελλά-

δας, του Ισραήλ και των Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων (ΗΑΕ). Πρόκειται, όμως, σύμφωνα για μια άκρως αξιοσημείωτη σύσκεψη στην οποία δόθηκε μεγάλη προβολή από τα εθνικά δίκτυα και των άλλων συμμετεχουσών χωρών αλλά και από το Γαλλικό Πρακτορείο και άλλα δίκτυα του Ισραήλ και των ΗΑΕ. Στο εξωτερικό η τετραμερής αξιολογή-

θηκε ως πολύ σημαντική όχι μόνο για τα οφέλη που θα έχει για την Κύπρο και τις σχέσεις μεταξύ των τεσσάρων χωρών αλλά για την διεθνή της διάσταση.

Μεταξύ αυτών που αξιολογούν ως πολύ σημαντική την τετραμερή είναι και η Τουρκία φαίνεται να θορυβήθηκε για τη σύγκληση Ισραήλ-ΗΑΕ και μάλιστα σε κυπριακό έδαφος. Αντίθετα οι ΗΠΑ φαίνονται ιδιαίτερα ευτυχείς από τη νέα προσέγγιση των δύο στενών και ιδιαίτερα σημαντικών τους συμμάχων στην περιοχή μας. Δεν αποκλείεται στη συνέχεια που θα δοθεί στην τετραμερή να δούμε ακόμα πιο έντονο το αμερικανικό ενδιαφέρον. Υπενθυμίζω πως η Τετραμερής πρόωθησε εκτός από τη φιλία και τη θετική προσέγγιση μεταξύ των χωρών και την ασφάλεια της περιοχής. Δεν ήταν καθόλου τυχαία η αναφορά του Χριστόδουλιδη σε νέα εποχή για την περιοχή και η προοπτική για μετατροπή της τετραμερούς σε περιφερειακό φόρουμ συνεργασίας και ασφάλειας.

ΚΟΝΙΖ: Ποιος πολιτικός αρχηγός που ετοιμάζει βαλίτσες για τη Γενεύη άφησε σαφέστερες εντολές και οδηγίες σε δύο υποψήφιους βουλευτές του κόμματός του για το πώς να χειριστούν τις όποιες αποφάσεις του γενικού εισαγγελέα για το πόρισμα της επιτροπής Νικολάου, όσο αυτός θα λείπει; Αληθεύει η πληροφορία ότι έδωσε ξεκάθαρες οδηγίες για παρεμβάσεις είτε αντιδράσει είτε όχι ο γενικός εισαγγελέας;

Κατώτεροι των περιστάσεων

Της **ΕΛΕΝΗΣ ΞΕΝΟΥ**

Προφανώς δεν είμαστε σε θέση να κα-
τανοήσουμε τη συνθήκη μέσα στην οποία
μας έλαχε να ζήσουμε. Όχι μόνο εμάς
αλλά ολόκληρου του πλανήτη. Διότι, αν
την κατανοούσαμε, θα ψάχναμε τη βα-
θύτερη ουσία των όσων ζούμε, η οποία
προφανώς και δεν εξαντλείται στα μέτρα αντιμετώπισης
της πανδημίας, αλλά επεκτείνεται στην ανάγκη να
υπερβούμε εαυτούς και να συμπεριφερθούμε προς αλ-
λούς. Δηλαδή υπεύθυνα και συλλογικά. Να έχουμε
συνείδηση ότι αυτός που νοσηλεύεται με covid δεν
είναι απλώς ένας αριθμός —όπως αρέσκονται να τον
παρουσιάζουν οι τηλεοράσεις— αλλά έχει όνομα και
μια ιστορία ζωής και δικούς του ανθρώπους που δεν
μπορούν να είναι στο πλάι του. Να αντιληφθούμε ότι
εδώ και ένα χρόνο εκατοντάδες επαγγελματίες υγείας
δεν έχουν καν τον χρόνο να σκεφτούν όλα εκείνα που
εμείς θεωρούμε πως μας κούρασαν και πως έπληξαν
τα όποια δικαιώματα και ελευθερίες μας. Και κυρίως
να συνειδητοποιήσουμε πως το παιχνίδι που παίζουν
όλοι οι πολιτικοί εις βάρος της κοινωνικής συνοχής
είναι λαϊκίστικο και αποκάλυπτα συμφεροντολογικό.
Διότι αν δεν ήταν μικροκομματικός λαϊκισμός θα φρόν-
τιζαν να ενώσουν δυνάμεις προκειμένου να αντιμετω-
πίσουν συλλογικά την πανδημία, όπως τα δεδομένα
υπαγόρευαν από την πρώτη μέρα.

Αντ'αυτού, όχι μόνο δεν υπερέβησαν εαυτούς (και
κόμματα) αλλά έκαναν ό,τι περνούσε από το χέρι τους
για να οξύνουν το κλίμα, οδηγώντας το σε επικίνδυνα
τοξικές ατραπούς. Μέχρι και κινητή κλίμαχη εμπευστικαν
προκειμένου να μην αναβάλουν αυτό που ξέρουν να
κάνουν καλύτερα. Να ελίσσονται και να ανελίσσονται
σε ένα κυνήγι εξουσίας. Και όλα αυτά σε μια περίοδο
που οι άνθρωποι πεθαίνουν μόνοι τους και που στα νο-
σοκομεία εξαφανίζονται οι κλίνες. Και δεν επιρρίπτω
ευθύνη μόνο στους κομματάρχες, οι οποίοι αποδεικνύονται
καθημερινά πλέον τραγικά κατώτεροι των περιστάσεων
αλλά και σε μας τους ίδιους. Που προκειμένου να μην
αντιμετωπίσουμε τις πραγματικότητες μας, επιλέξαμε
να παραμείνουμε κλεισμένοι ο καθένας στον δικό του
θυμό, χωρίς καν να μπούμε στον κόπο να συνειδητο-
ποιήσουμε τη μεγάλη εικόνα ώστε να κατανοήσουμε
πως εκείνο που προέχει είναι η επιτακτική ανάγκη να
προστατεύσουμε την υγεία μας συλλογικά και όλα τ'
άλλα έπονται. Πέσαμε τόσο εύκολα θύματα της λαϊκίστικης
χειραγώγησης των πολιτικώντών και αντί να απαιτή-
σουμε να μη γινόμαστε αριθμοί στις τηλεοράσεις, αντί
να ενθαρρύνουμε ο ένας τον άλλο να αντέξει τους πε-
ριορισμούς σεβόμενος όλους όσους πεθαίνουν μόνοι, αντί
να παρακινούσε ο ένας τον άλλο να εμβολιαστεί, κάναμε
ακριβώς το αντίθετο. Συνυπογράψαμε την τοξικότητα
για το κάθε «ως δαμέ» που μας θύμωνε, αντί να το πα-
ραμερίζουμε επί του παρόντος προκειμένου να υποδεί-
ξουμε εμείς στους πολιτικούς πως αυτό που επείγει είναι
η εθνική ενότητα και πως μόνο μέσα από αυτήν υπάρχει
μια ελπίδα να επανακτησουν την εμπιστοσύνη μας. Και
όσο για τα υπόλοιπα «ως δαμέ» θα ερχόταν η ώρα να τα
προτάξουμε, όταν πλέον θα είχαμε θωρακίσει όλοι μαζί
την υγεία μας.

Διότι, αν δεν είμαστε κατώτεροι να αντιληφθούμε πως
το μεγαλύτερο μάθημα που μας δίνει η πανδημία είναι
η ευθραυστότητα της ανθρώπινης ζωής, τότε τι ακριβώς
μας καθιστά ικανούς να διεκδικούμε την όποια βελτίωση
της ποιότητας αυτής της ζωής, απαιτώντας διαφορετικό
τρόπο άσκησης της πολιτικής; Φτάσαμε στο σημείο οι
ασθενείς να λαμβάνουν θεραπεία πάνω στις καρέκλες
των νοσοκομείων ή μέσα στους διαδρόμους ή ακόμα
και μέσα στα ασθενοφόρα και εμείς εξακολουθούμε να
μιλάμε για άλλα αντί άλλων, αντί να απαιτήσουμε συλ-
λογικά να αναβληθούν οι εκλογές μέχρι ότου εμβολιαστεί
ένος μεγάλος αριθμός ατόμων και να παρθούν επείγοντως
όλα τα μέτρα που πρέπει ώστε να μην καταρρεύσει το
σύστημα υγείας. Και αν οι πολιτικοί μας είναι αυτοί που
είναι, εμείς άραγε τι είμαστε όταν, ακόμα και τώρα, μετά
από τόσα κρούσματα και τόσους θανάτους, δεν επεκτεί-
νουμε το βλέμμα μας στη μεγάλη εικόνα αλλά επιμένουμε
να κοιτάμε μόνο το κάδρο που κρέμεται πάνω στον δικό
μας τοίχο;

elenixenou11@gmail.com

Ο Ισπανός βασιλιάς με τη βασίλισσα Letizia της Ισπανίας αποκαλύπτουν αναμνηστική πλάκα στο Ινστι-
τούτο Θερβάντες στη Μαδρίτη επί τη ευκαιρία της διεθνούς ημέρας βιβλίου.

ΕΡΩ. JUAN CARLOS HIDALGO

Τελικά ποιος κυβερνά;

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Ηγέτης, έλεγε ο Νίκος Δήμου, είναι
αυτός που πάνω από τον εαυτό
του βάζει τους άλλους. Που υπάρχει
για τους άλλους! Αυτός που δεν
θέλει μόνο να κερδίσει, αλλά να
προσφέρει. Αυτός που περισσότερο
και από την εξουσία, νοιάζεται για την υστερο-
φημία. Βλέπει μακριά για τον τόπο του και από
τον εαυτό του. Πόσοι άραγε να νιώθουν ότι γρά-
φτηκε γι' αυτούς; Λίγοι ωστόσο μετουσίωσαν
με την πορεία τους σε πράξη τον ορισμό αυτό.
Στην Κύπρο τουλάχιστον, ανέκαθεν ενδοκμύσε ο
τακτικισμός. Οι πραγματικοί ηγέτες, όχι.

Όλο αυτό επιβεβαιώθηκε, όταν την περα-
σμένη βδομάδα τα κρούσματα αυξάνονταν ανη-
συχητικά και το ιατρικό προσωπικό κτυπούσε
καμπανάκι για την κατάσταση στα νοσοκομεία,
το Προεδρικό παρακολουθούσε εν πολλοίς αμή-
χανο την κατάσταση να ξεφεύγει από τον έλεγχο.
Ουδμία όμως ανάγκη ανησυχίας υπήρχε, έλεγαν.
Είχαν πλάνο εμβολιασμού, έλεγαν. Και αυτό
αρκούσε. Δεν τίθεται ζήτημα lockdown επα-
ναλάμβανε με βεβαιότητα ο κυβερνητικός εκ-
πρόσωπος Κυριάκος Κούσιος στην αρχή της
βδομάδας, ενώ δημοσιεύματα μιλούσαν ακόμη
και για χαλάρωση μέτρων λόγω των εορτών
του Πάσχα.

Λίγο πριν να φτάσουμε τα 1.000 κρούσματα,
κοιμηθήκαμε με το lockdown, που τόλμισε να
βάλει δημοσίως στο τραπέζι ο Κωνσταντίνος
Ιωάννου, για να ξυπνήσουμε με συντηρητικά
μέτρα, να παρακολουθήσουμε λίγες ώρες αρ-
γότερα ανατροπές σκληρού lockdown και να
καταλήξουμε σε χαλαρώσεις που βολεύουν την
Εκκλήσιδα.

Ποιος κυβερνά τελικά αυτό τον τόπο; Τα μι-
κροσυμφέροντα; Τα εθνικόφρονα σωματεία,
τα δικηγορικά γραφεία, τα focus group, οι δη-
μοσκοπήσεις, ο οικογενειακός περίγυρος ή η
Εκκλησία; Από τους χειρισμούς των χρυσών
διαβατηρίων, την ατολμία λήψης σκληρών μέ-
τρων για διάδοση της εικόνας μας διεθνώς, το
Κυπριακό, μέχρι την πανδημία, παρακολουθούμε
το ένα λάθος μετά το άλλο.

Και προφανώς η πανδημία δεν έχει έρθει με
εγχειρίδιο διαχείρισης. Λάθη έγιναν, λάθη θα
γίνουν και άλλα σε αυτή τη μεγάλη κρίση που
βιώνουμε. Όμως για να τύχει διαχείρισης η κα-
τάσταση θα πρέπει πρώτα από όλα να αποκα-

τασταθεί η εμπιστοσύνη μεταξύ πολιτών και
ηγείας. Αυτό λοιπόν είναι πρώτα από όλα δου-
λειά της κυβέρνησης.

Προς το παρόν προχειρότητα, συναισθημα-
τισμοί, απουσία οράματος και ατολμία είναι τα
κύρια χαρακτηριστικά διακυβέρνησης ενός
ηγέτη που όταν εξέλεξε είχε περάσει το μήνυμα
πως είναι καταδικασμένος να πετύχει και να
πάρε τον τόπο μπροστά. Στο μεσοδιάστημα,
αυτός ο τόπος πέρασε πολλά και παρακολουθεί
μία κυβέρνηση να ασθμαίνει για να βγάλει από
τη μέρα. Σε μία δύσκολη λοιπόν συγκυρία, ο Νίκος
Αναστασιάδης θα κληθεί να χειριστεί δύο από
τις μεγαλύτερες κρίσεις, μέχρι το τέλος της θη-
τείας του: Την πανδημία και το Κυπριακό. Στο
θέμα της διαπλοκής πέρασε ήδη κάτω από τον
πύχνη. Στο Κυπριακό κάτι τέτοιο δεν του επι-
τρέπεται. Σε αυτή την κρίσιμη καμπή απαιτείται
η επανάκτηση της εμπιστοσύνης μεταξύ πολιτών
και ηγεσίας. Αυτό αποτελεί το εθνικό στοίχημα,
είτε αυτό αφορά τη διαχείριση της πανδημίας
είτε αφορά το Κυπριακό.

Να αποδείξει λοιπόν στη Γενεΰη πως αυτός
τελικά κυβερνά τον τόπο. Αύριο ξεκινά μία ση-
μαντική βδομάδα για την ιστορία του Κυπριακού
και τα όσα διαρρέονται να μη μας προκαλούν
αισιοδοξία.

Είναι το κρίσιμο ραντεβού με την ιστορία
και για τον Νίκο Αναστασιάδη αλλά και για μας.
Σε αυτό απαιτείται σοβαρότητα και κυρίως βού-
ληση για λύση. Τα περί ηχογραφήσεων λίγο
πριν από τη διάσκεψη, τα ναι μεν αλλά για την
πολιτική ισοτιμία, αποτελούν κακούς χειρισμούς
ενός τακτικιστή που προσπαθεί να αποφύγει
την ευθύνη του ναυαγίου. Δεν είναι χειρισμοί
αυτοί ενός ηγέτη που θα έπρεπε ήδη να έχει
προετοιμάσει και πλάνο και σενάριο για την
αποφυγή αλλαγής μοντέλου λύσης. Κυρίως
όμως θα έπρεπε να είχε ήδη πείσει τη διεθνή
κοινότητα και το εσωτερικό για την ετοιμότητά
του να λύσει το Κυπριακό.

Ας βρει, λοιπόν, τον παλιό του εαυτό, όταν
θα αναχωρήσει για τη Γενεΰη. Και αν δεν το
κάνει για το μέλλον αυτού του τόπου, ας το
κάνει για τη δική του υστεροφημία. Να μην
είναι το μοιραίο πρόσωπο της ιστορίας, που
κλήθηκε να διαχειριστεί τη διχοτόμηση.

economidoum@kathimerini.com.cy

Τα όμορφα υβρίδια όμορφα καίγονται

Του **ΣΤΑΥΡΟΥ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ**

Το ερώτημα δεν είναι γιατί χάλασε το προξενίο
μεταξύ των Ανεξαρτήτων και των Κυνηγών,
αλλά γιατί άργησε τόσο πολύ αυτό να συμβεί.
Από την περασμένη εβδομάδα κυκλοφορούσε
έντονα η φήμη, χωρίς όμως να είναι ξεκάθαρες
οι αιτίες. Όταν πλέον έσκασε η είδηση μία
από τις εικασίες που ξεχώρισαν είναι ότι όλα έγιναν για τη
μοιρασιά της κρατικής χορηγίας, την οποία ανέμεναν να
λάβουν, εάν τελικά επιβεβαιωνόταν τα δημοσκοπικά τους
ποσοστά. Θέλω να προλάβω όποιους βιαστούν να μιλήσουν
για υποβάθμιση του επιπέδου, καθώς το επίπεδο σε αυτή
την μάλλον φαιδρή πολιτική ιστορία κυλιέται ήδη στα πα-
τώματα. Ιδού λαμπρό δείγμα γραφής, από τον αντιπρόεδρο
του ΚΕΚΚ Άριστο Αριστείδου για τη μέχρι προχθές πολιτικό
συνεταίρο του Άννα Θεολόγου: «Μας ξεγέλασε και δουλεύαμε
για σένα για μήνες τώρα, ξοδεύοντας αμέτρητες ώρες και
χιλιάδες ευρώ για να στηρίξουμε την συνεργασία και την
“πούλησες” για τα δικά σου συμφέροντα και φιλοδοξίες.
Από το υστέρημα και από την ζήση της οικογένειας
μας δουλεύαμε αφοικερδώς και δεν το σεβάστηκες. Μάθε
όμως ένα πράγμα που δεν ξέρεις. Δεν είμαστε πολιτικοί και
ούτε θα γίνουμε ποτέ όπως και του λόγου σου. Είσαι χειρότερη
από αυτούς που κατηγορείς κάθε μέρα».

Κι ενώ οι Κυνηγοί ξεσπάθωναν στα social media με αμε-
τροσεπείς συναισθηματικές αναρτήσεις, η ωραία Άννα
συνέχιζε να ψαρεύει στα θαλά νερά που την ανέβασαν στον
αφρό. Ιδού ένα λαμπρό επίσης δείγμα γραφής της Πασιονάριας
των Αγανακτισμένων: «Ο κυπριακός λαός μας εμπιστεύεται
λόγω της επιμονής μας για ανανέωση του πολιτικού προ-
σωπικού της χώρας μας. Αλλαγή και ανανέωση με καθαρούς
και έντιμους συμπολίτες, άνδρες και γυναίκες, που είναι
απόλυτα ξεκομμένοι από πολιτικές και κομματικές εξαρτήσεις
ενός σαθρού και διεφθαρμένου πολιτικού συστήματος που
αποδεδειγμένα είναι διαπλεκόμενο με οικονομικά και τρα-
πεζικά συμφέροντα».

Μετά απ' όλα αυτά και αφού συμφωνήσουμε ότι ομοίως
με τα όμορφα χωριά, όμορφα καίγονται και οι υβριδικοί πο-
λιτικοί σχηματισμοί, επιβάλλεται να ξαναουστηθούμε. Για
τους Κυνηγούς δεν έχω να πω πολλά, καθώς το γεγονός και
μόνο ότι κάποιος μετατρέπουν το κόμπι τους σε πολιτική
πλατφόρμα με ξεπερνά. Για την Άννα Θεολόγου όμως έχουμε
να πούμε πολλά και ενδιαφέροντα, αφού η νεαρή βουλευτής
που μάχεται το «σαθρό και διεφθαρμένο πολιτικό σύστημα»
είναι παλιά γνώριμη του συστήματος.

Το ντεμπούτο της στην πολιτική έγινε ως ιδρυτικό
στέλεχος της Αλληλεγγύης, οι περισσότεροι όμως τη γνω-
ρίσαμε ως το πουλέν της «Συμμαχίας Πολιτών» την οποία
επίσης δεν άργησε να εγκαταλείψει. Όταν είχε εξασφαλίσει
για την πολυπόθητη έδρα στη Βουλή αισθάνθηκε αρκετά
δυνατή ώστε να τολμήσει μια αυτόνομη πορεία. Η Άννα
είχε γκελ και το ένιωθε. Έγραφε καλά στην κάμερα, είχε
ευχέρεια λόγου και κυρίως είχε την ικανότητα να αντιλαμ-
βάνεται τι είναι αυτό που θέλουν να ακούσουν οι απογοη-
τευμένοι από τα παραδοσιακά κόμματα ψηφοφόροι. Έκανε
λοιπόν μια τελευταία προσπάθεια να εξαργυρώσει το πολιτικό
της κεφάλαιο (είναι γνωστό ότι φλέρταρε και με το ΑΚΕΛ)
και όταν δεν το κατάφερε αποφάσισε το μεγάλο βήμα: Να
γυμνεί ενός κινήματος διαμαρτυρίας, το οποίο θα απευθυνόταν
κυρίως στο θυμικό των πολιτών. Δεν είναι τυχαίο ότι το ψη-
φοδέλτιο της συμμαχίας Ανεξαρτήτων και Κυνηγών ήταν
ένα συνονθύλευμα αριστερόστροφης ρητορικής και εθني-
κιστικών αποκλίσεων. Ως κερασάκι στην άνοστη τούρτα,
προστέθηκαν αλλοπορόσφαλλες θέσεις, οι οποίες γειτνίαζαν
επικίνδυνα με τη γραμμοκλίση. Όπως μου υπέδειξε χαρα-
κτηριστικά πολιτικό πρόσωπο που παρακολουθεί τις δηλώσεις
κρότου λάμψης της Θεολόγου, ενώ για παράδειγμα ζητούσε
να αφαιρεθεί η εξουσία από τον υπουργό Υγείας να εκδίδει
διατάγματα για τα περιοριστικά μέτρα αντιμετώπισης της
πανδημίας ώστε να τερματιστεί η κυβερνητική αυθαιρεσία,
λίγο μετά πρότεινε να κηρυχθεί η χώρα σε κατάσταση έκτα-
κτας ανάγκης και ν' ανασταλούν μια σειρά από δικαιώματα
-ελευθερίες των πολιτών.

Το έχω γράψει ξανά και θα το επαναλάβω με κίνδυνο να
γίνω βαρετός: κατανοητή η οργή εκεί έξω, όμως α προσέξουμε
επάνω στη φουρτούνα να μην επιπλεύσουν οι φελλοί. Να
το θυμόμαστε αυτό, ειδικά τώρα που οι κάθε λογής «αντι-
συστημικοί» προσπαθούν να κερδίσουν ψήφους πουλώντας
φτηνό λαϊκισμό.

stavros.christodoulou@gmail.com

Βρετανία, Ντάνκαν και βάσεις

Του **ΠΑΥΛΟΥ Κ. ΞΑΝΘΟΥΛΗ**

Οι αναφορές και τοποθετή-
σεις του υφυπουργού Ευρω-
παϊκών Υποθέσεων της Βρε-
τανίας, Άλαν Ντάνκαν, στο
βιβλίο του «In the thick of it»
καταδεικνύουν τον ρόλο του
Φόρεϊν Όφис και την ταύτισή του με την
Τουρκία, καθώς και την αποικιοκρατική
του νοοτροπία, έναντι στην Κυπριακή Δη-
μοκρατία. Ο κ. Ντάνκαν αναφέρεται και
στη δήλωση της 14ης Μαΐου 2019, στο πλαι-
σιο της οποίας γκρίζαρε την κυπριακή ΑΟΖ,
αποφεύγοντας να καταδικάσει τις τουρκικές
ενέργειες και σημειώνοντας ότι «...οι διε-
ρευνητικές γεωτρήσεις δεν πρέπει να προ-
χωρήσουν σε περιοχές όπου η κυριαρχία
αμφισβητείται».

Κυριακία Κυπριακής Δημοκρατίας «γιοκ»
μας είχε πει σε άπαιστα αγγλικά ο κ. Ντάν-
καν, αμφισβητώντας τμήμα της κυπριακής
ΑΟΖ και τραβώντας το χαλί κάτω από τα
πόδια της Λευκωσίας. Εν συνέχεια ο κ. Ντάν-
καν ανέφερε ότι ενημερώθηκε πως ξεσπά-
θωσαν εναντίον του ο πρόεδρος Αναστα-

σιάδης και ο ΥΠΕΞ Νίκος Χριστοδουλίδης
και ότι τον καταδίκασαν δημοσίως. Κάτι
που όπως απεκάλυψε, τον είχε οδηγήσει
να καλέσει στο Foreign Office τον τότε
ύπατο αρμοστή της Κύπρου, Ευριπίδη Ευ-
ρυβιάδη. «Κατοδάσασα» τον Κύπριο Πρέσβη
και «τον πέταξα έξω μετά από δύο λεπτά»,
χωρίς καν να του επιτρέψω να τοποθετηθεί
και να εξηγήσει τη θέση της Λευκωσίας,
ανέφερε στο βιβλίο του ο Άλαν Ντάνκαν,
τοποθετώντας στον γύψο τα διπλωματικά
θέσημα. Ένα ακόμη ενδεικτικό ενδεχομένως
στοιχείο που παρέθεσε ο κ. Ντάνκαν, αφορά
και αυτά που σκέφτηκε πατώντας για πρώτη
φορά πόδι στο προεδρικό μέγαρο, στη Λευ-
κωσία, σημειώνοντας το βρετανικό παρελθόν
του κτηρίου, την πέτρινη μορφή του λιον-
ταριού, τον θυρεό του Ηνωμένου Βασιλείου
και διατυπώνοντας με εμφανή πικρία την
εξής θέση: «Ό,τι ήταν δικό μας, τώρα είναι
δικό τους»...

Υπάρχουν όμως και πράγματα που προ-
φανώς παρέλειψε να αναλύσει ο κ. Ντάνκαν
και θα επιχειρήσω να τα θυμίσω...

Ως υφυπουργός Ευρωπαϊκών Υποθέσεων
της Βρετανίας, ήταν ο πρώτος αξιωματικός
κράτους-μέλους της Ε.Ε. που έσπευσε στην
Τουρκία να στηρίξει τον Ερντογάν, τέσσερα
μόλις εικοσιτετράωρα μετά το αποτυχημένο
πραξικόπημα του 2016. Ενώ το συνταγματικό
κράτος της Αγκυρας ασελγούσε επί των αν-
θρωπίνων δικαιωμάτων, ενεργοποιώντας
ένα άνευ προηγουμένου πογκρόμ. Ο κ.
Ντάνκαν και η Βρετανία συνέχισαν το βιολί
τους και αργότερα, στηρίζοντας τον Ερν-
τογάν. Ακόμη και μετά τη γνωστοποίηση
από την οργάνωση Human Rights Watch
(HRW) στοιχείων και πληροφοριών για κρα-
τουμένους που βρίσκονταν γυμνοί στις
τουρκικές φυλακές και «απειλήθηκαν με
σεξουαλική επίθεση ή υπέστησαν σεξουα-
λική επίθεση». Κάτι που επεσήμανε και η
Διεθνής Αμνηστία.

Επιστρέφοντας στην Βρετανία από την
Τουρκία, ο Άλαν Ντάνκαν διαβεβαίωσε τη
Βουλή των Κοινοτήτων ότι παρότρυνε την
κυβέρνηση Ερντογάν να μην επαναφέρει
τη θανατική ποινή, ως συνέπεια της από-

πειρας πραξικοπήματος. Επεσήμανε χαρα-
κτηριστικά ότι μια τέτοια εξέλιξη θα προ-
καλούσε «ανυπολόγιστη ζημία» στην Τουρ-
κία, «σε μια περίοδο κατά την οποία είναι
σημαντικό να την αγκαλιάσουμε εντός της
παγκόσμιας κοινωνίας και να μην τη δούμε
να καθίσταται περισσότερο απομονωμένη»...

Ο κ. Ντάνκαν και η χώρα του ήταν οι
μόνοι που συνέχισαν τους εναγκαλισμούς
με την Τουρκία και τον κ. Ερντογάν εν μέσω
διώξεων, συλλήψεων και δσων εκτυλίσσον-
ταν στις τουρκικές φυλακές. Και δεν είναι
τυχαίο ότι ο τότε υπουργός Ευρωπαϊκών
Υποθέσεων της Τουρκίας, Ομέρ Τσελικ, συ-
νεχάρη τη Βρετανία ως τη «μόνη χώρα»
της Ε.Ε.(σ.σ. πριν από το Brexit) που επέδειξε
την αλληλεγγύη της στην Αγκυρα, διά του
Άλαν Ντάνκαν. Και ειρωνεύτηκε τους λοι-
πούς ευρωπαίους επισήμους, υποδεικνύον-
τας ότι η απόπειρα πραξικοπήματος δεν
είναι παιχνίδι Πόκεμον.

Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι η Βρετανία
του κ. Ντάνκαν είναι η ίδια με αυτή του
Ντόμινικ Ράμπι και του Μπόρις Τζόνσον.

Είναι η ίδια χώρα που έσπρωξε τις Βρυξέλλες
για ταίβανοποίηση του ψευδοκράτους και
για απευθείας εμπόριο από τα κατεχόμενα
λιμάνια της Κύπρου. Που ηγήθηκε προσπά-
θειας κλεισίματος της υπόθεσης της Ττίνας
Λοϊζίδου στο Συμβούλιο της Ευρώπης. Που
προσφάτως έβαλε τρικλοποδιές στη συμ-
μετοχή της Ε.Ε. στην άτυπη πενταμερή.
Που κατευθύνει τις εξελίξεις σε μια συνο-
μοσπονδιακή λύση, της κυριαρχικής ισό-
τητας δύο συνιστούντων κρατιδίων, στο
πλαίσιο μιας λύσης, ραμμένης στα μέτρα
της Τουρκίας. Όπως είναι σε θέση να γνωρίζει
η «Κ», αυτές οι πρόσφατες ενέργειες της
Βρετανίας στο Κυπριακό έχουν πυροδοτήσει
αντιδράσεις και προειδοποιήσεις, οι οποίες
αγγίζουν και το θέμα των βάσεων. Μήπως
τελικά έφτασε η ώρα;

Σημ: Ξενη πηγή ανέφερε στην «Κ» ότι η
Τουρκία προέβλεπε ότι στηρίξη της Βρετανίας
στην άτυπη πενταμερή...

xanthoulis.pavlos@gmail.com

Οι σχέσεις ΗΠΑ - Τουρκίας και η Ελλάδα

Του **ΑΛΕΞΗ ΠΑΠΑΧΕΛΑ**

Οι σχέσεις ΗΠΑ - Τουρκίας διανύουν τη χειρότερη περίοδο τους. Η οριστική αποπομπή από το πρόγραμμα των F-35 και το ζήτημα της Γενοκτονίας των Αρμενίων τις έχουν ήδη δυναμιτίσει αρκετά. Το «κερασάκι» θα είναι η εξέλιξη της υπόθεσης Halkbank, που αγγίζει προσωπικά τον Τούρκο πρόεδρο, ο οποίος δεν μπορεί να καταλάβει ότι στις ΗΠΑ ανάλογες έρευνες δεν σταματούν με ένα τηλεφώνημα από τον Λευκό Οίκο. Αν γινόταν θα

του Στέιτ Ντιπάρτμεντ επιμένει στην ανάγκη διατήρησης καλών σχέσεων με την Αγκυρα και δεν θέλει να «τη χαρίσει στη Μόσχα». Στην πράξη, όμως, θεωρεί πολλές από τις κινήσεις της Τουρκίας πίσω από τις «κουρτίνες» αδικαιολόγητα εχθρικές, είτε αφορούν τη Χαμάς και τη Μουσουλμανική Αδελφότητα είτε άλλα θέματα. Κορυφαία στελέχη της κυβέρνησης Μπάιντεν δίνουν τεράστια έμφαση στα ανθρώπινα δικαιώματα, γεγονός που δεν καταπίνει εύκολα ο Τούρκος ηγέτης.

Με άλλα λόγια, η Τουρκία έχει χάσει τους βασικούς φίλους της στις ΗΠΑ. Ακόμη και το Πεντάγωνο, που ήταν πάντοτε το τελευταίο και ισχυρό ανάχωμα στην υπεράσπιση των τουρκικών θέσεων, έχει δικαστεί.

Αυτό δεν σημαίνει πως η Ουάσινγκτον θα ξεγράψει την Τουρκία. Κάποιοι αναλυτές ποντάρουν στην αναζωογόνηση της σχέσης μετά το τέλος της «εποχής Ερντογάν». Ίσως και η κυβέρνηση Μπάιντεν να αποβλέπει σε μία τέτοια έκβαση.

Για τα ελληνικά συμφέροντα, ο «πάγος» ανάμεσα σε Ουάσινγκτον και Αγκυρα εγκυμονεί ευκαιρίες και ρίσκα. Μια Τουρκία εντελώς αποκομμένη από τις ΗΠΑ δεν θα έχει κανένα «καλινάρι» εάν συμβεί κάτι στο Αιγαίο. Από την άλλη, η Ελλάδα μπορεί να αναλάβει νέους ρόλους και να διεκδικήσει κάποιο τύπου άτυπης ή πρακτικές εγγυήσεις ασφαλείας.

Θα πρέπει, ωστόσο, να θυμόμαστε ότι η Ουάσινγκτον δύσκολα θα «ξεπεράσει» κάποιες κόκκινες γραμμές στη στρατηγική συνεργασία με την Ελλάδα ενόσω η σχέση με την Τουρκία θα βρίσκεται μεταξύ φθοράς και αφθαρσίας.

το είχε δοκιμάσει, για λογαριασμό του Τούρκου προέδρου, ο Τραμπ.

Η δυσπιστία απέναντι στην Τουρκία, αλλά και προσωπικά στον Ερντογάν, έχει βαθύνει πολύ στην Ουάσινγκτον. Αξιωματούχοι και αναλυτές που ήταν φανατικοί υποστηρικτές του δόγματος «να μη χάσουμε ποτέ την Τουρκία» είτε έχουν αλλάξει γνώμη είτε δεν δίνουν καμία μάχη υπέρ των συμφερόντων της Αγκυρας.

Το Κογκρέσο έχει καθεί εδώ και μερικά χρόνια. Το φιλοϊσραηλινό λόμπι, το οποίο στηρίζει επί δεκαετίες την Τουρκία, έχει αλλάξει στάση λόγω των άγαρμπων κινήσεων του Ερντογάν απέναντι στο Ισραήλ. Η γραφειοκρατία

Διάχυση της κρίσεως

Του **ΚΩΣΤΑ ΙΟΡΔΑΝΙΔΗ**

Στη διάρκεια της μακράς πολιτικής σταδιοδρομίας του, ο Αμερικανός πρόεδρος Τζο Μπάιντεν απέδειξε πως εμφορείται από φιλελληνικά αισθήματα. Τα τελευταία χρόνια, επί της προεδρίας του Ντόναλντ Τραμπ, υπήρξε ιδιαίτερα επικριτικός προς τον πρόεδρο Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. Το ελληνικό πολιτικό σύστημα, και ειδικότερα η κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη, αναθάρρησε με την ανάδειξή του σε πρόεδρο των ΗΠΑ.

Με άλλα λόγια, τουλάχιστον «ατμοσφαιρικά» πήμε καλά. Ο εκ-

μπευτείε αντιαεροπορικούς πυραύλους S-400 από τη Μόσχα, είναι ότι οι σύμμαχοι της Ουάσινγκτον οφείλουν να απομονώσουν πλήρως τη Ρωσία, τον πρόεδρο της οποίας, Βλαντιμίρ Πούτιν, έχει χαρακτηρίσει «φονιά». Το δόγμα της περιστολής ή αναδιπλώσεως της σοβιετικής επιρροής, που είχε διατυπώσει ο Τζορτζ Κέναν την εποχή του Ψυχρού Πολέμου, τίθεται εκ νέου σε ισχύ. Μόνο που η σημερινή Αμερική δεν είναι η Αμερική των πρώτων μεταπολεμικών ετών.

Η Αγκυρα ενοχλήθηκε σαφώς με τη σχετική απόφαση, αλλά πέσαν των τυπικών αντιδράσεων θα αναμείνει την εξέλιξη που θα έχει η αντιπαράθεση της Ουάσινγκτον με τη Μόσχα στο θέμα της Ουκρανίας, στο οποίο και μόνον η γειτνίαση της Τουρκίας με αυτήν τη χώρα δίδει τη δυνατότητα στον κ. Ερντογάν να διαδραματίσει ρόλο ουσιαστικό.

Η αναγνώριση της Γενοκτονίας των Αρμενίων, κατά τα έτη 1914-15, που αναμενόταν να ανακοινωθεί από τον κ. Μπάιντεν χθες, θα είναι –εάν τελικώς συμβεί– ένα άλλο σοβαρό πλήγμα στις σχέσεις της Τουρκίας με τις ΗΠΑ. Πριν από ένα χρόνο ακριβώς, ο κ. Μπάιντεν είχε αναλάβει τη σχετική δέσμευση στο πλαίσιο της πολιτικής του «να καταστήσει υψίστην προτεραιότητα τον σεβασμό των ανθρωπίνων δικαιωμάτων σε επίπεδο παγκόσμιο».

Η αναγνώριση της Γενοκτονίας αποτελεί δικαίωση των αγώνων που έδωσε η διασπορά των Αρμενίων, επί έτη. Αλλά δεν ήρθε το τέλος του κόσμου, ούτε και του κ. Ερντογάν βεβαίως, καθώς σύμπασα η εθνικιστική αντιπολίτευση θα επικρίνει τον πρόεδρο των ΗΠΑ. Και ούτε κατά κεραία αυτές οι εξελίξεις θα έχουν θετική επίπτωση στις σχέσεις της Τουρκίας με την Ελλάδα και την Κύπρο. Η διάχυση της κρίσεως επιβαρύνει επιπλέον την ατμόσφαιρα.

Ηεβδόμδα που πέρασε επιβεβαίωσε ότι η πολιτική του Ερντογάν –της «επιθεσης σε όλα τα μέτωπα»– έχει οδηγήσει σε πολ-

λαπλά αδιέξοδα. Η τουρκική κυβέρνηση αντιμετωπίζει πολύπλοκα προβλήματα με ολοένα λιγότερα εφόδια. Η συγκυρία ευνοεί την Ελλάδα, η οποία έχει κινηθεί δυναμικά για να ενισχύσει τις σχέσεις της με άλλες χώρες, για να εντάξει την τουρκική επιθετικότητα σε ευρωπαϊκό πλαίσιο και για να δείξει πολιτική και στρατιωτική αποφασιστικότητα. Καθώς εντείνονται τα προβλήματα της Τουρκίας, θα ήταν πολύ χρήσιμο για τις μελλοντικές σχέσεις των δύο χωρών να επιδείξει η Ελλάδα και την «ήπια δύναμη» που δεν επέτρεπε η αυξανόμενη τουρκική προκλητικότητα. Κάποια στιγμή ο Ερντογάν θα βρεθεί εκτός εξουσίας· όμως, ο έντονος ισλαμοεθνικισμός που υπέθαψε θα παραμείνει ισχυρός παράγοντας στην τουρκική κοινωνία, και η Τουρκία θα παραμείνει γείτονας της Ελλάδας. Γι' αυτό είναι σημαντικό η Ελλάδα να δείξει ότι στηρίζει τη δημοκρατία και τα ανθρώπινα δικαιώματα στην Τουρκία, ότι προσβλέπει σε ειρηνική σχέση στη βάση του

Για μια επένδυση στο μέλλον

Του **ΝΙΚΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΡΑ**

διεθνούς δικαίου και του αμοιβαίου συμφέροντος. Εάν η αλαζονεία του Ερντογάν δεν του το επιτρέπει, υπάρχουν αρκετοί προοδευτικοί άνθρωποι στην Τουρκία που θα θελήσουν να απαλλαγούν από τις καθλώσεις του παρελθόντος. Και αυτοί που σήμερα βρίσκονται στη φυλακή ή στην εξορία, κάποια στιγμή θα επανέλθουν.

Τα κύρια γεγονότα των τελευταίων ημερών δείχνουν το μέγεθος των προβλημάτων της Τουρκίας. Χθες αναμενόταν ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν να ανακοινώσει ότι οι ΗΠΑ αναγνωρίζουν τη γενοκτονία των Αρμενίων. Οσο συμβολική και αν φαίνεται αυτή η κίνηση, είναι βαρύτατο πλήγμα για την Τουρκία, η οποία αρνείται την ευθύνη για πάνω από έναν αιώνα. Η ήττα κρένεται στον Ερντογάν και στη συγκρουσιακή πολιτική του. Ουσιαστικό πλήγμα για το μέλλον της χώρας του, όμως, είναι η αποκοπή από το πρόγραμμα ανάπτυξης των αεροσκαφών F-35, η οποία ανακινώθηκε επισήμως από τις ΗΠΑ αυτή την εβδομάδα. Καθώς η συνεργασία στο πρόγραμμα των F-16 οδήγησε στην ενίσχυση των πολιτικών και στρατιωτικών δεσμών μεταξύ των δύο χωρών, η ζημία στην Τουρκία είναι σαφέστατη. Η πολυεθνική άσκηση «Ηνίοχος» στην

Ελλάδα, με τη συμμετοχή αεροσκαφών των ΗΠΑ, Ισραήλ, Γαλλίας, Ηνωμένων Αραβικών Εμιράτων κ.ά., ενσχύει αυτή την αίσθηση. Επίσης, η δίκη της κρατικής Halkbank για την παραβίαση των κυρώσεων εναντίον του Ιράν αναμένεται να αρχίσει στη Νέα Υόρκη στις 3 Μαΐου· είναι πιθανό να αποκαλυφθεί η ανάμειξη του στενού κύκλου του Ερντογάν, ο οποίος θεωρεί τον κίνδυνο τόσο μεγάλο που είχε πείσει επανειλημμένως τον Τραμπ να βρει τρόπο να σταματήσει τη δικαστική έρευνα. Η εκτόνωση στα σύνορα Ρωσίας - Ουκρανίας αφαιρεί και ένα χαρτί με το οποίο ο Ερντογάν θα μπορούσε να ζητήσει ανταλλάγματα από τις ΗΠΑ, υποσχόμενος στήριξη στην Ουκρανία, με την οποία η Τουρκία ήδη διατηρεί καλές σχέσεις.

Πιθανώς όλα αυτά να συζητήθηκαν στο τηλεφώνημα μεταξύ Μπάιντεν και Ερντογάν την Παρασκευή. Το γεγονός ότι ήταν η πρώτη τους επαφή αφότου ορκίστηκε ο Μπάιντεν, πριν από τρεις μήνες, δείχνει το επίπεδο των σχέσεων, κάτι που δεν περνάει απαρατήρητο στην τουρκική κοινή γνώμη. Μέσα στην ίδια εβδομάδα, η τουρκική λίρα συνεχίσει να χάνει αξία, ενώ ο πληθωρισμός συνέχισε να ανεβαίνει και

εντείνονταν οι επικρίσεις εναντίον του Ερντογάν για την αυταρχική πολιτική που προκαλεί και επιδεινώνει τα προβλήματα. «Πού είναι τα 128 δισ. δολάρια;» απαιτεί η αντιπολίτευση, αναφερόμενη στο κόστος της μάταιης προσπάθειας στήριξης της λίρας. Δημοσκοπήση έδειξε ότι η πλειοψηφία διαφωνεί με την απόσυρση της χώρας από τη Συνθήκη της Κωνσταντινούπολης για την προστασία των γυναικών. Τα κόμματα της αντιπολίτευσης συσπειρώνονται εναντίον του Ερντογάν. Την Παρασκευή, η Επιτροπή Εξωτερικών Υποθέσεων του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου προειδοποίησε ότι οι σχέσεις Ε.Ε. - Τουρκίας βρίσκονται «σε ιστορικά χαμηλό σημείο». Ζήτησε «να αποφασιστεί η επίσημη διακοπή των ενταξιακών διαπραγματεύσεων εάν δεν ανατραπεί το αρνητικό κλίμα». Σε αυτό το κλίμα θα διεξαχθεί η πενταμερής συζήτηση για το Κυπριακό αυτή την εβδομάδα. Εάν η ελληνική πλευρά δείξει εδώ και σε κάθε φόρουμ ότι, πέρα από τα συμφέροντα του ελληνισμού, στηρίζει και τον πόθο των Τουρκοκυπρίων και των Τούρκων για δημοκρατία και ευμερσία, θα κάνει μια σοβαρή επένδυση στο μέλλον των Ελλήνων και των Τούρκων.

Η ψύχωση της επανεκλογής

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΓΙΑΝΝΑΡΑ**

Ηεξουσία στην σημερινή Ελλάδα είναι συγκεκριμένη, αν θέλουμε να κυριολεκτούμε: απολυταρχική. Ο πρωθυπουργός που θα συμπέσει με τη λήξη της πενταετούς θητείας του Προέδρου της Δημοκρατίας, «διορίζει» τον επόμενο Πρόεδρο. Κάθε πρωθυπουργός διορίζει, το ίδιο αυθαίρετα, και τον πρόεδρο της Βουλής, την ηγεσία των Ενόπλων Δυνάμεων, τους προέδρους των Ανώτατων Δικαστηρίων, τα στελέχη της κρατικής τηλεόρασης –κάθε πρόσωπο με κρίσιμες αρμοδιότητες για τη λειτουργία του δημόσιου βίου είναι αυθαίρετη επιλογή του πρωθυπουργού. Ακόμα κι αν ήταν προικισμένος ο πρωθυπουργός με ανιδιοτέλεια «απαρντιπού τών εγκοσμίων», η συγκέντρωση τόσο απολύτης εξουσίας στη δική του και μόνο δικαιοδοσία συνιστά οπωσδήποτε ρίσκο, μάλιστα διακινδύνευση – ζήσαμε, π.κ., την αυθαίρετη ακύρωση δημοψηφίσματος (τον Ιούλιο του 2015) από τον Αλέξη Τσίπρα, «χωρίς περισκεψιν, χωρίς λύπην, χωρίς αιδώ». Και γίνεται οδυνηρό το ερώτημα που λογικά γεννιέται: σε τι διαφέρει η «δημοκρατία» μας από την αυταρχία, την «ενός ανδρός αρχή»;

Δεν είναι τόσο η απειλή της αυθαιρέτητας που παραμονεύει στην υπερεξουσία του κάθε πρωθυπουργού μας όσο η ακαλίνωτη δυναμική της απληστίας που συνοδεύει την «περί τα τίμας ευφορόντων». Μεθάει τον άνθρωπο η νδονή της εξουσίας, γι' αυτό και πρώτο μέλημα για τους επαγγελματίες ηγεμόνες γίνεται η παράταση της ηγεμονίας, με οποιoδήποτε τίμημα. Σήμερα λέμε: «γνάντζωμα στην εξουσία» την πρωτεύου-

σα έγνοια της «επανεκλογής». Γίνεται η επανεκλογή έμμονη ιδέα, ψυχολογική απαίτηση πειστική, κυριαρχεί στο θυμικό με τη δυναμική της μονομανίας. Έχουν οι πρωθυπουργοί προσλάβει όλες τις εξουσίες και δεν είναι ικανοποιημένοι – δεν τους ενδιαφέρει να τις αξιοποιήσουν, θέλουν τη σιγουριά ότι θα τις ξανακερδίσουν στις επόμενες εκλογές και, ανομολόγητα, στο διηνεκές. Είναι αυτό ένα σύνδρομο του κοινοβουλευτισμού, κάτι ανάλογο με τη βασανιστική μέθη του χαρτοπαίκτη, του αλκοολικού, του ποδοσφαιρομανούς και κάθε τζογαδόρου. Αλλά είναι και μια πτυχή η ιδίωμα του «συστήματος» που επιτρέπει στον ανώνυμο, γυμνών από κάθε άλλη εξουσία ψηφοφόρο να εκβιάσει το «σύστημα»: Να πετύχει ανταλλαγή της ψήφου του με «ρουσφέτι», δημοσιοϋπαλληλική μονιμότητα – ισόβια εξασφάλιση διατροφής του από το κράτος.

Από το 1875, ο Εμμανουήλ Ροΐδης πιστοποιούσε, με την καυστική του πένα, ότι στο ελληνώνυμο κρατίδιο ο ψηφοφόρος πουλάει την ψήφο του στον πολιτευτή, με αντίτιμο να τρέφεται ισόβια από το δημόσιο χρήμα – να παρέχει το κράτος στους εξωγνημένους ψηφοφόρους «να μέσα να ζώσι χωρίς να σκάπτουν». Εκτόν σαράντα έξι χρόνια μετά, η πιστοποίηση έχει πια δραματικό χαρακτήρα, έχει οδηγήσει το κράτος σε οριστική και ανίατη, ολοσχερή πτώχευση. Επιβιώνει το κράτος μόνο με τους όρους που επιτάσσει ο διεθνής υπόκοσμος των δανειστών του.

Κανείς ποτέ δεν διανοήθηκε να καταμετρήσει, ποιο ποσοστό του πληθυσμού απολαμβάνει, ποιο ύψος

συντάξεων, για πόσων χρόνων προσφορά, πόσο ωφέλιμος για το «Δημόσιο» εργασίας. Μάλλον δεν καταγγέλθηκε ποτέ τεκμηριωμένα το όργιο των διορισμών στο Δημόσιο (κυρίως στις προεκλογικές περιόδους) με κατονομασία των αυτοργών. Μοιάζει να μη θέλει η νεοελληνική κοινωνία να ιαθεί από αυτή τη λοιμική της παραστικής δημοσιοϋπαλληλίας, να αποκτήσει όχι μόνο δικαίες αμοιβές εργασίας στο Δημόσιο, αλλά και δίκαιη ποινική μεταχείριση της εξουσιολαγνείας των πολιτικών, που εξαγοράζουν ψηφοφόρους αντιπροφέροντας αργοσχολία.

Το άθλιο αυτό αλισβερίσι «νομιμοποιεί» αυτονόητα την ακρισία και αναξιοκρατία σε κάθε πτυχή του ελλαδικού δημόσιου βίου. Μόλις ένα κόμμα κερδίζει τις εκλογές και σχηματίζει κυβέρνηση, θα ηλθώσει αμέσως τις διοικήσεις των οργανισμών κοινής ωφέλειας (όσων δεν έχουν ακόμα ξεπουληθεί σε ιδιώτες), για να διορίσει «δικούς» της κομματανθρώπους. Ο παλιμ-βαρβαρισμός της αναξιοκρατίας εισάγεται έγκαιρα, από το Δημοτικό κιάλας σχολείο: Καταργήθηκε η αξιολόγηση των μαθητών, διαγράφτηκε από το λεξιλόγιο η λέξη «αριστεία», ο έλεγχος των επιδόσεων χλευάστηκε σαν απειλή καταπίεσης, η βαθμολογία απόμεινε μια γραφικότητα άσχετη με τον κόπο και την ευυσνηδισία του μαθητή, τα χαρίσματά του, τη δημιουργικότητά του. Οι «προοδευτικές δυνάμεις», το πιο αντικοινωνικό σύμπταγμα μικρονοϊκής θρασύτητας που γνώρισε η ελλαδική κοινωνία, καμπελεύτηκαν αδιάντροπα την Αριστερά και εκ-

βίασαν την ασπίνδυλη Δεξιά, στο άγριο παιχνίδι της κυβερνητικής «επανεκλογής»: της αρρωστημένης εξουσιολαγνείας μετρισιτών.

Η συγκέντρωση όλων των εξουσιών στον πρωθυπουργό - κομματάχη αποδεικνύεται αλλοτριωτική όλων των δομών και λειτουργιών του κοινωνικού σώματος – αποσυντίθεται η κρατική μηχανή, εξαρθρώνεται η λογική της κοινωνικής συνοχής. Οι εκλογικές προτιμήσεις δεν εφραζούν τη συνισταμένη της καλϊέργειας στην ελλαδική κοινωνία, αλλά μόνο την επιδεξιότητα μαστόρων του παιχνιδιού των εντυπώσεων. Οι αξιολογήσεις ηγετικών προσόντων αποκύουν στη λογική των καταναλωτικών επαγγελίων και αυτές στον εντυπωσιασμό που θα κατορθώσει η διαφήμιση.

Αν θέλει κανείς να κατανοήσει πώς λειτουργεί ο πολιτικός βίος στην Ελλάδα σήμερα, ποιοι και πώς αναλαμβάνουν αξιώματα, εκλέγονται μέλη ή νητόρες περιώνυμων θεσμών, σε ποιους απονέμονται βραβεία, διακρίσεις, παράσημα, κοινωνική ευσερέσκεια, για να τα καταλάβει όλα αυτά, πρέπει να σπουδάσει τη λογική των τηλεοπτικών στη χώρα μας καναλιών. Τα κανάλια κατακροφτίζουν (και διαμορφώνουν) τη νοο-τροπία (τρόπο-του-νοεϊν) της ελλαδικής κοινωνίας. Δεν έχουν την παραμικρή σχέση με την ευθύνη πληροφόρησης, αισθητικών απαιτήσεων, συλλογικών στοχεύσεων, κριτικής ανάλυσης, εγγυήσεων εγκυρότητας. Θέλουν μόνο να πουλήσουν ψευδαισθήσεις. Οπως κάθε πρωθυπουργός θέλει μόνο να επανεκλεγεί.

Ευρωπαϊκή συμφωνία για την κλιματική αλλαγή

Του **ΑΝΤΡΟΥ Γ. ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ**

Ο φιλόδοξος στόχος που έθεσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μέσω της Πράσινης Συμφωνίας για κλιματική ουδετερότητα μέχρι το 2050, θα περάσει μέσα από τις τοπικές αρχές και θα διαφανεί κατά πόσο αυτές αλλά και οι πολίτες είναι έτοιμοι να συμβάλουν στην προστασία του περιβάλλοντος.

Η εφαρμογή της Πράσινης Συμφωνίας θα εξαρτηθεί από το έργο των τοπικών αρχών, οι οποίες, όπως αναφέρθηκε πρόσφατα στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή των Περιφερειών (ΕΕΤΠ), είναι άμεσα υπεύθυνες για την εφαρμογή του 70% της συνολικής νομοθεσίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του 70% των μέτρων μετριασμού της κλιματικής αλλαγής, του 90% των πολιτικών προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και του 65% των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης. Στις αρχές Μαρτίου του 2020 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσίευσε έρευνα που αφορά το Σύμφωνο για το Κλίμα, στην οποία ζητούνται οι απόψεις των εμπλεκόμενων φορέων, όπως επίσης και των μελών της ΕΕΤΠ.

Οι στόχοι του Συμφώνου για το Κλίμα αφορούν την ανταλλαγή απόψεων και την πληροφόρηση των πολιτών για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, τη συνεργασία των πολιτών μέσα από συγκεκριμένες δράσεις για το κλίμα και την ανάπτυξη ικανοτήτων για διευκόλυνση πρωτοβουλιών με αφετηρία τη βάση της κοινωνικής πυραμίδας.

Ως τοπικές αρχές καλούμαστε να μιλήσουμε ανοικτά για την κλιματική αλλαγή, γιατί ο πλανήτης είναι τόσο μολυσμένος και βεβαρμένος που απειλεί τη δημόσια υγεία αλλά και την ανθρωπινή ύπαρξη. Η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη οφείλεται κυρίως στην ανθρωπινή δραστηριότητα και μια πιθανή αύξηση της θερμοκρασίας κατά 3 βαθμούς Κελσίου θα θέσει σε κίνδυνο το ανθρώπινο είδος.

Οι τοπικές αρχές θα πρέπει να ενθαρρύνουν τους πολίτες να αναλάβουν πρωτοβουλίες για προστασία του περιβάλλοντος μέσα από ένα δομημένο διάλογο, εκστρατείες πληροφόρησης, συνεργασίες και πρωτοβουλίες τόσο σε προσωπικό όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Άμεσες δράσεις όπως δεντροφυτεύσεις, αναπλάσεις φυσικού τοπίου, δημιουργία και αναβάθμιση χώρων πρασίνου, θα μπορούσαν να αποτελέσουν την αρχή μιας σειράς πρωτοβουλιών, προσελκύοντας αρκετούς

εθελοντές αλλά και ειδικούς επιστήμονες. Επιπλέον θα μπορούσαμε να εστιάσουμε στην ανάγκη ανακαίνισης των δημοτικών κτηρίων, προωθώντας την ενεργειακή αναβάθμιση και την απόδοσή τους. Άλλες δράσεις αφορούν την προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, την κυκλική οικονομία και τη βελτίωση των συστημάτων ύδρευσης για περιορισμό των απωλειών νερού. Η συνεχής ροή ανθρώπων από τις απόκεντρες περιοχές προς τα αστικά κέντρα συμβάλλει επίσης στην αύξηση της θερμοκρασίας, αφού αυξάνεται η ανάγκη χρήσης του ιδιωτικού οχήματος, των δημοσίων μεταφορών και των συστημάτων ψύξης και θέρμανσης.

Η κατασκευή οδικού δικτύου και η αλόγιστη χρήση ασφάλτου και τσιμέντου, όπως και άλλων υλικών στον κατασκευαστικό τομέα, οδηγεί στην απορρόφηση ζέστης από την ατμόσφαιρα, η οποία αποθηκεύεται για μεγάλο χρονικό διάστημα, με αποτέλεσμα η θερμότητα να αποβάλλεται τα βράδια προκαλώντας αύξηση της θερμοκρασίας μετά τη δύση του ηλίου.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει θέσει τον μεγαλύτερο στόχο να καταστεί η Ευρώπη κλιματικά ουδέτερη μέχρι το 2050, κάτι που θα εξαρτηθεί σε μεγάλο βαθμό από τη συνεργασία και συμμόρφωση όλων μας, πολιτών, τοπικών αρχών και κρατών. Τα Ηνωμένα Έθνη, όμως, προειδοποιούν ότι μέχρι το 2050 τα 2/3 του συνολικού πληθυσμού του πλανήτη θα κατοικούν και θα εργάζονται σε πόλεις, όπου η αστικοποίηση θα καταστεί επικίνδυνη για εκατομμύρια ανθρώπους που θα υποφέρουν από τους καύσωνες και τα ακραία καιρικά φαινόμενα.

Η κλιματική αλλαγή έχει εισβάλει για καλά στην καθημερινότητα των πολιτών. Οι τοπικές αρχές δεν μπορούν από μόνες τους να σώσουν τον πλανήτη, γιατί χρειάζονται την απαιτούμενη επιχορήγηση, όχι μόνο για άληψη πρωτοβουλιών, αλλά και για εφαρμογή αποτελεσματικών δράσεων προστασίας του περιβάλλοντος. Η σπίθα της κλιματικής αλλαγής έχει ανάψει και απειλεί να καταστρέψει τον ανθρώπινο παράγοντα. Όσο καθυστερούμε, η φωτιά θα γίνεται μεγαλύτερη απειλώντας τον πλανήτη και την κοινωνία γενικότερα.

Ο κ. Άντρος Γ. Καραγιάννης είναι δήμαρχος Δεσφίνειας.

Ηρθε κάποτε και το πλήρωμα του χρόνου, που το σημαντικό δοβλέτι θα διαλυόταν κάτω από το βάρος της εσωτερικής του αποσύνθεσης. Και αμέσως είδε η Δύση τότε τον νέο κίνδυνο: Να αφυπνιστεί η ρωμιοσύνη πολιτιστικά! Άρχισαν τότε οι Ουμανιστές της Ευρώπης έγκαιρα να καλλιεργούν στους Έλληνες λόγιους την ιδέα της αναβίωσης του αρχαίου ελληνικού πολιτισμού «στην αρχική του κοιτίδα».

Το πίστεψαν αυτό και οι λόγιοί μας και άρχισε έτσι να παγιδευτεί το έθνος σε αδιέξοδους δρόμους, άγονους και έρημους, που μόνο περιπλάνησή του προετοίμαζαν. Κι όλα αυτά απ’ τους «διαφωτισμένους» δασκάλους του, που με αρχηγό τον Κοραή, μας επαγγέλονταν τη διάλυση των σκοταδιών απ’ τα φώτα της Ευρώπης, που θα μας οδηγούσαν με αριθμητική ακρίβεια, στην αρχαιοελληνική μας καταγωγή, και δόξα, φτάνει ν’ αποστραφούμε οπδήποτε θημίζε Βυζάντιο (ο ακαδημαϊκός δάσκαλος –Κύπριος μάλιστα στην καταγωγή– Νικόλαος Σαρίπολος, διάσημη αυθεντία της νομικής επιστήμης, έλεγε ασύστολα, «ημείς είμεθα απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων, και αποστρέφομεν τους οφθαλμούς από του ανάμεσου διαστήματος»,

Το πλήρωμα του χρόνου

Του **ΧΑΡΗ ΦΕΡΑΙΟΥ**

Μέχρι καινούργια γλώσσα «καθαρή» σκάρωσαν οι λόγιοί μας εκεί στα ξένα, στα Παρίσια! για να απαλλαγούν οι καινούργιοι Έλληνες από τις «βάρβαρες γλωσσικές αλλοιώσεις» του Βυζαντίου.

όπου ανάμεσο διάστημα ήτανε βεβαίως τα 1.500 χρόνια ζωής του Βυζαντίου...). Mas διέφυγε αλήθεια ότι σαν σύστησαν οι Ευρωπαίοι προστάτες μας στον Κολοκοτρώνη να παραδοθεί στις υπέρτερες δυνάμεις του Ιμπραήμ, εκείνος δεν τους είπε ότι ο Λεωνίδας δεν παραδόθηκε στις Θερμοπύλες, αλλά τους είπε ότι «ο βασιλιάς μας δεν παράδωσε την Πόλη στον Μωάμεθ το 1453, και μου ζητάτε να παραδώσω τώρα εγώ τον Μοριά στον Ιμπραήμ;» αλλά ο Κολοκοτρώνης δεν ήταν διαφωτισμένος...

Στον υστερικό τους οίστρο δεν συγκρατήθηκαν, και μέχρι καινούργια γλώσσα «καθαρή» σκάρωσαν οι λόγιοί μας εκεί στα ξένα, στα Παρίσια! για να απαλλαγούν

οι καινούργιοι Έλληνες από τις «βάρβαρες γλωσσικές αλλοιώσεις» του Βυζαντίου. Και έτσι ακόμα και γλωσσικά αλλοτριωμένος ο λαός, μπήκε στην πιο τραγική του περιπλάνηση. Διότι ένας λαός και γλωσσικά μασκαρεμένος ήταν εύκολο να χάσει τον σύνδεσμό του με τις φυσικές του ρίζες, και οικειοθελώς πα να παραδοθεί στην προστασία της πεφωτισμένης Ευρείας.

Αυτό και έκανε η πάλαι ποτέ ατίθαση, ελληνική ορθόδοξη ανατολή, στα 200 χρόνια του ελευθέρου βίου της. Φυσικό άλλωστε επακόλουθο, για έναν λαό που σκότωσε τον σύνδεσμό του με τις ρίζες του, την ώρα ακριβώς που πιο πολύ τις χρειαζόταν, όπως σκότωσε τον Καποδίστρια στην πόρτα, πριν προλάβει να μπει στην εκκλησία.

Τώρα είχε η Δύση ένα προστατευόμενο και τιθασευμένο ελλαδικό κράτος. Αλλά έμενε έξω απ’ τα γεωγραφικά του όρια, άλλη τόσο ρωμιοσύνη, ζωντανός πάντα κίνδυνος αφυπνισμού. Αλλά και απ’ αυτόν σύντομα απαλλάχτηκε, γιατί τον έπνιξαν στις ακτές της Μικρασίας οι ίδιοι οι Έλληνες, εύκολα πόνια όπως οι ίδιοι κατάντησαν τον εαυτό τους, στα ακροδάχτυλα της Δύσης. Αφού, λοιπόν, και η Κύπρος, τελευταία ελπίδα, δεν κατόρθωσε να

δεν τον κοσμογονικό ρόλο που μπορούσε ν’ αναλάβει στο δράμα αυτό του νέου ελληνισμού χάθηκε και αυτή, απόμεινε για τη Δύση ο δρόμος πια ελεύθερος: Να απορροφήσει την ασπόνδυλη ελληνική ανατολή. Να την εντάξει στην «Ενωμένη Ευρώπη». Η εκδίκηση της Δύσης συντελέστηκε! Μετά από 1.100 χρόνια, το έτος 1979. Σαράντα δύο χρόνια αργότερα το 2021, με εξουθενωμένο και οικονομικά το ελληνικό κράτιδιο, οι Ευρωπαίοι μάς εμπιάζουν και από πάνω...

Αυτή, λοιπόν, είναι, φίλε αναγνώστη, η Ιστορία, που μια ρομαντική έξαρση προκάλεσε την εμφάνισή της σε μια γωνιά εφημερίδας. Δεν έχει, το βλέπεις, καμιά σχέση με τη σοβαρή πολιτική διάγνωση του κράτους μας. Και δεν έχει βάρος περισσότερο, απ’ το να κρατήσει την προσοχή τόσο, ώπου να γυρίσεις τη σελίδα και να διαβάσεις το επόμενο θέμα. Τότε τι σκοπό έχει που γράφτηκε; Τώρα πια ίσως τίποτα. Ας πούμε είναι μόνο μια ύστατη κραυγή. Ίσως ούτε καν κραυγή. Διότι και η κραυγή προϋποθέτει μια ελπίδα: ότι υπάρχει ίσως κάποιος που θ’ ακούσει...

Ο κ. Χάρης Φεραίος είναι διδάκτωρ του ΕΜΠ.

ΣΚΙΤΣΟ ΤΟΥ ΗΛΙΑ ΜΑΚΡΗ. imakris@kathimerini.gr

ΕΠΙΦΥΛΛΙΔΑ / Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΧΡΙΣΤΙΑ**

Ο νέος ιδεολογικός χάρτης της Ευρώπης (I)

Ποιο θα είναι το μέλλον της Ευρώπης μετά τη Μέρκελ; Καθώς πλησιάζει το τέλος της θητείας της σιδηράς κυρίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το ερώτημα αποκτά καίρια σημασία. Όλοι ανεξαιρέτως οι πολιτικοί αναλυτές συμφωνούν ότι τα παραδοσιακά πολιτικά στρατόπεδα έχουν πλέον ξεπεραστεί. Χαρακτηριστικά παραδείγματα κατάρρευσης αποτελούν τόσο τα «αριστερά», «προοδευτικά» κόμματα όσο και τα «δεξιά», «συντηρητικά» στη Γαλλία και τη Γερμανία. Στον νέο ιδεολογικό χάρτη διακρίνονται πλέον ξεκάθαρα τρεις πόλοι που θα καθορίσουν την ιδεολογία και την πολιτική στράτευση των παλαιών και νέων κομματικών παρατάξεων: ο φιλελευθερισμός, ο ταυτισμός (identitarianism) και η οικολογία. Οι τρεις αυτοί πόλοι συνδέονται με τα αντίστοιχα θεμελιώδη αιτήματα των ευρωπαϊκών εθνών και των πολιτών τους: το κράτος δικαίου, την εθνική ή εθνοτική ταυτότητα και το περιβάλλον.

Οι βασικές αρχές που διέπουν τον φιλελευθερισμό, το κράτος δικαίου και τα ανθρώπινα δικαιώματα, θα συνεχίσουν να ασκούν σημαντική επιρροή στα ευρωπαϊκά πράγματα, κυρίως στον βαθμό που θα

ενσωματώνουν τα ουσιώδη κοινωνικά δικαιώματα που κατέκτησε η σοσιαλδημοκρατία στην Ευρώπη και τα νέα οικολογικά αιτήματα. Εξάλλου, ο φιλελευθερισμός, βασική πολιτική κοσμοθεωρία των Νεότερων Χρόνων, έβγαλε την Ευρώπη από τη φεουδαρχία του μεσαίωνα, άλλαξε ριζικά τα μέσα παραγωγής, δημιούργησε το κράτος δικαίου και ικανοποίησε σε μεγάλο βαθμό το αίτημα των ευρωπαϊκών λαών για αυτονομία και κοινωνική δικαιοσύνη. Δημιούργησε και συνεχίζει να δημιουργεί τις απαραίτητες πολιτικές συνθήκες για κοινωνική κινητικότητα και βελτίωση των ατομικών και συλλογικών συνθηκών ζωής. Κάτι αντίστοιχο ισχύει και για τη νέα μεγάλη ευρωπαϊκή πολιτική δύναμη, τους «Πράσινους». Με βασικό πολιτικό ιδεολογικό στίγμα το ζήτημα της οικολογικής συνειδήσεως και νομοθεσίας, οι «πράσινοι» δυνάμεις στην Ευρώπη έχουν ήδη ενσωματώσει στα ιδεολογικά τους προγράμματα τα κεκτημένα της κοινωνικής οικονομίας της αγοράς και της σοσιαλδημοκρατίας. Η διαφορά στα δύο αυτά στρατόπεδα θα παιχτεί μάλλον στις αναλογίες των συστατικών του μίγματος παρά σε αυτά καθ’αυτά τα ιδεολογικά συστατικά τους. Για τον

Η μετατροπή των μεγάλων πολιτικών οντοτήτων σε έθνη κράτη μέσω της ομοιογενοποίησης, πολιτισμικής και φυλετικής, αποτέλεσε το απόγειο των εθνικισμών κατά τον 19ο και 20ό αιώνα.

λόγο αυτό είναι πολύ πιθανές και οι μεταξί τους συμπακίες ενάντια στον τρίτο πόλο, σφοδρό τους πόλεμο και αντίπαλο της ενωμένης Ευρώπης, τους «ταυτοτικούς».

Οι «ταυτοτικοί» θα μπορούσαν κάλλιστα να θεωρηθούν συνέχεια της παλαιάς δεξιάς πατριωτικής παράταξης, παρουσιάζουν όμως τέτοιες μεταλλάξεις που δύσκολα οι παραδοσιακά δεξιοί ψηφοφόροι θα μπορούσαν να συμπλεύσουν μαζί τους. Η σημαντικότερη από αυτές τις μεταλλάξεις συνίσταται στο ότι η ταυτότητα καθορίζεται εφεξής με όρους περισσότερο τοπικιστικούς παρά εθνικούς, ακόμη και όταν το διακύβευμα είναι εθνικό. Η βασική διαφορά εθνικισμού και ταυτισμού έγκειται στο γεγονός

ότι στην πρώτη περίπτωση η εθνική ταυτότητα είναι τόσο ενισχυμένη και βέβαια για το «εγώ» της, που θέλει να επιβληθεί και στους άλλους. Πρόκειται για ένα είδος αλαζονείας των εθνών. Στη δεύτερη περίπτωση, η εθνική ή η τοπική συλλογική ταυτότητα έχει κατά κάποιον τρόπο πληγεί, δεν είναι πλέον κραταιά, καθώς απειλείται από μια άλλη ταυτότητα που τείνει να την αφομοιώσει και να την εξαλείψει. Ανάλογα τραύματα σε συλλογικές συνειδήσεις δημιούργησε η υπαγωγή τοπικών εθνοτήτων, όπως οι Βάσκοι ή οι Καταλανοί, στα μεγάλα εθνικά κράτη, αρχικώς βασίλεια, κατόπιν έθνη-κράτη. Σύμφωνα με τον περίφημο ορισμό του Λόρδου Acton (Περί εθνικότητας, 1862), τα βασίλεια ή οι αυτοκρατορίες συγκροτούνται από «πολλά έθνη υπό ένα κράτος». Αντίθετα, η αρχή του εθνικισμού έγκειται στην εξίσωση ενός έθνους με ένα κράτος. Η μετατροπή των μεγάλων πολιτικών οντοτήτων σε έθνη κράτη μέσω της ομοιογενοποίησης, πολιτισμικής και φυλετικής, αποτέλεσε το απόγειο των εθνικισμών κατά τον 19ο και τον 20ό αιώνα. Ο εθνικισμός κινήθηκε έτσι με αλαζονική επιθετικότητα προκειμένου να επιβάλει εντός και εκτός των συνόρων του έθνους-

κράτους την ιδεώδη για αυτόν εθνική ταυτότητα, η οποία, σύμφωνα πάντα με τον Acton, είναι καθαρή μυθολογία. Η πολιτική του εθνικισμού είναι επεκτατική, ημεριαλιστική. Ενσωματώνει, αφομοιώνει και εξαλείφει τη διαφορετικότητα, ενώ ο ταυτισμός είναι στην ουσία απομονωτισμός που απορρίπτει και αποκλείει τον άλλο.

Αντίθετα, λοιπόν, με την εγγενή επιθετικότητα του εθνικισμού, ο ταυτισμός είναι η εθνοτική ή η εθνική ταυτότητα που αμύνεται, αντιστέκεται και αντεπιτίθεται. Είναι εξίσου και ίσως πιο επικίνδυνος από τον εθνικισμό, όπως ένα πληγωμένο θηρίο είναι πολύ πιο επικίνδυνο από ένα υγιές και χορτάτο. Τα ταυτοτικά αντανάκλαστα των ευρωπαίων ψηφοφόρων ενεργοποιούνται από δύο παράλληλες διαδικασίες που απειλούν την εθνική αυτοτέλεια. Σύμφωνα με τις ιδεολογικές προκείμενες των κινημάτων αυτών, η παγκοσμιοποίηση κατηγορείται για την απώλεια της πολιτισμικής ταυτότητας των εθνών. Αλλοιώνει τα υγιή χαρακτηριστικά των λαών σε ένα κράμα ακραίου ωφελισμού των μεγάλων συμφερόντων και πολιτισμικού κυλού της παγκόσμιας βιομηχανίας του θεάματος. Ανάλογες κατηγορίες επιρρίπτονται και στην

Ευρωπαϊκή Ένωση. Η ευρωπαϊκή ολοκλήρωση κατηγορείται για την απώλεια της πολιτικής αυτονομίας των ευρωπαϊκών εθνών, η οποία οδηγεί στην υποδούλωση των ευρωπαίων πολιτών στο γραφειοκρατικό τέρας των Βρυξελλών. Στα μάτια των ταυτοτικών δυνάμεων, η Ευρώπη καθίσταται απλό όργανο εκμδήσεως της εθνικής ταυτότητας και αυτονομίας στην υπηρέσία της παγκοσμιοποίησης.

Οι δύο μεγάλες εκλογικές αναμετρήσεις σε Γερμανία και Γαλλία τον Σεπτέμβριο του 2021 και τον Απρίλιο του 2022 αντίστοιχα, σε λιγότερο δηλαδή από έναν χρόνο, θα καθορίσουν ουσιαστικά τη νέα ευρωπαϊκή πραγματικότητα. Το αν θα καταφέρουν να προσανατολιστούν οι παραδοσιακές και οι νέες πολιτικές παρατάξεις στον νέο ιδεολογικό πολιτικό χάρτη θα κρίνει τελικά κάτι παραπάνω από το αποτέλεσμα δύο εκλογικών αναμετρήσεων. Θα κρίνει το όραμα με το οποίο θα πορευτεί στο μέλλον η Ευρώπη.

Ο κ. Παναγιώτης Χριστιάς είναι αν. καθηγητής του Πανεπιστημίου Κύπρου και εταίρος του ερευνητικού κέντρου «Ευρωπαϊκές Δυναμικές» του Πανεπιστημίου του Στρασβούργου.

Σε ποιους απευθύνονται ΔΗΣΥ και ΑΚΕΛ;

Αβέρωφ Νεοφύτου και Άντρος Κυπριανού επιχειρούν την υστάτη να «επαναπατρίσουν» διαφορετικές ομάδες ψηφοφόρων

Της **ΜΑΡΙΝΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ**

Κάθε άλλο από χαμόγελα ανακούφισης προκαλούν σε Εξεκία Παπαϊωάννου και Πινδάρου τα δημοσκοπικά ευρήματα. Τα δύο κόμματα μπορεί να βρίσκονται κοντά, μπορεί ο ΔΗΣΥ να διατηρεί σε όλες την πρωτιά, ωστόσο το διακύβευμα από το ενδεχόμενο πτώσης και απώλειας ποσοστών είναι κάτι που θα προκαλέσει νέα ζητήματα την επομένη των εκλογών. Μέχρι και την κάλπη, ο ΔΗΣΥ επιχειρεί να επαναφέρει τα αστικά κέντρα, τα οποία βλέπουν αμήχανα τον αντιμεταναστευτικό λόγο και το θολό των θέσεων στο Κυπριακό. Το ΑΚΕΛ θέλει να απεγκλωβιστεί από τον χαρακτηρισμό του κόμματος με δυσκαμψία και αγκυλώσεις και επιχειρεί διά της εύσχημης αποκατάστασης, την επαναφορά της ευρύτερης Αριστεράς στο κόμμα.

Στη συνείδηση των αστικών κέντρων

Όταν πριν από λίγο καιρό άρχισε η Πινδάρου να επεξεργάζεται τα αποτελέσματα των δημοσκοπήσεων, κατέληξε στο συμπέρασμα πως το κύριο πρόβλημα για το κόμμα είναι τα αστικά κέντρα. Τα αστικά κέντρα και οι παραγωγικές ηλικίες, όμως, που εγκαταλείπουν τον ΔΗΣΥ, θέλουν συγκεκριμένες θέσεις για το Κυπριακό, προτάσεις για διάσωση της οικονομίας και μία σαφή πρόταση για την πάταξη της διαφθοράς. Και ενώ αυτά θα έπρεπε να είναι το ζητούμενο, για κάποιο ανεξήγητο λόγο, ο ΔΗΣΥ επέλεξε να ξεκινήσει την προεκλογική του καμπάνια με το αμφιλεγόμενο σύνθημα «Θέλω να είμαι ασφαλής στη χώρα μου». Ένα σύνθημα που εκτός της ατυχούς χρονικής συγκυρίας που προβλήθηκε –την επέτειο των δύο χρόνων από την σύλληψη του Νικόλα Μεταξά για την κατά συρροή δολοφονία αλλοδαπών γυναικών– δεν μπορούσε να πείσει κανέναν, για μία σειρά από λόγους, συμπεριλαμβανομένου ότι το μεταναστευτικό, βάσει και δημοσκοπήσεων, αποδεικνύεται ένα ζήτημα που δεν απασχολεί ιδιαίτερα την κυπριακή κοινωνία. «Το είδατε να παίζει στην τηλεόραση;» ήταν η ερώτηση πρωτοκλασάτων στελεχών που παραδέχτηκαν ότι ήταν άτυχο προεκλογικό σποτ που κρύφτηκε τελικώς στο συρτάρι.

Άλλο Ελλάδα, άλλο Κύπρος

Όλο αυτό περί ανασφάλειας δεν ξεκίνησε βεβαίως τυχαία. Η παρουσία του Έλληνα υπουργού Μετανάστευσης και Ασύλου Νότη Μηταράκη τον προηγούμενο μήνα, σηματοδοτούσε την απαρχή μιας προεκλογικής με έντονη δόση αντιμεταναστευτικού αφηγήματος. Άλλο Ελλάδα, άλλο Κύπρος, άλλο Νέα Δημοκρατία και άλλο βεβαίως το ακροατήριο του ΔΗΣΥ. Ήταν, όπως φαίνεται, μία απόπειρα να μαζέψουν τη λαϊκή Δεξιά που ρέπει στο ΕΛΑΜ και στα παρόμοια φύσιν κινήματα. Στο να γίνει σημαία, λοιπόν, το μεταναστευτικό συνείνεσαν οι Αβέρωφ Νεοφύτου, Χάρης Γεωργιάδης που είχε πάρει πάνω του και το ζήτημα του συρματοπλέγματος, βοηθώντας έτσι τον Νίκο Νουρή, αλλά και οι σύμβουλοι επικοινωνίας του κόμματος. Η απόσυρσή του δείχνει όχι μόνο την κακή αντίληψη του τι θέλει η κοινωνία της Κύπρου, αλλά και την αποτυχία του να πείσει για το σύνθημα. Ένας ψηφοφόρος με έντονο το αίσθημα της ξενοφοβίας δεν θα αποταθεί προφανώς στο «κακέκτυπο» αλλά στο κόμμα που προσβεί με συνέπεια την ξενοφοβική ρητορική και σε αυτή την περίπτωση δεν είναι άλλο από το ΕΛΑΜ. Το ίδιο βεβαίως ισχύει και για την αντιπαλότητα Δεξιάς - Αριστεράς. Μπορεί στον ελλαδικό χώρο, όλη αυτή η ιδεολογική πάλη να ευδοκίμει αυτή τη χρονική περίοδο, όμως στην κυπριακή κοινωνία αυτό πλέον δεν αποτελεί προτεραιότητα. Για παράδειγμα, ο ΔΗΣΥ, μέσω στελεχών του, προσπάθησε να παρουσιάσει ως αναρ-

Ο Άντρος Κυπριανός είχε να διαχειριστεί τη φθορά της διακυβέρνησης Χριστόφια και πλέον ο Αβέρωφ Νεοφύτου καλείται να κάνει το ίδιο για την διακυβέρνηση Αναστασιάδη.

χικούς, αντιεξουσιαστές και επικίνδυνους για την επιβίωση του ελλνισμού στην Κύπρο μία μεγάλη μερίδα πολιτών που διαδήλωσαν εναντίον της διαφθοράς. Την ίδια στιγμή που πολλοί από αυτούς μάλιστα ανήκαν και στο ακροατήριο του ΔΗΣΥ.

Όπως στις ευρωεκλογές;

Ήταν λοιπόν ένα ντεζαβού της προεκλογικής που ακολουθήθηκε στις ευρωεκλογές. Απουσία οράματος, αστοχίες, έλλειψη συγκεκριμένων στρατηγικής και αφηγήματος που στόχο είχε την ενίσχυση του φόβου, το «εμείς και οι άλλοι» παρά την παρουσίαση συγκροτημένης πρότασης. Σε αυτό το πλέγμα της ισορροπίας μεταξύ ξενοφοβίας και φιλελευθερισμού, ο ΔΗΣΥ αποξένωσε, όπως όλα δείχνουν, το φιλελεύθερο ακροατήριο των αστικών κυρίως κέντρων. Έστω και αργοπορημένα, στο επίκεντρο μπαίνει σοβαρά το θέμα των αστικών κέντρων. Δεν είναι καθόλου τυχαίο που δόθηκε πλέον έμφαση στο έργο της Βουλής. Ο ΔΗΣΥ νιώθει πως υπερέχει σε αυτό και αυτό επιβεβαιώνεται και από τη δημοσκόπηση του ΣΙΓΜΑ την περασμένη Πέμπτη, όπου συγκεντρώνει τα μεγαλύτερα ποσοστά σε ό,τι αφορά τη δουλειά που κάνει στη Βουλή. Εδώ εντάσσεται και η αρνητική εν πολλοίς διαφήμιση που ακολουθεί, ότι η αντιπολίτευση προσπαθεί να σταθεί ανάχωμα εντός του κοινοβουλίου για τις μεγάλες μεταρρυθμίσεις του τόπου. Καθόλου τυχαίο, λοιπόν, και το έστω και ασύντακτο σύνθημα «η επιλογή είναι ξεκάθαρη: λαϊκισμός ή υπευθυνότητα;». Στόχος του ΔΗΣΥ λοιπόν είναι να κερδίσει εκείνο το ακροατήριο που ανησυχεί για την οικονομία, εκθρεύεται τον λαϊκισμό και επιδιώκει οικονομική σταθερότητα. Ένα ακροατήριο που ακολουθούσε τον ΔΗΣΥ από την οικονομική κρίση και μετά θεωρώντας τον φωνή αξιοπιστίας.

Έκανε κάλεσμα στην ευρύτερη Αριστερά

Πριν από λίγα χρόνια, ο τώσος δημαρχος Λεμεσού και πρωτοκλασάτο στέλεχος του ΑΚΕΛ Ανδρέας Χρίστου αναλάμβανε την πρωτοβουλία να ανασύρει από τα υπόγεια, την προτομή του πρώην δημάρχου και ιδρυτικού στελέχους του ΑΚΕΛ Πλουτή Σέρβα και να

“

Η Κύπρος δεν έχει σχέση με την πολιτική ζωή της Ελλάδας και αυτό θα έπρεπε να είναι κατανοητό στην προεκλογική στρατηγική του ΔΗΣΥ, αποφεύγοντας τον μιμνησμό της Νέας Δημοκρατίας.

“

Το ΑΚΕΛ ελπίζει στα ποσοστά του 2016, όμως αυτό δεν φαίνεται να παίρνει το κόμμα μακριά, ούτε καν σε θέση ισχύος για το 2023.

την τοποθέτησε σε περίοπτη θέση στη Λεμεσό. Αυτό προκάλεσε σχετική αμηχανία στους διαδρόμους του κόμματος, ιδιαίτερα αν λάβει κανείς τα όσα αφίνονταν να vonθούν για τη δράση Σέρβα στη «Διασκεπτική» του Ρολάνδου Κατσιαούνη. Όλο αυτό εντάθηκε, βεβαίως, όταν πέρασε από την επαρχιακή γραμματεία του ΑΚΕΛ Λεμεσού η απόφαση τοποθέτησης της φωτογραφίας του μαζί με τους υπόλοιπους επαρχιακούς γραμματείς στον τοίχο του οικήματος. Ήταν ένα πράγμα η συνάντηση Χριστόφια με Πλουτή Σέρβα μετά τη ρήξη και άλλο η αίσθηση αποκατάστασής του ως μέλους του κόμματος.

Το ΑΚΕΛ, βέβαια, δεν πέρασε ποτέ μία κατάσταση που να θυμίζει για παράδειγμα την κομμουνιστική Πράγα, όταν ο Γκότβαντ εξαφάνισε από όλες τις φωτογραφίες τον άλλοτε πιστό του σύντροφο Κλεμεντίς, όσο και αν τα κεφάλαια Σέρβας και τα γεγονότα του 1988 είχαν στιγματίσει για χρόνια το κόμμα. Όσο όμως και αν το κόμμα δεν επιχειρεί μία ορ-

γουελική λήθη, από τότε μέχρι σήμερα μπήκε πολύ νερό στο αυλάκι. Τόσο νερό, ώστε το «μέλος της φράξιας» και κυβερνητικός εκπρόσωπος του Κληρίδη, Μιχάλης Παπαπέτρου, να παρακάθεται στην πρώτη σειρά της διάσκεψης του ΑΚΕΛ για τα 80 χρόνια του κόμματος, και να ακούει τον Άντρο Κυπριανού να χαρακτηρίζει εσωκομματική κρίση τα γεγονότα του 1988 και όχι προδοσία, όπως άλλωστε έκανε ο προκάτοχός του μέχρι το τέλος.

Μία τοποθέτηση που έχει τη δική της σημασία για τρεις λόγους. Πρώτο, ο Άντρος Κυπριανός επιχειρεί να επουλώσει τις πληγές της Αριστεράς από κόντρες που ανήκουν σε μία άλλη εποχή και δεν αφορούν πολλούς πέραν του σημάδι της διαφοροποίησης από τον Δημήτρη Χριστόφια. Η αλήθεια είναι πως η επουλωση των πληγών του παρελθόντος έχει ξεκινήσει δειά εδώ και λίγο καιρό. Δεν ήταν μόνο οι πρωτοβουλίες Χρίστου στη Λεμεσό για τον Σέρβα. Όταν για παράδειγμα το 2017, ο γ.γ. της ΠΕΟ Πάμπος Κυρίτσης, είχε παρευρεθεί στην εκδήλωση μνήμης των 20 χρόνων από τον θάνατο του πρώην γ.γ. της ΠΕΟ Ανδρέα Ζαρτίδη για πολλούς θεωρήθηκε μία κίνηση αποκατάστασής του, όπως επίσης και η ανακοίνωση του κόμματος μετά τον θάνατο του βετεράνου πολιτικού της Αριστεράς Παύλου Διγκλή. Για κάποιους σκληρούς ΑΚΕΛικούς αποτελούσε σοβαρό συμβιβασμό και έκπτωση. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο ότι για δεκαετίες υπήρχε η αντιπαλότητα περί φράξιας και προδοσίας, που ανέθρεψε μία ολόκληρη γενιά ΑΚΕΛικών και ενίοτε λειτουργούσε πολωτικά για το κόμμα λίγο πριν από τις εκλογές.

Άλλες οι προτεραιότητες

Άλλοι καιροί, άλλα δεδομένα θα πει κάποιος. Από τη διάσπαση του 1988 έχουν περάσει και 35 χρόνια και από τη δημιουργία του ΑΚΕΛ 80 χρόνια. Πλέον οι προτεραιότητες είναι άλλες και σίγουρα το ΑΚΕΛ θα έπρεπε να αντιλαμβάνεται πως δεν έχει την ευχέρεια επιλογών να διώχνει κόσμο, ο οποίος δεν συμμορφώνεται σε κανόνες και ρήτρες άλλης εποχής. Η προτεραιότητα, όπως λένε

στελέχη, είναι να γίνει πράξη το σύνθημα της αλλαγής και αυτό μπορεί να γίνει μόνο στο ενδεχόμενο που η ευρύτερη Αριστερά και η Κεντροαριστερά συνασπιστεί. Στόχος είναι η συλλογή κινήματων, κάποιων με ταξικό χαρακτήρα, άλλων με περιβαλλοντική δράση και άλλων που εργάζονται για την επανένωση. Όλοι αυτοί δεν θυμούνται, δεν έζησαν ή αδιαφορούν για «φράξες» και δηλώσεις. Καθόλου τυχαία η ομιλία του Άντρου Κυπριανού που απευθύνει έκκληση σε όλες τις κοινωνικές ομάδες και ανακαλεί τους αγώνες και την ιστορία του ΑΚΕΛ. Ήδη το κόμμα έχει, βάσει δημοσκοπήσεων, εισροές από την ΕΔΕΚ και τη Συμμαχία Πολιτών, ωστόσο, το μεγάλο στοίχημα είναι να κερδίσει την ευρύτερη Αριστερά. Υπενθυμίζεται ότι από το 2016, 42.000 πολίτες που ψήφισαν το ΑΚΕΛ το 2011, του γύρισαν την πλάτη. Εκείνοι οι ψηφοφόροι που απογοητεύτηκαν από τη διαχείριση της κυβέρνησης Χριστόφια ή τις πολιτικές που ακολούθησε την τελευταία δεκαετία το κόμμα. Ανάμεσα σε αυτούς είναι πρόσωπα που βγήκαν στους δρόμους και διαδήλωσαν κατά της διαφθοράς με ένα καθαρά ταξικό αφήγημα. Οι «Ως Δαμέ» και οι υποθήκες τους είναι μία μεγάλη μερίδα ψηφοφόρων, τους οποίους θέλει είτε να επαναπατρίσει, είτε να φέρει κοντά το ΑΚΕΛ. Ιδιαίτερα σε μία περίοδο που πολλά ακούγονται περί διάσπασης της Αριστεράς και δημιουργίας του Κομμουνιστικού Κόμματος Κύπρου, την ώρα που το ΑΚΕΛ έχει διαρροές προς τους Οικολόγους και την Άννα Θεολόγου. Μία τέτοια αποκατάσταση προσώπων της Αριστεράς, που έχουν αφήσει το αποτύπωμά τους, είτε στον συνδικαλισμό είτε στη Λεμεσό, θεωρείται πως θα απαλείψει την εικόνα των αγκυλωμένων στο παρελθόν κόμματος. Το κατά πόσο θα τα καταφέρει να κερδίσει το στοίχημα επανάκτησης της εμπιστοσύνης των απογοητευμένων προσώπων είναι ένα ζήτημα ανοικτό. Το σίγουρο είναι πως πολλά διακυβεύονται από αυτή τη μάχη. Το γεγονός για παράδειγμα ότι το καλύτερο σενάριο για το ΑΚΕΛ είναι να λάβει τα ποσοστά του 2016, της χρονιάς που είχε το χαμηλότερο ποσοστό είναι από μόνο του κάτι που πρέπει να προβληματίσει.

Πού το πάει ο Αβέρωφ;

Οι διεθνείς γνωριμίες, επισκέψεις και επαφές θεωρείται πως βοηθούν ώστε να έρθει κοντά εκείνο το ακροατήριο της φιλελεύθερης σχολής σκέψης που βλέπει με ανησυχία τα όσα τεκταίνονται στο Κυπριακό. Αυτό το ακροατήριο επιχειρεί να προσελκύσει ο πρόεδρος του ΔΗΣΥ Αβέρωφ Νεοφύτου. Καθόλου τυχαίες οι συναντήσεις του, λίγο πριν από την άτυπη διάσκεψη, σε Βρυξέλλες και Βερολίνο, περνώντας το μήνυμα πως ο ίδιος μπορεί να κινήσει τα νήματα για ευνοϊκότερη αντιμετώπιση της χώρας από τους διεθνείς παράγοντες. Μία κίνηση που επιχειρήσε και ο Νίκος Αναστασιάδης στον προεκλογικό του 2013, μαζεύοντας στη Λεμεσό το Ευρωπαϊκό Λαϊκό Κόμμα. Το αν θα πετύχει βεβαίως, είναι ένα ζήτημα ανοικτό. Ο Αβέρωφ Νεοφύτου πάντως φαίνεται έτοιμος, ακόμη και να διαφοροποιηθεί από τον πρόεδρο, αν χρειαστεί, μετά και την άτυπη πενταμερή. Έχει ήδη κάνει δηλώσεις περί πολιτικής ισότητας και άλλων τινών, που παραπέμπουν σε διαφοροποίηση από τον πρόεδρο. Κάτι τέτοιο θεωρείται πως θα φέρει κοντά τους Φιλελεύθερους που καλοβλέπουν το Κίνημα Οικολόγων. Ανοικτό είναι πώς θα φέρουν πίσω εκείνο το ακροατήριο που έχει αποστασιοποιηθεί λόγω των χρυσών διαβητηρίων και βάσει δημοσκοπήσεων, βλέπει θετικά το ΔΗΚΟ.

Το μοιραίο πρόσωπο

Προβληματίζει παράλληλα την Εξεκία Παπαϊωάννου το χαμηλό ποσοστό που καταγράφει ο γ.γ. του ΑΚΕΛ Άντρος Κυπριανός στις δημοσκοπήσεις. Η απάντηση στελεχών είναι πως μαζί με τα ξερά κάγονται και τα κλωρά σε μία περίοδο καθολικής απαξίωσης του πολιτικού συστήματος. Ωστόσο, είναι απορίας άξιο πως το κόμμα και ο ηγέτης του δεν κατάφερε να κεφαλαιοποιήσει, όπως άλλωστε έκανε ο ΔΗΣΥ και ο Αναστασιάδης επί διακυβέρνησης Χριστόφια. Οι απαντήσεις οικολόγουν. Ο Άντρος Κυπριανός θα μπορούσε να χαρακτηριστεί και άτυχος. Ήταν ένας ιδιαίτερα δημοφιλής πολιτικός το 2008, όταν ανέλαβε το ηδύλιο του κόμματος επί διακυβέρνησης Χριστόφια, όμως η μία κρίση μετά την άλλη τον έφθειρε, αν κρίνει κανείς τα σημερινά δημοσκοπικά αποτελέσματα. Ήδη κάποιος του προσάπτουν πως η μετριοπάθειά του είναι καλή, ωστόσο, δεν κατάφερε να φύγει από τη σκιά του Δημήτρη Χριστόφια. Γι' αυτόν ακριβώς τον λόγο, για πολλούς θεωρείται εγκλωβισμένος σε μία προσπαθεια αναγνώρισης του πολιτικού του έργου. Είτε αυτό αφορά το Κυπριακό με την τολμηρή του απόφαση να στηρίξει τη διαχείριση Αναστασιάδη το 2017, είτε αυτό αφορά τους χειρισμούς του εντός του κόμματος. Σήμερα, είναι η πρώτη φορά που δίνει το δικό του στίγμα με την αποκατάσταση προσώπων της Αριστεράς που χαρακτηριζόνταν για χρόνια προδότες. Θα διαφανεί, ωστόσο, στην πορεία αν όλο αυτό μπορεί να πείσει πως το κόμμα απεγκλωβίζεται από εμμονές του παρελθόντος και πως λειτουργεί ως ένα κόμμα προοδευτικό και διαλεκτικό.

Ο ΔΗΣΥ δεν ήταν ποτέ ανεύθυνος εντός Βουλής

Η υποψήφια βουλευτριά Εένια Κωνσταντίνου απαντά αν ο Συναγερμός έχει πλέον κολλήσει το μικρόβιο του λαϊκισμού

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«**Κανένας** δεν είναι ανεκτό να διώκεται για τα φρονήματά του. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός κτίστηκε με τον κόπο και με τους μόχθους ανθρώπων που για την εποχή τους είχαν διαφορετικά πολιτικά φρονήματα από τα κυρίαρχα της τότε εποχής. Τα φρονήματα του κάθε εκπαιδευτικού, όπως και κάθε δημόσιου λειτουργού, είναι απόλυτα σεβαστά» λέει η Εένια Κωνσταντίνου στην «Κ», διαφωνώντας με τη δίωξη του εκπαιδευτικού Γιώργου Γαβριήλ. Διαχωρίζει τη θέση της και από το αμφιλεγόμενο προεκλογικό σποτ του ΔΗΣΥ για το μεταναστευτικό, σημειώνοντας με νόημα πως όσοι εργαλειοποιούν το μεταναστευτικό για ψυφοθηρικούς λόγους προσφέρουν κακή υπηρεσία στον τόπο. Κληθείσα να σχολιάσει αν ο ΔΗΣΥ κόλλησε το μικρόβιο του λαϊκισμού, αναφέρει πως ουδέποτε υπήρξε ανεύθυνος εντός της Βουλής.

—**Σε τρεις γραμμές τι είναι ο ΔΗΣΥ; Διάφορες τάσεις που εφάπτονται και ο καθένας λέει τα δικά του αναλόγως ακροατηρίου;**

—Σε τρεις γραμμές, ο ΔΗΣΥ είναι η παράταξη που τη χαρακτηρίζει η ελεύθερη οικονομία και η προώθηση της επιχειρηματικότητας, η συνέπεια στην ανάγκη επίλυσης του Κυπριακού και η προώθηση του κοινωνικού κράτος με στοχευμένα μέτρα για τους πλέον αδύναμους.

—**Για ποιο λόγο τα νέα στελέχη του ΔΗΣΥ νιώθετε την ανάγκη να επικαλείστε τον Γλαύκο Κληρίδη; Αυτό θα μπορούσε να σημαίνει για πολλούς ως έλλειψη ηγεσίας σήμερα...**

—Ο Γλαύκος Κληρίδης ήταν και αποτελεί και για όλα τα στελέχη την απαρχή και τη βάση του κόμματός μας. Αποτελεί οδοδείκτη μας

“

Όσοι εργαλειοποιούν το μεταναστευτικό προς άγρα ψήφων με αποτέλεσμα να καλλιεργούν τη μισαλλοδοξία και τον ρατσισμό προσφέρουν κακή υπηρεσία στον τόπο.

το ήθος και οι παρακαταθήκες του για την εδραίωση της δημοκρατίας στη χώρα μας και κυρίως η προσπάθειά του για επίλυση του Κυπριακού.

—**Φέρεστε να ανήκετε στους εκσυγχρονιστές και φιλελεύθερους του ΔΗΣΥ. Συμφωνείτε με τη δίωξη του Γιώργου Γαβριήλ και την έρευνα για να διαπιστωθούν τα εθνικά του φρονήματα;**

—Όχι. Κανένας δεν είναι ανεκτό να διώκεται για τα φρονήματά του. Ο Δημοκρατικός Συναγερμός κτίστηκε με τον κόπο και με τους μόχθους ανθρώπων που για την εποχή τους είχαν διαφορετικά πολιτικά φρονήματα από τα κυρίαρχα της τότε εποχής. Τα φρονήματα του κάθε εκπαιδευτικού, όπως και κάθε δημόσιου λειτουργού, είναι απόλυτα σεβαστά. Εννοείται επίσης ότι κανένας δεν πρέπει να εργαλειοποιεί το αξίωμα που του έδωσε η δημοκρατία για να τα προβάλλει. Ο στόχος της δημόσιας εκπαίδευσης είναι να κτίσει ελεύθερους και δημοκρατικούς αυριανούς πολίτες με τη εργαλεία να κρίνουν και να αποφασίζουν ελεύθερα.

—**Έχει προκαλέσει αίσθηση σε πολλούς η καμπάνια του κόμματος για το μεταναστευτικό. Εσείς έχετε νιώσει ποτέ ανασφάλεια**

Προσωπικά θεωρούσα ότι το τρένο λύσης έφυγε το 2004. Στην πορεία έχω γίνει πιο ελαστική, βλέποντας τον δρόμο που έχει καλύψει ο πρόεδρος Αναστασιάδης και ο Μουσταφά Ακιντζί και γι’ αυτό δεν εγκαταλείπω έτσι εύκολα την ελπίδα, λέει στην «Κ» η Εένια Κωνσταντίνου.

όταν κυκλοφορείτε σε περιοχές όπου βρίσκονται αλλοδαποί;

—Όχι, δεν έχω νιώσει. Θεωρώ ότι το μεταναστευτικό είναι ένα πολιτικό ζήτημα το οποίο χρήζει πολιτικής αντιμετώπισης. Είναι ένα ζήτημα σύνθετο περίπλοκο και ευαίσθητο μαζί. Θεωρώ πως δεν χρήζει καμίας λαϊκίστικης αντιμετώπισης καθώς επίσης και πως όσοι το εργαλειοποιούν προς άγρα ψήφων με αποτέλεσμα να καλλιεργούν τη μισαλλοδοξία και τον ρατσισμό προσφέρουν κακή υπηρεσία στον

τόπο και στην κοινωνική συνοχή. Με τους ανθρώπους που τους εκμεταλλεύτηκαν απατεώνες για να τους πωλήσουν ελπίδες για μια καλύτερη ζωή και βρέθηκαν με χιλίες θυσίες, ξεπουλώντας ό,τι είχαν και δεν είχαν στην πατρίδα μας δεν μας χωρίζει τίποτα. Χρειάζεται πολιτική διαχείριση, έλεγχος και βεβαίως αλληλεγγύη από όλες τις ευρωπαϊκές χώρες για την αντιμετώπιση του θέματος.

—**Με όσα παρατηρούνται το τελευταίο διάστημα στο Κυπριακό,**

να υποθέσουμε πως το τρένο της λύσης έχει φύγει;

—Προσωπικά θεωρούσα ότι έφυγε το 2004. Στην πορεία έχω γίνει πιο ελαστική βλέποντας τον δρόμο που έχει καλύψει ο πρόεδρος Αναστασιάδης και ο Μουσταφά Ακιντζί και γι’ αυτό δεν εγκαταλείπω έτσι εύκολα την ελπίδα. Θέλω να δω τον πρόεδρο να προχωρά να καλύψει αυτό το τελευταίο μίλι παρόλες τις αντικειμενικά μεγάλες δυσκολίες και αντίσταση που παρουσιάζεται σήμερα από τουρκικής πλευράς.

—**Έχετε θέσει ως κύριο διακύβευμα στις επικείμενες εκλογές, τη σοβαρότητα έναντι του λαϊκισμού. Σε τρεις γραμμές, πώς ορίζετε τον λαϊκισμό στην πολιτική;**

—Λαϊκισμός είναι να βάζεις το κομματικό καλό πάνω από το συλλογικό. Λαϊκισμός είναι να πολιτεύεσαι στη βάση της λαοφιλίας αντί των αντικειμενικών δεδομένων που έχεις ενώπιόν σου. Λαϊκισμός είναι να μη σκέφτεσαι τις ευρύτερες επιπτώσεις των πολιτικών σου πάρα μόνο το πρόσκαιρο εκλογικό όφελος. Αυτό είναι ο λαϊκισμός.

—**Με το χέρι στην καρδιά, ο ΔΗΣΥ δεν κόλλησε ποτέ, όλη αυτή την περίοδο το μικρόβιο του λαϊκισμού, ούτε συμπεριφέρθηκε ποτέ ανεύθυνα;**

—Με το χέρι στην καρδιά εντός της Βουλής ο ΔΗΣΥ δεν συμπεριφέρθηκε ποτέ ανεύθυνα. Δεν υπερηφήθηκε ούτε καταψήφισε κάτι για εκλογικά οφέλη.

—**Το ενδιάμεσο πόρισμα του Μύρωνος Νικολάου καταδεικνύει πως οι μισές πολιτογραφήσεις είναι προβληματικές. Τελικά οι πολιτογραφήσεις είναι το Μαρί αυτής της κυβέρνησης;**

—Οι κυβερνήσεις κρίνονται και αξιολογούνται από την κοινωνία και από τους πολίτες, για τις πολιτικές που επιλέγουν να εφαρμόζουν.

Και είμαι βέβαιη ότι η αξιολόγηση της παρούσας κυβέρνησης είναι σαφώς ανώτερη από αυτή της προηγούμενης. Όσον αφορά στο πόρισμα, έχω εμπιστοσύνη στην Επιτροπή και στη Γενική Εισαγγελία για να αποδώσει ευθύνες οπουδήποτε εντοπίζονται. Αυτό είναι το ορθό πολιτικά και θεσμικά και αυτό στηρίζουμε.

—**Ποια γυναίκα αποτελεί το ελπιδοφόρο πρόσωπο στην πολιτική σήμερα; Η Καμάλα Χάρις, η Τζασίντα Άρντιν ή η Κατερίνα Σακελλαροπούλου;**

—Όλες τους και η καθεμία με τον τρόπο της. Θεωρώ ότι πλέον πρέπει να κρίνουμε αξιοκρατικά. Φτάνει πλέον το στερεότυπο τύπου «και μια γυναίκα». Δεν είμαστε πλέον στην εποχή που οι γυναίκες είναι η εξαίρεση. Οι γυναίκες είναι εξίσου ικανές και άριστες για να αναλαμβάνουν αξιώματα και για να εκλέγονται, το έχουν αποδείξει παγκοσμίως και με το παραπάνω. —**Σε ποιο βιβλίο επανέρχεστε συχνά;**

—Στο βιβλίο του Νίκου Δήμου «Ασκήσεις ελευθερίας». Μία συλλογή άρθρων όπου αναστοχάζεται τα δύσκολα διλήμματα της ατομικής ελευθερίας έναντι σε κάθε μορφής στερεότυπα και πουριτανισμό.

—**Ποια είναι η τελευταία θεατρική παράσταση που παρακολουθήσατε;**

—Στο θέατρο Ανεμώνια το έργο «Η κοιμωμένη του Χαλεπά». Η επικράτηση του «θέλω και μπορώ» κόντρα σε κάθε λογής καταπίεση εμπνέει.

—**Ποια θα είναι η πρώτη πολιτική σας πράξη στο ενδεχόμενο επανεκλογής σας;**

—Η κατοχύρωση της κατάρτισης των νέων μέσα από αναγνωρισμένα internships, με πλαίσιο και αναγνώριση. Για να τερματιστεί η εκμετάλλευση των νέων και ειδικά των νέων αποφοίτων μας.

Ελπιδοφόρα είναι η συνεπής Αριστερά

Ο υποψήφιος βουλευτής Χρύσανθος Ζαννέτος απαντάει για το κατά πόσο ο νεποτισμός αποτελεί θανάσιμο αμάρτημα

Συνέντευξη στη

ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«**Εκεί που** η Αριστερά υπηρετεί με συνέπεια τις αρχές και τις αξίες της είναι ελπιδοφόρα», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο επαρχιακός γραμματέας Αμμοχώστου ΑΚΕΛ και υποψήφιος βουλευτής Χρύσανθος Ζαννέτος. Μιλάει για το κατά πόσο το επώνυμό του αποτελεί βαρίδι και απαντά στην αντίληψη ότι Τζιοβάνης και Δρομολαζιά έπληξαν με τον ίδιο τρόπο το κόμμα.

—**Σε τρεις γραμμές, ποιος θα έπρεπε να είναι ο ρόλος ενός αριστερού κόμματος;**

—Να είναι μαζί με τον λαό. Να εκφράζει και να υπερασπίζεται τα συμφέροντα των πολλών και ιδιαίτερα των αδυνάτων. Να υπηρετεί το δίκαιο και την αλήθεια. Ταυτόχρονα, πατριωτικό, πρωτοπόρο στον αγώνα για λύση και επανένωση. Πάντα συνεπές στις αρχές και τις αξίες της Αριστεράς, με ήθος και καθαρότητα. Ασυμβίβαστο σε θέματα διαπλοκής και διαφθοράς. Και πάντα ριζοσπαστικό για να βοηθά την κοινωνία να εξελίσσεται προοδευτικά.

—**Κατά την άποψή σας το έχει πετύχει το ΑΚΕΛ;**

—Ναι, σε μεγάλο βαθμό. Φυσικά με τα λάθη και τις αδυναμίες του, γι’ αυτό πάντα υπάρχουν περιθώρια βελτίωσης.

—**Το ΑΚΕΛ θα έπρεπε να είναι πιο κοντά στον τρόπο λειτουργίας του ΚΚΕ ή του ΣΥΡΙΖΑ;**

—Το ΑΚΕΛ δεν θα έπρεπε ούτε να αντιγράψει, ούτε να είναι πιο κοντά στον τρόπο που λειτουργούν τα κόμματα της Αριστεράς στην Ελλάδα. Το ΑΚΕΛ έχει μια ιστορία ενός αιώνα. Έχει τον δικό του τρόπο λειτουργίας τον οποίο εξέλιξε και εκσυγχρόνισε, ανταποκρινόμενο στις ανάγκες και τις συνθήκες της κάθε

“

Δρομολαζιά και Τζιοβάνης έπληξαν το ηθικό πλεονέκτημα της Αριστεράς, γιατί και στις δύο περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκαν από την κυβέρνηση και τον ΔΗΣΥ, με διαστρέβλωση και παραποίηση της αλήθειας και με τη βοήθεια αρκετών ΜΜΕ.

εποχής, στην κυπριακή πραγματικότητα. Αυτό πρέπει να συνεχίσει να κάνει. Να είναι το ΑΚΕΛ της Κύπρου.

—**Ποιο είναι το ελπιδοφόρο πρόσωπο της Αριστεράς; Η Τζασίντα Άρντεν, ο Ούγκο Τσάβες ή ο Αλέξης Τσίπρας ως πρωθυπουργός;**

—Στην κάθε χώρα του πλανήτη, ελπιδοφόρα πρέπει να είναι η Αριστερά. Και εκεί που η Αριστερά υπηρετεί με συνέπεια τις αρχές και τις αξίες της, είναι ελπιδοφόρα. Σήμερα, ίσως να εκφράζεται περισσότερο μέσω της Νεοζηλανδής πρωθυπουργού Τζασίντα Άρντεν.

—**Το επιθετικό σας αποτελεί βαρίδι ή εισιτήριο για την πολιτική σας ανέλιξη;**

—Έχω ένα επιθετικό όπως όλοι οι πολίτες. Θεωρώ πως ούτε βαρίδι είναι, ούτε φυσικά αποτελεί εισιτήριο για την όποια πολιτική ανέλιξη. Διαγράφω μία πορεία εντελώς ανεξάρτητη και αυτόφωτη.

—**Ο νεποτισμός, ιδιαίτερα στην Αριστερά, θεωρείται ένα από τα**

Επιστροφή υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση, δυστυχώς, θα συμβάλει στην οριστικοποίηση της διχοτόμησης, λέει στην «Κ» ο Χρύσανθος Ζαννέτος.

θανάσιμα αμαρτήματα. Στο ΑΚΕΛ πώς προέκυψαν τόσοι γόνοι στο ψυφοδέλτιο και στην πρώτη γραμμή του κόμματος;

—Σε κάθε επαγγελματικό χώρο υπάρχουν παιδιά που ακολουθούν τους γονείς τους και παιδιά που δεν τους ακολουθούν. Το ίδιο συμβαίνει και στην πολιτική. Νεποτισμός δεν υπάρχει, γιατί η όποια κομματική ή πολιτική ανέλιξη, γίνεται στη βάση αξιολόγησής είτε από τον λαό, είτε από τα συλλογικά κομματικά όργανα, με μοναδικό κριτήριο τις ικανότητες και την προσφορά και όχι το όνομα.

—**Υπάρχει η αντίληψη πως Δρομολαζιά και Τζοβάνης έπληξαν με τον ίδιο τρόπο το ηθικό πλεονέκτημα της Αριστεράς. Το υιοθετείτε;**

—Το έπληξαν, γιατί και στις δύο περιπτώσεις χρησιμοποιήθηκαν από την κυβέρνηση και τον ΔΗΣΥ, με διαστρέβλωση και παραποίηση της αλήθειας και με τη βοήθεια αρκετών ΜΜΕ πρέπει να πω, επί τουτόπου. Και σε μεγάλο βαθμό τα καταφέραν. Αντί να είναι υπόλογοι για τα συστημικά σκάνδαλα, στα οποία εμπλέκονται ο πρόεδρος και μέλη

της οικογένειάς του, νυν και πρώην υπουργοί του, κατάφεραν να δημιουργήσουν τη στρεβλή εικόνα ότι όλοι είναι το ίδιο διεφθαρμένοι.

—**Αν η τουρκική πλευρά εξαγγείλει αύριο άνοιγμα των Βαρωσιών υπό τη/κυπριακή διοίκηση, τι θα συμβουλευόσете τους Βαρωσιώτες;**

—Ενόσω η διαδικασία επίλυσης του Κυπριακού εξακολουθεί να είναι ανοικτή, βασικός μας στόχος πρέπει να είναι η επιστροφή στην Αμμόχωστο, είτε υπό τον ΟΗΕ, όπως προβλέπουν τα σχετικά ψηφίσματα, είτε στο πλαίσιο της συνολικής λύσης. Επιστροφή υπό τουρκοκυπριακή διοίκηση, δυστυχώς, θα συμβάλει στην οριστικοποίηση της διχοτόμησης.

—**Λέμε για τις ευθύνες της κυβέρνησης για τις εξελίξεις στην περικλειστη πόλη της Αμμοχώστου. Ο Δήμος και κατ’ επέκταση εσείς ως αντιδήμαρχος, κάνατε όλα όσα έπρεπε για να αποφευχθεί η κατάσταση;**

—Μα η ευθύνη της διαχείρισης του Κυπριακού δεν είναι στα χέρια του Δήμου Αμμοχώστου, αλλά στα χέρια της κυβέρνησης. Ο ρόλος ενός κατεχόμενου Δήμου όπως της Αμμοχώστου, περιορίζεται βασικά στον τομέα της διαφώτισης και της διατήρησης του κοινωνικού ιστού της πόλης. Σε αυτά, κάναμε και κάνουμε αρκετά, χωρίς να λέω πως και εδώ δεν υπάρχουν πολλά περιθώρια βελτίωσης. Η διαχείριση, όμως, του Κυπριακού είναι αποκλειστικά στα χέρια του προέδρου, και, ναι, θεωρώ πως έχει σοβαρές ευθύνες για τις αρνητικές εξελίξεις στην περικλειστη περιοχή της Αμμοχώστου.

—**Για ποιο λόγο κατά την άποψή σας δημιουργήθηκε τόσο θέμα για το αν πρέπει να είναι υποψήφιοι οι επαρχιακοί γραμματείς του ΑΚΕΛ;**

—Θεωρώ πως ήταν απόρροια της πρακτικής που ίσχυε στο παρελθόν.

Οι συνθήκες και οι ανάγκες αλλάζουν. Στις σημερινές συνθήκες κρίθηκε ως αναγκαία αυτή η αλλαγή, η οποία εφαρμόστηκε και στις βουλευτικές του 2016.

—**Είναι καιρός να αναλάβει η νέα γενιά στο ΑΚΕΛ; Επειδή οι δημοσκοπήσεις δείχνουν ανάγκη ανανέωσης...**

—Η ανανέωση στο ΑΚΕΛ είναι μια συνεχής διαδικασία. Εφαρμόζουμε όριο ηπαιτών για πολιτειακά αξιώματα, όπως επίσης εφαρμόζουμε ηλικιακό όριο στα κομματικά αξιώματα. Είμαστε το μοναδικό κόμμα στο οποίο η ανανέωση συντελείται νομοτελειακά.

—**Σε ποιο βιβλίο επανέρχεστε συχνά;**

—Από ιστορικά – επιστημονικά βιβλία, ανατρέχω συχνά στο σύγγραμμα του αείμνηστου Ρολάνδου Κατσιούνη «Η Διάσκεπτική 1946-1948». Από μυθιστορήματα, στο «Η γη που μας γέννησε» του Αμμοχωστιανού συγγραφέα Ανδρέα Ονουφρίου. Μία φανταστική αλλά αληθινή ιστορία για το πώς έζησαν οι Αμμοχωστιανοί την προδοσία, τον πόλεμο και τον ξεριζωμό του 1974.

—**Ποια ήταν η τελευταία θεατρική παράσταση που παρακολουθήσατε;**

—«Επάγγελμα Πόρνη» της Λίλης Ζωγράφου, από το Θέατρο Αντίλογος.

—**Στο ενδεχόμενο εκλογής σας ποια θα είναι η πρώτη πολιτική σας πράξη;**

—Υπάρχουν ζητήματα που εκ των πραγμάτων αποτελούν προτεραιότητα, τα οποία προκύπτουν από τη διαχείριση της πανδημίας και της οικονομικής κρίσης που έφερε μαζί της. Υπάρχει άμεση ανάγκη για μέτρα που θα στηρίξουν τόσο τους εργαζόμενους που επηρεάζονται, όσο και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που βρίσκονται στο χείλος του γκρεμού.

Ανοικτό το ΔΗΚΟ σε όσους θέλουν να προσφέρουν

Ο υποψήφιος βουλευτής Γιώργος Σολωμού απαντά αν θα κατοικήσει στην Κερύνεια σε ένα ενδεχόμενο λύσης του Κυπριακού

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«Όσοι εκμεταλλεύονται το σύστημα, παρανομούν ή αποτελούν μέρος της διαφθοράς πρέπει να έρχονται αντιμέτωποι με τις ευθύνες τους και τη δικαιοσύνη. Αυτή είναι η θέση μας, ανεξαρτήτως χρώματος και πολιτικής ιδεολογίας. Με αυτές τις αρχές ως προμετωπίδα δεν νιώθουμε ότι ζούμε σε γυάλινο σπίτι», λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο πρώην διευθυντής του γραφείου του Νικόλα Παπαδόπουλου και υποψήφιος βουλευτής του ΔΗΚΟ Κερύνειας, κληθείς να απαντήσει αν με τα σκάνδαλα του παρελθόντος που εμπλέκουν στελέχη του ΔΗΚΟ, μπορεί το κόμμα να οικειοποιείται την πάταξη της διαπλοκής. Απαντά για τη σχέση με τον γενικό ελεγκτή, για ποιο λόγο παραιτήθηκε από διευθυντής του γραφείου του Νικόλα Παπαδόπουλου και για ποιο λόγο νιώθουν την ανάγκη να επικαλούνται τον Τάσσο Παπαδόπουλο.

—Ποιο πολιτικό πρόσωπο αποτελεί τον κύριο εκφραστή του Κέντρου; Ο Σπύρος Κυπριανού ή ο Τάσος Παπαδόπουλος;

—Ο καθένας με τον δικό του τρόπο και τη δική του έντονη προσωπικότητα, σε διαφορετικές χρονικές περιόδους, υπήρξαν οι κύριοι εκφραστές τόσο του Κέντρου αλλά και της γραμμής διεκδίκησης της σωστής λύσης. Αποτελεί μέγιστη τιμή για το Δημοκρατικό Κόμμα, η ιστορία του να γράφεται από τέτοιους ηγέτες.

—Για ποιο λόγο η νέα κατάσταση πραγμάτων στο ΔΗΚΟ νιώθει την ανάγκη να επικαλείται συχνά τον Τάσσο Παπαδόπουλο; Αυτό δεν θα μπορούσε να ερμηνευθεί και ως απουσία ηγεσίας που να εμπνέει στον χώρο σας σήμερα;

—Τόσο ο Τάσος Παπαδόπουλος όσο και ο Σπύρος Κυπριανού θα αποτελούν για εμάς φάρο καθοδήγησης, μια βαριά παρακαταθήκη.

“

Δικηγορικά γραφεία υπάρχουν πολλά, Υπουργικό Συμβούλιο όμως μόνο ένα και στην παρούσα κυβέρνηση είναι διορισμένο από τον Νίκο Αναστασιάδη.

Συνεπώς, η επίκληση τους ουδμία σχέση έχει με τον παντελώς ανυπόστατο ισχυρισμό των πολέμιων του Δημοκρατικού Κόμματος, περί δήθεν απουσίας ηγεσίας, παρά μόνο ιστορική αναφορά σε διαχρονικές αξίες. Όσο για την αναφορά σας δε σε νέα τάξη πραγμάτων, δεν τη συμμερίζομαι.

—ΕΕΚΤΕ, Ντίνο Μιχαηλίδης, Σάββας Βέργας. Κάποιοι θα πει πως δεν μπορείτε να πετροβολείτε περί διαφθοράς τη στιγμή που ζείτε κι εσείς σε γυάλινο σπίτι.

—Το Δημοκρατικό Κόμμα ποτέ δεν συγκάλυψε και ούτε προσπάθησε να συγκαλύψει τον οποιονδήποτε. Όσοι κρίνονται ένοχοι πρέπει να τιμωρούνται, όπως άλλωστε έγινε στις πιο πάνω περιπτώσεις. Όσοι εκμεταλλεύονται το σύστημα, παρανομούν ή αποτελούν μέρος της διαφθοράς πρέπει να έρχονται αντιμέτωποι με τις ευθύνες τους και τη δικαιοσύνη. Αυτή είναι η θέση μας, ανεξαρτήτως χρώματος και πολιτικής ιδεολογίας. Με αυτές τις αρχές ως προμετωπίδα δεν νιώθουμε ότι ζούμε σε γυάλινο σπίτι. Παράλληλα, το αφήγημα ότι όλοι τα έκαναν είναι καιρός να τερματιστεί. Θέλουμε επιτέλους να γίνει ουσιαστική αρχή στην πάταξη της διαφθοράς.

—Θεωρείτε πως το δικηγορικό γραφείο που φέρει το όνομα του Νίκου Αναστασιάδη δεν θα έπρε-

Ο Νικόλας Παπαδόπουλος, όπως κάθε πρόεδρος κόμματος, έχει έναν πυρήνα συνεργατών. Αυτό δεν υποκαθιστά επ' ουδενί λόγω τα συλλογικά όργανα και τη λειτουργία της απόλυτης δημοκρατίας εντός του κόμματος, λέει για τα περί στενού περιγύρου ο Γιώργος Σολωμού.

πε να εμπλέκεται σε δοσοληψίες που σχετίζονται με κυβερνητικές αποφάσεις. Το ίδιο δεν θα έπρεπε να ισχύει και για το δικηγορικό γραφείο Τάσος Παπαδόπουλος;

—Το πρόβλημα δεν είναι τα δικηγορικά γραφεία, αλλά ο τρόπος με τον οποίο αφήνονται να γίνονται οι διαδικασίες. Δικηγορικά γραφεία υπάρχουν πολλά, Υπουργικό Συμβούλιο όμως μόνο ένα και στην παρούσα κυβέρνηση είναι διορισμένο από τον Νίκο Αναστασιάδη. Θεωρώ, λοιπόν, ότι το ζήτημα δεν είναι αυτές καθ' αυτές οι δοσοληψίες αλλά το κατά πόσο το δικηγορικό γραφείο του ΠΤΔ έτυχε προνομιακής μετα-

χείρισης σε σχέση μ' αυτές, από το Υπουργικό Συμβούλιο που διόρισε ο ίδιος.

—Παρουσιάζετε ως αιχμή του δόρατος της προεκλογικής σας τον γενικό ελεγκτή. Κάποιοι θα πει πως είναι λαϊκισμός να προσπαθείτε να οικειοποιηθείτε τη δουλειά ενός ανεξάρτητου θεσμού του κράτους...

—Δεν προσπαθούμε να οικειοποιηθούμε τη δουλειά κανενός. Ο γενικός ελεγκτής είναι ο θεσμός που έμπρακτα μάχεται για την εμπέδωση της διαφάνειας. Είμαστε ταγμένοι υπέρ της διαφάνειας και της κάθαρσης και το έχουμε απο-

δείξει επανειλημμένα από την πρώτη μέρα που αναλάβαμε την ηγεσία του ΔΗΚΟ. Έχουμε να κάνουμε με την πλέον διεφθαρμένη κυβέρνηση, η οποία επιχειρεί να συγκαλύψει τα σκάνδαλα και τις ευθύνες της. Το ΔΗΚΟ παλεύει για έλεγχο και διαφάνεια. Δεν είναι δυνατόν η κοινή επιδίωξη για κάθαρση να ερμηνεύεται ως οικειοποίηση.

—Παράδοσιακά στελέχη του ΔΗΚΟ αποχωρούν και μπαίνουν πρόσωπα με αντιποσοπονδιακές θέσεις στο Κυπριακό. Τελικά, ποια είναι η ταυτότητα του κόμματος;

—Το Δημοκρατικό Κόμμα σε λίγες μέρες κλείνει 47 χρόνια ζωής. Σε όλο αυτό το διάστημα πολλοί συναγωνιστές ήρθαν κοντά και κάποιοι όντως έφυγαν. Αποστάτες πάντα θα υπάρχουν. Δεδομένο είναι ότι το Δημοκρατικό Κόμμα παραμένει ισχυρό και δυνατό, γιατί στηρίζεται σε διαχρονικές και αμετάκλητες αρχές, αξίες και θέσεις. Το Δημοκρατικό Κόμμα είναι ο κόσμος του που διεκδικεί τα δικαια του λαού μας με σταθερές και ξεκάθαρες θέσεις στο εθνικό μας θέμα, από την ημέρα ίδρυσής του.

—Κατέρχεστε υποψήφιος στην επαρχία Κερύνειας. Αν και δεν ζήσατε εκεί, σε ένα ενδεχόμενο λύσης του Κυπριακού θα επιλέγατε την Κερύνεια ως τόπο διαμονής σας;

—Σε μια ενδεχόμενη λύση, που θα περιλάμβανε σεβασμό στα ανθρώπινα δικαιώματα, αποχώρηση του τουρκικού στρατού και των εποίκων, άρση των εγγυήσεων και συνθήκες ασφάλειας και σωστής διαβίωσης, φυσικά και θα επέλεγα την Κερύνεια ως τόπο διαμονής μου.

—Για ποιο λόγο παραιτηθήκατε από την θέση του διευθυντή του γραφείου του -Προέδρου;

Για να επικεντρωθώ εξ ολοκλήρου στην πολύ μεγάλη προσπάθεια που κάνει το Δημοκρατικό Κόμμα για την επαναφορά της βουλευτικής

έδρας της Κερύνειας. Στην διάρκεια της 20χρονης παρουσίας μου έδωσα πολλούς αγώνες, αυτός όμως αποτελεί ιδιαίτερη τιμή.

—Ανήκετε στον στενό πυρήνα του προέδρου του ΔΗΚΟ. Ισχύει αυτό που λένε πως όποιος δεν συμφωνεί μαζί με τον κλειστό κύκλο του Νικόλα Παπαδόπουλου δεν έχει μέλλον εντός του κόμματος;

—Είναι ένα παραμύθι από αυτούς που θέλουν να πλήξουν το Δημοκρατικό Κόμμα. Ο Νικόλας Παπαδόπουλος, όπως κάθε πρόεδρος κόμματος, έχει έναν πυρήνα συνεργατών. Αυτό δεν υποκαθιστά επ' ουδενί λόγω τα συλλογικά όργανα και τη λειτουργία της απόλυτης δημοκρατίας εντός του κόμματος. Για όποιον θέλει να προσφέρει και όχι μόνο να λάβει και να επωφεληθεί, οι πόρτες ήταν, είναι και θα είναι πάντα ανοικτές.

—Τελικά το ΔΗΚΟ για τις προεδρικές εκλογές του 2023 έχει μόνο μία επιλογή; Το ΑΚΕΛ;

—Οι επιλογές είναι πολλές και όχι μία, θα τις μελετήσουμε όλες και την καθεμιά ξεχωριστά στην ώρα τους. Τώρα δεν είναι η κατάλληλη στιγμή. Μπροστά μας, σήμερα, έχουμε τις βουλευτικές εκλογές του ερχόμενου Μαΐου. Η μοναδική επιλογή τη δεδομένη στιγμή είναι η επιτακτική ανάγκη για αλλαγή.

—Σε ποιο βιβλίο επανέρχεστε;

—Στην «Ασκητική» του Νίκου Καζαντζάκη. «Μην καταδέχεσαι να ρωτάς: Θα νικήσουμε; Θα νικήσουμε; Πολέμα!».

—Ποια θα είναι η πρώτη σας πολιτική πράξη στο ενδεχόμενο εκλογής σας;

—Να δώσω ξανά δυνατή φωνή και μαζί ελπίδα στους Κερυνειώτες, που σχεδόν όλοι τους έφεσαν, ωσάν να είναι πολίτες δεύτερης κατηγορίας. Μέχρι την πολυπόθητη μέρα της απελευθέρωσης, οι πρόσφυγες και όχι μόνο, χρειάζονται επιπλέον στήριξη και αυτό θα πράξω εκεί και όπου μπορώ.

Η ΔΗΠΑ θα είναι ο μεγάλος νικητής των εκλογών

Αν οι δημοσκοπήσεις έβγαζαν βουλευτές, δεν θα κάναμε εκλογές τον Μάιο, λέει ο υποψήφιος βουλευτής Μαρίνος Μουσιούττας

Συνέντευξη στη
ΜΑΡΙΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΟΥ

«Με βεβαιότητα θα πω ότι η ΔΗΠΑ - Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων θα είναι ο μεγάλος νικητής των εκλογών. Αν και αποφεύγω τις δημόσιες εκτιμήσεις αποτελεσμάτων θα πω πως ο αριθμός των βουλευτών μας θα υπερβεί τον σημερινό των τριών και ο νούν νοείτω» λέει στη συνέντευξή του στην «Κ» ο Μαρίνος Μουσιούττας, σημειώνοντας πως θα εκπλαγούν όλοι με το αποτέλεσμα. Κληθείς να απαντήσει αν θα μπορούσε να συνεργαστεί με το ΔΗΚΟ σημειώνει πως «αλλοίμονο εάν δεν μπορούμε να συνεργαστούμε με άτομα που με αρκετά από αυτά για σειρά ετών δώσαμε κοινούς αγώνες. Κριτήριο πάντα το κοινό καλό».

—Γνήσιος εκφραστής του κεντρώου χώρου είναι ο Σπύρος Κυπριανού, ο Τάσος Παπαδόπουλος ή είναι καιρός για ένα νέο ελπιδοφόρο πρόσωπο;

—Ο Σπύρος Κυπριανού ήταν ο ιστορικός και αδιαμφισβήτητος ηγέτης του Κέντρου και ο Τάσος Παπαδόπουλος ο φυσικός συνεχιστής αυτής της πορείας. Σήμερα ο κεντρώος ψηφοφόρος αναζητεί κάτι που να συνδυάζει το χέρι με το αυτί. Το ιδεολογικό υπόβαθρο του ιστορικού κέντρου σε συνδυασμό με τον εκουχρονισμό του σήμερα. Έφτασε ο καιρός για ένα νέο ελπιδοφόρο σχηματισμό στο χώρο του Κέντρου.

—Ποια θα έπρεπε να είναι η πεμπουσία του κεντρώου χώρου;

—Επιτρέψτε μου να δανειστώ τα διαχρονικά λόγια του Σπύρου Κυπριανού. «Δεν φτάνει να λείει κανείς ότι είναι Κέντρο, αλλά να συμπεριφέρεται σαν κεντρώος. Το

“

Όταν εγώ υπηρετούσα το ΔΗΚΟ, κάποιοι που σήμερα αποτελούν μέρος της ηγεσίας του, ούτε που γνώριζαν πού βρισκόταν η είσοδος του κόμματος.

κέντρο δεν είναι αφηρημένη έννοια, είναι τρόπος ζωής». Το γνήσιο Κέντρο είναι ο χώρος της σύνθεσης, της μετριοπάθειας, της διαλλακτικότητας. Ο χώρος της κοινωνικής δικαιοσύνης, με τον άνθρωπο πάντα στο επίκεντρο.

—Την καλύπτει αυτή την πεμπουσία κάποιο από τα υφιστάμενα κόμματα του χώρου;

—Αυτό προσδοκούμε να κάνουμε με την παρουσία στο πολιτικό σκηνικό της ΔΗΠΑ - Συνεργασίας Δημοκρατικών Δυνάμεων, τον αυθεντικό εκφραστή, του κεντρώου χώρου.

—Τον περασμένο Δεκέμβριο η εκτίμησή σας ήταν πως η συνεργασία σας με τη ΔΗΠΑ θα ξεπεράσει κατά πολύ το 3,6%. Οι δημοσκοπήσεις δεν φαίνονται να συμμερίζονται την αισιοδοξία σας... Πέσατε τελικά έξω στις εκτιμήσεις σας;

—Εάν οι δημοσκοπήσεις έβγαζαν από μόνες τους βουλευτές τότε δεν θα κάναμε εκλογές. Σημασία δεν έχει ποιος προηγείτο τον Δεκέμβριο αλλά ποιος και πώς θα τερματίσει τον Μάιο. Όχι μόνο θα υπερβούμε το 3,6% αλλά θα εκπλαγούν όλοι

Είμαι υπερήφανος για την καταγωγή και την πολιτική δράση της οικογένειάς μου, λέει στην «Κ» ο Μαρίνος Μουσιούττας, σημειώνοντας πως αναγκάστηκε να αποχωρήσει από το ΔΗΚΟ, ωστόσο έχει τη συνείδησή του καθαρή.

με το αποτέλεσμα που θα καταγράψουμε. Με βεβαιότητα θα πω ότι η ΔΗΠΑ - Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων θα είναι ο μεγάλος νικητής των εκλογών. Αν και αποφεύγω τις δημόσιες εκτιμήσεις αποτελεσμάτων θα πω πως ο αριθμός των βουλευτών μας θα υπερβεί τον σημερινό των τριών και ο νούν νοείτω.

—Το ΔΗΚΟ από την άλλη φαίνεται

να διατηρεί τα ποσοστά του παρά το ότι υπήρξε διάσπαση του κόμματος από το 2016 μέχρι σήμερα. Πώς εξηγείται;

—Το ΔΗΚΟ μακάρι να πάει καλά και να βρει τον δρόμο του. Ο κύριος λαός αποφασίζει για όλους, στο τέλος της ημέρας. Όμως ως επικεντρωθούμε στο σήμερα και στο αύριο και όχι σε κάτι που για εμάς αποτελεί παρελθόν.

—Η ιστορία του πολιτικού συστήματος βρήκε περιπτώσεων όπου κόμματα δημιουργήθηκαν και χάθηκαν από το προσκήνιο πολύ σύντομα. Για ποιο λόγο να μην συμβεί το ίδιο και με τη ΔΗΠΑ-Συνεργασία Δημοκρατικών;

—...και για κόμματα που ήρθαν και έμειναν. Το πολιτικό σύστημα χαρακτηρίζεται από παραδοξότητες. Για παράδειγμα, όταν εγώ υπηρετούσα το ΔΗΚΟ, κάποιοι που σήμερα αποτελούν μέρος της ηγεσίας του, ούτε που γνώριζαν πού βρισκόταν η είσοδος του κόμματος. Η ιστορία στο τέλος θα δείξει. Η παρουσία των εκατοντάδων στελεχών που πλαισιώνουν την ΔΗΠΑ - Συνεργασία Δημοκρατικών Δυνάμεων θα διαψεύσει τις Κασσάνδρες. Ήρθαμε για να μείνουμε.

—Πώς απαντάτε σε όλους αυτούς που θεωρούν τη ΔΗΠΑ - Συνεργασία Δημοκρατικών συγκυβέρνηση;

—Προφανώς μας έχουν συγχύσει με κάποιους άλλους που τα τελευταία χρόνια αντιπολιτεύονταν λεκτικά την κυβέρνηση αλλά αποτελούσαν τον μεγάλο και πιστό σύμμαχό της στο κοινοβούλιο.

—Κάποιοι λένε πως έχετε βλέψει για τη δημαρχία Λευκωσίας. Ισχύει κάτι τέτοιο;

—Γεννήθηκα, μεγάλωσα και κατοικώ στο Καϊμακλί. Είμαι υπερήφανος γι' αυτό. Υπέρητσα τον Δήμο Λευκωσίας ως δημοτικός γραμματέας και υπερασπίζομαι τον Δήμο μου από κάθε μετερίζι. Όπως όλοι οι συνδημότες μου έτσι και εγώ νοιάζομαι για το μέλλον της πόλης μας. Τώρα έχουμε βουλευτικές εκλογές και θα επικεντρωθούμε σε αυτό.

—Είστε από τα στελέχη που το επώνυμό τους συνδέεται άρρηκτα με το ΔΗΚΟ. Με το χέρι στην καρδιά, μετανιώσατε ποτέ για

την απόφασή σας να αποχωρήσετε;

Το όνομα Μουσιούττας βαρύ με τη δική του πολιτική ιστορία και αντιλαμβάνομαι το βάρος που κουβαλώ στους ώμους μου. Είμαι υπερήφανος για την καταγωγή και την πολιτική δράση της οικογένειάς μου. Αναγκάστηκα να πάρω αυτή την απόφαση -όχι αβασάνιστα- λόγω των ενεργειών της ηγεσίας του κόμματος και της μικρής ομάδας που την περιβάλλει. Έχω τη συνείδησή μου καθαρή, γιατί δεν μπορώ ως άτομο να κάνω εκπτώσεις στις αξίες και τα πιστεύω μου.

—Θα μπορούσατε να βρεθείτε στο ίδιο στρατόπεδο με το ΔΗΚΟ στις προεδρικές εκλογές ή οι διαφορές είναι αμετάκλητες;

—Οι πολιτικές συνεργασίες γίνονται με γνώμονα το καλό του τόπου και μόνο. Αλλοίμονο εάν δεν μπορούμε να συνεργαστούμε με άτομα που με αρκετά από αυτά για σειρά ετών δώσαμε κοινούς αγώνες. Κριτήριο πάντα το κοινό καλό.

—Σε ποιο βιβλίο επανέρχεστε συχνά;

—Στην «Πολιτεία» του Πλάτωνα.

—Ποια ήταν η τελευταία θεατρική παράσταση που παρακολούθησατε;

—Χαριτολογώντας θα έλεγα το θέατρο του παραλόγου που βιώσαμε τα τελευταία χρόνια στο πολιτικό μας σκηνικό, κάτι που εμένα δεν με εκφράζει καθόλου.

—Ποια θα είναι η πρώτη σας πολιτική πράξη στο ενδεχόμενο επανεικλής σας;

—Θα συνεχίσω ό,τι έκανα ως τώρα, δηλαδή θα τηρήσω κάθε λέξη, γραμμά και κόμμα του κειμένου ορκωμοσίας στην πρώτη συνεδρία της Βουλής. Με εντιμότητα και καθαρότητα.

2012 Στον Πέτρο Σουππουρή και στον Huseyin Ankansoy , μέλη της Δικονοτικής Πρωτοβουλίας Συγγενών Αγνοουμένων, Δολοφονηθέντων και άλλων Θυμάτων των γεγονότων 1963-1974.	2013 Στην Άντρια Κυπριανού και στον Mehmet Emin Eminoglu , ιδρυτές του δικονοτικού χορευτικού προγράμματος «Dance for Peace».	2014 Στη δημοσιογράφο Sevgul Uludag και στον ποιητή Μιχάλη Χριστοφίδη .	2015 Στους Τάκη Χατζηδημητρίου και Ali Tunçay , μέλη της Δικονοτικής Επιτροπής για την Πολιτιστική Κληρονομιά.	2016 Στον εκπαιδευτικό Senel Elcil και στο Περιφερειακό Λύκειο Αποστόλου Λουκά Κολοσσίου .	2017 Στον Δρ Αμερικό Αργυρίου .	2018 Στον εκδότη - δημοσιογράφο Σενέρ Λεβέντ και στη Δικονοτική Πρωτοβουλία για την Αμμόχωστο (Αντρέα Μάτση και Okan Dugli).	2019 Δεν απονεμήθηκε λόγω ευρωεκλογών	2020 Στον ηθοποιό Κώστα Βήκα και στον μη κερδοσκοπικό οργανισμό Κοινωνική Διαμεσολάβηση στην Πράξη (ICLAIM)
---	---	---	--	--	--	---	---	--

Βραβείο Ευρωπαίου Πολίτη

Κοινές αξίες και συνεργασίες στο βάθρο

Ο ηθοποιός Κώστας Βήκας και το πρόγραμμα ICLAIM έλαβαν το Βραβείο Ευρωπαίου Πολίτη που απονέμει το Ευρωκοινοβούλιο

Του **ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ**

Το Βραβείο του Ευρωπαίου Πολίτη για το 2020 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου απονεμήθηκε στον ηθοποιό Κώστα Βήκα και στο πρόγραμμα Social Mediation in Practice (ICLAIM), βραβεύοντας στην ουσία την κοινωνία των ενεργών πολιτών, όπως φαίνεται από τις δηλώσεις του Κώστα Βήκα, αλλά και της Stephanie Laulhe Shaelou στην «Κ», που λένε ότι μαζί τους βραβεύονται και πολλοί άλλοι και αυτό είναι σημαντικό. Η φετινή βράβευση είναι σημαντική και για ακόμη έναν λόγο, αφού είναι η πρώτη φορά που το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο αξιολόγησε προτάσεις που προέρχονται και από την κοινωνία των πολιτών, ενώ

Το βραβείο απονέμεται από το 2008 σε πρόσωπα και φορείς που αναδεικνύουν και προωθούν τις αξίες που πρεσβεύει η Ε.Ε.

τα προηγούμενα χρόνια οι προτάσεις προέρχονταν από τους ευρωβουλευτές. Το βραβείο Ευρωπαίου Πολίτη απονέμεται από το 2008 ως επιβράβευση για εξαιρετικά επιτεύγματα πολιτών, ομάδων, σωμάτων ή οργανώσεων από τα 27 κράτη μέλη της Ε.Ε. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο επιβραβεύει πρόσωπα ή οργανισμούς/φορείς που αποδεικνύουν προάγουν την ευρωπαϊκή πολιτικότητα, ενισχύουν την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση, και προωθούν τις ευρωπαϊκές αξίες όπως διατυπώνονται στον Χάρτη των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Στην Κύπρο το βραβείο για πρώτη φορά απονεμήθηκε το 2012 στους Πέτρο Σουππουρή και Huseyin Ankansoy, μέλη της Δικονοτικής Πρωτοβουλίας Συγγενών Αγνοουμένων, Δολοφονηθέντων και άλλων Θυμάτων των γεγονότων 1963-1974. Έκτοτε, το βραβείο απονέμεται σε ανθρώπους της Κύπρου που με τις ενέργειές τους προωθούν τις ευρωπαϊκές αξίες, την ιδέα της Ενωμένης Ευρώπης, όπως τις ορίζει ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Όλοι μαζί μπορούμε

Ο ηθοποιός Κώστας Βήκας, ο οποίος έλαβε το βραβείο είπε στην

«**Η προσπάθεια** του ICLAIM αναγνωρίστηκε, πήρε φως και μας δίνει κουράγιο να συνεχίσουμε τη δουλειά μας και να μεγαλώσουμε το δίκτυό μας».

«Κ» ότι αυτή βράβευση είναι μια αναγνώριση όλης της προσπάθειας που γίνεται εδώ και πολλά χρόνια, από την άλλη όμως είναι και αναγνώριση του προβλήματος, «υπάρχουν άνθρωποι δυστυχισμένοι, πεινασμένοι, που χωρίς τη δική μας βοήθεια δεν μπορούν να επιβιώσουν. Ελάτε εσείς οι υπόλοιποι που μπορείτε να βοηθήσετε» λέει ο κ. Βήκας, συνεχίζοντας «υπάρχουν άστεγοι, αλλά και οικογένειες με οικονομικά προβλήματα, ζουν σε μία εξαθλίωση. Μεταξύ αυτών θα πρέπει να πούμε ότι υπάρχουν και καλλιτέχνες οι οποίοι έχουν έναν ακόμη περιορισμό, δεν θέλουν να σταθούν σε μια ουρά για να πάρουν τρόφιμα, και εκεί η δυ-

σκολία για εμάς μεγαλώνει... Αυτό που προσπαθούμε να κάνουμε είναι να δώσουμε χέρι βοήθειας, να είμαστε ο ένας για τον άλλο». Η προσπάθεια αυτή του Κώστα Βήκα ξεκίνησε πριν από πολλά χρόνια... «με τα χρόνια συνεργάστηκα με πολλούς, όπου ιδρύθηκε και η Κίτρινη Γραμμή, μαζί με τον πρόεδρο της ΑΕΛ Ανδρέα Σοφοκλέους και προσπαθούμε μαζί να βοηθάμε όσο μπορούμε. Είναι πολλοί που με βοηθάνε, συνάδελφοι ηθοποιοί, δημοσιογράφοι, αλλά και ο απλός κόσμος. Στο πρόσωπό μου βραβεύτηκε πολύς κόσμος». Ο κ. Βήκας λέει ότι η αναγνώριση της προσπάθειας του από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι μια ευκαιρία,

Βραβείο Ευρωπαίου Πολίτη

Κάθε έτος, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο απονέμει το «Βραβείο του Ευρωπαίου Πολίτη». Το βραβείο αυτό βραβεύει (α) έργα για την προαγωγή καλύτερης αμοιβαίας κατανόησης και στενότερης σύνδεσης μεταξύ των πολιτών των κρατών μελών ή για τη διευκόλυνση της διασυννοριακής ή διεθνικής συνεργασίας εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, (β) έργα ή δράσεις πολιτών που εμπλέκονται σε μακροπρόθεσμη, διασυννοριακή ή διεθνική πολιτιστική συνεργασία που συμβάλλει στην ενίσχυση ενός ευρωπαϊκού πνεύματος, (γ) έργα που συνδέονται με το τρέχον Ευρωπαϊκό Έτος και (δ) έργα που εκφράζουν συγκεκριμένα τις αξίες που απορρέουν από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αίτηση για το Βραβείο του Ευρωπαίου Πολίτη μπορούν να υποβάλουν πολίτες, ομάδες πολιτών, ενώσεις ή οργανώσεις για έργα που έχουν πραγματοποιήσει, ή μπορούν να προτείνουν έναν άλλο πολίτη, ομάδα πολιτών, ένωση ή οργάνωση για το Βραβείο του Ευρωπαίου Πολίτη. Επίσης, οι βουλευτές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου δικαιούνται να προτείνουν υποψηφιότητες - μία ανά βουλευτή κάθε έτος.

ένα παράσημο, «άρχισα να πιέζω τώρα που είναι ευκαιρία. Αυτό είναι το ουσιαστικό κέρδος από τη βράβευση». Ο κ. Βήκας τόνισε «βοηθάμε κόσμο από παντού, δεν με ενδιαφέρει από πού κατάγεται το πρόσωπο που χρειάζεται βοήθεια και θα έπρεπε και τα κονδύλια που υπάρχουν από την Ευρωπαϊκή Ένωση για την ανάπτυξη δομών για ανθρώπους που έχουν ανάγκη να τα αξιοποιήσουν η Πολιτεία και οι τοπικές αρχές».

Κοινωνία των πολιτών

Ο κερδοσκοπικός οργανισμός Κοινωνικής Διαμεσολάβησης στην Πράξη (Interdisciplinary Centre for Law, Alternative and Innovative

Αυτό που προσπαθούμε να κάνουμε είναι να δώσουμε χέρι βοήθειας, να είμαστε ο ένας για τον άλλο», λέει ο Κώστας Βήκας.

Methods] ICLAIM) δημιουργήθηκε από την καθηγήτρια Stephanie Laulhe Shaelou το 2018 και το 2019-2020 έγινε δικονοτικό αποτέλεσμα ανεξάρτητο, μη-κερδοσκοπικό οργανισμό που δουλεύει σε στενή συνεργασία με τη Νομική Σχολή του Πανεπιστημίου UCLan Cyprus.

Η κα Shaelou είπε στην «Κ» πως η βράβευση από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο είναι σημαντική γιατί, όπως είπε, μιλάμε για ένα μικρό εθελοντικό έργο από μία μικρή κοινωνία, αυτή της Κύπρου, που βρίσκεται στην άκρη της Ευρώπης, «αυτή η προσπάθεια αναγνωρίστηκε, πήρε φως και μας δίνει κουράγιο, μας ενθαρρύνει να συνεχίσουμε τη δουλειά μας και να μεγαλώσουμε το δίκτυό μας, ώστε να αυξηθεί το ενδιαφέρον για αυτό που κάνουμε». Η κα Shaelou πρόσθεσε πως «Ελπίζουμε ότι η βράβευση θα μας φέρει υποστήριξη από φορείς και να έλθουν διεθνείς συνεργασίες και σίγουρα μας ενθαρρύνει να συνεχίσουμε». Ο επόμενος στόχος, όπως λέει η κα Shaelou, είναι να μεγαλώσει ακόμη περισσότερο το πρόγραμμα «θα ήθελα να είχαμε περισσότερους εθελοντές και να μεγαλώσει το δίκτυο αυτού του έργου. Να εφαρμόσει η κοινωνική διαμεσολάβηση σε πολύ περισσότερους χώρους, σε σχολεία, σε δημαρχεία κ.α.».

Στο πλαίσιο του ICLAIM συντάχθηκε ένα εγχειρίδιο για την κοινωνική διαμεσολάβηση, στο οποίο εμπλέκονται ενεργοί πολίτες, φοιτητές, ακαδημαϊκοί, ερευνητές που προσπαθούσαν να σκεφτούν τι μπορούσαν να κάνουν ώστε να κάνουν τη διαφορά εντός της κοινωνίας που ζούμε.

Όπως είπε η κα Shaelou «το εγχειρίδιο είναι βασισμένο στην εμπειρία της Ισπανίας και της Γαλλίας και άλλων χωρών, οι οποίες έχουν μεγάλη παράδοση στην κοινωνική διαμεσολάβηση. Φυσικά έχει προσαρμοστεί στα δικά μας κυπριακά προβλήματα. Πρόκειται για ένα εγχειρίδιο που ενθαρρύνει κάθε πολίτη να πάρει στα χέρια του ένα κοινωνικό πρόβλημα και να προσπαθήσει να το λύσει μέσω dialou και αμοιβαίου σεβασμού». Η κα Shaelou μάς λέει πως η κοινωνική διαμεσολάβηση είναι ανεπτυγμένη σε όλο τον κόσμο και τονίζει πως δεν χρειάζεται να είσαι ειδικός, ή νομικός, «ο καθένας μπορεί να βοηθήσει και να επωφεληθεί από την κοινωνική διαμεσολάβηση». Από τον Ιούλιο του 2018, το περιεχόμενο του Εγχειριδίου και οι γνώσεις του ICLAIM επί του θέματος έχουν διαδοθεί ευρέως μέσα από μια σειρά εκπαιδευτικών εργασιών που προωθούν τη χρήση της κοινωνικής διαμεσολάβησης (www.social-mediation.org/).

ΑΡΘΡΟ / Του **ΠΕΤΡΟΥ Θ. ΠΑΝΤΕΛΙΔΗ**

Πρέπει να διασώσουμε την Κ.Δ. από τον κίνδυνο της Πενταμερούς

Με τη σύγκληση της πενταμερούς διάσκεψης η Κ.Δ. αντιμετωπίζει τον θανάσιμο κίνδυνο της κατάργησής της και της αντικατάστασής της με το ελληνοκυπριακό κρατίδιο που μαζί με το νομιμοποιημένο και τώρα παράνομο και μη αναγνωρισμένο τουρκοκυπριακό κράτος, με κυριαρχική ισότητα θα αποτελέσουν τη Δ.Δ.Ο. Αλλά με τις υποχωρήσεις που κατοχύρωσαν, στην ουσία θα είναι συνομοσπονδία. Τη λύση αυτή οι θιασώτες της την αποκαλούν απελευθέρωση και επανένωση. Οι απορριπτοντες αυτή τη λύση την αποκαλούμε μόνιμη διχοτόμηση και νομιμοποίηση της κατοχής και των αποτελεσμάτων της εισβολής. Όσοι απεργάζονται αυτή τη λύση και οι εν Κύπρω θιασώτες της γνωρίζουν πολύ καλά ότι τέτοια

λύση δεν μπορεί να περάσει σε δημοψήφισμα. Είναι σίγουροι ότι ο ελληνισμός της Κύπρου θα την απορρίψει με ένα νηπύρο «Οχι», όπως έπραξε το 2004. Το δημοψήφισμα είναι η έπαλξη από την οποία ο ελληνισμός της Κύπρου θα δώσει την ειρηνική μάχη για αποτροπή της καταστροφικής λύσης και της κατάρτησης της Κ.Δ. Στον αγώνα αυτό ο ελληνισμός της Κύπρου έχει την απόλυτη υπεροχή. Η τεράστια πλειοψηφία θα ψηφίσει «Οχι» σε λύση που θα καταργεί την Κ.Δ. και θα διχοτομεί την Κύπρο. Αυτό θα είναι το σίγουρο αποτέλεσμα, ακόμα και αν υποστηρίξουν τη λύση οι ηγεσίες του ΔΗΣΥ και του ΑΚΕΛ. Εμείς έχουμε εμπιστοσύνη στην κρίση και το αισθητήριο του λαού, όπως και το 2004. Αυτή τη πραγματικότητα αναγνωρί-

Θέλουν να παρακάμψουν το δημοψήφισμα με μια ενδιάμεση στρατηγική συμφωνία. Μια συμφωνία που θα φέρει το Κυπριακό σε σημείο χωρίς επι-στροφή και θα αχρηστέψει το δημοψήφισμα.

ζουν και φοβούνται οι οργανωτές και οι θιασώτες της όποιας λύσης, που την ονομάζουν επανένωση. Για τούτο και προετοιμάζονται να αντιμετωπίσουν τη θέληση του λαού. Είναι βέβαιο πως θα εντατικοποιήσουν και θα πολλαπλασιάσουν

τις προσπάθειες και τις μεθοδεύσεις του 2004, για να κάμψουν την αντίσταση και να μεταβάλουν την απόφαση του κυπριακού λαού. Θα ξεδέψουν και πάλι εκατομμύρια και χιλιάδες φόβητρα. Τη Μικρασιατική Καταστροφή τη χρησιμοποίησαν, αλλά απέτυχε. Τις χιλιάδες κεραμίδες που θα έπεφταν πάνω στα κεφάλια μας, τα είδαν να πέφτουν πάνω στα κεφάλια τους. Όμως σήκωσαν και πάλι κεφάλι και μεθοδεύουν επιβολή της λύσης. Θέλουν να παρακάμψουν το δημοψήφισμα με μια ενδιάμεση στρατηγική συμφωνία. Μια συμφωνία που θα φέρει το Κυπριακό σε σημείο χωρίς επιστροφή και θα αχρηστέψει το δημοψήφισμα. Ο λαός έχει υποχρέωση να απαιτήσει να μην του στερθούν το δικαίωμα να αποφασίσει ο ίδιος στο

δημοψήφισμα για το μέλλον του και για τη λύση του Κυπριακού. Πρέπει να απαιτήσει να μην υπογράψει ενδιάμεση στρατηγική συμφωνία. Να συμφωνηθούν όλα και τότε να παρουσιαστούν στον λαό με δημοψήφισμα και αν η λύση είναι λειτουργική και βιώσιμη και ομοσπονδία με αναγνώριση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και την εφαρμογή του ευρωπαϊκού κεκτημένου σε όλη την Κύπρο, η πλειοψηφία θα την αποδεχτεί. Πρέπει με κάθε νόμιμο τρόπο να ζητήσουμε από τον εκπρόσωπο της ελληνοκυπριακής κοινότητας να μην υπογράψει ενδιάμεση στρατηγική συμφωνία και αν υπάρχει τρόπος να του απαγορεύσουμε να υπογράψει ως εκπρόσωπός μας τέτοια συμφωνία. Έχω άποψη για το θέμα. Δεν είμαι, όμως, νομικός για να εκφέρω

άποψη για τα νομικά εμπόδια που μπορεί η κοινότητά μας να θέσει στον εκπρόσωπό μας, που είναι ο ΠτΔ, ώστε να αποτρέψουμε μια τέτοια εξέλιξη. Γιατί οι συνθήκες σήμερα είναι τέτοιες, που δίνουν την ευκαιρία σε πολλούς να εκβιάσουν και να πειθαναγκάσουν τον σημερινό ΠτΔ να υπογράψει μια ενδιάμεση στρατηγική συμφωνία. Και τότε δεν υπάρχει τρόπος επιστροφής ή αναιρέσεως. Η Κ.Δ. θα καταργηθεί και θα δώσει τη θέση της σε ένα νέο κράτος, που θα έχει χαρακτηριστικά, όλες τις υποχωρήσεις των δέκα τελευταίων χρόνων. Και τότε, χωρίς κρατική υπόσταση, μάταια θα αναζητούμε κηδεμόνα για να αποτρέψουμε την καταστροφή. Γιατί η Κ.Δ. θα έχει υποβιβαστεί σε κρατίδιο της ΔΔΟ, στην οποία το πάνω χέρι θα έχει η Τουρκία.

Ο Μπάιντεν αλλάζει τις ισορροπίες

Σε κρίσιμη περίοδο περνούν τα ελληνoturκικά – Καθοριστικός παράγων η στάση του Αμερικανού προέδρου έναντι της Αγκυρας

Του **ΒΑΣΙΛΗ ΝΕΑΟΥ**

Περίοδος δύσκολων ισορροπιών, με έναν ολοένα και εσωτερικά ασταθέστερο γείτονα, προμηνύεται η ερχόμενη για τα ελληνoturκικά. Η κυβέρνηση έχει αποφασίσει να ακολουθήσει μια διττή στρατηγική, που από τη μια θα καθίσταται σαφές ότι είναι απαραίτητη η διατήρηση διαύλων επικοινωνίας και από την άλλη ότι οι θέσεις της Ελλάδας είναι αδιαπραγμάτευτες. Παρά τις επιμέρους διαφωνίες οι οποίες πηγάζουν πολλές φορές από αιτίες που συνδέονται περισσότερο με την εσωτερική και πολύ λιγότερο με την εξωτερική πολιτική, υπάρχει μια συγκλίνουσα αντίληψη ότι η αλλαγή κυβέρνησης στις ΗΠΑ οδήγησε σε μια δραματική αλλαγή συμπεριφοράς που καθιστά τον εκτροχιασμό των ελληνoturκικών, πέρα από ένα σημείο, μάλλον δύσκολο για το ορατό μέλλον.

Αυτό, βεβαίως, δεν σημαίνει ότι η Αθήνα παρακολουθεί τη ρευστότητα της κατάστασης στην Τουρκία καθοπισχασμένη. Κάθε άλλο, γι' αυτό και γίνονται επαφές για την επιτάχυνση των επαφών σε ανώτατο επίπεδο, με μια συνάντηση του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη και του προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν που κατά πάσα πιθανότητα θα πραγματοποιηθεί στο περιθώριο της συνόδου κορυφής του ΝΑΤΟ στις 14 Ιουνίου στις Βρυξέλλες. Είναι ιδιαίτερος σημαντικός ότι ο πρόεδρος των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν θα πραγματοποιεί και το πρώτο ταξίδι του στην Ευρώπη, σε μια προσπάθεια να ενισχύσει συμβολικά την έννοια της διατλαντικής ενότητας που είχε διαρραγεί την περίοδο της προεδρίας του Ντόναλντ Τραμπ.

Είναι εύλογο να υποτεθεί ότι απαντες οι ηγέτες που θα βρεθούν στις Βρυξέλλες θα επικεφαλίσουν τετ α τετ με τον κ. Μπάιντεν, και στην Αθήνα εκτιμούν ότι, βάσει τουλάχιστον του θερμού κλίματος του τηλεφωνήματος που είχαν με τον κ. Μητσοτάκη, η ελληνική πλευρά συγκεντρώνει αρκετά καλές πιθανότητες για μια συνάντηση με τον Αμερικανό πρόεδρο. Δεδομένου, μάλιστα, ότι μια διμερής συνάντηση του κ. Μπάιντεν με τον κ. Ερντογάν έχει ήδη αναγγελθεί, το τετ α τετ Μητσοτάκη με τον πρόεδρο των ΗΠΑ θεωρείται πολύ πιθανό, αν όχι δεδομένο. Η ελ-

Η συνάντηση του πρωθυπουργού Κυριάκου Μητσοτάκη και του προέδρου της Τουρκίας Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν κατά πάσα πιθανότητα θα πραγματοποιηθεί στο περιθώριο της Συνόδου Κορυφής του ΝΑΤΟ, στις 14 Ιουνίου, στις Βρυξέλλες (φωτ., από τη συνάντησή τους στο Λονδίνο, τον Δεκέμβριο του 2019).

Η Αθήνα έχει κινηθεί εξαιρετικά αποτελεσματικά στο ζήτημα των συμμαχιών στην ευρύτερη περιοχή, την ώρα που η Αγκυρα δυσκολεύεται ακόμη και να αποκτήσει πρόσβαση.

λνοαμερικανική διάσταση είναι σημαντική όχι μόνο για την πορεία των ελληνoturκικών αλλά και για τις συνολικότερες συζητήσεις που αφορούν τη στρατηγική συνεργασία Αθήνας και Ουάσινγκτον.

Παρά το θετικό κλίμα, πάντως, οι συζητήσεις για την ανανέωση της Συμφωνίας Αμοιβαίας Αμυντικής Συνεργασίας (ΜΔΣΑ) καθυστερούν. Φαίνεται ότι η αμερικανική πλευρά είναι ιδιαίτερα διστακτική στο να εγκρίνει τις μετασταθμεύσεις δυνάμεων στις εναλλακτικές τοποθεσίες που προ-

τείνει η ελληνική, κυρίως σε νησιά και νευραλγικού χαρακτήρα σημεία ανά την επικράτεια. Καλά πληροφορημένες πηγές επισημαίνουν ότι οι διαπραγματεύσεις βρίσκονται σε νέο στάδιο, ήτοι, η Αθήνα έχει επανέλθει με νέες προτάσεις, που περιλαμβάνουν χρηματοδότηση των Ενόπλων Δυνάμεων μέσω των υφιστάμενων δυνατοτήτων του αμερικανικού Πενταγώνου.

Η διπλωματία

Η Αθήνα, επιπλέον, έχει κινηθεί εξαιρετικά αποτελεσματικά στο ζήτημα των συμμαχιών στην ευρύτερη περιοχή, σε μια περίοδο κατά την οποία καταφανέστατα η Αγκυρα δυσκολεύεται ακόμα και να αποκτήσει πρόσβαση. Η επίσκεψη του κ. Μητσοτάκη στη Λιβύη, αλλά και η υποδοχή του Λίβυου μεταβατικού προέδρου στην Αθήνα, ήταν πολύ πιο σημαντική απ' όσο έχει έως τώρα φανεί, καθώς οι ελληνικές απόψεις και προειδοποιήσεις έγιναν ιδιαίτερος ευκρινείς. Επιπλέον, το μαζικό συναντήσεων που είχε ο υπουργός Εξωτερικών Νίκος Δένδιας στη Βεγγάζη και στην Κύπρο με τους ομολόγους

του από το Ισραήλ και τα Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα, αλλά και στη συνέχεια στη Σαουδική Αραβία όπου μετέβη μαζί με τον υπουργό Εθνικής Αμυνας Νίκο Παναγιωτόπουλο για την ολοκλήρωση της συμφωνίας μεταφοράς των πυραύλων Patriot της Πολεμικής Αεροπορίας στη μεγάλη αραβική χώρα, συνιστά μια ευρύτερη ένδειξη της συνέχειας που έχει το διπλωματικό άνοιγμα της Αθήνας στην περιοχή. Δεν θα πρέπει να υποτιμάται και η συμβολική σημασία της μεγάλης άσκησης «Ηνίοχος '21», στο πλαίσιο της οποίας σχεδόν δύο εβδομάδες πετούσαν μαζί αεροσκάφη της αεροπορίας του Ισραήλ, των ΗΠΑ και των ΗΑΕ.

Αυτή η σημαντική διπλωματική προσπάθεια της Αθήνας δεν θα πρέπει να αποπροσανατολίζει, ωστόσο, από την επιμονή με την οποία η Αγκυρα προωθεί τους στόχους της. Παρά τα υφιστάμενα προβλήματα, η Αγκυρα συνεχίζει τις εντατικές διπλωματικές πιέσεις επιχειρώντας να ανοίξει εκ νέου διύλους με τις κυβερνήσεις των χωρών που συνδέονται περισσότερο με τα άμεσα συμφέροντα Ελλάδας

και Κυπριακής Δημοκρατίας, όπως η Αίγυπτος και το Ισραήλ. Μόλις πριν από λίγες ημέρες ο κ. Ερντογάν έκανε ένα προεκλογικό δώρο στον πρωθυπουργό της Αλβανίας Εντι Ράμα, εγκαινιάζοντας (εξ αποστάσεως) ένα νοσοκομείο στα Τίρανα που ανεγέρθηκε με τουρκικά κεφάλαια.

Πολύ περισσότερο, η Τουρκία εμφανίζεται πρόθυμη να δράσει και στο πεδίο, ακόμα και σε περιπτώσεις οι οποίες δεν ενδεικνύονται. Η δράση του τουρκικού ναυτικού κατά τον πλου ενός γαλλικού ωκεανογραφικού το οποίο κινούνταν σε διεθνή ύδατα νότια και ανατολικά της Κρήτης (το παρασκήνιο αποκάλυψε η «Κ» της Πέμπτης), με μοναδική αιτιολογία την αρμοδιότητα έκδοσης ΝΑΥΤΕΧ, είναι μια ένδειξη ότι ο κ. Ερντογάν δεν εγκαταλείπει το τουρκολιβυκό μνημόνιο. Στην Αθήνα, αναμένουν, επίσης, ότι η άτυπη πενταμερής που αρχίζει τη Τρίτη για το Κυπριακό θα είναι μια περίπτωση στην οποία η τουρκική πλευρά θα μπορέσει να κάνει μια εύκολη επίδειξη αδιαλλαξίας, πατώντας πάνω στην απειλή «διχοτόμησης».

Οι φρεγάτες

Ιδιαίτερα σημαντικές είναι οι εξελίξεις σχετικά με την ανανέωση των φρεγατών. Το Πολεμικό Ναυτικό (Π.Ν.) αναμένεται ότι περί τα μέσα προς τέλη Μαΐου θα είναι σε θέση να καταθέσει την τελική αξιολόγησή του προς την πολιτική ηγεσία. Ενδιαφέρουσες είναι οι συζητήσεις με τους Ολλανδούς. Μετά το Πάσχα, αναχωρεί για τις Κάτω Χώρες κλιμάκιο του Π.Ν., το οποίο θα εξετάσει την κατάσταση των φρεγατών τύπου «Μ» του ολλανδικού και βελγικού ναυτικού, που προσφέρονται ως πιθανή ενδιάμεση λύση. Το κλιμάκιο θα εξετάσει και ναρκοθρεπτικά κλάσης «Alkmaar». Το εύρος των συνομιλιών με τους Ολλανδούς υποδηλώνει ότι αποτελούν έναν σημαντικό ανταγωνιστή, όπως άλλωστε και οι Γάλλοι. Μετά το Πάσχα αναμένεται και ένα δεύτερο κύμα προτάσεων ή βελτιστώσεων υφιστάμενων. Σε αυτό ίσως υπάρξει και η οριστική πρόταση των Γερμανών, οι οποίοι δεν έχουν πει ακόμη την τελευταία λέξη. Επίσης, από τις ΗΠΑ αναμένεται η νέα πρόταση ενδιάμεσης λύσης, καθώς η προηγούμενη ενδιάμεση λύση περί Oliver Hazard Perry και περιπολικά της αμερικανικής ακτοφυλακής είναι εκτός συζήτησης για την Αθήνα. Αναμένεται, επιπλέον, να γίνουν πιο ολοκληρωμένες και οι προτάσεις Ισπανίας, Ιταλίας και Ηνωμένου Βασιλείου. Τις προηγούμενες ημέρες καταγράφηκε και ενδιαφέρον από την Κορέα, συγκεκριμένα από τη Hyundai, για ναυπήγηση της τοπικής εκδοχής των αντιτορπιλικών Arleigh Burke, βέβαια σε κορεατική ναυπηγεία.

Στις συμπληγάδες ΗΠΑ - Ρωσίας ο Ερντογάν

Του **ΠΕΤΡΟΥ ΠΑΠΑΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ**

Στο κενό φαίνεται να πέφτουν οι εντατικές, το τελευταίο διάστημα, προσπάθειες του Ταγίπ Ερντογάν να εξομαλύνει τις σχέσεις του με τις ΗΠΑ και βασικούς συμμάχους τους στην Ευρώπη και στη Μέση Ανατολή, ώστε να δώσει ανάσες στην αποσταθεροποιημένη τουρκική οικονομία.

Η πρώτη ψυχρολουσία ήρθε την Τετάρτη, όταν το Πεντάγωνο ενημέρωσε την Τουρκία για την τηλεσίδικη απόφαση των Αμερικανών να την αποκλείσουν από το πρόγραμμα συμπαράγωγής των μαχητικών αεροσκαφών F-35 λόγω της άρνησης της Αγκυρας να αναθεωρήσει την εγκατάσταση και ενεργοποίηση των ρωσικών πυραύλων S-400. Το μήνυμα ήταν σαφές: οι ΗΠΑ δεν εννοούν να ανεχθούν μια Τουρκία που θα είναι με το ένα πόδι στο ΝΑΤΟ και με το άλλο σε μια λυκοσυμμαχία με τη Ρωσία και απαιτούν από τον Ερντογάν να διαλέξει με ποιους θα πάει και ποιους θα αφήσει. Σήμερα. Τώρα.

Την επομένη είδαν το φως της δημοσιότητας ταυτόσημα ρεπορτάζ αμερικανικών και τουρκικών μέσων ενημέρωσης, σύμφωνα με τα οποία ο Τζο Μπάιντεν επρόκειτο να χαρακτηρίσει δημοσίως «γενοκτονία» τη μαζική σφαγή Αρμενίων από στρατεύματα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, το 1915. Αν και το Κογκρέσο έχει ψηφίσει από το 2019 μη δεσμευτική απόφαση περί αναγνώρισης της γενοκτονίας, ουδείς Αμερικανός πρόεδρος

έχει πράξει το ίδιο για να μη διαταράξει τις σχέσεις με έναν γεωπολιτικά σημαντικό σύμμαχο των ΗΠΑ. (Μοναδική εξαίρεση ήταν ο Ρόναλντ Ρίγκαν, το 1981, ο οποίος όμως αναθώρνησε τη στάση του στη συνέχεια υπό την πίεση του υπουργού Εξωτερικών Τζορτζ Σουλς και του υπουργού Αμυνας Κάσπερ Ουάινμπεργκερ).

Όταν γράφονταν αυτές οι γραμμές, ήταν ακόμη ανοικτό το ενδεχόμενο να αλλάξει την τελευταία στιγμή τα σχέδιά του ο Τζο Μπάιντεν σχετικά με την αναγνώριση της γενοκτονίας, μετά και την τηλεφωνική επικοινωνία με τον Τούρκο πρόεδρο την Παρασκευή. Όσο κι αν ο Δημοκρατικός πρόεδρος υψώνει τη σημαία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στις εκστρατείες του κατά της Κίνας και της Ρωσίας, στην πρακτική εφαρμογή τους είναι τόσο επιλεκτικός όσο και οι προκάτοχοί του – αποδείχνει ότι δεν επέβαλε καμία κύρωση στον Οίκο των Σαούντ, παρά το συντριπτικό πόρισμα των αμερικανικών μυστικών υπηρεσιών για την αποτρόπαιη δολοφονία του Τζαμάλ Κασόγκι. Γεγονός είναι όμως ότι ο Μπάιντεν έχει λιγότερους λόγους να φοβάται σοβαρά αντίποινα από τον Ερντογάν, όπως θα ήταν η αναστολή χρήσης της βάσης των Ιντσιρλίκ από τα αμερικανικά στρατεύματα, απειλή που είχε αναγκάσει τον Μπαράκ Ομπάμα να υποθετήσει ανεκτική στάση έναντι της Τουρκίας. Οι περισσότεροι αναλυτές στην Ουάσινγκτον πιστεύουν ότι τα πολλά ανοικτά μέτωπα του

Εικόνα από τη μεγάλη διαδήλωση στη μνήμη των θυμάτων της Γενοκτονίας των Αρμενίων, που έγινε την Πέμπτη στο Ερεβάν.

Διπλό πλήγμα από Μπάιντεν, προειδοποιητικά πυρά από Πούτιν για τη στάση του στο Ουκρανικό.

Ερντογάν και κυρίως η κατάσταση της τουρκικής οικονομίας δεν του αφήνουν περιθώρια, σε αυτή τη συγκυρία, για μεγάλους παλαιορισμούς.

Σε κάθε περίπτωση, οι εξελίξεις της περασμένης εβδομάδας επιβεβαιώνουν δυσμενώς την ατμόσφαιρα, με τη λίρα να καταγράφει νέα, σημαντική πτώση για δύο συνεχόμενες ημέρες. Το πλήγμα είναι ση-

μαντικό για τον Ταγίπ Ερντογάν, τη στιγμή που η κυβέρνηση του αναγκάζεται να μοιράζει δωρεάν πατάτες και κρεμμύδια στα διευρυνόμενα στρώματα των απόρων. Οι σκηνές ντροπής που εκτυλίχθηκαν σε πόλεις της νοτιοανατολικής Τουρκίας, όταν απελπισμένοι άνθρωποι έκαναν έφοδο στα φορτία με τις δωρεάν πατάτες, «μιλούν» για την εκρηκτικότητα του κοινωνικού προβλήματος. Οι δημοσκοπήσεις, που καταγράφουν την ακατάσχετη εκλογική αιμορραγία του κυβερνώντος κόμματος, είναι ένας ακόμη ανησυχητικός ονείδος.

Τα πράγματα έγιναν ακόμη χειρότερα όταν ξέσπασε το πολύκροτο σκάνδαλο Thodex. Γύρω στις 500.000 Τούρκοι, οι οποίοι είχαν

εμπιστευθεί τις λίρες τους στην πλατφόρμα ηλεκτρονικών συναλλαγών κρυπτονομισμάτων για να προστατεύσουν τις αποταμιεύσεις τους από τον ακαλίνωτο πληθωρισμό, βρέθηκαν ξαφνικά «κλειδωμένοι» έξω από τους ηλεκτρονικούς λογαριασμούς τους, ενώ ο αετονύκνης ιδιοκτήτης της πλατφόρμας είχε προλάβει να αναχωρήσει στο εξωτερικό με μια λεία της τάξεως των δύο δισ. δολαρίων. Την ίδια στιγμή, σε κεντρικά σημεία μεγάλων πόλεων αιωρούνταν τεράστια πανό των Κεμαλικών με το ερώτημα-σύνθημα «Πού είναι τα 128 δισ.». Το κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης αναφερόταν στα 128 δισ. των κρατικών αποθεμάτων συναλλάγματος που διασπάθισε ο Μεράτ Αλμπαϊράκ, πρώην υπουργός Οικονομικών και γαμπρός του Ερντογάν, στην όχι και τόσο αποτελεσματική, τελικά, προσπάθεια στήριξης της λίρας. Οι τοξικές υπόνοιες περί σκανδάλων δηλητηρίασαν την πολιτική ατμόσφαιρα, η οποία έφτασε στο όριο της ανάφλεξης όταν ο αντιπρόεδρος της κοινοβουλευτικής ομάδας των Κεμαλικών, Ενγκίν Αλτάι, προειδοποίησε ανοικτά τον Ερντογάν ότι, έτσι όπως πάει, κινδυνεύει να έχει την τύχη του (απαγχονισθέντος από τους πραξικοπηματίες στρατηγού) πρώην πρωθυπουργού Αντνάν Μεντερές.

Σε μεγάλο βαθμό, τα πιεστικά εσωτερικά προβλήματα του Ερντογάν προέρχονται ή τουλάχιστον επιδεινώνονται από τον υπερφίλο μεγαλοιδεατισμό του στην

εξωτερική πολιτική. Η ανάμειξη της Τουρκίας σε πολλαπλά θερμά μέτωπα, από τον Καύκασο και τη Μαύρη Θάλασσα μέχρι τη Συρία και τη Λιβύη, κι από την Ερυθρά Θάλασσα μέχρι την υποσαχάρια Αφρική, συσσωρεύσαν μεγάλο οικονομικό κόστος, κλόνησαν την εμπιστοσύνη διεθνών επενδυτών και προκάλεσαν την αντίδραση μεγάλων δυνάμεων απέναντί σ' αυτόν τον φιλόδοξο και απρόβλεπτο εισβολέα στις παραδοσιακές τους σφαίρες επιρροής. Τελευταία κρίκος στην αλυσίδα ήταν η απόφαση του προέδρου Πούτιν να απαγορεύσει επ' αόριστον τα ταξίδια προς την Τουρκία με πρόφαση την ανεξέλεγκτη πορεία της πανδημίας και πραγματικά αιτία την πολιτική και στρατιωτική στήριξη της Ουκρανίας από τον Ερντογάν. Μια απόφαση που αναμένεται να στοιχίσει στην Τουρκία εκατοντάδες χιλιάδες Ρώσους τουρίστες, στην αρχή της σεζόν.

Σε τελευταία ανάλυση, ο Τούρκος πρόεδρος υιοθέτησε μια στρατηγική υψηλού ρίσκου, πιστεύοντας ότι μπορεί να ισορροπήσει πάνω σε δύο βάρες, τις ΗΠΑ και τη Ρωσία, για να αναδείξει την Τουρκία ως αυτόνομη και μεγάλη περιφερειακή δύναμη. Κάποια στιγμή η πραγματικότητα στέλνει με σκληρό τρόπο το μήνυμα σε όσους ανέλαβαν πολύ μεγαλύτερο ρόλο από το μπόι τους: όταν οι δύο βάρες τίθενται σε τροχιά σύγκρουσης, όποιος βρεθεί ξαφνικά ανάμεσά τους δεν πρόκειται να έχει καλή τύχη.

«Πιο ισχυρό το οπλοστάσιο θεραπειών»

Γιατροί της πρώτης γραμμής μιλούν στην «Κ» για τα θεραπευτικά πρωτόκολλα

Της **ΠΙΕΝΝΥΣ ΜΠΟΥΛΟΥΤΖΑ**

Με πιο ισχυρό οπλοστάσιο θεραπειών, τεκμηριωμένη γνώση και εμπειρία ενός και πλέον έτους στην αντιμετώπιση των ασθενών με COVID-19, γιατροί και λοιπό υγειονομικό προσωπικό συνεχίζουν την αδιάλειπτη μάχη απέναντι στον επίμονο και ύπουλο αντίπαλο, έχοντας πλέον έναν πολύ δυνατό σύμμαχο: τους εμβολιασμούς έναντι της νόσου. Από τα «αχατογράφητα νερά» του πρώτου κύματος, έως αυτή την εν εξελίξει έξαρση της πανδημίας οι επιστήμονες έμαθαν πολλά: δηλώνουν «εξοικειωμένοι» με την ασθένεια, με καλύτερη γνώση της παθοφυσιολογίας της, φάρμακα που τεκμηριωμένα μπορούν να βοηθήσουν κάποιους ασθενείς, και εργαλεία τα οποία αν και – όπως δηλώνουν– βοήθησαν να χρησιμοποιήσουν στην αρχή, τώρα έχουν οδηγήσει στην καλύτερη διαχείριση των ασθενών και στην αποτροπή της εισαγωγής σε ΜΕΘ σε ποσοστό που με βάση την κλινική εμπειρία μπορεί να φτάνει και το 30%. Τονίζουν ωστόσο ότι δεκατέσσερις μήνες μετά την έναρξη της πανδημίας «φάρμακο που να θεραπεύει την COVID-19 δεν υπάρχει» και δηλώνουν «ο ιός αυτός δεν παύει να μας εκπλήσσει».

Προς το παρόν, η κατάσταση στα νοσοκομεία παραμένει οριακή. «Γεμάτες μονάδες, βαριά ασθενείς, μικρότερες ηλικίες. Στις ΜΕΘ, την όποια αποκλιμάκωση αυτού του κύματος θα τη δούμε τελευταίοι.

Ακόμα είναι πολύ νωρίς», επισημαίνει στην «Κ» η καθηγήτρια ΕΚΠΑ, πνευμονολόγος - εντατικολόγος και υπεύθυνη λειτουργίας της ΜΕΘ της Α΄ Πανεπιστημιακής Πνευμονολογικής κλινικής ΕΚΠΑ στο «Σωτηρία», Αντωνία Κουτσούκου. Όπως σημειώνει, «είμαστε εξοικειωμένοι πλέον με την ασθένεια. Σίγουρα δεν είμαστε όπως τον Μάρτιο του 2020, που η νόσος ήταν καινούργια και δεν ξέραμε τι θα αντιμετωπίσουμε. Έχουμε την εμπειρία ενός έτους στο πώς θα χειριστού-

με τους ασθενείς και για το πώς αυτοί “απαντούν” στους χειρισμούς μας. Αν και δεν παύει να μας εκπλήσσει αυτός ο ιός, με τις εκδηλώσεις του, την αντίδραση των ασθενών στη νόσο και κυρίως την αδυναμία μας να προβλέψουμε ποιοι ασθενείς θα πάνε καλά και ποιοι είναι αυτοί που θα κάνουν τις σοβαρές επιπλοκές.

Και ακόμα δεν έχουμε κάτι που να αποτρέπει την εξέλιξη της ήπιας νόσου σε βαριά». Η κ. Κουτσούκου διευκρινίζει, «φάρμακο που να θεραπεύει την COVID-19 δεν έχουμε», σημειώνει ωστόσο ότι υπάρχουν πλέον δεδομένα για θεραπείες που τεκμηριωμένα βοηθούν τους ασθενείς.

«Γνωρίζουμε τεκμηριωμένα ότι η κορτιζόνη, ένα γνωστό και φθινό φάρμακο, βοηθάει στην επιβίωση των ασθενών. Η ρεμτεσιβίρη, ένα αντιικό φάρμακο, μπορεί να μειώσει τη διάρκεια των συμπτωμάτων, χωρίς όμως να επηρεάζει την έκβαση της νόσου, και κάποιοι αναστολείς του υποδοχέα της ιντελευκίνης 6 μάλλον

«Είμαστε εξοικειωμένοι πλέον με την ασθένεια. Σίγουρα δεν είμαστε όπως τον Μάρτιο του 2020, που η νόσος ήταν καινούργια και δεν ξέραμε τι θα αντιμετωπίσουμε».

βελτιώνουν την έκβαση σε ορισμένους ασθενείς.

Όλα τα υπόλοιπα φάρμακα είναι ακόμα σε έρευνα. Υπάρχει πάντα η αγωνία να υιοθετήσεις θεραπείες με βάση μικρές μελέτες, που αποδεικνύεται σε καλά σχεδιασμένες μελέτες με δύο ομάδες ασθενών ότι μάλλον κακό έκαναν και όχι καλό».

«Στο πρώτο πανδημικό κύμα δουλεύαμε σε αχατογράφητα νερά. Στην πορεία όμως μάθαμε

17,8%
του πληθυσμού της χώρας έχουν εμβολιαστεί με τουλάχιστον μία δόση (έως 23/04/2021)

7,6%
έχουν εμβολιαστεί και με τη δεύτερη δόση (έως 23/04/2021)

Ποσοστά εμβολιασμού τουλάχιστον με μία δόση ανά ηλικιακή ομάδα στη χώρα μας (έως τις 21/04/2021)

7.400.000

δόσεις εμβολίων (Pfizer, Moderna, Johnson & Johnson, AstraZeneca) θα παραλάβει η χώρα το δίμηνο Μαΐου-Ιουνίου 2021

ΠΗΓΕΣ: Υπουργείο Υγείας, IMED Lab (ανάλυση στοιχείων)

Νοσηλεία κατ’ οίκον

Η COVID-19 έχει φέρει στα όρια τους προσωπικό και υποδομές του ΕΣΥ, ωστόσο αρκετές χιλιάδες είναι οι ασθενείς που αναρρώνουν στο σπίτι τους. Για την καλύτερη διαχείριση των ασθενών με νοσηλεία κατ’ οίκον, ο ΕΟΔΥ έχει εκδώσει συγκεκριμένες οδηγίες οι οποίες επικαιροποιούνται με βάση τα νεότερα δεδομένα. Από την αμηχανία του περασμένου Μαρτίου και το «μείνε σπίτι και επικοινωνήσε με τον γιατρό σου», υπάρχουν πλέον συστάσεις για τον τρόπο παρακολούθησης συγκεκριμένων δεικτών, όπως ο κορεσμός του οξυγόνου και η θερμοκρασία, αλλά και για καθημερινή επικοινωνία του θεράποντα γιατρού με τον ασθενή, η οποία γίνεται όλο και πιο συχνά με βιντεοκλήσεις μέσω εφαρμογών μηνυμάτων όπως Messenger, Viber, WhatsApp κ.ά. Όπως αναφέρει στην «Κ» ο καθηγητής Πνευμονολογίας και πρόεδρος της Ελληνικής Πνευμονολογικής Εταιρείας Στέλιος Λουκίδης, «η καθημερινή παρακολούθηση των ασθενών είναι κρίσιμη, καθώς εάν καθυστερήσει η αναγνώριση συμπτωμάτων επιδείνωσης της νόσου, η πρόγνωση είναι δυσμενέστερη. Και στην πρωτοβάθμια φροντίδα υγείας θα πρέπει οι γιατροί να είναι προσεκτικοί ως προς τη φαρμακευτική αντιμετώπιση, αφού η πολυφαρμακία δεν είναι ό,τι καλύτερο σε αυτόν τον ιό».

πολλά για την COVID-19», επισημαίνει στην «Κ» ο καθηγητής Πνευμονολογίας του ΕΚΠΑ στη Β΄ Πανεπιστημιακή Πνευμονολογική Κλινική στο «Αττικόν» και η πρόεδρος της Ελληνικής Πνευμονολογικής Εταιρείας Στέλιος Λουκίδης. Και τονίζει: «Μάθαμε την αξία της αξονικής τομογραφίας στον έγκαιρο εντοπισμό των αλλοιώσεων στον πνεύμονα λόγω της λοίμωξης. Μάθαμε την αξία του οξυμέτρου στη διαχείριση

των ασθενών στο σπίτι και την πρώιμη αναγνώριση της επιδείνωσης από την πτώση του κορεσμού του οξυγόνου στο αίμα, πριν από την εκδήλωση δύσπνοιας.

Έχουμε κατασταλάξει σε κάποια θεραπευτικά πρωτόκολλα περισσότερο αποτελεσματικά – αν και όχι ιδανικά– σε σχέση με το πρώτο κύμα. Παραδείγματος χάριν, στην αρχή χορηγούσαμε στους ασθενείς υδροξυκλωροκίνη σε συνδυασμό με αζιθρομυ-

κίνη που αποδείχθηκε εντελώς αναποτελεσματικό. Σταματήσαμε τις πρώιμες διασωληνώσεις, καθώς γίνεται αναχαίτιση της εξέλιξης της νόσου με τη χρήση των συσκευών χορήγησης οξυγόνου υψηλής ροής, που είναι και το μεγαλύτερο κέρδος, αφού εκτιμάμε με βάση την κλινική εμπειρία ότι έχει μειώσει την πιθανότητα εισαγωγής σε μονάδα εντατικής θεραπείας κατά 30%.

Και τέλος, αποσαφηνίσαμε καλύτερα τις ομάδες υψηλού κινδύνου, που είναι η ηλικία και τα συνοδά νοσήματα αλλά και το υπερβάλλον σωματικό βάρος ανεξαρτήτως ηλικίας. Όλα αυτά μας βοήθησαν για την καλύτερη διαχείριση των ασθενών».

«Σίγουρα έχουμε πολύ καλύτερη γνώση για την παθοφυσιολογία της νόσου», αναφέρει στην «Κ» ο καθηγητής Ιατρικής και πρύτανης του ΕΚΠΑ Αθανάσιος Δημόπουλος. «Γνωρίζουμε ότι δεν είναι απλά μία πνευμονία αλλά μία συστηματική νόσος που μπορεί να προσβάλει πολλά όργανα.

Γνωρίζουμε πολύ καλύτερα πώς να χρησιμοποιούμε το οξυγόνο ως θεραπευτικό μέσο, δεδομένου ότι το χρειάζονται όλοι οι ασθενείς που εισάγονται για νοσηλεία. Έχουμε τη δυνατότητα να χορηγούμε οξυγόνο με ρινική κάνουλα σε υψηλή ροή, κάτι που

έχει βοηθήσει πολλούς ασθενείς να αποφύγουν τη διασωλήνωση και τη μηχανική υποστήριξη της αναπνοής». Σύμφωνα με τον κ. Δημόπουλο, έχει γίνει πλέον σαφές και ποια φάρμακα μπορεί να βοηθήσουν κάποιους ασθενείς, ενώ υπάρχει καλύτερη γνώση για την υποστηρικτική αγωγή στους ασθενείς, όπως η χορήγηση αντιβίωσης όπου απαιτείται για την αντιμετώπιση συμπτωμάτων.

«Γνωρίζουμε να χρησιμοποιούμε τα κορτικοειδή και συνήθως με τη δεξαμεθαζόνη που ενδείκνυται σε ασθενείς που λαμβάνουν οξυγόνο και παρουσιάζουν πυρετό.

Γνωρίζουμε τη σημασία της χορήγησης αντιπηκτικής αγωγής σε πολλούς ασθενείς, αφού η λοίμωξη αυτή αυξάνει τον κίνδυνο θρόμβωσης. Έχουμε τη ρεμτεσιβίρη, για την αναστολή του πολλαπλασιασμού του ιού που είναι σχετικά αποτελεσματική σε μερικούς ασθενείς εφόσον χορηγηθεί νωρίς.

Σε κάποιους ασθενείς χορηγούμε μονοκλωνικά αντισώματα για να προλάβουμε ή να εμποδίσουμε την έντονη φλεγμονή που δημιουργεί ο ιός. Και φυσικά έχουμε πιο κατάλληλη υποστηρικτική αγωγή για τους ασθενείς. Ετσι η πρόγνωση των ασθενών είναι σήμερα πολύ καλύτερη από ό,τι ένα χρόνο πριν».

ΑΠΟΨΗ

Η εξατομικευμένη ιατρική για μια ανανεωμένη στρατηγική εμβολιασμού

Του **ΕΥΑΓΓΕΛΟΥ ΜΑΝΩΛΟΠΟΥΛΟΥ***

Χρειάζεται μια αλλαγή στη φιλοσοφία και στη στρατηγική του εμβολιασμού στη χώρα μας. Η σημερινή προσέγγιση αντιμετωπίζει κάθε εμβόλιο ξεχωριστά, ακόμα και τα εμβολιαστικά κέντρα χαρακτηρίζονται από το εμβόλιο που χορηγούν. Οι πολίτες δεν έχουν δυνατότητα επιλογής εμβολίου. Ακόμη όμως και αν την είχαν, το πιθανότερο είναι ότι οι περισσότεροι δεν θα μπορούσαν να την αξιοποιήσουν με τον καλύτερο για αυτούς τρόπο. Οι λόγοι είναι πολλοί:

- Ο αριθμός των εμβολίων που έχουν πάρει έγκριση αυξάνεται. Αυτή τη στιγμή είναι τέσσερα και μέσα στις επόμενες εβδομάδες αναμένεται η έγκριση τουλάχιστον τριών ακόμα (Sputnik, CureVac, Novavax).
- Οι πληροφορίες για καθένα από αυτά τα εμβόλια συνεχώς αυξάνονται, ιδιαιτέρως με την ευρεία χρήση τους σε εκατομμύρια ανθρώπους. Αυτό είναι αναμενόμενο καθώς καθένα έχει τα δικά του ιδιαίτερα χαρακτηριστικά ως προς τον μηχανισμό δράσης, την αποτελεσματικότητα και το προφίλ ασφαλείας.

Να οργανωθεί ο εμβολιασμός έτσι ώστε να χορηγείται στον καθένα το βέλτιστο εμβόλιο για αυτόν.

Τα δεδομένα που έχουν προκύψει για πιθανή σύνδεση ενός σπάνιου τύπου θρόμβωσης με τη λήψη κάποιων εμβολίων σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να αποτελέσουν λόγο για να απορρίψουμε οποιοδήποτε εμβόλιο. Δεν έχουμε την πολυτέλεια να αχρηστεύουμε κανένα εμβόλιο που έχει αποδειχθεί ότι είναι αποτελεσματικό και ασφαλές, ιδιαιτέρως αν αυτό συνδυάζει και άλλα πλεονεκτήματα όπως χαμηλή τιμή, ανθεκτικότητα εκτός ψυγείου, πρόκληση ικανοποιητικής ανοσίας με μία δόση κ.ά. Αύριο μπορεί να προκύψουν κάποια άλλα δεδομένα που να διαφοροποιούν την ασφάλεια ή/και την αποτελεσματικότητα κάποιου άλλου από τα εμβόλια. Η πολυπλοκότητα της πληροφορίας συνεχώς θα αυξάνεται. Η εξατομικευμένη ιατρική ή ιατρική ακριβεί-

ας αποτελεί τη μεγάλη ελπίδα και υπόσχεση για να περάσει η φαρμακοθεραπευτική από την εμπειρική προσέγγιση, οι κανόνες της οποίας διαμορφώθηκαν στις αρχές του 20ού αιώνα, στην εξατομικευμένη φαρμακοθεραπεία που αντιμετωπίζει τον κάθε ασθενή ως μια ξεχωριστή οντότητα και στοχεύει στο να βρει το πλέον κατάλληλο φάρμακο για τον καθένα. Η εξατομικευμένη ιατρική είναι μια συνεχώς εξελισσόμενη διαδικασία, όπου οι νέες πληροφορίες που προκύπτουν για κάθε φάρμακο ενσωματώνονται στο συνολικό προφίλ του και καθορίζουν τις υποομάδες του πληθυσμού στις οποίες μπορεί (ή δεν πρέπει) να χορηγηθεί.

Η προσέγγιση αυτή βρίσκεται πληθώρα εφαρμογών στην ογκολογική θεραπεία αλλά και στην αντιμετώπιση διάφορων χρόνιων νόσων. Δεν υπάρχει κανένας λόγος να μην προσεγγίσουμε και τους εμβολιασμούς με τον ίδιο τρόπο. Παρότι έχουμε σχεδόν ταυτίσει την εξατομικευμένη ιατρική με τη γενετική ποικιλομορφία των ατόμων, αυτή περιλαμβάνει κάθε δεδομένο που μπορεί να διαφοροποιεί τον πληθυσμό. Η φυλή, το φύλο, η ηλικία,

οι συνοδές παθήσεις και μια σειρά από άλλες παραμέτρους συμβάλουν στην εξατομίκευση. Συντομα, χρησιμοποιώντας τις τεράστιες δυνατότητες των εργαλείων της μοριακής βιολογίας, θα γνωρίζουμε ποια γενετική ή άλλη ιδιαιτερότητα έχουν τα άτομα στα οποία κάποια εμβόλια προκαλούν το σπάνιο είδος θρόμβωσης που μας απασχολεί αυτή την εποχή. Έχουμε όμως ήδη κάποια πρώτα στοιχεία. Οι θρομβώσεις αυτές φαίνεται να συσχετίζονται σε μεγάλο βαθμό με την ηλικία και το φύλο. Αυτά τα δεδομένα μπορούν ήδη να χρησιμοποιηθούν για εξατομίκευση.

Τι σημαίνουν όλα αυτά για τη διαχείριση του θέματος των εμβολιασμών στην Ελλάδα σήμερα; Η σημερινή προσέγγιση είναι ότι όλα τα εμβόλια είναι καλά για (σχεδόν) όλους και ο καθορισμός του ποιος κάνει ποιο εμβόλιο γίνεται κυρίως με διακριστικά κριτήρια. Πρότασή μου είναι να οργανωθεί ο εμβολιασμός έτσι ώστε να χορηγείται στον καθένα το βέλτιστο εμβόλιο για αυτόν. Θα μου πείτε, μα έχουμε σήμερα δεδομένα εξατομικεύσεως; Βεβαίως. Για το εμβόλιο της AstraZeneca είναι γνωστό ότι τα σπάνια θρομβώ-

Δεν έχουμε την πολυτέλεια να αχρηστεύουμε κανένα εμβόλιο που έχει αποδειχθεί ότι είναι αποτελεσματικό και ασφαλές.

τικά περιστατικά έχουν προκύψει σε άτομα κάτω των 60 ετών. Το ίδιο εμβόλιο φαίνεται ότι είναι εξαιρετικά αποτελεσματικό και απολύτως ασφαλές στους ηλικιωμένους. Για το εμβόλιο της Johnson & Johnson, τα ελάχιστα θρομβωτικά επεισόδια έχουν προκύψει σχεδόν αποκλειστικά σε γυναίκες κάτω των 50 ετών. Αντί να προσπαθούμε να πείσουμε τους πολίτες που ανήκουν σε αυτές τις κατηγορίες να πάρουν το οποίο μικρό ρίσκο και να εμβολιαστούν με αυτά τα εμβόλια, θα ήταν πιο δίκιο να σεβαστούμε τους φόβους τους, να ενσωματώσουμε αυτά τα δεδομένα στην προσέγγισή μας και να κατευθύνουμε τον καθένα στο καλύτερο εμβόλιο για αυτόν/αυτήν. Αυτή η διαδικασία θα πρέπει να είναι συνεχής, ενδελεχής, να αξιολογεί τάχιστα και με αμιγή

επιστημονικά κριτήρια τα δεδομένα και να προσαρμόζει την εμβολιαστική στρατηγική ανάλογα.

Μπορεί ένα τέτοιο σύστημα να αποβεί πιο αποτελεσματικό; Πιστεύω ότι μπορεί, και η λέξη-κλειδί για την επιτυχία του είναι «εμπιστοσύνη». Ο φορέας που θα αποφασίζει για τη στρατηγική αυτή χρειάζεται να κερδίσει την εμπιστοσύνη του κόσμου. Ποιος μπορεί να παίξει αυτόν το ρόλο; Προφανώς μια επιστημονική επιτροπή που να έχει την απαιτούμενη σύνθεση επιστημόνων ώστε να μπορεί να αποτιμήσει γρήγορα και σε βάθος τα δεδομένα που συνεχώς προκύπτουν μέσα από την οπτική της εξατομικευμένης ιατρικής. Η παραύσα Εθνική Επιτροπή Εμβολιασμών, εμπλουτισμένη με επιστήμονες εξοικειωμένους με την πολύπλοκες πτυχές της Ιατρικής Ακρίβειας, θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για την επιτροπή αυτή.

* Ο κ. Ευάγγελος Μανωλόπουλος είναι καθηγητής Φαρμακολογίας, Φαρμακογονιδιωματικής και Ιατρικής Ακρίβειας στο Ιατρικό Τμήμα του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης, πρόεδρος της Ελληνικής Εταιρείας Φαρμακολογίας.

Χωρίς... Λεβαντόφσκι οι Συντηρητικοί

Οι Χριστιανοδημοκράτες/Χριστιανοκοινωνιστές έχρισαν υποψήφιο καγκελάριο όχι τον δημοφιλέστερο Ζέντερ, αλλά τον Λάσετ

Της **ΞΕΝΙΑΣ ΚΟΥΝΑΛΑΚΗ**

«Όταν μια ομάδα θέλει να κερδίσει, δεν αφήνει τον καλύτερο στον πάγκο. Και είμαι σίγουρη ότι η Μπάγερν δεν θα έφευγε από το Τσάμπιονς Λιγκ εάν είχε τον Ρόμπερτ Λεβαντόφσκι». Η Ντοροτέ Μπερ, στέλεχος των Χριστιανοκοινωνιστών της Γερμανίας, περιέγραψε με ποδοσφαιρικούς όρους την απόφαση στο δίλημμα της συντηρητικής παράταξης που έληξε, έπειτα από πολύωρη συνεδρίαση τα ξημερώματα της περασμένης Τρίτης, κρίνοντας υποψήφιο καγκελάριο της Ένωσης Χριστιανοδημοκρατών/Χριστιανοκοινωνιστών (CDU/CSU) τον ηγέτη του μεγαλύτερου κόμματος και όχι του μικρότερου: τον επικεφαλής του CDU Αρμιν Λάσετ αντί εκείνου του CSU Μάρκου Ζέντερ με πλειοψηφία δύο τρίτων.

(Δύο φορές κατέβηκε η Ένωση με υποψήφιο από τους Χριστιανοκοινωνιστές, το 1980 με τον Φραντς Γιόζεφ Στράους και το 2002 με τον Εντμουντ Στόιμπερ, και τις δύο απέτυχε.)

Μια ενδιαφέρουσα λεπτομέρεια: λέγεται ότι οι Χριστιανοδη-

Η διαφανόμενη
—σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις— συμμετοχή των Πρασίνων στην επόμενη γερμανική κυβέρνηση αναβαθμίζει το πλέον φιλελληνικό κόμμα στη γερμανική πρωτεύουσα.

μοκράτες τράβηξαν μέχρι πολύ αργά τη συνεδρίαση στις 19 Απριλίου, για να μην υποχρεωθούν να την επαναλάβουν στις 20 του μηνός. Θα ήταν άκομψος ο συμβολισμός ανάδειξης του υποψήφιου καγκελαρίου τους, την ημέρα των γενεθλίων του Αδόλφου Χίτλερ.

Ο Λάσετ, πρωθυπουργός του μεγαλύτερου κρατίδιου της χώρας, της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας, δύσκολα θα μπορούσε να υποχωρήσει εθελοντικά και να παραχωρήσει τη θέση του στον ηγέτη του μικρότερου κόμματος αλλά και ομολόγου του στο μικρό-

Ξεκαθαρίζει το τοπίο για τη διαδοχή Μέρκελ

CDU/CSU

Αρμιν Λάσετ

Κέρδισε την υποστήριξη του κεντροδεξιού συνασπισμού της Μέρκελ μετά μία μονομαχία με το αδελφό κόμμα των Χριστιανοκοινωνιστών, που αποκάλυψε τον βαθύ διχασμό στους κόλπους της παράταξης.

BÜNDNIS 90 DIE GRÜNEN

Αναλένα Μπέρμποκ

Συνηγείται των Πρασίνων και είναι η πρώτη υποψήφια καγκελάρια του κόμματος. Στα 40 της είναι η νεότερη υποψήφια διάδοχος της Μέρκελ και πιθανότατα η μοναδική γυναίκα.

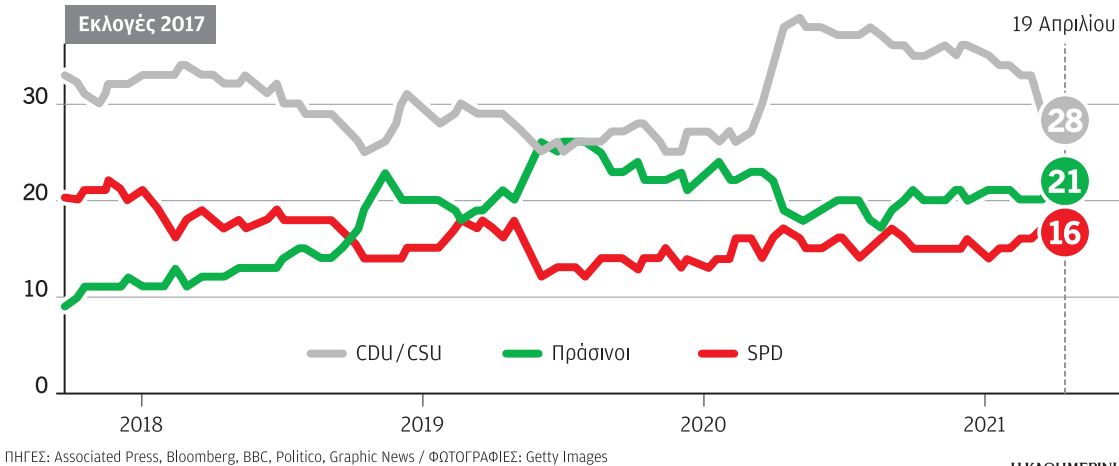

SPD

Ολαφ Σολτς

Ο Γερμανός υπουργός Οικονομικών χρίστηκε υποψήφιος των Σοσιαλδημοκρατών το 2020. Το κόμμα ελπίζει ότι η ρεαλιστική διαχείριση της πανδημίας θα προσελκύσει τους ψηφοφόρους.

ΠΡΟΕΣΗ ΨΗΦΟΥ ΣΕ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ (%)

ΠΗΓΕΣ: Associated Press, Bloomberg, BBC, Politico, Graphic News / ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ: Getty Images

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

τερο πληθυσμιακά κρατίδιο, τη Βαυαρία. Μια τέτοια κίνηση θα ισοδυναμούσε με πολιτική αυτοχειρία όχι μόνο του ίδιου αλλά και του ιστορικού κόμματος των Χριστιανοδημοκρατών.

Η προειδοποίηση Σόιμπλε

Την παραμονή της κρίσιμης ψηφοφορίας, στα ηγετικά κλιμάκια του κόμματος, ο πρόεδρος της Βουλής, Βόλφγκανγκ Σόιμπλε, τον προειδοποίησε: Αν εκχωρήσεις την υποψηφιότητα για την καγκελαρία, θα πρέπει αμέσως να παραιτηθείς από την ηγεσία του

CDU. Αντιθέτως, η καγκελάριας Αγκελα Μέρκελ έπαιξε ρόλο Πό-ντιου Πιλάτου, νίπτοντας δημοσίως τις χείρας της, μια στάση που εξόργισε πολλούς. Ο Λάσετ πάντως άντεξε, παρά τις ασφυκτικές πιέσεις.

Κατά την πολύωρη συνεδρίαση του κόμματός του, ένα ένα τα στελέχη του κόμματός του επαναλαμβάναν μεν τη στήριξη τους στο πρόσωπό του, προσέθεταν όμως έναν αστερίσκο ότι «η βάση θέλει τον Ζέντερ». Τα μηνύματα από όλη τη Γερμανία, αλλά και τις τελευταίες δημοσκοπήσεις,

ήταν σαφή: η δημοτικότητα του Βαυαρού πολιτικού παραμένει υπερδιπλάσια του ηγέτη του CDU. Ουσιαστικά το κόμμα κλήθηκε να διαλέξει μεταξύ κομματικών μηχανισμών και δημοσκοπήσεων, χωρίς ωστόσο να υπάρχει ένας καταστατικός μπουσούλας για την εκλογή υποψηφίου καγκελαρίου.

Η απογοήτευση της κοινής γνώμης μόλις ανακοινώθηκε τελικά το όνομα του Λάσετ ήταν τέτοια, ώστε οι Πράσινοι πέρασαν πρώτοι στις δημοσκοπήσεις. Είχε προηγηθεί η ανάδειξη της δι-

κής τους υποψήφιας, της 40χρονης Αναλένα Μπέρμποκ, σε μια ασυνήθιστα συγκροτημένη διαδικασία, που ήρθε σε πλήρη αντιδιαστολή με τη σφαγή στη συντηρητική παράταξη.

Οι Πράσινοι, ένα ριζοσπαστικό κόμμα που δημιουργήθηκε το 1980 για να ταραξεί τα νερά του γερμανικού κοινοβουλευτισμού, μετεξελίχθηκε, 41 χρόνια αργότερα, σε ένα αστικό κόμμα που διεκδικεί με σοβαρές πιθανότητες την πρωτιά και την καγκελαρία. Η παλιά διαμάχη μεταξύ ριζοσπαστών και ρεαλιστών έχει κοπάσει, η νέα γενιά προέρχεται κυρίως από τη δεύτερη πτέρυγα — τόσο η Μπέρμποκ όσο και ο εσωκομματικός της αντίπαλος, Ρόμπερτ Χάμπεκ, ανήκαν στους πραγματιστές. Παρόλο που ο Χάμπεκ είχε κυβερνητική εμπειρία και ήταν πιο δημοφιλής από την Μπέρμποκ, τελικά το φύλο ήταν αυτό που έπαιξε ρόλο στην επιλογή της. Ο φόβος μήπως κατηγορηθεί το προοδευτικό κόμμα για σεξισμό και αναπαραγωγή των πατριαρχικών, εξουσιαστικών δομών, αλλά και η εικόνα της Μπέρμποκ, μιας νέας γυναίκας εν μέσω μεσήλικων ανδρών, μέτρησαν τελικά υπέρ της.

Το σκηνικό

Το προεκλογικό σκηνικό που διαμορφώνεται αυτήν τη στιγμή είναι αυτό της Μπέρμποκ, ανάμεσα στον Λάσετ και στον Σοσιαλδημοκράτη υποψήφιο και πρώην δήμαρχο του Αμβούργου, Ολαφ Σολτς. Πρόκειται για τρεις επιλογές, που διασφαλίζουν μελλοντικά μια σταθερά φιλοευρωπαϊκή παρουσία του Βερολίνου στις Βρυξέλλες στη μετὰ Μέρκελ εποχή.

Για την Ελλάδα τα νέα είναι ακόμη καλύτερα. Η διαφανόμενη —σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις— συμμετοχή των Πρασίνων στην επόμενη γερμανική κυβέρνηση αναβαθμίζει το πλέον φιλελληνικό κόμμα στη γερμανική πρωτεύουσα.

Από την κρίση χρέους, όποτε είχε ταχθεί σταθερά υπέρ των πακέτων βοήθειας προς τη χώρα μας, μέχρι το μεταναστευτικό, τις γερμανικές επανορθώσεις και τις κυρώσεις προς την Τουρκία, η Αθήνα δεν θα μπορούσε να βρει καλύτερο σύμμαχο στο γερμανικό κομματικό σύστημα.

Το σκάνδαλο Wirecard

Ο Σοσιαλδημοκράτης υποψήφιος καγκελάριας Ολαφ Σολτς έχει μια εξαιρετικά δύσκολη, διπλή αποστολή. Να οδηγήσει στις κάλπες ένα κεντροαριστερό κόμμα σε διαρκή κρίση, που υφίσταται τη φθορά της συγκυβέρνησης με τη συντηρητική παράταξη, αλλά και τον διεμβολισμό της στζέντας του από τη Μέρκελ. Και ταυτόχρονα να αποσείσει την πολιτική, αλλά και προσωπική ευθύνη του για την εμπλοκή της κυβέρνησης στο σκάνδαλο Wirecard, ύψους πολλών δισ. ευρώ. Ως υπουργός Οικονομικών ο Σολτς αρνήθηκε, καταθέτοντας ενώπιον της εξεταστικής επιτροπής της Βουλής, οποιαδήποτε ενοχή δική του κι έδειξε με το δάχτυλο την εταιρεία και τις εποπτικές αρχές. Επί μία δεκαετία, πολιτικά κόμματα και πολιτικά στη Γερμανία εθελουφλούσαν μπροστά στην οσμή σκανδάλου, αποφεύγοντας να αναλάβουν δράση για να σταματήσουν τη μεγαλύτερη, μεταπολεμικά, υπόθεση απάτης στη χώρα, που θεωρείται το γερμανικό ισοδύναμο του σκανδάλου Enron στις ΗΠΑ. Η αντιπολίτευση αλλά και η Ένωση CDU/CSU έχουν διατυπώσει σαφή ερωτήματα για τον ρόλο του Σολτς στο σκάνδαλο. Τον κατηγορούν για ελλιπή διαφάνεια και ειδικά οι Πράσινοι διατείνονται πως επικειρεί να κρύψει τις ευθύνες του κάτω από το χαλί. Ο εκπρόσωπος της Ένωσης, Μάτις Χάουερ, τον κατηγορήσε ότι έκανε τα στραβά μάτια όσο οι εποπτικές αρχές αποτύγχαναν να διαλευκάνουν την υπόθεση. Τον κάλεσε, μάλιστα, να αναλάβει την πολιτική ευθύνη για τις ζημιές που υπέστησαν πολλοί μικροεπενδυτές.

Σούπερ Μάριο: ο νέος ισχυρός άνδρας της Ε.Ε.

Ο τέως πρόεδρος της ΕΚΤ είναι έτοιμος να καθοδηγήσει την Ευρώπη εκ των μετόπισθεν, όπου επί χρόνια παρέμενε η Ιταλία

Του **JASON HOROWITZ**
THE NEW YORK TIMES

Ο νέος Ιταλός πρωθυπουργός, Μάριο Ντράγκι, πήρε την κατάσταση στα χέρια του τη στιγμή που η Ε.Ε. στροβιλιζόταν στη δίνη της έλλειψης εμβολίων και της ολιγορίας στην προμήθειά τους. Όταν κατάσχεσε φορτίο εμβολίων με προορισμό την Αυστραλία, έκανε αισθητή την παρουσία μιας νέας, ισχυρής και επιθετικής δύναμης στην Ευρώπη των «27». Η ενέργειά του διατάραξε τον «ύπνο του δικαίου» της ευρωπαϊκής ηγεσίας. Ταυτόχρονα, όμως, απέδειξε ότι ο πρώην πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ήταν έτοιμος να καθοδηγήσει την Ευρώπη εκ των μετόπισθεν, όπου επί χρόνια παρέμενε η Ιταλία, υστερώντας σε οικονομικό δυναμισμό και μεταρρυθμιστικές πολιτικές.

Αμέσως μετά την ανάλυση των καθηκόντων του, τον Φεβρουάριο, ο Ντράγκι αξιοποίησε τις ευρωπαϊκές σχέσεις του, την ικανότητα πλοήγησης στους ευρωπαϊκούς θεσμούς και τη φήμη ότι θα μετέτρεπε την Ιταλία σε σημαντικό παράγοντα στο ευρωπαϊκό γίγνεσθαι. Ανέλαβε να καλύψει το κενό εξουσίας τη στιγμή που η Γερμανίδα καγκελάριας Αγκελα Μέρκελ ετοιμάζεται να αποαιρετηθεί την εξουσία τον Σεπτέμβριο, ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν αντι-

μετωπίζει, την επόμενη χρονιά, μια δύσκολη εκλογική αναμέτρηση και η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν μάχεται να αποδείξει τις ικανότητές της. Ο «σούπερ Μάριο» πλέον μιλάει στο όνομα όλης της Ευρώπης.

Η κατάσχεση των εμβολίων, τον Μάρτιο, ικανοποίησε τους Ιταλούς που αγωνιούσαν για μία δόση και ταυτόχρονα ενίσχυσε την πυμνή της Ε.Ε. Στην πρώτη επίσκεψή του

Έχει όλα τα προσόντα για να καλύψει το κενό που αφήνουν η έξοδος της Μέρκελ και η ενασχόληση του Μακρόν με τις προεδρικές εκλογές του 2022.

στη Λιβύη, ο Ιταλός πρωθυπουργός προσπάθησε να αποκαταστήσει τη φθίνουσα επιρροή της χώρας του στην πρώην αποικία της, η οποία έχει κομβική σημασία για την κάλυψη των ιταλικών ενεργειακών αναγκών και τον περιορισμό των ροών παράτυπων μεταναστών από την Αφρική. Επίσης, δεν δίστασε να «στήσει καρβό» με τον απολυταρχικό Τούρκο ηγέτη Ρετζέπ Ταγίπ Ερντογάν. «Με αυτούς τους δικτάτορες, as πούμε τα πράγματα

Ο νέος Ιταλός πρωθυπουργός εξαρχής κατέστησε σαφές ότι δεν επρόκειτο να γίνει «χειροκροτητής» των ευρωπαϊκών πολιτικών.

με το όνομά τους, πρέπει να είμαστε ειλικρινείς στην έκφραση της διαφορετικότητας των απόψεών μας και των οραμάτων που έχουμε για την κοινωνία», δήλωσε κάλοντας πυρ και μανία τον Τούρκο πρόεδρο. Η ηγετική θέση που προσέδωσε στην Ιταλία είναι ιδιαίτερα αισθητή στην Ε.Ε.

Εκτός από τις ενέργειές του στο εσωτερικό της Ιταλίας, άσκησε πιέσεις στις Βρυξέλλες για «πάγωμα» των εξαγωγών εμβολίων. Ταυτό-

χρονα, ελάττωσε τους τόνους της κριτικής του έναντι της Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν και την υποστήριξε όταν ο Ερντογάν της στέρησε μία θέση δίπλα του, κατά την επίσκεψή της στην Τουρκία, εκφράζοντας τη λύπη του για την απρέπεια. Ο Ιταλός πρωθυπουργός εξαρχής κατέστησε σαφές ότι δεν επρόκειτο να γίνει «χειροκροτητής» των ευρωπαϊκών πολιτικών. Το περιβάλλον του γνωρίζει άριστα ότι προτεραιότητά του είναι η βελτίωση

της ευρωπαϊκής διαχείρισης της πανδημίας. Το γεγονός ότι η σύναψη των συμβολαίων προμήθειας εμβολίων έγινε προτού αναλάβει τα καθήκοντά του του έδωσε ελευθερία κινήσεων. Δεν δίστασε, μάλιστα, να πει ότι η AstraZeneca παραπλάνησε την Ε.Ε. για τη δυνατότητά της να την εφοδιάσει με εμβόλια, πωλώντας της δύο και τρεις φορές τις ίδιες δόσεις. Στη συνέχεια εστίασε τα επιχειρήματά του στην ανάγκη απαγόρευσης των εξαγωγών.

Η τηλεδιάσκεψη

Όταν, στις 25 Φεβρουαρίου, σε τηλεδιάσκεψη του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, η πρόεδρος της Κομισιόν Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν παρουσίασε κάτι άκρως αισιόδοξες διαφάνειες σχετικά με την εξέλιξη του ευρωπαϊκού εμβολιαστικού προγράμματος, ο Ντράγκι αμέσως σχολίασε ότι οι προβλέψεις της δεν ήταν καθόλου καθυστερημένες και ότι ο ίδιος αμφισβητούσε τις υποσχέσεις της AstraZeneca για μαζική διάθεση εμβολίων. Ταυτόχρονα, κάλεσε τις Βρυξέλλες να επιδείξουν αυστηρότητα και να προχωρήσουν ταχύτερα το έργο τους, στάση που υιοθέτησαν και άλλοι Ευρωπαίοι ηγέτες, όπως η καγκελάριας Μέρκελ και ο πρόεδρος Μακρόν. Με την ξεκάθαρη τοποθέτησή του, ο Μάριο Ντράγκι ενίσχυσε τις πιέσεις για απαγόρευ-

ση των εξαγωγών εμβολίων. Παρασκηνιακά, όμως, τροποποίησε τη σκληρή δημόσια εικόνα του εξαπολύοντας επίθεση γοητείας προς την Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν. Παρότι τη γνώριζε λιγότερο από τους υπόλοιπους «παίκτες» στην Ευρώπη, έθλησε να την πλησιάζει ώστε να μην αισθάνεται απομονωμένη. Στις αρχές Μαρτίου, όταν οι ελλείψεις σε εμβολιαστικές δόσεις της AstraZeneca εξακολουθούσαν να συνιστούν τροχοπέδη για την ευρωπαϊκή εμβολιαστική εκστρατεία, αυξάνοντας την ανησυχία των πολιτών και τις πολιτικές πιέσεις, ο Ιταλός πρωθυπουργός βρήκε το τέλειό δώρο για την πρόεδρο της Κομισιόν: 250.000 εμβολιαστικές δόσεις της AstraZeneca που κατάσχεσε προτού προωθηθούν στην Αυστραλία. Στην (τηλε)Σύνοδο Κορυφής στις 25 Μαρτίου, η Φον ντερ Λάιεν εμφανίστηκε να έχει πειστεί για τα πολιτικά, και πραγματικά, πλεονεκτήματα της απαγόρευσης εξαγωγών εμβολίων που παρασκευάζονται στην Ε.Ε. Πάλι παρουσίασε διαφάνειες, αλλά αυτή τη φορά ενέκρινε ένα ευρύτερο «πάγωμα» των εξαγωγών εμβολίων από την Ε.Ε. Ο Ντράγκι σε αυτή την περίπτωση διαδραμάτισε υποστηρικτικό ρόλο, αλλά μετά τη διάσκεψη έδωσε τα εύσημα στην Ιταλία, και τελικά στον εαυτό του, για την εφαρμογή της απαγόρευσης.

Σε κίνδυνο τα δελφίνια και οι φάλαινες

Δραματική μείωση του πληθυσμού δεκάδων ειδών που ζουν στις ευρωπαϊκές θάλασσες – Η έκθεση της οργάνωσης Ocean Care

Της ΕΥΡΥΔΙΚΗΣ ΜΠΕΡΣΗ

Τα κητώδη (φάλαινες, δελφίνια, φώκαινες) των ευρωπαϊκών θαλασσών απειλούνται πολύ περισσότερο από όσο αντίστοιχα είδη σε άλλες περιοχές του πλανήτη. Την ίδια στιγμή, η Ευρώπη διαθέτει το πιο προχωρημένο και ολοκληρωμένο ρυθμιστικό πλαίσιο για την προστασία τους. Αυτό το παράδοξο διερευνά η τελευταία αναλυτική έκθεση με τίτλο «Υπό πίεση» που συνέταξε η διεθνής οργάνωση για την προστασία των θαλάσσιων οικοσυστημάτων Ocean Care.

Στο παρελθόν οι θάλασσες έσφυζαν από ζωή, κοπάδια πολλών εκατοντάδων δελφινιών παρουςιάζονταν τακτικά στους ναυτικούς, ήταν ορατά από τις ακτές και έβρισκαν τον δρόμο τους στις καλλιτεχνικές απεικονίσεις των αρχαίων πολιτισμών. Το πώς φθάσαμε από αυτή την εικόνα στη ζοφερή πραγματικότητα του να κινδυνεύει με εξαφάνιση ακόμη και το κοινό δελφίνι και κυρίως, το πού θα βρισκόμαστε σε λίγα χρόνια, αν δεν αλλάξει κάτι, είναι μία ιστορία που γεννά έντονους προβληματισμούς. Κάποιες από τις απειλές είναι εύκολα διαχειρίσιμες. Τη δεκαετία 2010-2020, φαλαινοθήρες στη Νορβηγία, τα Νησιά Φερόες, την Ισλανδία και τη Γροιλανδία σκότωσαν 52.966 κητώδη, μεταξύ άλλων κοινές φάλαινες, πτεροφάλαινες, σταχτοδέλφια, φώκαινες, ναρβάλ, μπελούγκες, όρκες. Το κυνήγι έχει ξεφύγει από το πλαίσιο της παραδοσιακής δραστηριότητας που ήταν θεμελιώδης για την επιβίωση των κατοίκων του αρκτικού κύκλου και διεξάγεται κυρίως για εμπορικούς λόγους. Τα περισσότερα κητώδη εξαγονται στην Ιαπωνία, όπου υπάρχει ακόμη ζήτηση για το κρέας της φάλαινας, ή σερβίρονται στους τουρίστες, ενώ το λίπος τους και ο σκελετός τους γίνονται πρώτες ύλες για πολλές χρήσεις, ακόμα και για σουβενίρ. «Οι επιστημονικές έρευνες που θα εκτιμούσαν κατά πόσον αυτό το κυνήγι διεξάγεται με βιώσιμο τρόπο απουσιάζουν», αναφέρει η έρευνα της Ocean Care, η οποία πάντως υποστηρίζει ότι ο δραστηκός περιορισμός του κυνηγιού των

Ο πληθυσμός κοινών δελφινιών του Κορινθιακού Κόλπου περιλαμβάνεται σε αυτούς που απειλούνται με εξαφάνιση.

κητωδών είναι το πιο απλό από τα μέτρα που μπορούν να ληφθούν για την προστασία τους. Σε άλλες περιπτώσεις, οι απειλές είναι πολύ πιο σύνθετες. Ο πιο αξιόπιστος οδηγός για την κατάσταση των ειδών εκπονείται από την IUCN, τη Διεθνή Ένωση για τη Βιολογία Διατήρησης των Ειδών. Σε τακτά χρονικά διαστήματα, επιστήμονες ειδικοί σε κάθε τομέα, εξετάζουν όλες τις διαθέσιμες μελέτες και κατατάσσουν τα είδη σε ένα φάσμα που κυμαίνει

από το «δεν μας ανησυχεί» ως το «εξαφανίστηκε». Διατρέχοντας την κόκκινη λίστα της IUCN για τα κητώδη στην Ευρώπη, διαπιστώνουμε ότι κινδυνεύουν δεκάδες είδη, ενώ από τους τρεις πληθυσμούς και υποπληθυσμούς που βρίσκονται στο τελευταίο σκαλί, ένα βήμα πριν από την εξαφάνιση (Critically Endangered Status), ο ένας ζει στην Ελλάδα. Πρόκειται για το κοινό δελφίνι (delphinus delphis) του Κορινθιακού Κόλπου. Τα άλλα δύο είδη που διατρέχουν άμεσο κίνδυνο εξαφάνισης στην Ευρώπη είναι οι όρκες στα στενά του Γιβραλτάρ και οι φώκαινες (porpoise - μικρά κητώδη που συχνά συγχέονται με δελφίνια) στη Βαλτική θάλασσα. Διαφορετικά είδη δελφινιών επιλέγουν άλλη τροφή και επιδεικνύουν διαφορετική συμπεριφορά. Ετσι, την ίδια στιγμή που στον Κορινθιακό Κόλπο υπάρχει ένας με-

γάλος και υγιής πληθυσμός περίπου 1.300 ζωνοδελφινών (και ένας μικρότερος πληθυσμός μετακινούμενων ρινοδελφινών), δεν έχουν απομείνει παρά 22 κοινά δελφίνια, καθώς τα είδη αντιδρούν εντελώς διαφορετικά στις περιβαλλοντικές πιέσεις. Προκειμένου να επιβιώσουν, τα κοινά δελφίνια του Κορινθιακού έχουν εγκαταλείψει τα ρηχά, όπου κανονικά γευματίζουν με σαρδέλες και γάβρους, τροφή που έχει λιγοστείσει εξαιτίας της υπεραλίευσης. Αναγκάζονται να ζουν στα βαθιά, σχηματίζοντας κοινά κοπάδια με τα ζωνοδέλφια και ζευγαρώνοντας μαζί τους. Το περίγραμμα του πτερυγίου κάθε δελφινιού και οι χρωματισμοί στο σώμα του διαφέρουν, έτσι αν κανείς περάσει αρκετό χρόνο παρατηρώντας και φωτογραφίζοντας όλα τα δελφίνια μιας περιοχής, μπορεί να τα αναγνωρίσει σχεδόν ένα προς ένα.

Ο επιστήμονας που το έκανε αυτό, αφιερώνοντας 21 χρόνια στην μελέτη των δελφινιών της Ελλάδας, πρώτα στο Ιόνιο και εν συνεχεία στον Κορινθιακό είναι ο Ιταλός θαλάσσιος βιολόγος Τζοβάνι Μπεάρτσι. Τα μοντέλα που προέκυψαν από τη δουλειά του Μπεάρτσι, της Νίνα Λουίζα Σαντοστάζι, ειδικής στη μελέτη πληθυσμών ζώων στο πανεπιστήμιο Σαπέντσα της Ρώμης και του Γάλλου ειδικού στη δημογραφία ζώων, Ολιβιέ Ζιμενέ είναι άκρως ανησυχητικά. Στην τελευταία έρευνα (Santostazi et al, 2020 στην επιθεώρηση Ecological Modeling), οι επιστήμονες εκτιμούν ότι οι πιθανότερες εξαφάνισης του πληθυσμού των κοινών δελφινιών στον Κορινθιακό μέσα στα επόμενα 16 χρόνια είναι πολύ μεγάλες. Η εξαφάνιση θα προέλθει μέσα από την επικράτηση υβριδίων ζωνοδελφινών-κοινών δελφινιών, ενώ ήδη

τα υβρίδια είναι διπλάσια από τα εναπομείναντα κοινά δελφίνια. «Είναι πολύ πιθανό τα κοινά δελφίνια να εξαφανιστούν», εκτιμά ο Μπεάρτσι. «Τα υβρίδια δεν είναι κάτι καλό για ένα είδος, σίγουρα όχι στην έκταση που συμβαίνει». Η επιστημονική πρόβλεψη ισχύει «αν δεν αλλάξει τίποτα». Συνολικά, ο Μπεάρτσι παρατηρεί με θλίψη ότι τα ζώα που επιβιώνουν είναι τελικά αυτά που προσαρμόζονται στον άνθρωπο, τα περισσότερα, οι αρουραίοι, οι αλεπούδες ή, αν μιλάμε για δελφίνια, τα ρινοδελφίνια, που έχουν την ευχέρεια να μπεινοβγαίνουν στον Κορινθιακό και να τρέφονται με ψάρια που ξεφεύγουν από τις ιχθυοκαλλιέργειες.

Η υπεραλίευση

Επείτα από επισταμένες προσπάθειες του Ινστιτούτου Κητολογικών Ερευνών «Πέλαγος» και άλλων οργανώσεων, ο Κορινθιακός κηρύχθηκε προστατευόμενη περιοχή «Natura 2000» το 2018, αλλά η υπεραλίευση από μηχανότρατες και γρι γρι δεν έχει σταματήσει. Ο διευθυντής του ινστιτούτου Αλέξανδρος Φραντζής επισημαίνει ότι, πέρα από τα κοινά δελφίνια του Κορινθιακού, σε κίνδυνο βρίσκονται οι φυσητήρες στην ελληνική τάφρο και οι φώκαινες στο Θρακικό πέλαγος.

Πολύ πρόσφατα, η ελληνική πολιτεία αναγνώρισε επιτέλους ότι υπάρχει πρόβλημα πρόσκρουσης των φυσητήρων σε πλοία, χωρίς όμως να κάνει το απαραίτητο βήμα, που είναι να συστήσει στα πλοία την αποφυγή των περιοχών στις οποίες ζουν τα μεγάλα και εντυπωσιακά αυτά κητώδη. Αλλα μέτρα προστασίας κητωδών θα ήταν η μείωση του ανθρωπογενοῦς θορύβου, με τη ελάττωση της ταχύτητας των σκαφών, όπως προτείνεται αναλυτικά στην έκθεση της Ocean Care.

Σε κάθε περίπτωση, τα μέτρα πρέπει να είναι ουσιαστικά, όχι θεωρητικά. «Η προστασία πρέπει να είναι τέτοια που να την αντιλαμβάνονται και τα δελφίνια», επισημαίνει ο Μπεάρτσι. Είναι έξυπνα ζώα, δεν τα κοροϊεύει κανείς εύκολα.

Δυναμική επιστροφή της Αμερικής στη μάχη για το κλίμα

Η διήμερη τηλεδιάσκεψη Κορυφής

Καθώς η αμερικανική κυβέρνηση επανέρχεται στην παγκόσμια μάχη για την κλιματική αλλαγή, ο πρόεδρος Τζο Μπάιντεν φιλοξένησε το διήμερο Πέμπτης-Παρασκευής διαδικτυακή Διάσκεψη Κορυφής για το Κλίμα, η οποία είχε προαναγγελθεί από την πρώτη κιόλας εβδομάδα που ανέλαβε τα καθήκοντά του, τον Ιανουάριο. Ο Τζο Μπάιντεν προσκάλεσε 40 ηγέτες για να ενθαρρύνει τις μεγάλες οικονομίες του κόσμου, και ειδικά τα αρχικά μέλη του Φόρουμ των Μεγάλων Οικονομιών για το Κλίμα και την Ενέργεια, που από κοινού αντιπροσωπεύουν το 80% των παγκόσμιων εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, να δεσμευθούν με πιο φιλόδοξους στόχους για την κλιματική δράση. Κύριος σκοπός της κυβέρνησης Μπάιντεν ήταν να ενισχύσει τη φιλοδοξία να διατηρηθεί ο στόχος περιορισμού της ανόδου της θερμοκρασίας του πλανήτη κατά 1,5 βαθμό Κελσίου. Επείτα από τέσσερα χρόνια αδιαφορίας για την κλιματική κρίση υπό τον τέως πρόεδρο Ντόναλντ Τραμπ, η Σύνοδος Κορυφής ήταν η κατάλληλη ευκαιρία όχι μόνο για να υπογραμμίσει η κυβέρνηση Μπάιντεν ότι παίρνει τα σοβαρά την υπόθεση της κλιματικής αλλαγής, αλλά και για να στείλει ένα γενικότερο μήνυμα, ότι επιστρέφει στη λογική

των πολυμερών συνεργασιών και των συμμαχιών για την από κοινού αντιμετώπιση των διεθνών προκλήσεων. Ήδη, πριν από τη διάσκεψη, ο ειδικός απεσταλμένος για το κλίμα Τζον Κέρι ταξίδεψε στις τέσσερις γωνίες του πλανήτη για να ενισχύσει την υποστήριξη για τη Σύνοδο Κορυφής και να ενθαρρύνει τα κράτη να θέσουν ανώτερος στόχους για τη μείωση των εκπομπών. Η Ιαπωνία, η Νότια Κορέα και ο Καναδάς έδειξαν προθυμία να δεσμευθούν για βαθύτερες μειώσεις των εκπομπών, ενώ η Κίνα και οι ΗΠΑ δεσμεύθηκαν να συνεργαστούν για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής παρά τις πρόσφατες εντάσεις μεταξύ τους. Ωστόσο, ο Κέρι αντιμετώπισε έντονες επιφυλάξεις από την Ινδία, η οποία φοβάται, μάλλον βάσιμα, ότι η υιοθέτηση τόσο φιλόδοξων στόχων σε αυτή τη φάση απειλεί να τη θέσει σε τροχιά αποανάπτυξης. Πρόβλημα υπήρξε και με τη Βραζιλία, καθώς δεν επιτεύχθηκε συμφωνία για την αναστολή της αποψίλωσης του Αμαζονίου, καθώς η κυβέρνηση Μπολσονάρο απαιτεί χρηματοδότηση ύψους 1 δισ. δολαρίων ώστε να μειώσει την αποψίλωση των τροπικών δασών –ενός από τους μεγαλύτερους πνεύμονες του πλανήτη– κατά 40%. Στην τη-

Στη διαδικτυακή Διάσκεψη Κορυφής για το Κλίμα, ο Τζο Μπάιντεν προσκάλεσε 40 ηγέτες (στη φωτ. η Αγκελα Μέρκελ) για να ενθαρρύνει τις μεγάλες οικονομίες του κόσμου να δεσμευθούν με πιο φιλόδοξους στόχους.

Ο πρόεδρος των ΗΠΑ Τζο Μπάιντεν δεσμεύθηκε για πολύ φιλόδοξους στόχους: 50% μείωση των εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα έως το 2030.

λεδιάσκεψη Κορυφής, ο πρόεδρος Μπάιντεν παρουσίασε τον πολυαναμενόμενο, εξαιρετικά φιλόδοξο στόχο των ΗΠΑ να μειώσουν τις εκπομπές τους κατά 50% έως το 2030, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 2005, δηλώνοντας πως η Αμερική «αποφάσισε να αναλάβει δράση», καθώς «δεν έχουμε άλλη επιλογή». Παρά τη διεθνή φύση της συνόδου, ο Μπάιντεν απευθύνθηκε και στον αμερικα-

νικό λαό τονίζοντας πως η πολιτική αυτή θα προσφέρει νέες θέσεις εργασίας καθαρής ενέργειας και θα ενισχύσει την εσωτερική οικονομία της χώρας, κάτι που αμφισβητείται από την πλευρά των Ρεπουμπλικανών. Ο νέος φιλόδοξος στόχος των ΗΠΑ απαιτεί την άμεση μείωση της χρήσης ορυκτών καυσίμων σε σχεδόν κάθε τομέα της αμερικανικής οικονομίας και συνιστά σημαντική αναβάθμιση σε σύγκριση με την προηγούμενη δέσμευση από την κυβέρνηση Ομπάμα για μείωση των εκπομπών κατά 25%-28% έως το 2025. Παράλληλα, ο στόχος τους να διπλασιάσουν την επένδυση χρηματοδότηση για το κλίμα και να τριπλασιάσουν τη συμβολή τους στην προσπάθεια έως το 2024 σκοπεύει να απομακρύνει τα δημόσια χρήματα από τα ορυκτά καύσιμα και να υποστηρίξουν τις

πιο ευάλωτες χώρες του κόσμου, που χρειάζονται τη χρηματοδότηση για να υιοθετήσουν πιο «πράσινες» πολιτικές. Η διήμερη Σύνοδος Κορυφής και η παρουσίαση των στόχων τόσο της Αμερικής όσο και των υπόλοιπων κρατών είναι το πρώτο βήμα που κάνουν οι κυβερνήσεις, καθώς λαμβάνουν αποφασιστικά μέτρα για να αποτρέψουν την αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη. Κατά τους επιστήμονες, οι συνέπειες της υπέρβασης του ορίου περιλαμβάνουν μαζικές εξαφανίσεις ειδών, έλλειψη νερού και ακραία καιρικά φαινόμενα που θα είναι πιο καταστροφικά για τις φτωχότερες χώρες, οι οποίες είναι περισσότερο ευάλωτες απέναντι στις επιπτώσεις από την υπερθέρμανση του πλανήτη.

REUTERS, A.P.

Ρωσία και Κίνα

Παρά την κλιμάκωση των εντάσεων με την Κίνα και τη Ρωσία από τη στιγμή κατά την οποία ανέλαβε την εξουσία ο Τζο Μπάιντεν, τόσο ο Σί Τζινπίνγκ όσο και ο Βλαντιμίρ Πούτιν συμμετείχαν στη Διάσκεψη Κορυφής, όπου μίλησαν αποκλειστικά για την κλιματική αλλαγή, αποφεύγοντας να επιβαρύνουν την ατζέντα με αναφορές στην αμερικανική εξωτερική πολιτική. Οι δύο μεγάλες δυνάμεις της Ανατολής εμφανίστηκαν δεκτικές στις εκκλήσεις για πιο αποφασιστικά μέτρα. Μία ημέρα νωρίτερα ο Βλαντιμίρ Πούτιν, στην ετήσια ομιλία του ενώπιον των δύο σωματίων του Κοινοβουλίου, έθεσε τον φιλόδοξο στόχο να εκπέμπει η χώρα του λιγότερους ρύπους από την Ε.Ε. σε ορίζοντα τριάντα χρόνων. Μιλώντας πρώτος στην τηλεδιάσκεψη, ο Σί περιέγραψε το σχέδιο της Κίνας να αγγίξει το μέγιστο των εκπομπών έως το 2030, για να ακολουθήσει σταθερή μείωση και να φτάσει στην ουδετερότητα άνθρακα έως το 2060, εξηγώντας πως θα γίνει αυστηρός έλεγχος στα έργα παραγωγής ενέργειας με καύση άνθρακα. Η πρόεδρος της Ε.Ε. Ούρσουλα φοντερ Λάιεν ανέφερε τον νέο ευρωπαϊκό νόμο για το κλίμα, με στόχο την ουδετερότητα έως το 2050 και τη μείωση των εκπομπών κατά 55% έως το 2030.

Ο Πέρεθ είναι πιο επικίνδυνος ως ηττημένος παρά ως νικητής

Ο πανούργος Ισπανός παράγοντας θέλει ουσιαστικά να γίνει χαλίφης στη θέση του χαλίφη

Του **ΧΡΗΣΤΟΥ ΣΩΤΗΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ**

Υπάρχει ένας πολύ μεγάλος χαμένος σε αυτή την ιστορία της European Super League. Και λέγεται Φλορεντίνο Πέρεθ. Όσο κι αν ακούγεται όμως αλληγορικό, αυτός ο πανούργος Ισπανός παράγοντας στα 74 του χρόνια, που θέλει ουσιαστικά να γίνει χαλίφης στη θέση του χαλίφη φτιάχνοντας την δική του Λίγκα και αναγορεύοντας εαυτόν σε «πρόεδρο της UEFA» όπως έγραψαν εύστοχα οι Financial Times, παραμένει αυτός που φοβούνται όλοι μέσα στην ευρωπαϊκή ομοσπονδία!

Ο σύλλογος που διοικεί ο Πέρεθ είναι αυτός που είναι. Τεράστιο κλαμπ με 13 κατακτήσεις του Champions League και ειδικό βάρος που ελάχιστοι σύλλογοι έχουν. Έχει έσοδα περίπου ένα δις ευρώ και για ποδοσφαιρικό σύλλογο, το νούμερο παραμένει εκκωφαντικό. Και όμως αυτός ο άνθρωπος λέει πως οι ομάδες θα καταρρεύσουν εάν δεν γίνει νέα Λίγκα, αυτή

Ο πρόεδρος της Ρεάλ Μαδρίτης είναι ο πιο ηγετικός παράγοντας από τους πολέμους και στην UEFA ο μόνος που φοβούνται!

που ονειρεύτηκε και σχεδίασε ο ίδιος εδώ και πάρα πολύ καιρό! Φυσικά γιατί η δική του ομάδα, κρωστάει σχεδόν 700 εκατομμύρια ενώ έχει τέτοια έσοδα, όπως η Μπαρτσελόνα κρωστάει σχεδόν 1,15 δις. ευρώ ενώ και αυτή έχει τεράστια έσοδα!

Οι εκλογές στην Μαδρίτη ήταν Ιούνιο μήνα! Τis φερε μήνες ναρίτερα, για λόγους πολύ κρίσιμους αφού έπρεπε να βγει πάλι για να ηγηθεί του πραξικοπήματος! Ο Πέρεθ πήρε τις εκλογές αλλά μεγάλωσε σε ηλικία και πια στα 74 έβλεπε πως αυτό που ο ίδιος ονειρεύεται ως μόνη μελλοντική λύση σωτηρίας των καταχρεωμένων γιγάντων της Ισπανίας και της Ιταλίας στην εποχή του COVID 19 είναι η δημιουργία της European Super League. Κάποτε είχε αντιπάλους στις εκλογές και κέρδιζε με 90%! Τώρα παίζει χωρίς αντίπαλο γιατί κάποτε είχε καταφέρει να καθαρώσει τα χρέη της Ρεάλ Μαδρίτης αναγκάζοντας τον δήμο της πόλης να πάρει όλα τα ποσά πάνω του και να αγοράσει το προπονητικό κέντρο, το οποίο μετά να το νοικιάσει ξανά και να το χρησιμοποιεί! Κόλπο γκρόσο το οποίο τελικά όμως πλήρωσαν οι φορολογούμενοι! Για να κατέβαινε τώρα λοι-

Ο Ντον Φλορεντίνο Πέρεθ, που για έκτη θητεία (2000, 2004, 2009, 2013, 2017, 2021) ηγείται της Ρεάλ Μαδρίτης, κατατάσσεται στις μυθικές προσωπικότητες του ευρωπαϊκού ποδοσφαίρου.

Η UEFA κέρδισε την πρώτη μάχη

Στην κόντρα που ολοκληρώθηκε, με το πραξικόπημα να τελειώνει, τους αγγλικούς συλλόγους να φεύγουν και σιγά-σιγά και τους υπόλοιπους να διαλύουν, για αυτήν τουλάχιστον την χρονική στιγμή την ESL, ο Τσέφριν πήρε πόντους αλλά μαζί με αυτόν μεγάλος νικητής ήταν ο Ρουμηνίγκε και ο Κελάιρι. Οστόσο, ο Πέρεθ είναι πολύ πιο επικίνδυνος ως ηττημένος παρά ως νικητής και αυτό το ξέρουν όλοι στη Νιόν. Αυτή η ιστορία που ξεκίνησε την περασμένη Κυριακή (18/4) και μοιάζει να ολοκληρώθηκε σε 48 ώρες επί της ουσίας είναι κάτι που υποβόσκει εδώ και 25 χρόνια και δεν πρόκειται να χαθεί τόσο εύκολα από τον ορίζοντα γι' αυτό και χρειάζονται μαζί με τα όποια συναισθηματικά αναχλύματα και νομικές διαδικασίες για να μην χρειαστεί να ξαναπαστεί όμπρος η UEFA για να τρέχει και να μην φτάνει!

πόν κάποιος απέναντί του, θα έπρεπε να βρει προσωπικά περιουσιακά στοιχεία αξίας 125 εκατ. ευρώ και να τα δεσμεύσει στο σύλλογο! Πολλοί τα έχουν, λίγοι τολμούν. Αυτός και τα έχει και τολμά.

Ο Φλορεντίνο Πέρεθ αποτελεί τον ιδανικό ηγέτη για έναν σύλλογο σύμφωνα με τη λογική των οπαδών! Είναι Ισπανός πολίτης, πολλά χρόνια στο σύλλογο, προσωπική εγγύηση 15% του προϋπολογισμού, 125 εκατομμύρια. Τους παραδόπιστους Αμερικανούς, τους σκοτεινούς Κινέζους, τους Ρώσους, τους Ιταλούς και τους Σεϊ-

κδες που πιστεύουν ότι με τα λεφτά κυριαρχείς, ευελπιστώντας πως θα τον πάρουν τον θρόνο, τους άγει και τους φέρε! Όπως φάνηκε στην πρόσφατη ιστορία άσκετο εάν ναυάγησε, ο Πέρεθ είναι ο πιο ηγετικός παράγοντας από τους πολέμιους και στην UEFA ο μόνος που φοβούνται! Εάν θα ήθελαν με κάποιο τρόπο να είναι μαζί τους θα είχαν το κεφάλι τους άσικο και τώρα κοιτούν πώς να τον βγάλουν από τον χάρτη, γιατί φοβούνται πως όσο υπάρχει και είναι εκεί κάποια στιγμή ο ασκός του Αιόλου θα ανοίξει ξανά! Δεν φοβούνται τους

Αμερικανούς της Premier League, ούτε τον Αμπράμοβιτς, εννοείται δεν θέλουν να βλέπουν ζωγραφιστούς τους Άραβες της Σίτι μετά την κόντρα και την ήττα στο CAS. Τον Ανιέλι θα τον ήθελαν μαζί τους αν δεν τους είχε «ρίξει» ενώ ο Κελάιρι είναι πια μεγάλος σύμμαχος τους. Αυτός που πραγματικά υπολογίζουν είναι ο Ρουμηνίγκε και οι καλές σχέσεις του Τσέφριν και του Θεοδωρίδη με την γερμανική ομοσπονδία και προσωπικά με τον πρόεδρο Φριτς Κέλερ, κράτησαν την Μπάγερν από την εδώ πλευρά αλλάζοντας τις ισορροπίες.

Ο Ντον Φλορεντίνο Πέρεθ, λοιπόν, που για έκτη θητεία (2000, 2004, 2009, 2013, 2017, 2021) ηγείται της Ρεάλ κατατάσσεται στις μυθικές προσωπικότητες της Ευρώπης και μη ξεχνάμε πως οι Αμερικανοί ως πρωτεργάτες του καπιταλισμού, τον ημνούν, οι Γερμανοί τον σέβονται οι Ιταλοί τον εκτιμούν και οι Γάλλοι τον περιεργάζονται. Οι Άγγλοι ακόμα δεν έχουν αποκαωικοποιήσει τι θα ήθελαν να έχουν από αυτά που ως φυσιογνωμία διαθέτει αλλά θα προτιμούσαν οι οπαδοί σίγουρα έναν τέτοιο επικεφαλής στις ομάδες τους από τους άψυχους Αμερικανούς.

Μαζί. Εδώ που φθάσαμε με την πανδημία μάλλον ούτε οι ίδιοι οι επιδημιολόγοι...ξέρουν τι θα πρέπει να αποφασίσουν. Μάλλον ξέρουν, αλλά βλέπουν επίσης ότι δυστυχώς κανείς δεν ελέγχει τίποτα...

* * * * *

Μισός αιώνας και βάλε...

Ολυμπιακός και Ανόρθωση θα διεκδικήσουν το φετινό κύπελλο Coca-Cola, με τις δυο ομάδες να συναντώνται για δεύτερη φορά στην ιστορία τους σε τελικό της συγκεκριμένης διοργάνωσης. Οι δυο ομάδες είχαν βρεθεί ξανά αντιμέτωπες στον τελικό κυπέλλου τη σεζόν 1961-62. Ο τελικός διεξήχθη στις 17 Ιουνίου 1962 στο Παλιό Γ.Σ.Π. (το οποίο ήταν και έδρα του Ολυμπιακού). Νικήτρια ήταν η Ανόρθωση με σκορ 5-2 η οποία έκανε και το νταμπλ. Μισός αιώνας και βάλε... Πώς άλλαξαν τα πράγματα. Το παλιό ΓΣΠ ούτε καν... παλιό δεν είναι. Δεν υπάρχει. Έχει μείνει ένας χώρος στάθμευσης και κάποια απομεινάρια του γηπέδου.

ΑΠΟΦΕΙΣ

Η απομυθοποίηση των ισχυρών

Του **ΧΡΙΣΤΟΥ ΖΑΒΟΥ**

Άπληστους, κυνικούς, ανειδίκευτους, υποκριτές... πολλά γράφτηκαν και πολύ περισσότερα ακούστηκαν για τους συμμετέχοντες στο «πραξικόπημα» του ποδοσφαίρου όπως χαρακτηρίστηκε κατά κάποιο τρόπο, η απόφαση των 12 ομάδων να αποχωρήσουν από το μαντρί της ΟΥΕΦΑ μήπως και βρουν άλλα κοπάδια, πολύ πιο ανθηρά και καταπράσινα μάλλον από δολάρια. Ομολογουμένως, οι εν λόγω περιγραφές δεν πολύ

απέχουν από την πραγματικότητα αφού οι ηγέτες των ισχυρότερων ομάδων του πλανήτη φρόντισαν μέσα από την πρωτοβουλία τους να επιβεβαιώσουν όλους αυτούς που ισχυριζόντουσαν ότι το ποδόσφαιρο πια βρίσκεται στα χέρια αδίστακτων επιχειρηματιών που δεν κουβαλούν κανένα συναίσθημα μήτε για το παιχνίδι, πολύ περισσότερο για τον κόσμο που το παρακολουθεί.

Επί του συγκεκριμένου θέματος, για την κυνικότητα δηλαδή που επικρατεί στα διοικητικά δώματα του ποδοσφαίρου, έχουν γραφτεί και ειπωθεί εκατομμύρια λέξεις και έχει αποσολήσει τους σημαντικότερους δημοσιογραφικούς οργανισμούς ανά τον πλανήτη. Αυτό που πραγματικά εκπλήσσει περισσότερο απ' όλα δεν είναι απαραίτητα η «λαιμαργία» ή η «ψυχρότητα» στις επιδιώξεις κάποιων μεγάλο-επιχειρηματιών που στο κάτω, κάτω δρουν και κινούνται σ' ένα χώρο αμιγώς καπιταλιστικό που το οικονομικό κέρδος είναι ο απώτερος στόχος. Αυτό που πραγματικά εκπλήσσει είναι η προχειρότητα που χειρίστηκαν το όλο θέμα, αφού με τους χειρισμούς τους απομυθοποιήθηκαν πλήρως.

Ξαφνιάζει πραγματικά πως μια δράκα επιχειρηματιών πανίσχυρων ατόμων που επηρεάζουν πράγματα και καταστάσεις στον παγκόσμιο επιχειρηματικό γίγνεσθαι, που χειρίζονται δισεκατομμύρια μέσα από τις επιχειρήσεις τους και που κουμαντάρουν ομάδες-θρύλους-κολοσσούς αποδεικνύονται τόσο ερασιτέχνες ενδεχομένως και ανίκανοι να υλοποιήσουν μια απόφαση που οι ίδιοι έλαβαν και ακολουθώς κοινοποίησαν. Το γεγονός ότι προχώρησαν σε μια τέτοια απόφαση χωρίς να λάβουν υπόψη τις αντιδράσεις του κόσμου-πελατών τους, τ' ότι αναίρεσαν εντός 48 ωρών την απόφαση τους και ότι κατά κάποιο τρόπο αλληλό-προδόθηκαν ενδεχομένως να αποδεικνύει ότι δεν είναι μονάχα άπληστοι, κυνικοί, ανειδίκεντοι ή υποκριτές αλλά πολύ πιθανόν και ανίκανοι. Αμα κιόλας ληφθεί υπόψη ότι οι περισσότερες εκ των 12 ομάδων είναι βουτηγμένες στα χρέη, τότε η πιθανότητα να είναι ανεπαρκείς, αυξάνεται. Η απομυθοποίηση τους πάντως εκατό τοις εκατό.

Η δύσκολη επόμενη μέρα

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΟΓΙΑΝ**

Χωρίς τίτλο μετά από εννέα χρόνια και χωρίς θέση στις ευρωπαϊκές διοργανώσεις μετά από είκοσι χρόνια. Και όμως δεν το λες κεραυνό εν αιθρία για την ομάδα του ΑΠΟΕΛ, με βάση τη φετινή αγωνιστική της παρουσία, σε βαθμό μάλιστα που διαφορετική εξέλιξη, θα μπορούσε να ερμηνευθεί και ως έκπληξη. Το γεγονός πως η μόνη πρωταθλήτρια των τελευταίων χρόνων αγωνίζεται στο δεύτερο όμιλο, διέτρεξε

σε κάποιο στάδιο και ως ένα βαθμό σοβαρό κίνδυνο, μένοντας στην επικίνδυνη ζώνη και απήχθηκε να... σώσει τη χρονιά στο κύπελλο, παραπέμπει ξεκάθαρα σε σοβαρά λάθη και παραλείψεις, τόσο στην κρίσιμη περίοδο του τελευταίου καλοκαιριού, όσο και στη συνέχεια. Η ευθύνη φαώς και είναι τεράστια και δεν μπορεί να βαραίνει μόνο τον Μαρίνο Ουζούνιδη. Κανείς δεν μπορεί να αμφισβητήσει τον καθοριστικό του ρόλο στις επιλογές ποδοσφαιριστών, γενικότερα στο «κτίσιμο» του φετινού ρόστερ, όπως και στο κοουτσάρισμα για μεγάλο χρονικό διάστημα. Ως το τέλειο άλλοθι, ωστόσο, για τη διοίκηση και γενικότερα τους ανθρώπους με σημαντικό ρόλο στον «Αρχάγγελο», δεν μπορεί να αποτελέσει το μερίδιο που αναλογεί στον Έλληνα προπονητή.

Πιο σκληρή, από την κατάντια της φετινής περιόδου και πιο δύσκολη, η επόμενη μέρα. Με δεδομένη την ήδη πολύ βεβαρημένη οικονομική κατάσταση της ποδοσφαιρικής εταιρίας του ΑΠΟΕΛ, χωρίς υπολογιζόμενα έσοδα από την ΟΥΕΦΑ και κυρίως με δεδομένη την ανάγκη για πολλές αλλαγές στο ρόστερ, προκειμένου η ομάδα να επιστρέψει σε πρωταγωνιστική πορεία. Πρωταγωνιστική πορεία διάκρισης εξυπακούει ποιοτικές προσθήκες ποδοσφαιριστών το καλοκαίρι, παράλληλα με αποδέσμευση, άρα και αποζημίωση, αρκετών ποδοσφαιριστών, από τις πολλές αποτυχημένες μεταγραφικές κινήσεις, κυρίως του προηγούμενου καλοκαιριού. Όλα αυτά, αναγκαστικά, με πολύ χαμηλότερο προϋπολογισμό και γενικότερα οικονομικά δυνατότητα για οποιεσδήποτε κινήσεις. Και όλα αυτά, κάτω από την έντονη αμφισβήτηση από πολλούς, για τη διοίκηση Πρόδρομου Πετρίδη.

Είναι γι' αυτό που θα πρέπει το σκηνικό να ξεκαθαρίσει το συντομότερο, όσο και αν η πανδημία αποτελεί εμπόδιο. Είναι γι' αυτό που επιβάλλεται οι ενδιαφερόμενοι, όπως και η παρούσα διοίκηση να ανοίξουν τα χαρτιά τους. Καθαρές κουβέντες, τόσο για το μέγεθος του προβλήματος, όσο και για το πλάνο αντιμετώπισης του. Είναι γι' αυτό που θα πρέπει να εξαντληθεί κάθε πιθανότητα μιας συναινετικής λύσης, γιατί αντίθετο σε τέτοιες δύσκολες καταστάσεις αποτελεί η ενόπτητα. Γιατί υπάρχουν και χειρότερα, όταν προκύπτουν είτε αδιέξοδα, είτε απροθυμία ανάληψης ευθυνών ή πρωτοβουλιών...

Μεταβολές εβδομάδας

Χ.Α.Κ.
-1,32%Χ.Α.
0,10%

Dow Jones

-0,46%

Nasdaq

-0,20%

Nikkei

-2,45%

Dax

0,43%

FTSE 100

-0,65%

ΠΡΟΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ

Εκτόξευση
του παγκόσμιου
χρέους βλέπουν
ειδικοί του ΔΝΤ
Σελ. 11

Πετρέλαιο

-2,00%

€/€

0,35%

ΔΙΑΒΑΣΤΕ

ΗΝΩΜΕΝΕΣ ΠΟΛΙΤΕΙΕΣ

Το Κογκρέσο ερευνά
πάλι Apple και Google

Ερωτήματα σχετικά με τη δεσπόζουσα θέση τους στην αγορά ψηφιακών εφαρμογών σε κινητά και λοιπές συσκευές απύθηναν στα μέσα της εβδομάδας προς τους εκπροσώπους των τεχνολογικών κολοσσών Apple και Google μέλη του Κογκρέσου. Ωστόσο, οι απαντήσεις δεν ήταν ικανοποιητικές. **Σελ. 11**

ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΠΑΝΔΗΜΙΑΣ

Στο 205,6% του ΑΕΠ
το χρέος της Ελλάδας

Εκτίναξη χρέους, επιστροφή υψηλού ελλείμματος και μεγάλη μείωση του ΑΕΠ είναι η βαριά κληρονομιά που άφησε η πανδημία στην ελληνική οικονομία το 2020. Το χρέος ανήλθε στα 331,023 δισ. και σκαρφάλωσε στο 205,6% του ΑΕΠ, που μειώθηκε στα 165,8 δισ. από 183,4 δισ. το 2019. **Σελ. 8**

ΕΛΛΑΔΑ

Εντονο ενδιαφέρον για
πολυτελή διαμερίσματα

Μεγάλη είναι η εμπιστοσύνη ξένων και εγχώριων επενδυτών ακινήτων στις προοπτικές της ελληνικής αγοράς. Οι αναπτύξεις νέων ακινήτων συνεχίστηκαν αδιαλείπτως κατά τη διάρκεια της πανδημίας με στόχο την κατασκευή διαμερισμάτων υψηλής ποιότητας σε περιοχές υψηλής ζήτησης. **Σελ. 12**

Απόδοση δεκαετών
ομολόγων

	Απόδοση	Εβδομαδιαία αλλαγή
Κύπρος	0,40%	0,02%
Γερμανία	-0,25%	0,04%
Γαλλία	0,08%	0,08%
Ιταλία	0,75%	0,02%
Ισπανία	0,39%	0,02%
Ιρλανδία	0,10%	0,00%
Ελλάδα	0,88%	-0,01%
Ην. Βασίλειο	0,73%	0,00%

Βαθμολογία
από οίκους αξιολόγησης

Οίκος Αξιολόγησης	Μακρο- πρόθεσμο Χρέος	Βραχυ- πρόθεσμο Χρέος
DBRS	BBB (low)	R-2 (middle)
Fitch	BBB-	F3
Moody's	Ba2	NP
S&P	BBB-	A-3

Ανησυχίες από αλλαγές στις εκποιήσεις

Τοποθετήσεις του υπουργείου Οικονομικών, της Κεντρικής και του Συνδέσμου Τραπεζών

Τις προσπάθειες για αλλαγή του πλαισίου εκποιήσεων, σχολιάζουν στην «Κ» ο υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης, ο διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Κωνσταντίνος Ηροδότου και ο γενικός διευθυντής του Συνδέσμου Τραπεζών, Μιχάλης Καμ-

μάς. Ο υπ. Οικονομικών επεσήμανε ότι δεν πρέπει να τεθεί σε κίνδυνο το πλαίσιο των εκποιήσεων, γιατί ενδεχόμενες τροποποιήσεις θα δυναμίτιζαν την προσπάθεια της Κύπρου να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το πρόβλημα των μη εξυπηρετού-

μενων δανείων. Ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας ανέφερε ότι οι συχνές προσπάθειες τροποποίησης του νόμου των εκποιήσεων δεν εξυπηρετεί τη χρηματοοικονομική σταθερότητα της χώρας. Πρόσθεσε ότι οι εκποιήσεις είναι ένα απαραίτητο

εργαλείο για να ενθαρρύνονται οι τράπεζες και οι δανειολήπτες να βρίσκουν ορθολογιστική λύση αναδιάρθρωσης με ένα πρόγραμμα αποπληρωμής δανείου το οποίο θα μπορεί ο δανειολήπτης να εξυπηρετεί. Ο γ.δ. του Συνδέσμου Τραπεζών ανέφερε πως οι

διαρκείς παρεμβάσεις στο νομικό πλαίσιο στέλνουν λανθασμένα μηνύματα. Πρόσθεσε ότι η σταθερότητα και η αποτελεσματικότητα του νομικού πλαισίου αποτελούν πυλώνες στους οποίους βασίζεται η χρηματοπιστωτική σταθερότητα. **Σελ. 3**

Ανοικτές έως τον Ιούνιο οι στρόφιγγες της ΕΚΤ

Αφθονη ρευστότητα θα εξακολουθήσει να παρέχει η ΕΚΤ στην οικονομία της Ευρωζώνης τουλάχιστον μέχρι τον Ιούνιο, συνεχίζοντας τις αγορές ομολόγων, ενώ διατηρεί το κόστος δανεισμού στο ιστορικό χαμηλό του -0,5%. Το κατέστησε σαφές μετά τη συνεδρίαση της Τράπεζας, η πρόεδρος, Κριστίν Λαγκάρντ, όταν τόνισε πως η ΕΚΤ δεν συζητά καν μια μείωση των αγορών ομολόγων και χαρακτήρισε «πρόωρη» την ιδέα. **Σελ. 10**

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **ΑΝΔΡΕΑ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ** και **ΟΜΗΡΟΥ ΠΙΣΣΑΡΙΔΗ**

Ορια της δημοσιονομικής πολιτικής

Μέχρι πριν από λίγα χρόνια, οι διεθνείς οικονομικοί οργανισμοί υποστήριζαν πολιτικές δημοσιονομικής πειθαρχίας ως απαραίτητη προϋπόθεση για βιώσιμη ανάπτυξη.

Το οικοδόμημα της ΕΕ στηρίχθηκε σε αυτήν τη θεώρηση, υιοθετώντας πρόνοιες για δημοσιονομικούς περιορισμούς π.χ. διατήρηση δημόσιου χρέους <60% του ΑΕΠ. Η προσέγγιση της αυστηρής λιτότητας εφαρμόστηκε και στις περιπτώσεις των κρίσεων της Ελλάδας και της Κύπρου.

Η χρηματοοικονομική κρίση του 2008 και ιδιαίτερα η πανδημία που βιώνουμε σήμερα σηματοδότησαν στροφή. Οι κυβερνήσεις ωθήθηκαν σε πρωτόγνωρες αυξήσεις δημόσιων δαπανών οι οποίες οδήγησαν σε έξαρση του δημόσιου χρέους, π.χ. για Ελλάδα

>200%, Ιταλία 160% και Κύπρο >120% του ΑΕΠ. Στο παρελθόν, οι αγορές ομολόγων θα παρουσίαζαν υψηλές αυξήσεις των δανειακών επιτοκίων αντανακλώντας τον ενισχυμένο δημοσιονομικό κίνδυνο, ενώ οργανισμοί όπως το ΔΝΤ θα προειδοποιούσαν για απρόβλεπτες συνέπειες.

Τίποτα από αυτά δε συμβαίνει. Τα επιτόκια δανεισμού παραμένουν σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα ακόμη και για ευάλωτες οικονομίες, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέστειλε την εφαρμογή του αυστηρού δημοσιονομικού πλαισίου, η κυβέρνηση Biden εξήγγειλε το πλέον φιλόδοξο δημοσιονομικό πρόγραμμα στην πρόσφατη ιστορία της, ενώ οι Κεντρικές Τράπεζες εξακολουθούν να προβαίνουν σε μαζικές αγορές κυβερνητικών ομολόγων.

Ο αντίλογος υπάρχει και εκφράστηκε, μεταξύ άλλων, από τους πρώην Υπουργούς Οικονομικών των ΗΠΑ και της Γερμανίας Summers και Schäuble, επισημαίνοντας ότι όταν γίνουν εμφανείς οι αρνητικές συνέπειες, περιλαμβανομένων παράπλευρων απωλειών, όπως υπερμεγέθεις επενδύσεις και υπερθέρμανση συγκεκριμένων τομέων, θα είναι αργά για διορθωτικές κινήσεις.

Πού βρίσκονται τα όρια της δημοσιονομικής στήριξης; Εύλογο ερώτημα, στο οποίο η απάντηση δεν είναι εύκολη. Ωστόσο, κάποια δεδομένα μπορούν να καθοδηγήσουν τις κυβερνήσεις.

Το υψηλό ποσοστό αποταμιεύσεων σε παγκόσμιο επίπεδο, λόγω διαρθρωτικών παραγόντων (τεχνολογία, γήρανση πληθυσμού, κλπ) επιτρέπει στις κυβερνήσεις

να δανείζονται σε μεγαλύτερο βαθμό χωρίς παρενέργειες για τα δανειακά επιτόκια και τις ιδιωτικές επενδύσεις. Αυτό ισχύει ιδιαίτερα όταν τα δανειακά κεφάλαια διοχετεύονται σε ορθολογιστικές επενδύσεις και στην ενίσχυση της κοινωνικής συνοχής, δημιουργώντας ανάπτυξη και πόρους για μελλοντική βιώσιμη εξυπηρέτηση του χρέους.

Καθοριστικές σημασίας με βάση τη νέα αντίληψη δεν είναι το ύψος του δημόσιου χρέους, αλλά (α) η συνεισφορά του στην μακροπρόθεσμη οικονομική ανάπτυξη μέσω αποφυγής πολιτικών πιέσεων που θα οδηγούσαν σε μη στοχευμένες δημόσιες δαπάνες, και (β) η πτωτική του τάση, που διασφαλίζεται όταν η ανάπτυξη είναι υψηλότερη από τις πληρωμές για τόκους. Επιπλέον, το κόστος

δανεισμού πρέπει να διατηρείται χαμηλότερα από τον ονομαστικό ρυθμό ανάπτυξης του ΑΕΠ.

Οι εμπειρίες του παρελθόντος δείχνουν ότι αλλαγές στο ύψος των επιτοκίων μπορούν να επισυμβούν απότομα. Γι' αυτό οι κυβερνήσεις πρέπει να χρησιμοποιήσουν τη σημερινή ευκαιρία για τη δημιουργία "μαζιλαριού ασφαλείας" το οποίο θα ενισχύσει την ευελιξία και την ικανότητα αντίδρασης. Όπως αναφέρει το ΔΝΤ σε πρόσφατη έκθεσή του, τα όρια δανεισμού διευρύνθηκαν αλλά, προφανώς, δεν είναι απεριόριστα.

Ο Ανδρέας Χαραλάμπους είναι οικονομολόγος και πρώην διευθυντής στο Υπουργείο Οικονομικών. Ο Όμηρος Πισσαρίδης είναι διευθυντής σύμβουλος της Pricewaterhouse Coopers Investment Services.

Διαδικτυακή εκδήλωση

10^η έρευνα για τους CEOs στην Κύπρο

Οι προκλήσεις μιας δεκαετίας. Οι ευκαιρίες της επόμενης.

21 Απριλίου 2021, 17:30 - 18:30

Δηλώστε συμμετοχή
www.pwc.com.cy/ceo-survey

ΑΝΑΛΥΣΗ Του **HOLGER SCHMIEDING***

Η ΕΚΤ δεν άλλαξε πολιτική και αυτό είναι καλό

Η Ευρωζώνη ακολουθεί την πορεία προς μία στέρεη ανάκαμψη από την πανδημία του κορωνοϊού, η οποία τοποθετείται από τον Μάιο και μετά λόγω της αρωγής των επιθετικών μέτρων νομισματικής πολιτικής και των επαρκών δημοσιονομικών πρωτοβουλιών. Οι εκτιμήσεις μας δεν έχουν σημαντικά τροποποιηθεί από τις αρχές Μαρτίου.

Η δυναμική ζήτηση από το εξωτερικό φαίνεται πως κατά τον ένα ή τον άλλο τρόπο αντισταθμίζει την προσωρινή δυσπραγία από την καθυστερημένη άρση των περιορισμών – κι αυτό διότι μερικά τμήματα της Ευρωζώνης παλεύουν με νέο κύμα του ιού.

Η Ευρωτράπεζα έδωσε έμφαση στην αβεβαιότητα αναφορικά με την πανδημία και το πρόγραμμα των εμβολιασμών.

Οπότε και η ΕΚΤ δεν προέβη χθες σε αλλαγές ως προς τη νομισματική της πολιτική, διατηρώντας ως έχουν τα επιτόκια και μη αναφερόμενη στις κατευθυντήριες γραμμές για το πρόγραμμα αγοράς τίτλων.

Αντ' αυτών επισήμανε ότι η ροή των πληροφοριών έρχεται προς επιβεβαίωση των εκτιμήσεών της για τις συνθήκες στο κόστος δανεισμού και τις προοπτικές του πληθωρισμού, οι οποίες και την οδήγησαν τον Μάρτιο να επισπεύσει τον ρυθμό αγοράς περιουσιακών στοιχείων στο πλαίσιο του ιδιαίτερου ευέλικτου προγράμματος για την αντιμετώπιση της πανδημίας (PEPP).

Η ΕΚΤ έδωσε έμφαση στην αβεβαιότητα αναφορικά με την πανδημία και το πρόγραμμα των εμβολιασμών, παράγοντες οι οποίοι

οι σκιάζουν τις βραχυπρόθεσμες προοπτικές. Παράλληλα, δεν τροποποίησε την πρόβλεψή της για σταθερή ανάκαμψη στην οικονομική δραστηριότητα διαρκούντος του 2021.

Στην προσεχή της συνεδρίαση της 10ης Ιουνίου, η ΕΚΤ αλλά και οι αγορές φαίνεται πως θα έχουν διαμορφώσει μία καλύτερη γνώμη για το πόσο δριμύ είναι το κύμα νέων κρουσμάτων αλλά και για την πορεία των εμβολιαστικών προγραμμάτων.

Υπό το πρίσμα αυτό αναμένουμε πως η εκτίμησή της για ανάπτυξη της Ευρωζώνης στο 4% φέτος και 4,1% το 2022 δεν θα μεταβληθεί, ενώ οι δικές μας προβλέψεις είναι 4,2% και 4,5% αντιστοίχως. Αναφορικά με τον πληθωρισμό, διαβλέπουμε μία αναθεώρηση προς τα άνω από το 1,5% και 1,2% για το 2021 και το 2022 αντιστοίχως, πιο κοντά στις προβλέψεις μας για 2% και 1,6%. Παράλληλα, τον Ιούνιο θα δώσει ένα στίγμα ως προς το ότι σταδιακά θα επανέλθει στον ρυθμό αγοράς ομολόγων προ Μαρτίου, αρχής γενομένης από τον Ιούλιο και μετά, εάν οι διεθνείς κεφαλαιαγορές τελούν εν πρεμία.

Επιπλέον, τα στελέχη της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας θα υπογραμμίσουν ότι μπορούν να προσαρμόσουν τον ρυθμό και τη δομή της αγοράς τίτλων ως ανάχωμα σε μια μη επιθυμητή σκληρότητα των συνθηκών χρηματοδότησης.

Τέλος, πέραν τούτου, αναμένουμε η ΕΚΤ φέτος τον Δεκέμβριο να ανακοινώσει σταδιακά αναδίπλωση ως προς το επείγον πρόγραμμα της πανδημίας, από τον Μάρτιο του 2022, όπως το έχει σχεδιάσει, αλλά και να αυξήσει τις μηνιαίες αγορές τίτλων από 20 δισ. ευρώ σε 30 δισ. ευρώ από τον Απρίλιο του 2022 και μετά.

* Ο κ. Holger Schmieding είναι οικονομολόγος της Berenberg Bank.

ΔΗΚΤΗΣ

Αν είχαμε

Οι προειδοποιητικές βολές του διοικητή της ΚΤΚ για θέματα που βρίσκονται στη δικαιοδοσία του καταγράφονται στα θετικά της εποπτείας που ασκεί ο Κωσταντίνος Ηροδότου. Ενδεικτική είναι η προχθεσινή αναφορά του για τον κίνδυνο σχηματισμού νέων ΜΕΧ από οικονομικούς κλάδους που έχουν επηρεαστεί από την πανδημία. Στο ίδιο ύψος και παλαιότερη δήλωσή του κ. Ηροδότου, με την οποία ζητούσε από τις τράπεζες να προσαρμόσουν τα επιχειρηματικά τους μοντέλα για να ταιριάζουν στην νέα εποχή. Δεν θα ήταν υπερβολή να σκεφτούμε ότι, αν είχαμε την τύχη ως χώρα να έχουμε τέτοιου είδους προειδοποιήσεις, και όχι εκ των υστέρων σχολιασμούς από τους επόπτες, ίσως να προλαβαίναμε κάποιες τραπεζικές καταστροφές της νεότερης κυπριακής ιστορίας.

● ● ● ●

Νομική οδός

Διπλωματικές πηγές στις Βρυξέλλες σημειώνουν ότι η Κομισιόν ετοιμάζει νομικά μέτρα κατά της AstraZeneca για μη συμμόρφωση της τελευταίας με τις πρόνοιες της συμφωνίας που έχει υπογράψει. Ενστάσεις σε ένα τέτοιο ενδεχόμενο εκφράζουν εκπρόσωποι της Γαλλίας και της Γερμανίας, οι οποίοι τονίζουν ότι αυτή η ενέργεια δεν πρόκειται να λύσει κανένα πρόβλημα παρά μόνο θα συσσωρεύσει περισσότερα θέματα δυσπιστίας των πολιτών προς την εταιρεία, σε μια κρίσιμη περίοδο, κατά την οποία στόχος είναι να επιταχυνθούν οι εμβολιασμοί. Η εταιρεία έχει μέχρι στιγμής ανταποκριθεί στο 30% της συμφωνίας για 100 εκατομμύρια εμβόλια εντός του πρώτου τριμήνου του 2021. Αν και οι τελικές αποφάσεις είναι ακόμη πρώιμο να προσδιοριστούν, η Κομισιόν άφησε ανεκμετάλλευτη τη ρήτρα του συμβολαίου για επέκταση της συμφωνίας με 100 εκατομμύρια επιπλέον εμβόλια.

● ● ● ●

Νέοι στόχοι

Νέους, πιο φιλόδοξους στόχους, ανακοίνωσε ο Αμερικανός πρόεδρος σε σχέση με τη κλιματική αλλαγή αυξάνοντας τον στόχο του 2030 σε μείωση κατά 50% των εκπομπών καυσαερίων σε σχέση με τις τιμές του 2005. Ο αναθεωρημένος στόχος βρίσκεται στα ίδια επίπεδα με τον αντίστοιχο από πλευράς ΕΕ. Κίνα και Ινδία, που περιλαμβάνονται μεταξύ των πιο παραγόντων χωρών παγκοσμίως, δεν προχώρησαν σε νέες δεσμεύσεις σε σχέση με τους στόχους τους. Σύμφωνα με τον Τζο Μπάιντεν, αυτός η δεκαετία είναι η πλέον κρίσιμη για να δοθεί ένα τέλος στο πρόβλημα της κλιματικής αλλαγής το οποίο επιφέρει κοινωνικό κόστος

diktis@kathimerini.com.cy

Σενάρια τρόμου επανάφερε η συζήτηση στη Βουλή για το πλαίσιο των εκπονήσεων φλερτάροντας με νέες τραπεζικές περιπέτειες.

κάθε φορά που ακραία καιρικά φαινόμενα κάνουν την εμφάνισή τους.

● ● ● ●

Αναμονή

Αναλλοίωτη άφησε την κατάσταση η ΕΚΤ στη νομισματική συνάντηση του Απριλίου

Η ΛΕΞΗ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΑΣ

Μεσοπρόθεσμη οικονομική στρατηγική

Οικονομική πολιτική που εισήχθη στο κράτος του Ηνωμένου Βασιλείου το 1980 και που έθεσε ένα πεδίο στόχων για την αύξηση της ολικής ποσότητας του κυκλοφορούντος

χρήματος και στοχευμένες αξίες για την ανάγκη δανεισμού στο δημόσιο τομέα, η οποία εκφράζεται ως εκατοστιαία ποσότητα του ακαθάριστου εγχώριου προϊόντος. Η πρώτη μεσοπρόθεσμη οικονομική στρατηγική κάλυπτε μια περίοδο πέντε ετών μπροστά και αναθεωρήθηκε και επεκτάθηκε σε ετήσια διαστήματα για τη δημιουργία ενός συνόλου προγραμματισμών για την οικονομία.

Μάριος Χαραλαμπίδης
Καθηγητής Διοίκησης και Οικονομικών
Cyprus Institute of Marketing / The Cyprus Business School

ενώ τα βλήματα είναι πλέον στραμμένα στη συνάντηση του Ιουνίου, οπότε αναμένεται οι αποφάσεις να είναι πιο «τολμηρές», εφόσον επιτευχθούν οι στόχοι εμβολιασμού που έθεσαν τα κράτη μέλη. Σύμφωνα με τα στοιχεία των γερμανικών τραπεζών, η ΕΚΤ συνέχισε τις αγορές ομολόγων με πιο εντατικό ρυθμό τον Μάρτιο πλησιάζοντας στο σύνολο τα €74 δισ. μια αύξηση ύψους 40% σε σχέση με έναν μήνα πριν. Αύξηση παρουσίασε και ο πληθωρισμός τον μήνα Μάρτιο, ως αποτέλεσμα αυξήσεων στις τιμές των καυσίμων ενώ τα δάνεια προς τα νοικοκυριά διατήρησαν τηναυξητική τάση του 3% σε ετήσια βάση.

● ● ● ●

Αεροδρόμια

Η πανδημία επηρέασε το δίχως άλλο την αεροπορική κίνηση, καθιστώντας ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα την τελευταία έκθεση με τα πλέον πολυσύχναστα αεροδρόμια στον κόσμο για το 2020. Σύμφωνα με τα προκαταρκτικά στοιχεία μεταξύ των δέκα πρώτων σε αεροπορική κίνηση αεροδρομίων το 2020, τα εφτά βρίσκονται στην Κίνα. Στην ίδια περίοδο που η παγκόσμια αεροπορική κίνηση υπολογίζεται να μειώθηκε κατά 65%, η μείωση στα δέκα πιο πολυσύχναστα αεροδρόμια του κόσμου περιορίστηκε στο 45%. Αξιοσημείωτο είναι και το γεγονός ότι στη λίστα με τα δέκα πρώτα αεροδρόμια δεν περιλαμβάνεται κανένα ευρωπαϊκό αεροδρόμιο. Η έκθεση συνοδεύεται και από την εκτίμηση ότι η αεροπορική κίνηση δεν αναμένεται να επανέλθει στα προ πανδημίας επίπεδα πριν το 2024.

Μαθήματα στην ύπαιθρο, η μόνη λύση

ΒΕΡΟΛΙΝΟ. Διακομματική φαίνεται ότι είναι η συναίνεση στη Γερμανία πάνω στην πρόταση για διεξαγωγή σχολικών μαθημάτων στην ύπαιθρο, όπως ήδη συμβαίνει σε κάποιες χώρες. Στην πρωτοπορία βρίσκεται ένα δημοτικό στη Μούρθια της νότιας Ισπανίας, το οποίο έχει μεταθέσει τα μαθήματα στην παραλία, προς μεγάλη ικανοποίηση μαθητών και καθηγητών. Το σχολείο Φέλιξ Ροδρίγκεθ ντε λα Φουέντε «οτήνεται» κάθε πρωί στην παραλία και «ξεσπίνεται» το βράδυ. «Είναι ασφαλές και τα παιδιά περνούν πολύ καλά», είπε ο δάσκαλος Αγγλικών Χουάν Φρανθίσκο Μαρτίναθ. «Ο,τι μαθαίνουν εδώ δεν το ξεχνούν». Μία φορά την εβδομάδα, τα μικρότερα παιδιά πηγαίνουν στην προκυμαία για ανάγνωση λογοτεχνικών κειμένων, ενώ τα μεγαλύτερα μαθαίνουν για τη θάλασσα και για τη φύση της περιοχής από τοπικούς ψαράδες.

Στη Γερμανία, όπου η παράδοση των σχολείων του δάσους είναι πολύ

ζωντανή, υπάρχουν επίσης σχολεία που έχουν μεταφέρει αυθορμῆτως το μάθημα σε εξωτερικούς χώρους. Το ζήτημα τώρα είναι να γίνει αυτό πιο συστηματικό. Με βάση τον νόμο περί πανδημίας, που ψηφίζεται αύριο, η κεντρική κυβέρνηση αναλαμβάνει κάποιες αρμοδιότητες που ανήκαν στα κρατίδια, μεταξύ αυτών και την αρμοδιότητα να κλείσει όλα τα σχολεία όταν ο δείκτης μετάδοσης ξεπεράσει τα 200 κρούσματα ανά 100.000 κατοίκους.

Ενόψει της προοπτικής να κλείσουν ξανά τα σχολεία, ο υπεύθυνος οικογενειακής πολιτικής των Χριστιανοδημοκρατών δήλωσε στην εφημερίδα Bild ότι πρέπει πρώτα να εξεταστεί το μάθημα στο ύπαιθρο και η μείωση του μεγέθους των τάξεων. Στο ίδιο δημοσίευμα, συμφωνούν με την τοποθέτηση αυτή εκπρόσωποι των Σοσιαλδημοκρατών, των Φιλελευθέρων και των Πρασίνων. Μένει, όπως φαίνεται, η μετατροπή της σε πολιτική.

Η διεξαγωγή μαθημάτων εκτός σχολικών κτιρίων εφαρμόζεται ήδη σε αρκετές χώρες. Στη Γερμανία απομένει να αποφασιστεί και πολιτικά.

Ξανά στη μάχη για το κλίμα οι ΗΠΑ

Δέσμευση για μείωση εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου στο μισό έως το 2030

ΟΥΑΣΙΓΚΤΟΝ. Ο πρόεδρος των ΗΠΑ, Τζο Μπάιντεν, ανακοίνωσε ότι η χώρα του «αποφάσισε να αναλάβει δράση» για την κλιματική αλλαγή και κάλεσε τους παγκόσμιους ηγέτες να επιταχύνουν τα σχέδιά τους για τη μείωση των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου, κατά τη ομιλία του στη Σύνοδο Κορυφής για το Κλίμα. Ο Μπάιντεν δεσμεύθηκε επισήμως ότι οι ΗΠΑ θα μειώσουν τις εκπομπές τους κατά 50%-52% από τα επίπεδα του 2005 έως το 2030 δηλώνοντας πως «τα σημάδια είναι αδιαμφισβήτητα, η επιστήμη είναι αδιαμφισβήτητη και το κόστος των δράσεων εξακολουθεί να αυξάνεται». Η τηλεδιάσκεψη ήταν η πρώτη του είδους που συγλήθηκε από πρόεδρο των ΗΠΑ και συμμετείχαν 40 παγκόσμιοι ηγέτες, όπως ο πρόεδρος της Κίνας Σι Τζινπίνγκ, ο Ρώσος πρόεδρος Βλαντιμίρ Πούτιν και ο Βρετανός πρωθυπουργός Μπόρις Τζόνσον, για να ανακοινώσουν τους στόχους των χωρών τους.

Η Κίνα επανέλαβε το σχέδιό της να φθάσει στο μέγιστο των εκπομπών έως το 2030 και στην ουδετερότητα του άνθρακα έως το 2060, εξηγώντας ότι θα γίνει αυστηρός έλεγχος στα έργα παραγωγής ενέργειας με καύση άνθρακα. «Θα περιορίσουμε αυστηρά την αύξηση της κατανάλωσης άνθρακα κατά τη 14η πενταετή περίοδο προγραμματισμού και θα τη σταματήσουμε κατά τη 15η πενταετή περίοδο», δήλωσε ο πρόεδρος Σι Τζινπίνγκ. Η πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, Ούρσουλα φον ντερ Λάιεν, ανέφερε τον νέο ευρωπαϊκό νόμο για το

κλίμα με στόχο την ουδετερότητα άνθρακα έως το 2050 και τον στόχο μείωσης των εκπομπών κατά 55% έως το 2030.

Ο Ινδός πρωθυπουργός Ναρέντρα Μόντι δήλωσε ότι οι ΗΠΑ και η Ινδία ξεκινούν μια συνεργασία καθαρών ενεργειών για την κινητοποίηση επενδύσεων, την επίδειξη καθαρών τεχνολογιών και την έναρξη της «πράσινης» μετάβασης. Ο Μπόρις Τζόνσον έθεσε τον νέο στόχο της Βρετανίας για μείωση εκπομπών κατά 78% έως το 2030, σε σύγκριση με τα επίπεδα του 1990. Η Ρωσία κάλεσε τις χώρες να επενδύσουν σε ερευνητικά έργα και νέες τεχνολογίες χαμηλών εκπομπών, ενώ θα εξετάσει τα οφέλη από αυτές τις επενδύσεις. Ο Καναδάς δεσμεύθηκε να μειώσει τα επίπεδα εκπομπών του κατά 40%-45% από τα επίπεδα του 2005, έως το 2030, σε σύγκριση με τον προηγούμενο στόχο του, κατά 30%, ενώ η Νότια Κορέα δεσμεύθηκε να τερματίσει τη χρηματοδότηση οικονομικών άνθρακα στο εξωτερικό.

Ο νέος φιλόδοξος στόχος των ΗΠΑ απαιτεί απότομη και ταχεία μείωση της χρήσης ορυκτών καυσίμων σε σχεδόν κάθε τομέα της αμερικανικής οικονομίας και αποτελεί σημαντική αναβάθμιση από τη δέσμευση της κυβέρνησης Ομπάμα για μείωση κατά 25%-28% έως το 2025. Η διήμερη Σύνοδος Κορυφής έρχεται τη στιγμή κατά την οποία οι επιστήμονες προειδοποιούν για λήψη αποφασιστικών μέτρων, ώστε να αποτραπεί η αύξηση της θερμοκρασίας του πλανήτη πάνω από 1,5 βαθμό Κελσίου.

Ακτιβιστής κατά της κλιματικής αλλαγής ξεφορτώνει κοπριά από αγελάδες έξω από τον Λευκό Οίκο, σε μία από τις εκατοντάδες συμβολικές δράσεις που πραγματοποιήθηκαν παγκοσμίως χθες, Ημέρα της Γης.

Πλαίσιο εκποιήσεων και η επόμενη ημέρα

Τι αναφέρουν στην «Κ» ο Υπουργός Οικονομικών, ο Διοικητής της Κεντρικής και ο γ.δ. του Συνδέσμου Τραπεζών

Του **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Από τη μεία το νομοσχέδιο για αλλαγές στον περί δικαστηρίων νόμο αποσύρθηκε και από την άλλη τα 13 νομοσχέδια που τροποποιούν το πλαίσιο των εκποιήσεων αφέθηκαν για την επόμενη Βουλή. Νομοσχέδια που έχουν δυναμίσει το κλίμα μεταξυ Βουλευτών, Υπουργείου Οικονομικών, Κεντρικής Τράπεζας και πολιτικών ιδρυμάτων, κρούοντας τον κώδωνα του κινδύνου τα τρία τελευταία μέρη πως αλλαγές θα τριζώσουν τις βάσεις της χρηματοπιστωτικής σταθερότητας που έχουν τεθεί. Την ίδια ώρα όμως, η Βουλή αποφάσισε την αναστολή εκποιήσεων μέχρι το τέλος Ιουλίου 2021, εγκρίνοντας την πρόταση νόμου που συνηψέγραψαν το ΑΚΕΛ και το ΔΗΚΟ, απαγορεύοντας επί τις ουσίες οποιαδήποτε εκποίηση κύριας κατοικίας μέχρι 500 χιλιάδων ευρώ αξίας και αγροτεμαχίων 250 χιλιάδων ευρώ. Συν τοις άλλοις, δεν θα γίνουν οποιεσδήποτε εκποιήσεις επαγγελματικής στέγης πολύ μικρής επιχείρησης που εργοδοτεί λιγότερα από δέκα άτομα και έχει ετήσιο κύκλο εργασιών που δεν υπερβαίνει τα 2 εκατ. ευρώ. Η προσπάθεια για αλλαγές στο πλαίσιο των εκποιήσεων από ότι αποδεικνύεται δεν πρόκειται να σταματήσει εδώ, με ορατό τον κίνδυνο –όπως έχουν επισημάνει θεσμοί και τράπεζες- να μην γίνεται ρεαλιστικά κατορθωτό να αντιμετωπιστούν παλαιά και νέα μη εξυπηρετούμενα δάνεια. Μην ξεχνάμε, επίσης, ότι η Κύπρος παρόλο που έχει κάνει μεγάλο άλμα μείωσης μη εξυπηρετούμενων δανείων από το υψηλό των 28 δισ. στα 5,1 δισ., εντούτοις η πανδημία έχει φέρει προ των πυλών τις τράπεζες σε ενδεχόμενες νέες περιπτώσεις με νέα. Εξάλλοι

Η Βουλή αποφάσισε την αναστολή εκποιήσεων μέχρι το τέλος Ιουλίου 2021, απαγορεύοντας επί της ουσίας οποιαδήποτε εκποίηση κύριας κατοικίας μέχρι 500 χιλιάδων ευρώ.

λου η πανδημία έχει «δείξει τα δόντια» της για τα καλά σε όλους τους οικονομικούς τομείς, που είναι άμεσα συνδεδεμένοι με την οικονομία. Το πλαίσιο των εκπομπών αυστηροποιήθηκε το 2018 μαζί με τις απαραίτητες εγκρίσεις που συνόδευαν την πώληση του καλού μέρους του Συνεργατισμού στη Βουλή (εγγυήσεις του κράτους προς την Ελληνική Τράπεζα) ως πακέτο με τις υπόλοιπες πολιτικές και νομοσχέδια για τη αντιμετώπιση των προβληματικών δανείων. Έκτοτε και συγκεκριμένα το 2019 επήλθε νέα αλλαγή πάνω στο πλαίσιο, ενώ το 2020 επί της ουσίας πάγωσαν επι πολλούς μήνες οποιεσδήποτε δράσεις για εκπομπές λόγω πανδημίας. Πως σχολιάζουν όμως στην «Κ» την επόμενη ημέρα σχετικά με τις τροποποιήσεις

που άφησε η τελευταία ολομέλεια της Βουλής πριν από τις βουλευτικές εκλογές, οι Υπουργός Οικονομικών Κωνσταντίνος Πετρίδης, Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας Κωνσταντίνος Ηροδότου και Γενικός Διευθυντής του Συνδέσμου Τραπεζών, Μιχάλης Καμμάς;

Υπάρχει πλαίσιο

Ερωτηθείς ο Υπουργός Οικονομικών μετά τα ψηφισθέντα στην Ολομέλεια της Πέμπτης αν θεωρεί πως υπάρχει πλαίσιο εκποίησης που στον Κύπριο που θα το δουν θετικά και σε επόμενες εκδόσεις το επενδυτικό κοινό, απάντησε στην «Κ» πως «ναι, έχουμε πλαίσιο εκποίησης και είναι αυτό που δεν πρέπει να θέσουμε σε κίνδυνο και για αυτό κάνουμε έκκληση στους και στη Βουλή. Ο κ. Πετρίδης ση-

μείωσε ότι είναι ικανοποιημένος από το γεγονός ότι η πλειοψηφία των κομμάτων συνειδητοποιώντας τους κινδύνους δεν έχουν προχωρήσει με την ψήφιση επικινδύνων τροπολογιών που θα δυναμίζουν την προσπάθεια της Κύπρου να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά το πρόβλημα των μη εξυπηρετούμενων δανείων. Η ερώτηση έγινε στο πλαίσιο της εξόδου της Τράπεζας Κύπρου στις αγορές που 10ημέρου, που απασχολούσε τους επενδυτές για το τι γίνεται με το πλαίσιο των εκποιήσεων και αν θα παραμείνει αποτελεσματικό.

Συχνές προσπάθειες

Από πλευράς του ο Διοικητής της Κεντρικής Τράπεζας, ερωτηθείς αν έχει αποφευχθεί ο κίνδυνος να

Η Κύπρος, παρόλο που έχει κάνει μεγάλο άλμα μείωσης κόκκινων δανείων από 28 δις. στα 5,1 δις., εντούτοις η πανδημία έχει φέρει προ των πυλών τις τράπεζες σε ενδεχόμενες νέες περιπέτειες με νέα ΜΕΔ.

έρθουν οι επόπτες και να βάλουν παραπάνω προβλέψεις πάνω στις τράπεζες δεδομένου αυτόν που πέ- ρασαν από την Ολομέλεια της Πέμ- πτης αλλά και αυτά που πρόκειται να συζητηθούν, είπε τα εξής: «Οι εποπτικές αρχές δεν βλέπουν απο- στασιαστικά τις όποιες αλλαγές γί- νονται στο πλαίσιο των εκποιώσεων. Βλέπουν και λαμβάνουν σοβαρά υπόψη επίσης τη σταθερότητα του νομικού πλαισίου και ιδιαίτερα τη δυναμική που επικρατεί μεταξύ χα- λάρωσης ή συνέπνευσης. Παρόλο που είναι δύσκολο σήμερα να εκτιμή- σουμε το μέγεθος του άμεσου κιν- δύνου από τις προχθές τις αποφά- σεις της Βουλής αναφορικά με το πλαίσιο, εκείνο που προκύπτει πλέον ξεκάθαρα, είναι ότι οι συχνές προ- στάθμες τροποποιήσεων του νόμου των εκποιώσεων προς μια κατεύ- θυνση δεν εξυπηρετεί ούτε τη χρη- ματοοικονομική σταθερότητα της χώρας. Επαναλαμβάνω ότι για την ΚΤΚ οι εκποιώσεις δεν είναι αυτο- σκοπός αλλά ένα απαραίτητο εργα- λείο για να ενθαρρυνονται οι τρά- πεζες και οι δανειολήπτες να βρι-

σκουν ορθολογιστική λύση αναδιάρθρωσης με ένα πρόγραμμα αποπληρωμής δανείου το οποίο θα μπορεί ο δανειολήπτης να εξυπηρετεί, όπως δηλαδή λειτουργεί και σε άλλες χώρες της Ευρωζώνης. Σε αντίθεση περίπτωσης προκύπτει κόστος για την οικονομία της χώρας και για τη χρηματοοικονομική σταθερότητα. Ανατρεφόμενοι, λοιπόν, πως οι επιπτώσεις αρخές λαμβάνουν υπόψη όποιες αλλαγές γίνονται στο Νόμο τις οποίες προσμετρούν στις αναλύσεις και τις αποφάσεις τους, σε σχέση με τις ενδεχόμενες πρόσθετες προβλέψεις που θα απαιτήσουν από το κάθε πιστωτικό ίδρυμα να αναγνωρίσει».

Λανθασμένα μηνύματα

Για το αν έχουν σταλεί λάθος μηνύματα στους δανειολήπτες από ότι ψηφίστηκε την Πέμπτη στην Ολομέλεια, αλλά από τις συζητήσεις για αλλαγή των Πλαισίων των εκποιήσεων επί αρκετές εβδομάδες ερωτήθηκε ο γ.δ. του Συνδέσμου Τραπεζών. Όπως ανέφερε στην «Κ» ο κ. Καρμάς, «το βασικό μας μήνυμα, που είναι πλέον μόνιμο σε κάθε αντίστοιχη συζήτηση, είναι πως οι διαρκείς παρεμβάσεις στο νομικό πλαίσιο στέλνει λανθασμένα μηνύματα τόσο προς τους δανειολήπτες όσο και προς τους παρατηρητές τις οικονομίας μας και τον τραπεζικού συστήματος (εποπτικές αρχές, ανεξάρτητοι οργανισμοί, οίκοι αξιολόγησης)». Ερωτηθείς δε, πόσο σημαντικό είναι να υπάρχει ένα σταθερό πλαίσιο, ο κ. Καρμάς συμπλήρωσε ότι «η σταθερότητα και η αποτελεσματικότητα του νομικού πλαισίου αποτελούν πυλώνες στους οποίους βασίζεται η πολυτιμή για το σύνολο της οικονομίας χρηματοπιστωτική σταθερότητα».

Ο Προσωπικός Ιατρός δεν είναι απλά ένας γιατρός.

Είναι ο δικός σου γιατρός.

Ο Προσωπικός σου Ιατρός είναι αυτός που γνωρίζει το ιατρικό σου ιστορικό και έχει ολοκληρωμένη εικόνα για την υγεία σου, ώστε να διαχειριστεί και να προλάβει το οποιοδήποτε πρόβλημα.

Ο Προσωπικός σου Ιατρός διαθέτει τις επιστημονικές γνώσεις και την κατάλληλη εμπειρία, για να κάνει την πρώτη ιατρική αξιολόγηση και να σε παραπέμπει σε εξειδικευμένη φροντίδα όταν τη χρειάζεσαι.

Εμπιστεύσου την υγεία σου σε αυτόν που την ξέρει καλύτερα.
Στον Προσωπικό σου Ιατρό.

www.gesy.org.cy

Η κρίση φέρνει ευκαιρίες στον τουρισμό

Διαχείριση των διαθέσιμων πόρων, διαχείριση προορισμού και ανάπτυξη βιώσιμων προορισμών στις εισηγήσεις του συνεδρίου

Της **ΜΑΡΙΑΣ ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ**

«**Τώρα** είναι η ώρα να ξανασκεφτούμε τον τρόπο με τον οποίο θα ξεκινήσει ξανά ο τουρισμός σε μια πιο ορθολογιστική βάση», διαμνύει ο πρόεδρος του Κυπριακού Συνδέσμου Αειφόρου Τουρισμού Φίλιππος Δρουσιώτης, τονίζοντας ότι η κρίση της πανδημίας έχει δημιουργήσει νέες ευκαιρίες για την ποιοτική και αειφόρο αναβάθμιση του τουριστικού προϊόντος της χώρας. Αυτό ήταν και το θέμα του συνεδρίου Sustainable “in every crisis the reisan opportunity” το οποίο πραγματοποιήθηκε διαδικτυακά, με την συμμετοχή ξένων φορέων του τουρισμού οι οποίοι επιχειρήσαν να αναλύσουν την επόμενη μέρα στο τουριστικό πεδίο το οποίο αλλάζει δραματικά και με γρήγορους ρυθμούς λόγω πανδημίας. Στην Κύπρο, από το 2006 ο

Κάθε τουρίστας δημιουργεί ένα αόρατο κόστος το οποίο θα πρέπει να τύχει διαχείρισης σε προγράμματα εθνικού επιπέδου.

Στην **Κύπρο**, από το 2006 ο Σύνδεσμος Αειφόρου Τουρισμού προωθεί σειρά ενεργειών για τη βιωσιμότητα και την αειφορία του τουριστικού προϊόντος. Μεταξύ άλλων, διοργανώνει συνέδρια, εκστρατείες μείωσης πλαστικών μίας χρήσης και διαχείρισης αποβλήτων.

Σύνδεσμος Αειφόρου Τουρισμού προωθεί σειρά ενεργειών για τη βιωσιμότητα και την αειφορία του τουριστικού προϊόντος, ωστόσο καθίσταται σαφές ότι αυτό θα πρέπει να είναι πλέον στις προτεραιότητες της Κύπρου σε πολιτικό επίπεδο. «Είμαστε υπέρ της επανεκκίνησης της τουριστικής βιομηχανίας και διεθνώς και παγκοσμίως και στην Κύπρο αλλά αυτή να γίνει σωστά, πιο αειφόρα και προσεκτικά και να λάβουμε υπόψη και τους περιορισμούς που υπάρχουν», επισημαίνει ο κ. Δρουσιώτης.

Τρόποι αποθεραπείας

Την σειρά δράσεων που θα πρέπει να εφαρμόσουν οι τουριστικοί προορισμοί του μέλλοντος παρουσίασε στην κεντρική της ομιλία η Megan Epler Wood, πρόεδρος και ιδρύτρια του ιδρύματος Epler Wood International με αντικείμενο την καλλιέργεια αειφόρου τουρισμού. Εξήρε την συνεισφορά του Κυπριακού Συνδέσμου Αειφόρου Τουρισμού και παρουσίασε προτάσεις για την αποθεραπεία του προορισμού και εισηγήσεις για δημιουργία νέου συστήματος διαχείρισης του.

Επισημάνει ότι η επόμενη μέρα για τον τουρισμό χρειάζεται σχεδιασμό με όραμα, τεκμηρίωση των τάσεων ανάπτυξης, διαχείρισης και αποφυγής των απειλών, περιβαλλοντικές υπηρεσίες και αξιολόγηση των υποδομών, της οικονομίας και της κοινωνίας γενικότερα. Η λήψη αποφάσεων ώστε ένας προορισμός να γίνει πιο ανταγωνιστικός και βιώσιμος δεν θα πρέπει να γίνεται βάσει διαισθήσεων, συννηθειών, εξωτερικών επιδράσεων και περιορισμένων πληροφοριών. Είναι σημαντικό να αξιοποιηθούν στοιχεία επισημαίνει η κα Epler Wood, ώστε να δοθεί καλύτερη εικόνα για τις επιδράσεις που ο τουρισμός προκαλεί στην χώρα προορισμού. Κάτι τέτοιο μπορεί να γίνει με πλατφόρμες μέτρησης, διαχείρισης και ανάλυσης των δεδομένων που προκύπτουν από τις επιπτώσεις του τουρισμού. Σημαντική είναι επίσης και η παροχή επιστημονικών δεδομένων τα οποία μπορούν να ευθυγραμμιστούν με τις εθνικές περιβαλλοντικές δεσμεύσεις ώστε να διασφαλίζεται ότι τα κράτη διαχειρίζονται στο μέγιστο βαθμό το κόστος της τουριστικής ανάπτυξης.

Η μετάβαση στις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας θα είναι επίσης μέρος του κόστους διαχείρισης της Κύπρου, ώστε να συμπεριληφθεί στους προορισμούς του μέλλοντος. Ειδικότερα, θα πρέπει να γίνουν επενδύσεις σε εναλλακτικές πηγές ενέργειας, διαχείρισης αποβλήτων και υγρών αποβλήτων, και σχεδιασμό των έξυπνων πόλεων. Οι υποδομές θα πρέπει να είναι ζωτικής σημασίας, και η τουριστική ανάπτυξη φιλική προς το περιβάλλον και επωφελής για μικρότερες τοπικές επιχειρήσεις. Επισημαίνει την ανάγκη για αναθεώρηση των μηχανισμών πολιτικής για ανάπτυξη βιώσιμων προορισμών και συγκεκριμένων στόχων για την Κύπρο εν γένει αλλά ειδικότερα και για την κάθε περιοχή. Ένας έξυπνος προορισμός, όπως ανέφερε, θα πρέπει να προστατεύει τα ιστορικά κέντρα της πόλης, τα πολιτιστικά μνημεία, τα ζωτικά και τα κοινωνικά/πολιτισμικά συστήματα.

Η τουριστική επιβάρυνση

Η επιβάρυνση που προκύπτει από τον τουρισμό στον προορισμό συχνά δεν είναι αντιληπτή. Αυτή

αυξάνεται σε περιόδους υπερτουρισμού. Όπως εξήγησε η κα. Epler Wood, κάθε τουρίστας δημιουργεί ένα αόρατο κόστος το οποίο θα πρέπει να τύχει διαχείρισης σε προγράμματα εθνικού επιπέδου. Πώς προκύπτει όμως το κόστος ανά τουρίστα; Για παράδειγμα ένας τουρίστας χρησιμοποιώντας την ενέργεια, τον ηλεκτρισμό, τις μεταφορές και το νερό δημιουργεί το δικό του περιβαλλοντικό και οικονομικό αποτύπωμα στην χώρα την οποία επισκέπτεται, με έρευνες να καταδεικνύουν ότι είναι μεγαλύτερο κατ’ αναλογία από αυτό των μόνιμων κατοίκων του προορισμού. Το food waste στα τουριστικά καταλύματα είναι ένα άλλο σοβαρό ζήτημα που ενισχύει ο τουρισμός. Στο αόρατο τουριστικό κόστος περιλαμβάνεται η δημιουργία και η προσθήκη νέων ξενοδοχειακών μονάδων και κλινών για την κάλυψη των τουριστικών αναγκών. Πρόκειται για φαινόμενο το οποίο δεν είναι ξένο για την Κύπρο. Τα τελευταία χρόνια, την αύξηση των τουριστικών αφίξεων, ακολούθησαν επενδύσεις εκατοντάδων εκατομμυρίων στον ξενοδοχειακό τομέα και βαθμιαία αυ-

ξηση κλινών οι οποίες για δεύτερη συνεχή χρονιά θα παραμείνουν χωρίς ενοίκους. Το τουριστικό φορτίο συνδέεται και με την κλιματική αλλαγή, κυρίως δε με την αύξηση του παράκτιου τουρισμού και της θαλάσσιας ρύπανσης.

Τι πρέπει να γίνει

Για την εξάλειψη του αόρατου φορτίου θα πρέπει να αναπτυχθούν σαφείς μετρήσεις για την επίτευξη των στόχων χρησιμοποιώντας λογιστικούς μηχανισμούς. Θα πρέπει επίσης να υπάρξει η δυνατότητα σε τοπικό επίπεδο για διαχείριση της μετάβασης σε μια βιώσιμη οικονομία προορισμού. Στις επιστημονικές της κας Epler Wood και η εμπλοκή των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων για ενσωμάτωση σε σχέδια ανασυγκρότησης καθώς και η δημιουργία βιώσιμων χρηματοδότησης ώστε να γίνει η μετάβαση σε μια βιώσιμη οικονομία προορισμού. Μιλώντας για το κόστος του τουρισμού ο υφυπουργός Τουρισμού Σάββας Περδίδος τόνισε ότι η εξακρίβωση του κόστους είναι στους στόχους του Υφυπουργείου, ώστε να εφαρμόσει τις ανάλογες πολιτικές προς περιορισμό

Από Κύπρο και εξωτερικό

Το συνέδριο πραγματοποιήθηκε συμβολικά την παραμονή της Μέρας της Γης. Οργανωτής του συνεδρίου ο Κυπριακός Οργανισμός Αειφόρου Τουρισμού. Στο πλαίσιο του, παρουσιάστηκαν βίντεογραφημένα μηνύματα από τον πρίγκιπα του Μονακό Αλβέρδο II του οποίου οι δράσεις είναι γνωστές για τον καθαρισμό της Μεσογείου από πλαστικά και τον Dr. Dirk Glaesser, επικεφαλής του οργανισμού αειφόρου ανάπτυξης του τουρισμού UNWTO. Στη συζήτηση συμμετείχαν ο υφυπουργός Τουρισμού Σάββας Περδίδος, ο CEO της EasyJet Holidays Garry Wilson, ο Fabrizio Orlando Global Industry Relations Associate Director από το TripAdvisor, η Helen Marano επικεφαλής του ΔΣ του Travel Foundation, ο Thomas Ellerbeck επικεφαλής του ΔΣ του TUI Care Foundation. Το συνέδριο τελούσε υπό την αιγίδα του Υφυπουργείου Τουρισμού. Χορηγός επικοινωνίας η εφημερίδα «Η Καθημερινή».

των ζημιών. Στα βήματα του Υφυπουργείου, όπως ανέφερε, και η εξακρίβωση των καθαρών επιπτώσεων του τουρισμού στο ΑΕΠ καθώς μπορεί να συνεισφέρει το 20% ωστόσο χάνεται παράλληλα ένα 7% λόγω αγορών στο εξωτερικό.

Τι κάνει η Κύπρος

«Η Κύπρος μπορεί να ανοίξει ως προορισμός, ωστόσο θα πρέπει να έχουμε υπόψη μας το μέλλον και να αντιληφθούμε ότι ο τουρισμός δεν θα είναι ποτέ ξανά ο ίδιος», επισημάνει ο Σάββας Περδίδος. Όπως ανακοίνωσε, η Κύπρος είναι στη διαδικασία να λανσάρει για πρώτη φορά το δικό της σύστημα διαχείρισης προορισμού, ενώ τρέχει παράλληλα και η εκπόνηση της στρατηγικής μελέτης περιβαλλοντικών επιπτώσεων και φέρεουσας ικανότητας ώστε να καταγραφούν οι ενδεχόμενες επιπτώσεις της υλοποίησης της στρατηγικής τουρισμού 2020-2030 και να υποδειχθούν μετριαστικές κινήσεις. Επιπλέον ξεκίνησε μελέτη στην οποία εξετάζεται η αποδοχή του τουρισμού από την τοπική κοινωνία, οι υποδομές, η οπτική ρύπανση και η πχορύπανση.

«Τρέξτε» τους εμβολιασμούς για να έρθουν τουρίστες στη Μεσόγειο

Της **ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΚΟΥΡΤΑΛΗ**

Η **πορεία** των εμβολιασμών αυτό το τρίμηνο και η πρόοδος με τα πράσινα διαβατήρια θα κρίνουν, σύμφωνα με την Bank of America, την τουριστική σεζόν σε Ελλάδα και Ευρώπη.

Οι χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ειδικά της Μεσογείου θα έχουν σημαντικές μακροπρόθεσμες οικονομικές επιπτώσεις εάν χαθεί και δεύτερη καλοκαιρινή τουριστική σεζόν, όπως προειδοποιεί, επισημαίνοντας πως αναμένεται αύξηση των πτωχεύσεων εταιρειών μετά την πανδημία.

Μια τέτοια εξέλιξη, όπως σημειώνει, αποτελεί έναν σημαντικό κίνδυνο για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, οι οποίες και τείνουν να έχουν μικρότερη πρόσβαση σε χρηματοδότηση. Καθώς η τουριστική βιομηχανία στη Μεσόγειο αλλά και συνολικά στην Ευρώπη εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από αυτές τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ο συγκεκριμένος κλάδος θα μπορούσε να υποστεί μόνιμη ζημία εάν η πανδημία διαρκέσει περισσότερο, τονίζει η BoFA.

Σε αυτό το πλαίσιο, για να «σωθεί» το καλοκαίρι σε χώρες όπως η Ελλάδα, η Κύπρος, η Μάλτα, η

Για να «σωθεί» το καλοκαίρι σε χώρες όπως η Ελλάδα, η Κύπρος, η Μάλτα, η Πορτογαλία, η Ισπανία και πολλές ακόμη, οι εμβολιασμοί από τώρα έως και τον Ιούλιο θα πρέπει να τριπλασιαστούν, λέει η Bank of America.

Πορτογαλία, η Ισπανία και πολλές ακόμη, οι εμβολιασμοί από τώρα έως και τον Ιούλιο θα πρέπει να τριπλασιαστούν, ενώ σημαντικό «όπλο» σε αυτή τη μάχη για τη διάσωση του τουρισμού αποτελεί

η συμφωνία για το διαβατήριο εμβολιασμού.

Η αμερικανική τράπεζα σημειώνει πως η κατάσταση σίγουρα έχει βελτιωθεί αυτό τον μήνα, μετά το α' τρίμηνο και το αργό ξεκίνημα

της εκστρατείας του εμβολιασμού στις αρχές του έτους. Σύμφωνα με τους υπολογισμούς της BoFA, οι εμβολιασμοί στην Ευρώπη έχουν διπλασιαστεί έως τώρα τον Απρίλιο, σε σχέση με τον προηγούμενο μή-

Η σεζόν θα κριθεί από την πορεία των εμβολιασμών και τα πράσινα διαβατήρια, αναφέρει έκθεση της Bank of America.

Να επιταχυνση των εμβολιασμών σπντρίζει πλέον τις προοπτικές της περιοχής, η οποία είχε μείνει πίσω σε σχέση με τις ΗΠΑ, το Ηνωμένο Βασίλειο και το Ισραήλ, ωστόσο θα πρέπει να αυξηθούν ακόμη περισσότερο και κατά τουλάχιστον τρεις φορές σε σχέση με τον ρυθμό που καταγράφηκε τον Μάρτιο, έτσι ώστε να μπορέσει η περιοχή να επιτύχει τους στόχους που έχουν θέσει οι Αρχές όσον αφορά τον τουρισμό και το άνοιγμα του κλάδου τον Ιούλιο. Αυτό είναι εφικτό, όπως τονίζει η BoFA, αλλά όχι δεδομένο. Η πρόοδος των εμβολιασμών τις αμέσως επόμενες εβδομάδες είναι συνεπώς κρίσιμη.

Οι διμερείς συμφωνίες

Τα διαβατήρια εμβολιασμού, στα οποία πολλές χώρες αντιτί-

θενται μέχρι τώρα, θα είναι θετικά για την τουριστική βιομηχανία, κατά την άποψη της Bank of America. Η κατάργηση των υποχρεωτικών τεστ και της καραντίνας για τους τουρίστες που έχουν εμβολιαστεί είναι δεδομένο ότι θα διευκολύνουν τα ταξίδια αυτό το καλοκαίρι.

Όπως αναφέρει, η Ελλάδα έχει κάνει ήδη σχετική συμφωνία με το Ισραήλ και διαπραγματεύεται μια παρόμοια συμφωνία με το Ηνωμένο Βασίλειο. Οι ελληνικές Αρχές πιέζουν επίσης για διαβατήριο εμβολιασμού σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, κάτι που σπντρίζουν και άλλοι τουριστικοί προορισμοί στην Ευρώζωνη.

Σε παγκόσμιο επίπεδο, τα διαβατήρια εμβολιασμού αποτελούν μια αμφιλεγόμενη συζήτηση, ωστόσο ο αμερικανική τράπεζα εκτιμά ότι θα υπάρξει συμφωνία καθώς όλο και περισσότεροι άνθρωποι θα εμβολιάζονται.

Ειδικά εάν οι ετήσιοι εμβολιασμοί για την COVID-19 καταστούν απαραίτητοι, είναι αναπόφευκτο να υπάρξει τελικά κάποιο είδος πιστοποιητικό εμβολιασμού ώστε να αποκατασταθεί η κανονικότητα και να συνεχιστεί η οικονομική ανάκαμψη.

Εγγυήσεις ναι, χαλαρότητα όχι λένε τράπεζες

Αργησε το νομοσχέδιο να περάσει, ωστόσο είναι μια ακτίδα αισιοδοξίας για δανεισμό και στους μεν και στους δε

Τον **ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΡΟΥΓΚΑΛΑ**

Ένα νομοσχέδιο που γράφτηκε το Μάρτη του 2020 και έπειτα από τρεις τροποποιήσεις επιτέλους ψηφίστηκε, δεν είναι άλλο από αυτό των κρατικών εγγυήσεων που δίνει τη δυνατότητα σε επιχειρήσεις να λάβουν δάνειο με επιμερισμό του ρίσκου από το κράτος. Αν και οι τράπεζες δηλώνουν έτοιμες να παραχωρήσουν δάνεια υπό αυτό το καθεστώς, ωστόσο το «πρώτο ευρώ» θα μπορέσουν να το δώσουν όταν η Κυβέρνηση εξασφαλίσει την έγκριση από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή για το νομοσχέδιο που πέρασε στην Ολομέλεια της Πέμπτης και με δια-

Αν υποθέσουμε πως για το 2021 θα δώσουν ξανά 2 με 3 δισεκατομμύρια ευρώ δανεισμού, τότε δεν αποκλείεται τα μισά να δοθούν σε αυτό το πλαίσιο, των κρατικών εγγυήσεων.

δικασίες που δίνουν και τώρα δάνεια. Αυτό είναι θέμα μερικών εβδομάδων να γίνει, άλλα ρεαλιστικά, από αρχές Ιουνίου οι τράπεζες θα μπορούν να δίνουν δανεισμό με επιμερισμό του ρίσκου στο κράτος. Ο επιμερισμός του ρίσκου είναι ένα μεγάλο ζήτημα που καλώς πέρασε, αν και καθυστερημένα διότι ήταν ένα όπλο που έπρεπε να έχει περάσει από τον Απρίλιο του 2020 και όσες επιχειρήσεις είχαν πρόβλημα ρευστότητας γίνεται αντιληπτό πως δεν περίμεναν πότε θα

Όπως μεταφέρουν οι τράπεζες, ο καταμερισμός του ρίσκου δεν σημαίνει πως θα δοθούν δάνεια ευκολότερα σε δανειολήπτες ακόμα και να έχουν ανάγκη, αν το πιστωτικό τους προφίλ δεν το επιτρέπει.

περάσει ένα νομοσχέδιο τον Απρίλη του 2021. Κατά το 2020 οι τράπεζες έδωσαν δανεισμό ύψους 2,5 δισεκατομμυρίων ευρώ (έχοντας δώσει ώθηση η επιδότηση επιτοκίου για στεγαστικά δάνεια) και το 2019 οι τράπεζες έδωσαν λίγο παραπάνω, στα 3 δισεκατομμύρια ευρώ περίπου. Αν υποθέσουμε πως για το 2021 θα δώσουν ξανά 2 με 3 δισεκατομμύρια ευρώ δανεισμού, τότε δεν αποκλείεται τα μισά να δοθούν σε αυτό το πλαίσιο, δηλαδή 1,43 δισεκατομμύρια ευρώ. Το 1 δισε-

κατομμύριο ευρώ εγγύησης αντιστοιχεί σε 1,43 δισεκατομμύρια δάνεια, αυτό προκύπτει από τη συμφωνία. Όπως εξηγούν όμως τραπεζικές πηγές στην «Κ» η διαδικασία παραχώρησης ενός δανείου με κρατική εγγύηση δεν πρόκειται να αλλάξει τις τραπεζικές πρακτικές που ακολουθούν. Όπως μεταφέρουν, ο καταμερισμός του ρίσκου δεν σημαίνει πως θα δοθούν δάνεια χαλαρότερα ή ευνοϊκότερα σε δανειολήπτες ακόμα και να έχουν ανάγκη, αν το πιστωτικό τους προ-

φίλ δεν το επιτρέπει. Ο νόμος των κρατικών εγγυήσεων δίνει τη δυνατότητα σε περίπτωση που ένα δάνειο γίνει μη εξυπηρετούμενο να πληρώσουν 70% το κράτος και 30% οι τράπεζες. Για εκείνο το 30% θα πρέπει να έχει γίνει η ανάλογη ανάλυση ρίσκου από τις τράπεζες (risk analysis) και δεν θα επιτραπεί σε κάποιον να λάβει δανεισμό επειδή θα λάβει το 70% του ρίσκου το κράτος. Η τράπεζα εποπτεύεται και δεν μπορεί να δώσει δάνεια επειδή υπάρχει κρατική εγγύηση,

απλά υπάρχει ένα μικρότερο ρίσκο και δεν έχει να κάνει με την αξιολόγηση του πελάτη. Η αξιολόγηση του πελάτη θα γίνεται όπως παραχωρείται τώρα ένα δάνειο, δίχως κρατική εγγύηση.

Αισιοδοξία εκატέρωθεν

Ένα νομοσχέδιο όπως αυτό των κρατικών εγγυήσεων όπως και να έχει, δίνει σιγουριά στο βαθμό που επιτρέπει και σε τράπεζες και σε δανειολήπτες. Οι μεγάλοι πελάτες των τραπεζών έχουν προχωρήσει ήδη σε δανεισμούς όπως προείπαμε και που είναι αξιόχρεοι, ωστόσο αυτό θα δώσει την ευκαιρία

εργοδοτούμενους, που έχουν πληγεί από την πανδημία του κορωνοϊού. Σύμφωνα με την κατανομή των ποσών των κρατικών εγγυήσεων, 300 εκατομμύρια ευρώ κατανέμονται σε μικρές επιχειρήσεις και αυτοεργοδοτούμενους, 550 εκατομμύρια ευρώ σε πολύ μικρές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις και 150 εκατομμύρια ευρώ σε μεγάλες επιχειρήσεις. Οι κρατικές εγγυήσεις προς τις τράπεζες ύψους 1 δισ. ευρώ προνοούν επιμερισμό του κινδύνου σε 70% για το κράτος και 30% για τις τράπεζες σε περίπτωση αθέτησης της υποχρέωσης. Έχουν τεθεί επίσης κριτήρια βάσει του αριθμού των εργαζομένων και του κύκλου εργασιών της κάθε επιχείρησης. Οι επιλέξιμες επιχειρήσεις και αυτοτελώς εργαζόμενοι δεν θα πρέπει να προχωρούν σε οποιεσδήποτε απολύσεις προσωπικού, εκτός για λόγους που αιτιολογείται απόλυση άνευ προειδοποιήσεως, για περίοδο μέχρι και έξι μηνών από την ημερομηνία χορήγησης του δανείου.

Με παρακολούθηση

Συγχρόνως, συστάθηκε Επιτροπή Παρακολούθησης της εφαρμογής του Νόμου, αλλά και συντονισμού και αποτελεσματικότητας εφαρμογής τους. Η επιτροπή θα συγκροτείται από τον Γενικό Λογιστή ή τον Βοηθό Γενικό Λογιστή, ο οποίος ενεργεί ως πρόεδρος της Επιτροπής, από ένα λειτουργό του Υπουργείου Οικονομικών που ορίζεται από τον Υπουργό και από δύο λειτουργούς της Κεντρικής Τράπεζας, οι οποίοι ορίζονται από τον Υπουργό ύστερα από σύσταση του Διοικητή της Κεντρικής Τράπεζας, καθώς και από τον Γενικό Ελεγκτή ή εκπρόσωπό του, ο οποίος συμμετέχει ως παρατηρητής.

Επένδυση ύψους 30 εκατ. ευρώ από την «Ολυμπιος» στην Κύπρο

Προχωρεί στην ανέγερση εργοστασίου παραγωγής χαλουμιού στο Τσέρι

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Το **φετινό** φθινόπωρο αναμένεται να ξεκινήσει η κατασκευή του εργοστασίου χαλουμιού της «Ελληνικά Γαλακτοκομεία» (γνωστή ως «Ολυμπιος») στην Κύπρο, με στόχο οι εργασίες να έχουν τελειώσει σε δύο χρόνια και να ξεκινήσει να λειτουργεί το 2023. Η πανδημία καθώς και κάποιες καθυστερήσεις στην έκδοση των σχετικών αδειών έχουν πάει λίγο πίσω τις εργασίες για την επένδυση της θεσσαλικής γαλακτοβιομηχανίας.

Το εργοστάσιο πρόκειται να κατασκευαστεί στην περιοχή Τσέρι, έξω από τη Λευκωσία, και σύμφωνα με τη διοίκηση της «Ελληνικά Γαλακτοκομεία» θα είναι το πλέον σύγχρονο στην κατηγορία της παραγωγής χαλουμιού, με δυνατότητα επεξεργασίας 250 τόνων γάλακτος την ημέρα. Πρόκειται για επένδυση ύψους περίπου 30 εκατ. ευρώ.

Η είσοδος της «Ελληνικά Γαλακτοκομεία» και παραγωγικά –καθώς εμπορικά δραστηριοποιείται εδώ και πολλά χρόνια– γίνεται σε μια περίοδο με ιδιαίτερη σημασία για δύο λόγους: πρώτον, το χαλούμι αποκτά ακόμη μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία, καθώς πρόσφατα αναγνωρίστηκε ως προϊόν προστατευόμενης ονομασίας προέλευσης (ΠΟΠ) και από την 1η Οκτωβρίου 2021 το εν λόγω τυρί θα επιτρέπεται να παρασκευάζεται μόνο στην Κύπρο και δεύτερον, ο «πόλεμος» μεταξύ των μεγαλύτερων ελληνικών γαλακτοβιομηχανιών μεταφέρεται και εκτός Ελλάδας. Υπενθυμίζεται ότι η «Δωδώνη», την οποία πρόσφατα εξαγόρασε το fund CVC, που απέκτησε και τη Vivartia, διαθέτει ήδη από το 2016 μονάδα παραγωγής χαλουμιού στη Λεμεσό της Κύπρου.

Με την είσοδό της στην κυπριακή αγορά παραγωγής χαλουμιού η «Ολυμπιος» θα... συναντήσει τη «Δωδώνη», που διαθέτει ήδη από το 2016 μονάδα παραγωγής στη Λεμεσό.

Το χαλούμι αναγνωρίστηκε πρόσφατα ως προϊόν ΠΟΠ και από τον Οκτώβριο η παραγωγή του θα επιτρέπεται μόνο στην Κύπρο.

Το 2020, σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας Κύπρου, η αξία των εξαγωγών χαλουμιού ανήλθε σε 266,49 εκατ. ευρώ έναντι 224,13 εκατ. ευρώ το 2019. Εντός συνόρων, πάντως, ολοκληρώνεται η επένδυση της «Ελληνικά Γαλακτοκομεία», η οποία πέρασε στον έλεγχο της πρώτης στις αρχές του 2020. Η νέα, σύγχρονη γραμμή παραγωγής αναμένεται να δώσει

νέα ώθηση στα γνωστά αναψυκτικά, ενώ οι ενέργειες για την προώθηση που έχουν ετοιμάσει οι Τρικαλινοί επιχειρηματίες, σε συνδυασμό με το γεγονός ότι έχουν ισχυρή παρουσία, μέσω των γαλακτοκομικών και των χυμών, στο κανάλι του σουπερ μάρκετ αλλά και της μικρής λιανικής, εκτιμάται ότι θα ενισχύσουν σημαντικά τις πωλήσεις της κατηγορίας αυτής.

Συνολικά το επενδυτικό πλάνο της «Ελληνικά Γαλακτοκομεία» για το τρέχον έτος ανέρχεται σε περίπου 35 εκατ. ευρώ και περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, νέα γραμμή παραγωγής φέτας στο εργοστάσιο της «ΤΥΡΑΣ» στα Τρίκαλα, έτσι ώστε να έχει δυνατότητες επεξεργασίας μεγαλύτερων ποσοτήτων γάλακτος, συστήματα για τη διαχείριση των αποβλήτων, καθώς και τη δημιουργία νέων αποθηκευτικών χώρων - ψυγείων για το γιαούρτι.

Το 2020 ο κύκλος εργασιών της «Ελληνικά Γαλακτοκομεία» διαμορφώθηκε σε 404 εκατ. ευρώ έναντι 373 εκατ. ευρώ το 2019, καταγράφοντας αύξηση 8,31%.

Αξίζει να σημειωθεί ότι το 50% του τζίρου, ήτοι 202 εκατ. ευρώ, αφορά πωλήσεις εκτός Ελλάδας, οι οποίες οφείλονται αφενός σε εξαγωγές προϊόντων που παράγονται στην Ελλάδα, αφετέρου σε πωλήσεις προϊόντων του ομίλου που παράγονται στις μονάδες της σε Ρουμανία και Βουλγαρία. Μάλιστα οι πωλήσεις εξωτερικού αυξήθηκαν το 2020 σε σύγκριση με το 2019 κατά 18,13%. Τα κέρδη προ φόρων διαμορφώθηκαν σε 24 εκατ. ευρώ έναντι 23,6 εκατ. ευρώ το 2019, καταγράφοντας αύξηση 1,69%. Αύξηση 6,12% σημείωσαν τα κέρδη προ τόκων, φόρων και αποσβέσεων, φτάνοντας στα 52 εκατ. ευρώ το 2020, από 49 εκατ. ευρώ το 2019.

ΑΝΑΛΥΣΗ / Των **TAHSIN SAADI SEDIK ΚΑΙ JIAE YOO***

Η πανδημία ευνοεί την αυτοματοποίηση και αυτή την ανισότητα

Από την κατασκευή αυτοκινήτων έως τα αυτοεξυπηρετούμενα ταμεία, όλοι διαπιστώνουμε ότι ο αυτοματισμός μπορεί να μεταμορφώσει τον κόσμο της εργασίας: από τη μία πλευρά κατατείνει στο μειωμένο κόστος και την υψηλότερη παραγωγικότητα και από την άλλη στην επιφαιλέστερη απασχόληση. Η πανδημία όξυνε την κατάσταση. Η αύξηση της τηλεργασίας, επί παραδείγματι, πλήττει τους εργαζομένους με χαμηλούς μισθούς και διευρύνει τις ανισότητες. Γενικότερα, εάν η πανδημία επιταχύνει τον ρυθμό αυτοματοποίησης, τότε ενδέχεται να αντιμετωπίσουμε αύξηση της ανεργίας για όσους έχουν χαμηλή εξειδίκευση. Οι ανησυχίες είναι βάσιμες, όπως αποδεικνύει πρόσφατη έρευνα του ΔΝΤ, στο πλαίσιο της οποίας επκεντρώθήκαμε σε μία μορφή αυτοματισμού, τα βιομηχανικά ρομπότ, και αναλύσαμε το πόσο επηρέασε την υιοθέτησή τους μία σειρά παλαιότερων σοβαρών πανδημιών: του SARS (του οξέος αναπνευστικού συνδρόμου) το 2003, της H1N1 (της γρίπης των χοίρων) το 2009, του MERS (του αναπνευστικού συνδρόμου της Μέσης Ανατολής) το 2012 και του Εμπολα το 2014. Εξετάσαμε 18 βιομηχανίες σε 40 χώρες μεταξύ των ετών 2000 και 2018.

Διαπιστώσαμε ότι η χρήση των ρομπότ (μετρημένη με νέες εγκαταστάσεις ρομπότ ανά 1.000 υπαλλήλους) αυξάνεται μετά ένα πανδημικό συμβάν, ειδικά όταν οι επιπτώσεις στην υγεία είναι σοβαρές και όταν η πανδημία σχετίζεται με δραστική οικονομική ύφεση. Ποιοι είναι οι λόγοι; Πρώτον, μετά μεγάλα σοκ, όπως η ύφεση, οι εταιρείες αναδιор-

γανώνουν τις δραστηριότητές τους και προσαρμόζουν την παραγωγή σε τεχνολογίες, που μειώνουν το κόστος εργασίας. Δεύτερον, οι εταιρείες ίσως προτιμούν τα ρομπότ, επειδή είναι απρόσβλητα από ασθένειες. Επιπλέον, η αβεβαιότητα λόγω πανδημίας ευνοεί την αυτοματοποίηση, διότι οι επιχειρήσεις προσπαθούν να διασφαλίσουν ότι μπορούν να αντιμετωξέξλθουν και στην επόμενη τέτοια κρίση. Οι εργαζόμενοι με χαμηλή εξειδίκευση διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο εκτοπισμού από τα ρομπότ εν συγκρίσει με τους υψηλά ειδικευμένους, εκτραχύνοντας την υπάρχουσα δυναμική ανισότητας. Η επιτάχυνση της ρομποτοποίησης είναι μία οδός, μέσω της οποίας οι πανδημίες οξύνουν την ανισότητα. Καθώς ο αυτοματισμός εντείνεται μετά την πανδημία, μετασχηματίζοντας τους χώρους εργασίας, περισσότεροι άνθρωποι θα κληθούν να βρουν νέα εργασία, ειδικά οι λιγότερο ειδικευμένοι. Οι πολιτικές για τον μετριασμό της αυξανόμενης ανισότητας περιλαμβάνουν την αναβάθμιση της εκπαίδευσης για την ικανοποίηση της ζήτησης, παρέχοντας πιο ευέλικτες δεξιότητες, τη διά βίου μάθηση και την εκ νέου κατάρτιση.

Ένα καλό παράδειγμα είναι η πρωτοβουλία SkillsFuture της Σιγκαπούρης για τη διά βίου μάθηση σε όλα τα στάδια της ζωής, ώστε να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις από τις τεχνολογικές αλλαγές. Αν και η ρομποτοποίηση είναι αναπόφευκτη, το πώς αυτή θα επιμεριστεί, θα εξαρτηθεί από τις πολιτικές.

* Οι Tahsin Saadi Sedik και Jiae Yoo είναι οικονομολόγοι του ΔΝΤ.

Τα τρία «αγκάθια» για το άνοιγμα της εστίασης στις 3 Μαΐου

Εφοδιασμός, κεφάλαια επανεκκίνησης, λειτουργία στους εξωτερικούς χώρους

Της **ΔΗΜΗΤΡΑΣ ΜΑΝΙΦΑΒΑ**

Εντονος προβληματισμός επικρατεί στον κλάδο της εστίασης για τον χρόνο και τον τρόπο με τον οποίο θα γίνει η επανεκκίνηση στις 3 Μαΐου, ημερομηνία η οποία εξέπληξε τους επιχειρηματίες, με την έκπληξη μάλιστα, αν και μετά έξι μήνες αναστολής δραστηριότητας, να μη θεωρείται κατ' ανάγκην ευχάριστη. Βασικά ζητήματα που τίθενται από τους επιχειρηματίες του κλάδου είναι ότι καλούνται να εφοδιάσουν τα καταστήματά τους εν μέσω αργιών, πριν ακόμη ανοίξει η πλατφόρμα για την ενίσχυσή τους με κεφάλαια επανεκκίνησης, ενώ μένει να διευκρινισθούν τις επόμενες ημέρες τα υγειονομικά πρωτόκολλα βάσει των οποίων θα λειτουργούν εστιατόρια και καφέ.

Τα ζητήματα που τίθενται είναι τα ακόλουθα:

- Πώς θα γίνει ο εφοδιασμός των καταστημάτων, κυρίως των εστιατορίων, με φρέσκα προϊόντα προκειμένου να λειτουργήσουν τη Δευτέρα του Πάσχα, όταν η Δευτέρα του Πάσχα όπως, φυσικά, και η Κυριακή του Πάσχα είναι αργίες; Τόσο δε η Μεγάλη Παρασκευή όσο και το Μεγάλο Σάββατο είναι ημέρες κατά τις οποίες οι επιχειρήσεις -

προμηθευτές λειτουργούν με μειωμένο ωράριο. Κληθείς να σχολιάσει τον παραπάνω προβληματισμό, ο υπουργός Ανάπτυξης ανέφερε χαρακτηριστικά χθες σε τηλεοπτική του συνέντευξη: «Η ημερομηνία ενάρξεως είναι η άδεια που δίνει το κράτος. Το ποιος θα ανοίξει στις 3, στις 4 ή στις 5 είναι στην ευχέρεια του κάθε επιχειρηματία».

- Με τι κεφάλαια θα γίνει η επανεκκίνηση; Η πλατφόρμα για την ενίσχυση των επιχειρήσεων εστίασης με κεφάλαια επανεκκίνησης προκειμένου να δεχθεί τις αιτήσεις των ενδιαφερομένων αναμένεται να ανοίξει στις 5 ή 6 Μαΐου, σύμφωνα με πληροφορίες της «Καθημερινής», βάσει των εκτιμήσεων που υπάρχουν για το χρονοδιάγραμμα έγκρισης της σχετικής δράσης από την Κομισιόν. Σύμφωνα με αρμόδιες πηγές, η πλατφόρμα είναι έτοιμη και θα ανοίξει μόλις δοθεί το πράσινο φως από τις Βρυξέλλες. Σε κάθε περίπτωση, ωστόσο, θα έχει προηγηθεί το άνοιγμα των καταστημάτων, ενώ δεν είναι γνωστό πόσες ημέρες μετά την υποβολή των αιτήσεων θα μπορεί να γίνει η εκταμίευση των χρημάτων. Υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με την τελευταία έρευνα της Γενικής Συνομοσπονδίας Επαγγελματιών Βιοτεχνών Εμπόρων Ελλάδας, το

Η πλατφόρμα για τις αιτήσεις κεφαλαίων επανεκκίνησης αναμένεται να ανοίξει στις 5 ή 6 Μαΐου. Δηλαδή θα έχει προηγηθεί το άνοιγμα των καταστημάτων, ενώ δεν είναι γνωστό πόσες ημέρες μετά την υποβολή των αιτήσεων θα μπορεί να γίνει η εκταμίευση των χρημάτων.

Οι επιχειρηματίες καλούνται να εφοδιάσουν τα καταστήματά τους εν μέσω αργιών.

44,1% των επιχειρήσεων εστίασης δεν έχει καθόλου ταμειακά διαθέσιμα. «Ξέροντας οι επιχειρήσεις πόσα χρήματα είναι να πάρουν, μπορούν να κάνουν και τον προγραμματισμό τους. Να πάρουν τις προμήθειές τους και να πουν στον προμηθευτή τους ότι θα τον πληρώσουν σε δύο εβδομάδες όταν θα πάρουν τα λεφτά», υποστήριξε χθες ο κ. Γεωργιάδης.

- Η λειτουργία των καταστημάτων μόνο σε εξωτερικούς χώρους και το γεγονός, βεβαίως, ότι θα λειτουργούν μέχρι τις 10 μ.μ., καθώς από τη Δευτέρα του Πάσχα έχει ανακοινωθεί ότι η απαγόρευση κυκλοφορίας θα ξεκινάει στις 11 μ.μ., σημαίνει ότι

ο τζίρος θα είναι πολύ περιορισμένος. Μάλιστα, δεν λείπουν ιδιοκτήτες εστιατορίων που θεωρούν ότι το άνοιγμα της εστίασης υπό αυτούς τους όρους καθιστά ασύμφορη τη λειτουργία των επιχειρήσεών τους.

Η πρωτοβουλία «Κύκλος Επαγγελματιών Εστίασης» σε ανοικτή επιστολή της προς τον πρωθυπουργό επισημαίνει ότι η επανεκκίνηση γίνεται χωρίς να έχει προηγηθεί καμία διαβούλευση με τον κλάδο, ενώ δεν υπάρχει καμία περίπτωση βιωσιμότητας για αρκετές επιχειρήσεις με μικρούς εξωτερικούς χώρους, δεδομένου μάλιστα ότι οφείλουν τα τέλη για τα τραπέζοκαθίσματα του 2020 και μάλιστα με 100% προσαύξηση.

Αυστηροί όροι

Χωρίς sms, αλλά με αυστηρούς όρους σε ό,τι αφορά τις αποστάσεις μεταξύ των τραπεζιών και τον αριθμό των ατόμων που θα επιτρέπεται να κάθονται σε κάθε τραπέζι, ανα-

μένεται να επαναλειτουργήσει ο κλάδος της εστίασης. Τα υγειονομικά πρωτόκολλα αναμένεται να τεθούν στο επίκεντρο της συζήτησης που θα έχουν σήμερα ο υπουργός Ανάπτυξης με την Πανελλήνια Ομοσπονδία Εστιατορικών και Συναφών Επαγγελματιών (ΠΟΕΣΕ).

Ειδικότερα, ερωτηθείς για το εάν όσοι θέλουν να επισκεφθούν ένα κατάστημα εστίασης θα πρέπει να αποστέλλουν sms στο 13033 ή σε κάποιον άλλο πενταψήφιο αριθμό, ο κ. Γεωργιάδης απάντησε: «Δεν έχει τεθεί ζήτημα sms για την εστίαση. Το sms είναι για το λιανικό εμπόριο. Είναι δύσκολο να μπει το sms, δεδομένου ότι κάποιος μπορεί να πάει να φάει φεύγοντας από το γραφείο του ή επιστρέφοντας στο σπίτι του».

Σε ό,τι αφορά τα υγειονομικά πρωτόκολλα, πέρα από το γεγονός ότι οι μύσκες θα είναι υποχρεωτικές για το προσωπικό των επιχειρήσεων, όπως και τα self tests, επί τάπητος

βρίσκονται αυτά που είχαν ισχύσει και τον περυσινό Μάιο, όταν άνοιξε και πάλι η εστίαση. Υπενθυμίζεται ότι αρχικά είχε ανακοινωθεί ότι η απόσταση μεταξύ των τραπεζιών θα πρέπει να είναι 2 μέτρα, να κάθονται σε κάθε τραπέζι έως 4 άτομα και επίσης ο μέγιστος επιτρεπόμενος αριθμός πελατών να καθορίζεται βάσει του κανόνα 1 άτομο ανά 3 τ.μ. Υστερα από έντονες αντιδράσεις τελικών αποφασίστηκε να επιτρέπεται να κάθονται σε ένα τραπέζι έως 6 άτομα, ο μέγιστος αριθμός πελατών να καθορίζεται με βάση τον κανόνα 1 άτομο ανά 2 τ.μ., ενώ οι αποστάσεις μεταξύ των τραπεζιών κυμαινόνταν από 0,70 έως 1,10 μ., αναλόγως του εάν παρεμβαλλόταν καρέκλα ή όχι. Ετσι, αν και αρχικά τα καταστήματα επρόκειτο να λειτουργήσουν μόλις στο 30% της δυναμικότητάς τους, τα ελαστικότερα μέτρα οδήγησαν σε αύξηση της δυναμικότητας ακόμη και στο 80%.

«Κλειδί» για τη μείωση του κόστους των επιχειρήσεων οι ικανοποιημένοι πελάτες

Του **ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΕΛΕΒΕΓΚΟΥ**

Οι ικανοποιημένοι πελάτες ξοδεύουν 140% περισσότερο σε σχέση με τους δυσαρεστημένους. Η βέλτιστοποίηση της εμπειρίας του πελάτη αποτελεί το νέο πεδίο ανταγωνισμού των επιχειρήσεων κατά την τέταρτη βιομηχανική επανάσταση, όπου κυριαρχούν οι εφαρμογές τεχνητής νοημοσύνης και η ανάλυση μεγάλων δεδομένων (big data). Σύμφωνα με μελέτη του Παρατηρητηρίου Ψηφιακού Μετασχηματισμού του ΣΕΒ, που έχει εκπονηθεί σε συνεργασία με την εταιρεία συμβουλευτικών υπηρεσιών Deloitte, το συγκριτικό πλεονέκτημα του επιχειρείν εντοπίζεται στην παροχή εξαιρετικού επιπέδου εμπειρίας στον πελάτη.

Καθοριστικής σημασίας, κατά την ίδια έρευνα, είναι και η παροχή ποιοτικών υπηρεσιών προς τους εταιρικούς πελάτες (B2B), οι οποίοι επιλέγουν, σε πρώτη φάση, να αναζητούν πληροφορίες αυτόνομα. Σε δεύτερο στάδιο, αναμένουν από τον πωλητή να γνωρίζει ποιοι είναι, όπως και ποιος είναι ο εμπορικός στόχος της εταιρείας τους. Επίσης, η δέσμευση μετά την πώληση αποτελεί ένα ακόμη χαρακτηριστικό που ζητούν οι εμπορικοί πελάτες.

Υπολογίζεται πως οι ικανοποιημένοι πελάτες ξοδεύουν 140% περισσότερο σε σχέση με όσους δεν είχαν καλή εμπειρία και εννέα στις δέκα φορές σχεδιάζουν επιπλέον αγορές. Με τη διαχωριστική γραμμή ως προς το επίπεδο της παρεχόμενης υπηρεσίας μεταξύ ψηφιακών και φυσικών καναλιών να είναι πολύ μικρή, το 40% των εταιρειών που παρέχει εξατομικευμένες υπηρεσίες αναφέρει ότι η πρακτική αυτή έχει θετικό αντίκτυπο στις πωλήσεις, στο μέγεθος καλαθιού και στην κερδοφορία.

Κατ' επέκταση, το 90% των πελατών που λαμβάνει εξατομικευμένο περιεχόμενο και επιβραβεύεται για την προτίμησή του «διαφημίζει» το προϊόν. Επίσης, οι ικανο-

Σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Ψηφιακού Μετασχηματισμού του ΣΕΒ, η παροχή εξαιρετικών εμπειριών μειώνει το κόστος εξυπηρέτησης έως και 33%.

Ξοδεύουν 140% περισσότερο σε σχέση με όσους δεν είχαν καλή εμπειρία και εννέα στις δέκα φορές σχεδιάζουν επιπλέον αγορές.

ποιημένοι πελάτες θα μιλήσουν για μία μάρκα σε περίπου 9 ανθρώπους και θα παραμείνουν πιστοί για πέντε χρόνια παραπάνω συγκριτικά με τους δυσαρεστημένους. Στον αντίποδα, πελάτες τείνουν να μοιράζονται την αρνητική εμπειρία τους με 16 άτομα, ενώ η παροχή κακής ποιότητας υπηρεσιών σημαίνει και αυξημένο κόστος, καθώς οι συστάσεις φέρνουν νέους πελάτες με μηδενικές δαπάνες προώθησης. Υπολογίζεται ακόμη ότι η παροχή εξαιρετικών εμπειριών μειώνει το κόστος εξυπηρέτησης έως και 33%.

Η μελέτη περιγράφει και καλές περιπτώσεις εταιρειών που παρέχουν εξατομικευμένη εμπειρία. Σε αυτές ανήκουν η Amazon, που έχει δημιουργήσει φυσικά καταστήματα χωρίς ταμείο (Amazon Go), επιτρέποντας την εξοικονόμηση χρόνου για τον πελάτη αλλά και τη μείωση λειτουργικού κόστους για την εταιρεία. Αλλά και η Cosmote έχει σε εξέλιξη ένα ευρύ πρόγραμμα ψηφιακού μετασχηματισμού, του οποίου η τρίτη φάση, που ολοκληρώνεται το 2022, αποσκοπεί στη μετατροπή της εταιρείας σε ψηφιακό γιγάντι. Υπολογίζεται ότι περισσότερα από τρία εκατομμύρια πελάτες της Cosmote χρησιμοποιούν την εφαρμογή κινητής που έχει αναπτύξει ο πάροχος, με το Cosmote mobile app να διαθέτει το υψηλότερο ποσοστό διείσδυσης στην Ελλάδα αλλά και στον όμιλο της Deutsche Telekom. Οσον αφορά τη συντήρηση του δικτύου, η εταιρεία επιδιώκει σχεδόν όλα τα συμβάντα να επιλύονται μέσω εργαλείων τεχνητής νοημοσύνης (AI).

Εργασίες αναβάθμισης ακινήτου με έκπτωση έως 6.400 ευρώ στην 3ετία

Του **ΓΙΩΡΓΟΥ ΛΙΑΛΙΟΥ**

Ενα νέο πρόγραμμα για την επιδότηση εργασιών ενεργειακής, λειτουργικής ή αισθητικής αναβάθμισης κτιρίων αποκλειστικά από φυσικά πρόσωπα τίθεται από φέτος σε εφαρμογή. Μέσω του προγράμματος, ο ιδιοκτήτης μπορεί να εξασφαλίσει έκπτωση έως 40% και με ανώτατο όριο τις 6.400 ευρώ από τις δαπάνες εργασίας (όχι την αγορά υλικών), τα οποία θα τα καταβάλει και στη συνέχεια θα του αφαιρεθούν μοιρασμένα σε διάστημα τριών ετών από τον φόρο εισοδήματος. Προϋπόθεση, το ακίνητο να μην έχει επιδοτηθεί με άλλο τρόπο (λ.χ. μέσω του προγράμματος «Εξοικονομώ»).

Το νέο κίνητρο, που έχει ως στόχο να τονώσει την «αγορά» της αναβάθμισης κτιρίων, προβλέφθηκε πριν από δύο χρόνια στον ν. 4646/2019. Σύμφωνα με την κοινή απόφαση των υπουργείων Οικονομικών και Περιβάλλοντος (ΦΕΚ 1636Β/21):

- Όσοι ενταχθούν στο πρόγραμμα μπορούν να εξασφαλίσουν έκπτωση έως του 40% των δαπανών εργασίας. Ανώτατο όριο επιλέξιμης δαπάνης (για την εργασία) είναι οι 16.000 ευρώ, άρα η έκπτωση μπορεί να φθάσει το ανώτατο στις 6.400 ευρώ.

- Οι εργασίες πληρώνονται κανονικά από τον ιδιοκτήτη και στη συνέχεια αφαιρούνται σε τρεις ισόποσες δόσεις από τη φορολογία εισοδήματος. Στις επιδοτούμενες εργασίες μπορούν να ενταχθούν αναδρομικά όσες πραγματοποιήθηκαν από 1.1.20. Το πρόγραμμα λήγει στις 31.12.2022. Τα ποσά των επιλέξιμων δαπανών θα κατατίθενται σε ειδικό κωδικό του Ε1.
- Για να ισχύει η έκπτωση, πρέπει προφανώς να υπάρχουν νόμιμα παραστατικά για τις δαπάνες και εξόφληση με ηλεκτρονικά μέσα (λ.χ. χρεωστική κάρτα). Επίσης, οι επιλέξιμες δαπάνες δεν θα πρέπει να έχουν εκπέσει ως

Προϋπόθεση για τη συμμετοχή ιδιοκτητών στο πρόγραμμα είναι το ακίνητο να μην έχει επιδοτηθεί με άλλο τρόπο (λ.χ. μέσω του προγράμματος «Εξοικονομώ»).

Ο ιδιοκτήτης πληρώνει το σύνολο της δαπάνης και εν συνεχεία αυτή αφαιρείται από τον φόρο εισοδήματος των επόμενων τριών ετών.

δαπάνη από τα ακαθάριστα έσοδα επιχειρηματικής δραστηριότητας. Τέλος, δεν επιτρέπεται να ενταχθούν εργασίες σε ακίνητα που έχουν ενταχθεί σε άλλα προγράμματα επιχορήγησης.

- Δικαιούχοι της έκπτωσης είναι μόνο φυσικά πρόσωπα που έχουν πλήρη κυριότητα ή επικαρπία στο ακίνητο που γίνεται οι εργασίες. Επιπλέον, όσοι έχουν ψιλή κυριότητα, εφόσον το χρησιμοποιούν ως πρώτη ή δεύτερη κατοικία, έδρα ή υποκατάστημα της επαγγελματικής τους δραστηριότητας.

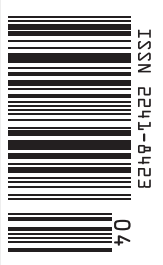
- Στην περίπτωση εργασιών σε κοινόχρηστο χώρο, ο διαχειριστής εξοφλεί ηλεκτρονικά τις δαπάνες και αυτές αποπληρώνονται σε καθέναν από τους ιδιοκτήτες ανάλογα με τα χιλιοστά ιδιοκτησίας του.

- Οι εργασίες για τις οποίες παρέχεται έκπτωση μπορούν να αφορούν:
- Τοποθέτηση θερμομόνωσης.
- Αντικατάσταση κουφωμάτων, υαλοπινάκων και εξωτερικών προστατευτικών φύλλων.
- Εγκατάσταση ή αναβάθμιση συστήματος θέρμανσης/ψύξης, καθώς και των αναγκαίων υποδομών και στοιχείων, ώστε το κτίριο να καθίσταται πλήρως λειτουργικό.
- Εγκατάσταση διατάξεων αυτόματου ελέγχου της λειτουργίας του συστήματος θέρμανσης/ψύξης.
- Εγκατάσταση συστήματος αυτοπαραγωγής ηλεκτρικού ρεύματος (με ενεργειακό συμβατισμό), καθώς και συστημάτων ηλεκτρικών συσσωρευτών (μπαταρίες) όταν συνδυάζονται με φωτοβολταϊκά συστήματα.
- Εγκατάσταση συστήματος παραγωγής ζεστού νερού με χρήση ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ΑΠΕ).
- Εγκατάσταση συστήματος μηχανικού αερισμού με ανάκτηση θερμότητας.
- Αναβάθμιση φωτισμού των κοινόχρηστων χώρων πολυκατοικίας.
- Τοποθέτηση/αντικατάσταση υδραυλικής εγκατάστασης.
- Τοποθέτηση/αντικατάσταση ηλεκτρολογικής εγκατάστασης.
- Συντήρηση/επισκευή στέγης.
- Επισκευή τοιχοποιίας/χρωματισμού εσωτερικά και εξωτερικά των κτιρίων.
- Τοποθέτηση σταθερών ή κινητών συστημάτων σκίασης.
- Αναβάθμιση ή εγκατάσταση ανελκυστήρα.
- Εγκατάσταση οικιακών σημείων επαναφόρτισης ηλεκτροκίνητων οχημάτων.
- Αλλαγή ή επισκευή δαπέδων.

γλυκές αλχημείες

ΣΤΕΛΙΟΣ ΠΑΡΛΙΑΡΟΣ

ΤΕΥΧΟΣ 50
ΑΝΟΙΞΗ 2021

ΠΑΣΧΑ ΣΤΗΝ ΙΣΠΑΝΙΑ

Ωδή σε μία από τις σπουδαιότερες ζαχαροπλαστικές παραδόσεις της Μεσογείου

ΕΚΤΑΚΤΩΣ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΣΑΒΒΑΤΟ 1η ΜΑΪΟΥ
ΜΑΖΙ ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εκτίναξη χρέους, υψηλό έλλειμμα και «βουτιά» ΑΕΠ

«Μαύρη» χρονιά για την ελληνική οικονομία το 2020 λόγω της πανδημίας – Τι δείχνουν τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ

Της ΕΙΡΗΝΗΣ ΧΡΥΣΟΛΩΡΑ

Την εκτίναξη του ύψους του χρέους, την επανεμφάνιση υπερβολικά υψηλού ελλείμματος και την καταβύθιση του ΑΕΠ απεικονίζουν τα δημοσιονομικά στοιχεία του 2020, που κοινοποίησε η ΕΛΣΤΑΤ στην Eurostat, στο πλαίσιο της διαδικασίας του υπερβολικού ελλείμματος. Η Ελλάδα μάλιστα εμφανίζεται να έχει το τρίτο υψηλότερο έλλειμμα στον προϋπολογισμό της μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε., με ποσοστό 9,7% του ΑΕΠ, μετά την Ισπανία και τη Μάλτα.

Στο χρέος καταλαμβάνει φυσικά την πρώτη θέση, με 205,6% του ΑΕΠ, δηλαδή αύξηση 25 ποσοστιαίων μονάδων έναντι της προηγούμενης χρονιάς, όταν κατά μέσον όρο στην Ευρωζώνη η αύξηση ήταν 14 ποσοστιαίες μονάδες.

Τα στοιχεία δεν αποτέλεσαν έκπληξη, αφού δεν αποκλίνουν σχεδόν καθόλου από τις προβλέψεις του προϋπολογισμού του 2021. Γεγονός που καταδεικνύει «αξιόπιστη δημοσιονομική διαχείριση», σύμφωνα με χθεσινό σχετικό σημείωμα της Εθνικής Τράπεζας.

Πάντως, το 2019 η χώρα δεν έπασσε τελικά, για λίγα δέκατα της μονάδας, τον στόχο του πρωτογενούς πλεονάσματος 3,5% του ΑΕΠ, όπως δείχνουν τα αναθεωρημένα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για τα προηγούμενα χρόνια (έκλεισε στο 3,3% του ΑΕΠ). Αλλά αυτό πλέον είναι ιστορία, που έχει ξεπεραστεί από τη νέα πραγματικότητα...

Αναλυτικότερα, τα αποτελέσματα του 2020 έχουν ως εξής:

- Το έλλειμμα της γενικής κυβέρνησης ήταν 16,1 δισ. ευρώ ή 9,7% του ΑΕΠ από πλεόνασμα 2,1 δισ. ευρώ ή 1,1% του ΑΕΠ την προηγούμενη χρονιά. Συνολικά, δηλαδή, έχουμε μια επιδείνωση 18,2 δισ. ευρώ, ακριβώς όσο ήταν τα μέτρα στήριξης του προηγούμενου χρόνου. Ο προϋπολογισμός του 2021 το υπολόγιζε στο 9,9%, ελαφρώς υψηλότερο. Η αλλαγή οφείλεται κυρίως στη χαμηλότε-

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Το έλλειμμα και το χρέος το 2020

Η Ελλάδα έχει το τρίτο υψηλότερο έλλειμμα στον προϋπολογισμό της μεταξύ των κρατών-μελών της Ε.Ε., μετά την Ισπανία και τη Μάλτα.

ρη από την αναμενόμενη ύφεση και συνεπώς στον υψηλότερο παρονομαστή.

- Το πρωτογενές έλλειμμα γενικής κυβέρνησης ήταν 6,7% του ΑΕΠ από πλεόνασμα 4,1% του ΑΕΠ τον προηγούμενο χρόνο. Ο προϋπολογισμός του 2021, τον περασμένο Νοέμβριο, προέβλεπε 6,8% του ΑΕΠ.

		2017	2018	2019	2020
Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ)	ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	177.152	179.727	183.413	165.830
Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης	ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	1.023	1.670	2.099	-16.130
Έλλειμμα (-) / Πλεόνασμα (+)	% ΤΟΥ ΑΕΠ	0,6%	0,9%	1,1%	-9,7%
Πρωτ. Ισοζύγιο Γενικής Κυβέρνησης	ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	6.589	7.748	7.603	-11.185
Έλλειμμα (-) / Πλεόνασμα (+)	% ΤΟΥ ΑΕΠ	3,7%	4,3%	4,1%	-6,7%
Δαπάνες Γενικής Κυβέρνησης	ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	85.873	87.137	87.765	100.645
	% ΤΟΥ ΑΕΠ	48,47%	48,48%	47,85%	60,69%
Εσοδα Γενικής Κυβέρνησης	ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	86.896	88.807	89.864	84.515
	% ΤΟΥ ΑΕΠ	49,05%	49,41%	49,00%	50,96%
Χρέος Γενικής Κυβέρνησης	ΕΚΑΤ. ΕΥΡΩ	317.481	334.721	331.073	341.023
	% ΤΟΥ ΑΕΠ	179,2%	186,2%	180,5%	205,6%

ΠΗΓΗ: ΕΛΣΤΑΤ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

- Το πρωτογενές έλλειμμα με βάση τον ορισμό της ενισχυμένης εποπτείας, σύμφωνα με την εκτίμηση της Εθνικής Τράπεζας (η ΕΛΣΤΑΤ δεν κοινοποιεί το στοιχείο αυτό στην Eurostat), ήταν 7,1% του ΑΕΠ και έναντι πρόβλεψης του προϋπολογισμού για 7,2% του ΑΕΠ. Το 2019, σύμφωνα με την Εθνική, το πρωτογενές πλεόνασμα ήταν 3,3% του ΑΕΠ, δηλαδή υπερήρθε κατά τι έναντι του στόχου για 3,5% του ΑΕΠ και έναντι της εκτίμησης στον προϋπολογισμό για 3,6% του ΑΕΠ.
- Το χρέος της γενικής κυβέρνησης έκανε άλμα 10 δισ. ευρώ από 341,073 δισ. ευρώ το 2019 στο 331,023 δισ. ευρώ. Ετσι, από 180,5% του ΑΕΠ σκαρφάλωσε στο 205,6% του ΑΕΠ. Ο προϋπολογισμός ωστόσο προέβλεπε άλμα στο 208,9%, επομένως το αποτέλεσμα ήταν κατά τι καλύτερο, λόγω υψηλότερου από το προβλεπόμε-νο ΑΕΠ.
- Οι δαπάνες της γενικής κυβέρνησης ήταν 100,6 δισ. ευρώ το 2020 από 87,8 δισ. ευρώ το 2019, ανεβαίνοντας από το 47,8% του ΑΕΠ στο 60,7% του ΑΕΠ.
- Τα έσοδα της γενικής κυβέρνησης ήταν 84,5 δισ. ευρώ από 89,9 δισ. ευρώ το 2019, ήτοι 50,1% του ΑΕΠ από 49% του ΑΕΠ τον προηγούμενο χρόνο (δεδομένης της πτώσης του ΑΕΠ).
- Το ΑΕΠ υπολογίζεται σε 165,8 δισ. ευρώ έναντι 183,4 δισ. ευρώ την προηγούμενη χρονιά, σημειώνοντας απώλεια 17,5 δισ. ευρώ σε ένα χρόνο.
- Αρνητική, αν και μικρή επίδραση στο ισοζύγιο της γενικής κυβέρνησης είχε η υποστήριξη των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων από τον προϋπολογισμό. Συγκεκριμένα, η επιβάρυνση ήταν 26 εκατ.

ευρώ, 0,02% του ΑΕΠ. Αντίθετα, το 2019, η επίπτωση ήταν θετική, κατά 114 εκατ. ευρώ ή 0,1% του ΑΕΠ. Το αποτέλεσμα προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ εσόδων του κράτους από προνομιούχες μετοχές των τραπεζών και δεδουλευμένων δαπανών.

- Τα δημοσιονομικά πλεονάσματα, με βάση τον ορισμό ESA 2010, που χρησιμοποιεί η Eurostat, αναθεωρήθηκαν ελαφρώς προς τα κάτω για τα έτη 2017, 2018, και 2019. Ετσι, τώρα εκτιμώνται για το 2017 στο 3,7% του ΑΕΠ από 3,9% του ΑΕΠ, για το 2018 στο 4,3% του ΑΕΠ από 4,4% του ΑΕΠ και το 2019 στο 4,1% του ΑΕΠ από 4,5% του ΑΕΠ.

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, «οι αναθεωρήσεις οφείλονται κυρίως σε επικαιροποιημένα στοιχεία και σε μεθοδολογικές αλλαγές στην ταξινόμηση κάποιων ειδικών συναλλαγών».

Σύμφωνα με την ΕΛΣΤΑΤ, «οι αναθεωρήσεις οφείλονται κυρίως σε επικαιροποιημένα στοιχεία και σε μεθοδολογικές αλλαγές στην ταξινόμηση κάποιων ειδικών συναλλαγών».

Πανευρωπαϊκός «εκτροχιασμός»

Έλλειμμα και χρέη σκαρφάλωσαν σε όλες τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, λόγω της πανδημίας. Κατά μέσον όρο στην Ευρωζώνη, το έλλειμμα αυξήθηκε από 0,6% του ΑΕΠ το 2019 στο 7,2% του ΑΕΠ το 2020 και στην Ευρωπαϊκή Ένωση από 0,5% του ΑΕΠ στο 6,9%. Το δε χρέος, στην Ευρωζώνη αυξήθηκε από 83,9% του ΑΕΠ το 2019 σε 98% το 2020 και στην Ευρωπαϊκή Ένωση από 77,5% του ΑΕΠ σε 90,7% του ΑΕΠ το 2020. Η εικόνα όμως διαφέρει από χώρα σε χώρα. Ετσι, για παράδειγμα, η Δανία κατάφερε να μην έχει υπερβολικό έλλειμμα: το περιορίσε στο 1,1% του ΑΕΠ της, ξεκινώντας όμως από πλεόνασμα 3,8% τον προηγούμενο χρόνο. Όλα τα άλλα κράτη-μέλη είχαν ελλείμματα πάνω από 3% του ΑΕΠ τους, με πρωταγωνίστρια την Ισπανία, με 11% του ΑΕΠ. Σε ό,τι αφορά το δημόσιο χρέος, στο ένα άκρο βρίσκεται η Ελλάδα (205,6% του ΑΕΠ), ακολουθούμενη από την Ιταλία (155,8%) και την Πορτογαλία (133,3%) και στο άλλο άκρο η Εσθονία (18,2%), το Λουξεμβούργο (24,9%) και η Βουλγαρία (25%).

Ποιες είναι οι πιο ακριβοπληρωμένες θέσεις εργασίας στην Ελλάδα

Της ΡΟΥΛΑΣ ΣΑΛΟΥΡΟΥ

Διευθυντής πληροφοριών στον κλάδο της τεχνολογίας είναι η πιο καλοπληρωμένη θέση εργασίας σήμερα στην Ελλάδα, με τον μισθό να ανέρχεται στις 12.000 ευρώ μεικτά, επί 14 μισθούς τον χρόνο. Όπως και τον προηγούμενο χρόνο, υψηλοί μισθοί εξακολουθούν να προσφέρονται σε επαγγέλματα του χρηματοοικονομικού κλάδου, της λογιστικής και της τεχνολογίας, με τους ειδικούς να εκτιμούν πως η πανδημία του κορωνοϊού δεν επηρέασε καθόλου τη διαμόρφωση της λίστας των επαγγελματιών με τους υψηλότερους μισθούς στην Ελλάδα.

Τις ειδικότητες και τους κλάδους της οικονομίας όπου υπάρχουν θέσεις με ιδιαίτερα υψηλούς μισθούς, καταγράφει για μια ακόμη χρονιά έρευνα της εταιρείας Randstad για το 2021. Στην έρευνα, που συμμετείχαν 431 στελέχη με σημαντικό ρόλο στη λήψη αποφάσεων και ανώτατα στελέχη ανθρώπινου δυναμικού που δραστηριοποιούνται σε ποικίλους τομείς στην Ελλάδα, και διεξήχθη από τον Οκτώβριο 2020 έως τον Ιανουάριο 2021, επιδιώκεται μια σύγκριση ανάμεσα στις προκλήσεις και στις προσδοκίες των εταιρειών πριν, κατά τη διάρκεια και μετά την υγειονομική κρίση του 2020, ενώ επισημαίνεται και ο αντίκτυπος στον κόσμο της εργασίας τους τελευταίους 12 μήνες.

Ετσι, διαπιστώνεται πως ένα χρόνο μετά το ξέσπασμα της πανδημίας, και ενώ οι εταιρείες κατάφεραν να αποκομίσουν σχετική εμπειρία στη διαχείριση και στην αντιμετώπιση κρίσε-

ων, οι κύριες προκλήσεις στρέφονται πλέον στην προσέλκυση και στη διατήρηση του ανθρώπινου δυναμικού, με το 42% των ερωτηθέντων να αναδεικνύει την προσέλκυση ταλέντων τη μεγαλύτερη πρόκληση για αυτούς, συγκεντρώνοντας το υψηλότερο ποσοστό (σε σύγκριση με το αντίστοιχο 16% κατά την περίοδο της κρίσης).

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το κεφάλαιο «μισθοί», με την πλειοψηφία των ερωτηθέντων να υποστηρίζει ότι οι μι-

Υψηλούς μισθούς προσφέρουν τα επαγγέλματα του χρηματοοικονομικού κλάδου, της λογιστικής και της τεχνολογίας.

σθοί που προσφέρουν βρίσκονται στα ίδια επίπεδα με των ανταγωνιστών τους. Βέβαια, η επίδραση της πανδημίας άλλαξε τον τύπο των παροχών που προσφέρονται από τις εταιρείες καθώς πλέον, παροχές ιατρικής ασφάλισης ή προγραμμάτων υγείας και ευεξίας σημειώνουν αυξητική τάση, ενώ ο αριθμός των ερωτηθεισών εταιρειών που προσφέρουν ανταγωνιστικούς μισθούς ή ασφάλειες ζωής σημειώνει σημαντική μείωση. Παρόλο που τα προγράμματα κατάρτισης και επαγγελματικής εξέλιξης είναι δύο από τις πιο συχνές παροχές, ο αριθμός των εταιρειών που προσφέρουν αυτά τα προ-

νόμια μειώθηκε σε σχέση με τα αποτελέσματα της έρευνας που διεξήχθη στις αρχές του 2020.

Σημειώνεται ότι οι θέσεις και οι μισθοί που αναφέρονται αφορούν τον κλάδο των πωλήσεων και του μάρκετινγκ, των υποστηρικτικών υπαλλήλων, τον ασφαλιστικό κλάδο, τον κλάδο του ανθρώπινου δυναμικού, τον φαρμακευτικό κλάδο, τις νομικές υπηρεσίες, τον κλάδο των χρηματοοικονομικών και της λογιστικής, της τεχνολογίας, των μηχανικών και logistics και τον κλάδο της εξυπηρέτησης πελατών. Μισθούς μεταξύ 12.000 (υψηλότερη τιμή) και 6.000 (χαμηλότερη τιμή) ευρώ τον μήνα, σε 14μηνι βάση, προσφέρει η θέση CIO στον κλάδο της τεχνολογίας, ενώ ακολουθούν η θέση του διαχειριστή Πληροφορικής (IT project/program manager) με μισθό μεταξύ 4.600 και 2.500 ευρώ. Από τον κλάδο των χρηματοοικονομικών - λογιστικής ακολουθεί η δεύτερη καλύτερα αμειβόμενη θέση εργασίας, με μισθό μεταξύ 10.000 και 5.000 ευρώ, και έπεται ο επικεφαλής σχέσης (Head of relationship manager) με μισθό από 8.000 έως 5.000 ευρώ.

Στον νομικό τομέα οι θέσεις διευθυντή εταιρικών και νομικής υποθέσεων (corporate & legal affairs manager) και επικεφαλής του νομικού τμήματος (head of legal department) αμείβονται με έως 8.000 ευρώ, ενώ υψηλές είναι οι αποδοχές και στον ναυτιλιακό κλάδο, όπου η θέση του τεχνικού διευθυντή (technical manager) αμειβεται με έως 8.000 ευρώ, ενώ αυτή του διευθυντή στόχου (fleet manager) με έως 7.000 ευρώ.

Σε θέση μάχης και η Lockheed Martin για τις νέες φρεγάτες

Τη δέσμευση της Lockheed Martin ότι θα συμβάλει στη δραστική ανάκαμψη της ελληνικής ναυπηγικής βιομηχανίας, εφόσον η πρότασή της για τη ναυπήγηση τεσσάρων φρεγατών για το Πολεμικό Ναυτικό προκριθεί από την ελληνική κυβέρνηση, διατύπωσε μιλώντας σε κλειστή παρουσίαση στην Αθήνα ο αντιπρόεδρος προγραμμάτων επιφανείας, Lockheed Martin Rotary & Mission Systems, Jo DePietro.

Απαντώντας σε σχετική ερώτηση της «Κ», τόνισε πως η αμερικανική αμυντική βιομηχανία έχει έρθει σε επαφή με τους υποψήφιους επενδυτές τόσο των Ναυπηγείων Ελευσίνας όσο και των Ναυπηγείων Σκαραμαγκά, χωρίς ωστόσο να ξεκαθαρίσει αν προτίθεται να χρησιμοποιήσει το ένα ή το άλλο ναυπηγείο ή και τα δύο ταυτόχρονα. Όπως ανέφερε, αυτό αποτελεί κομμάτι της ανταγωνιστικής προσφοράς της Lockheed Martin προς την ελληνική κυβέρνηση και γι' αυτό δεν μπορεί να το αποκαλύψει ενόσω «τρέχει» διαδικασία επιλογής κατασκευαστή.

Εξήγησε επίσης πως στην αμερικανική ναυπηγική μονάδα που ελέγχει από κοινού με την ιταλική Fincantieri στο Ουισκόνσιν των ΗΠΑ, τη Fincantieri Marinette Marine (FMM), η αντίστοιχη ανάκαμψη στην οποία πρωτοστάτησε η Lockheed οδήγησε σε αύξηση των εργαζομένων από 300 σε 2.500, ενώ υπολόγισε τους έμμεσα απασχολούμενους εκεί σε 25.000 άτομα. Έκανε μάλιστα λόγο για «κεφαλαιοποίηση» της ελληνικής ναυπηγικής βιομηχανίας αλλά και για επενδύσεις που θα πρέπει να κάνουν τα ελληνικά ναυπηγεία ώστε να ανταποκριθούν στην πρόκληση της ναυπήγησης

Η αμερικανική αμυντική βιομηχανία έχει έρθει σε επαφή με τους υποψήφιους επενδυτές των Ναυπηγείων Ελευσίνας και Σκαραμαγκά.

σύγχρονων φρεγατών. Να σημειωθεί βεβαίως ότι αντίστοιχες παρουσιάσεις και δεσμεύσεις έχουν πραγματοποιήσει και διατυπώσει αντίστοιχα και άλλες ναυπηγικές βιομηχανίες, όπως η γαλλική Naval Group, υποσχόμενες σημαντικά οφέλη για την ελληνική οικονομία. Κάτι που γίνεται εύκολα αντιληπτό αν αναλογιστεί κανείς πως από τις τέσσερις φρεγάτες που θα αγοράσει η Ελλάδα και τις τέσσερις υπάρχουσες που θα αναβαθμίσει, σε ένα έργο συνολικού προϋπολογισμού 5 δισ. ευρώ, μόνο μία φρεγάτα θα ναυπηγηθεί στο εξωτερικό.

Σύμφωνα με τον Jo DePietro της Lockheed Martin, στόχος των έργων που προτείνει να πραγματοποιηθούν εδώ δεν είναι μόνο η ναυπήγηση των τεσσάρων φρεγατών αλλά και η ανάταξη των ελληνικών ναυπηγικών συγκροτημάτων, ώστε να αποτελέσουν

σύγχρονες μονάδες που μπορούν να εξυπηρετήσουν τις ανάγκες τόσο του ελληνικού Πολεμικού Ναυτικού όσο και του αμερικανικού ναυτικού.

Όσον αφορά τις εκτιμήσεις της Lockheed Martin για τους χρόνους που θα απαιτηθούν εάν ανακηρυχθεί ανάδοχος του προγράμματος, σημείωσε πως συνήθως ο μέσος χρόνος ναυπήγησης μιας φρεγάτας είναι 42 με 45 μήνες, ενώ ο χρόνος που χρειάζεται για να παραγγελθούν τα απαραίτητα εξαρτήματα και συστήματα κυμαίνεται μεταξύ 12 και 18 μηνών.

Ερωτηθείς κατά πόσον μία από τις δύο ελληνικές μονάδες των οποίων η εξυγίανση συζητείται, δηλαδή της Ελευσίνας ή του Σκαραμαγκά, υπερτερεί της άλλης, απέκρινε να απαντήσει ότι και οι δύο έχουν και προτερήματα και μειονεκτήματα.

ΗΛΙΑΣ Γ. ΜΠΕΛΛΟΣ

Συνεργασία με Ινδία σε έργα υποδομής επιδιώκει η Ευρώπη

Στόχος, η δημιουργία αντίπαλου δέους στον κινεζικό Δρόμο του Μεταξιού

Σε μια εμφανή προσπάθεια να ανταγωνιστεί την Κίνα, η Ε.Ε. επιχειρεί να θέσει σε εφαρμογή το αντίπαλον δέος του Δρόμου του Μεταξιού μέσω συνεργασίας με την Ινδία για μία σειρά έργων υποδομής ανά τον κόσμο. Για τον σκοπό αυτό διαπραγματεύεται με την Ινδία με την οποία σχεδιάζει από κοινού ένα δίκτυο «συνδέσεων» με έργα υποδομής στους τομείς της ενέργειας, της ψηφιακής τεχνολογίας και των μεταφορών. Σύμφωνα με σχετικό ρεπορτάζ των Financial Times, στη συμφωνία προβλέπονται δάνεια στη δεύτερη σε μέγεθος ασιατική οικονομία αλλά με πολύ καλύτερους όρους από τους συχνά εξοντωτικούς και άνισους που συνοδεύουν τις χορηγήσεις από το Πεκίνο. Η πρωτοβουλία, που οι δύο πλευρές σκοπεύουν να ανακοινώσουν σε τηλεδιάσκεψή τους στις 8 Μαΐου συμπίπτει με τις προσπάθειες που καταβάλλει παράλληλα η Ουάσιγκτον για να ανακόψει την αυξανόμενη επιρροή της Κίνας. Σημειώτέον ότι η κυβέρνηση Μπάιντεν έχει εκφράσει την πρόθεση να συγκροτήσει ένα μέτωπο δημοκρατικών χωρών που θα ανακόψουν την άνοδο της Κίνας, ενώ τον Μάρτιο πρότεινε στην κυβέρνηση της Βρετανίας να επιχειρήσουν από κοινού ένα δίκτυο έργων υποδομής ανταγωνιστικό στον Δρόμο του Μεταξιού.

Σύμφωνα με τη βρετανική εφημερίδα, οι δύο πλευρές δεν σκοπεύουν να παρουσιάσουν τη μεταξύ τους συνεργασία ως μέτωπο εναντίον του Πεκίνου, αλλά σίγουρα θα αντιμετωπιστεί ως εναλλακτική στον Δρόμο του Μεταξιού και στα έργα του που θα συνδέουν Ευρώπη, Αφρική και Ασία. Δεν έχουν, πάντως, οριστικοποιηθεί ακόμη οι όροι της συμφωνίας

Προβλέπονται δάνεια προς την Ινδία με πολύ καλύτερους όρους σε σύγκριση με αυτούς που συνοδεύουν τις πιστώσεις που χορηγεί το Πεκίνο.

όπως, για παράδειγμα, η προέλευση των χρημάτων που μάλλον θα προέλθουν τόσο από τον ιδιωτικό όσο και από τον δημόσιο τομέα. Τα σχετικά έργα θα επικεντρώνονται κυρίως σε κοινά προγράμματα μέσα στην επικράτεια των χωρών αλλά θα καλύπτουν και πρωτοβουλίες σε τρίτα μέρη. Θα έχουν εγκαίρως μελετηθεί θέματα οικονομικής βιωσιμότητας των σχετικών σχεδίων. Παράλληλα θα εστιάζουν το ενδιαφέρον τους στη

βελτίωση της διμερούς συνεργασίας σε θέματα έρευνας και καινοτομίας. Από ευρωπαϊκές πλευρές έχουν παρουσιαστεί και στο παρελθόν σχέδια για την ανάπτυξη στενών δεσμών ανάμεσα στην Ευρώπη και την Ασία, που πρόβλεπαν τη διάθεση δισ. ευρώ τα οποία θα μπορούσαν να προσελκύσουν πολλαπλάσιες επενδύσεις. Παράλληλα, όμως, και η Ινδία έχει επανειλημμένως δεσμευθεί να χρηματοδοτήσει διεθνή επενδυτικά σχέδια. Όπως ανέφεραν, πάντως, διπλωματικές πηγές, η συνάντηση που είχαν την Τετάρτη εκπρόσωποι των δύο πλευρών λειτούργησε ως «αφύπνιση» για την ανάγκη να επισπευσθεί η σύσφιγξη σχέσεων.

Μιλώντας στους F.T. σε καθεστώς ανωνυμίας, διπλωματικές πηγές της Ε.Ε. ανέφεραν πως «υπάρχει ένα παράθυρο ευκαιρίας για να συνεργαστούμε και να δημιουργήσουμε ένα περιβάλλον παγκοσμιοποίησης οικοδομημένο πάνω σε σχέσεις εταιρών και πιο ελκυστικό από εκείνο που προσφέρει η Κίνα». Προσέθεσαν μάλιστα πως η Ε.Ε. και οι σύμμαχοί της έχουν κοινό συμφέρον να παρουσιάσουν μια εναλλακτική έναντι του Δρόμου του Μεταξιού «και να μην επιτρέψουν να κυριαρχήσουν οι κινεζικές επενδύσεις». Επισήμως, πάντως, οι Βρυξέλλες επιβεβαίωσαν ότι βρίσκονται σε

Ο Δρόμος του Μεταξιού, το φιλόδοξο σχέδιο που ανακοίνωσε το Πεκίνο το 2013 και προβλέπει έργα υποδομής σε γέφυρες, λιμάνια και σιδηροδρομικές γραμμές, έχει ενσπείρει ανησυχία και προβληματισμό στις χώρες της Δύσης. Αιτία είναι η συμμετοχή σε αυτό άνω των 150 χωρών και διεθνών οργανισμών, μεταξύ των οποίων και περίπου οι μισές από τις 27 χώρες-μέλη της Ε.Ε.

εξέλιξη οι σχετικές συνομιλίες με την Ινδία και τόνισαν ότι αφορούν σχέδια για τη σύνδεση της Ευρώπης με την Ασία, «για μια πλατφόρμα συνεργασίας ανοικτή σε όλους τους ενδιαφερόμενους εταίρους» και η οποία δεν στρέφεται «εναντίον καμιάς χώρας ή περιοχής». Η Ε.Ε. επιχειρεί να ανταγωνί-

σtei την Κίνα, ενώ παράλληλα προσπαθεί και να συσφίγγει τους οικονομικούς της δεσμούς με τη δεύτερη οικονομία του πλανήτη όπως κατέδειξε η διμερής συμφωνία για τις επενδύσεις που υπέγραψαν οι Βρυξέλλες και το Πεκίνο στα τέλη Δεκεμβρίου. Σε ό,τι αφορά τον Δρόμο του Μεταξιού, το φιλόδοξο σχέδιο

που ανακοίνωσε ο Κινέζος πρόεδρος το 2013 και προβλέπει έργα υποδομής έχει ενσπείρει ανησυχία και προβληματισμό στις χώρες της Δύσης. Αιτία είναι η συμμετοχή σε αυτό άνω των 150 χωρών και διεθνών οργανισμών, μεταξύ των οποίων και περίπου οι μισές από τις 27 χώρες-μέλη της Ε.Ε.

ΘΕΡΙΝΟ ΩΡΑΡΙΟ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ

Ώρες εξυπηρέτησης κοινού από 5 Μαΐου 2021

ΔΕΥΤΕΡΑ – ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ
08:15-13:30

Για εύκολη 24/7 εξυπηρέτηση κάνε τις συναλλαγές σου μέσω του Online Banking & ATM.

Για εγγραφή στο Online Banking επισκεφτείτε το www.hellenicbank.com/connect

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

ΕΠΑΡΧΙΑΚΟ ΚΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ: ΛΑΡΝΑΚΑΣ

ΓΝΩΣΤΟΠΟΙΗΣΗ

Γνωστοποιείται σύμφωνα με το άρθρο 25 του Περί Ακινήτου Ιδιοκτησίας (Διακατοχή, Εγγραφή και Εκτίμηση) Νόμου Κεφ. 224, ότι συμφωνήθηκε να πωληθεί το μερίδιο ή συμφέρον στα ακίνητα που αναφέρονται πιο κάτω.

Δήλωση Μεταβίβασης: 4/Π/561/2021

Πωλητής/τές: ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΚΩΣΤΑΣ, ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΜΑΚΑΡΙΟΥ Γ 62, 6017, ΧΡΥΣΟΠΟΛΙΤΙΣΣΑ, ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ

Αγοραστής: CCSRE REAL ESTATE COMPANY LIMITED, ΓΡΗΓΟΡΗ ΑΥΞΕΝΤΙΟΥ 8, 1096, ΤΡΥΠΙΩΤΗΣ, ΔΗΜΟΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ

Ακίνητο: Αρ. Εγγραφής: 4/207

Φύλλο / Σχεδ. / Τμήμα / Τεμ. / Κλίμ: 41 / 490401 / 4 / 191 / 2

Είδος Ακινήτου: ΟΙΚΟΠΕΔΟ

Υποδιοκτησίες: Υπάρχουν κτίρια που δεν αναφέρονται στην εγγραφή (4/ΕΣ/23103/1980)

Εμβαδόν τ.μ.: 617

Γεωγραφική Περιοχή: ΛΑΡΝΑΚΑ ΔΗΜΟΣ ΛΑΡΝΑΚΑΣ, ΧΡΥΣΟΠΟΛΙΤΙΣΣΑ

Τοποθεσία: ΔΡΟΜΟΣ ΠΡΟΣ ΑΜΜΟΧΩΣΤΟ

Μεταβιβ. Μερίδιο στο Ακιν.: ½

Ποσό Πώλησης: €159.250,00

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Τα ακίνητα ενδέχεται να υπόκεινται σε Φ.Π.Α., ο οποίος δεν συμπεριλαμβάνεται στο ποσό πώλησης.

ΔΕΛΤΙΟ Α

ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΗ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΥ ΠΛΕΙΣΤΗΡΙΑΣΜΟΥ

Δυνάμει του περί Πώλησης Ενυπόθηκου Ακινήτου μέσω Ηλεκτρονικού Συστήματος Πλειστηριασμού Διατάγματος του 2019

ΑΝΑΚΟΙΝΩΝΕΤΑΙ ότι σύμφωνα με το περί Πώλησεως Ενυπόθηκου Ακινήτου μέσω Ηλεκτρονικού Συστήματος Πλειστηριασμού Διατάγμα του 2019, το οποίο εκδόθηκε δυνάμει των διατάξεων του περί Μεταβίβασης και Υποθηκώσεως Ακινήτων Νόμου, θα πωληθεί σε ηλεκτρονικό πλειστηριασμό μετά από αίτηση της Ελληνικής Τράπεζας Δημόσιας Εταιρείας Λτδ, η ακίνητη ιδιοκτησία που περιγράφεται στον πιο κάτω Πίνακα από τον Υπάλληλο Ηλεκτρονικού Πλειστηριασμού ή τον εργοδότη αυτού ACB E-Auctions Ltd, αρ. τηλ. 22-222230, ηλεκτρονική διεύθυνση: info@eauctions-cy.com.

Η πώληση θα διεξαχθεί μέσω Ηλεκτρονικού Συστήματος Πλειστηριασμού στην Ιστοσελίδα Ηλεκτρονικού Πλειστηριασμού www.eauction-cy.com, στις 19/05/2021 και ώρα 10:00π.μ.

Μοναδικός Αριθμός Ηλεκτρονικού Πλειστηριασμού: JECTLTSLA7

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΚΙΝΗΤΗΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑΣ							
A/A	Αριθμός εγγραφής	Αριθμός Φύλλου/ Σχεδίου και Αρ. Τεμαχίου	Δήμος/ Εννορία/ Κοινότητα	Τοποθεσία ή οδός	Λεπτομέρειες του ακινήτου	Εγγεγραμμένο συμφέρον που θα πωληθεί	
1.	0/4813	54/09 και 394	Λεμεσός/ Σπιτάλι	Χαπέδον	Χωράφι	1273	1/1
Επιφυλασσόμενη τιμή πώλησης: €71.400							
Ποσό Εγγύησης: €7.140							

- Το ακίνητο δεν θα παραδοθεί αν δεν καλυφθεί η επιφυλαχθείσα τιμή πώλησης.
- Το συμφέρον στο πιο πάνω ακίνητο προσφέρεται στην πώληση χωρίς περισσότερες εγγυήσεις σχετικά με την ύπαρξη, το είδος ή την έκταση του ακινήτου ή με το δικαίωμα που έχει ο ενυπόθηκος οφειλέτης.
- Ο Ψηλότερος Προσφοροδότης πρέπει να έχει υπόψη του ότι, το υπόλοιπο από το τίμημα πώλησης (αποδεχόμενης τιμής προσφοράς μείον το ποσό της εγγύησης) πρέπει να πληρωθεί στον ενυπόθηκο δανειστή, διαφορετικά χάνει το ποσό της εγγύησης και έχει ευθύνη για κάθε ζημία που πιθανόν να υπάρξει σε κατορινή πώληση.
- Οι πλειοδότες θα πρέπει να έχουν υπόψη τους ότι, σε περιπτώσεις όπου ενδέχεται να προκύπτει Φ.Π.Α., το οποιοδήποτε κατακυρωθέν τίμημα πώλησης δεν θα περιλαμβάνει το ποσό του Φ.Π.Α. Το ποσό αυτό θα είναι πληρωτέο επιπρόσθετα από το τίμημα πώλησης και θα βαρύνει τον αγοραστή.
- Υπάρχει Ανοικτός Φάκελος: 5/ΑΧ 277/2019 για Έκδοση Εκσυγχρονισμένης Εγγραφής.

Ημερομηνία: 4/4/2021

Η Τράπεζα θα παρέχει περαιτέρω πληροφόρηση αναφορικά με το ακίνητο στους ενδιαφερόμενους αγοραστές, οι οποίοι παρακαλούνται όπως απευθυνθούν στην Ελληνική Τράπεζα Δημόσια Εταιρεία Λτδ (ιστοσελίδα www.hellenicbank.com και/ή στο τηλέφωνο 22-690470).

Σημειώνεται ότι, όποιος προτίθεται να πλειοδοτήσει στον πλειστηριασμό, θα πρέπει να εγγραφεί και να καταβάλει το ποσό εγγύησης το αργότερο μέχρι τις 15:00μ.μ., δύο (2) πλήρεις εργάσιμες ημέρες πριν την ορισθείσα ημερομηνία του πλειστηριασμού.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ

Ανοιχτές οι στρόφιγγες της ΕΚΤ μέχρι και τον Ιούνιο

Συνεχίζει να παρέχει άφθονη ρευστότητα στην Ευρωζώνη

Αθήνη ρευστότητα θα εξακολουθήσει να παρέχει η ΕΚΤ στην οικονομία της Ευρωζώνης τουλάχιστον μέχρι τον Ιούνιο, συνεχίζοντας τις αγορές ομολόγων, ενώ διατηρεί το κόστος δανεισμού στο ιστορικό χαμηλό του -0,5%. Η Τράπεζα δεν εξετάζει προς το παρόν την πιθανότητα να μειώσει τις αγορές ομολόγων στο πλαίσιο του έκτακτου προγράμματος κατά της πανδημίας, μολονότι διαβλέπει σημάδια βελτίωσης της οικονομίας της Ευρωζώνης και ελπίδες για ταχύτερη έξοδο από την κρίση. Το κατέστησε σαφές στην καθιερωμένη συνέντευξη Τύπου μετά τη συνεδρίαση της Τράπεζας, η πρόεδρος, Κριστίν Λαγκάρντ, όταν τόνισε πως η ΕΚΤ δεν συζητά καν μια μείωση των αγορών ομολόγων και χαρακτήρισε «πρώορη» την ιδέα.

Η κ. Λαγκάρντ υπογράμμισε πως μέχρι τον Ιούνιο η ΕΚΤ θα συνεχίσει στον ρυθμό αγοράς ομολόγων που έχει υιοθετήσει από τον περασμένο μήνα, αγοράζοντας δηλαδή περισσότερα ομόλογα από όσα το πρώτο τρίμηνο του έτους. Σημειωτέον ότι από τον Μάρτιο η Τράπεζα αγοράζει κατά μέσον όρο ομόλογα αξίας 17 δισ. ευρώ την εβδομάδα στο πλαίσιο του

έκτακτου προγράμματος κατά της πανδημίας, ενώ τις πρώτες εβδομάδες του έτους είχε περιορίσει τις αγορές της κατά μέσον όρο στα 14 δισ. ευρώ την εβδομάδα. Η κ. Λαγκάρντ ανέφερε πως «έχει ανακάμψει η παγκόσμια ζήτηση, ενώ τα γενναιόδωρα προγράμματα στήριξης των οικονομιών ανά τον κόσμο υποστηρίζουν την παγκόσμια οικονομία αλλά και την οικονομική δραστηριότητα στην Ευρωζώνη». Προσέθεσε, όμως, πως βραχυπρόθεσμα εξακολουθούν να σκιάζουν σύννεφα την εικόνα της οικονομίας καθώς την περιβάλλει η αβεβαιότητα για την εξέλιξη της πανδημίας». Σε ό,τι αφορά ειδικότερα την Ευρωζώνη, η κ. Λαγκάρντ επισήμανε πως «τα τελευταία στοιχεία, οι έρευνες και οι δείκτες καταδεικνύουν πως η οικονομική δραστηριότητα ενδεχομένως μειώθηκε και πάλι το πρώτο τρίμηνο του έτους», αλλά προσέθεσε πως τα ίδια στοιχεία «κατατείνουν σε ανάπτυξη της οικονομίας μέσα στο δεύτερο τρίμηνο». Όπως τόνισε χαρακτηριστικά, «βραχυπρόθεσμα διαφαίνονται κίνδυνοι υποχώρησης της οικονομίας της Ευρωζώνης, αλλά μεσοπρόθεσμα η εικόνα φαίνεται να ισορροπεί». Τόνισε, έτσι, πως

«Βραχυπρόθεσμα διαφαίνονται κίνδυνοι υποχώρησης της οικονομίας της Ευρωζώνης, μεσοπρόθεσμα η εικόνα φαίνεται να ισορροπεί», δήλωσε η Κρ. Λαγκάρντ.

Δεν εξετάζει την πιθανότητα να μειώσει τις αγορές ομολόγων στο πλαίσιο του έκτακτου προγράμματος κατά της πανδημίας.

εξακολουθεί να είναι απαραίτητη η αναπτυξιακή νομισματική πολιτική όπως επίσης «κρίσιμα» είναι και τα γενναιόδωρα προγράμματα στήριξης των κυβερνήσεων της Ευρωζώνης.

Εξέφρασε, πάντως, την ελπίδα πως η πρόοδος στην εμβολιαστική διαδικασία θα επιτρέψει μια σταδιακή χαλάρωση των περιοριστικών μέτρων, η οποία θα ανοίξει τον δρόμο για μια σταθερή ανάκαμψη της οικονομικής δραστηριότητας

μέσα στο 2021. Στους κόλπους της ΕΚΤ επικρατεί πάντως και πάλι διχονομία, καθώς τα πλέον συντηρητικά στελέχη του Δ.Σ. προσβλέπουν σε ταχύτερη βελτίωση των οικονομικών συνθηκών και ευελπιστούν πως τα νέα στοιχεία που θα δοθούν στη δημοσιότητα τον Ιούνιο θα επιτρέψουν τη μείωση των αγορών ομολόγων. Σύμφωνα με τον Ντέιβιντ Πάουελ, οικονομολόγο της Bloomberg Economics, τον Ιούνιο η Τράπεζα θα αρχίσει πράγματι να μειώνει τις αγορές ομολόγων. Όπως επισημαίνουν οικονομικοί αναλυτές σχολιάζοντας τα αντίστοιχα προγράμματα που επιστράτευσε στη διάρκεια της πανδημίας άλλες μεγάλες κεντρικές τράπεζες ανά τον κόσμο, το σημαντικότερο ζήτημα που απασχολεί τώρα τα στελέχη τους είναι ακριβώς αυτό, το πότε θα αρχίσουν να μειώνουν τις αγορές ομολόγων.

BLOOMBERG

«Φρένο» από τον Καναδά

Πρώτη ανάμεσα στις μεγάλες κεντρικές τράπεζες που θα προχωρήσει σε σταδιακή μείωση των αγορών ομολόγων είναι η Τράπεζα του Καναδά, καθώς διαβλέπει ικανοποιητικούς ρυθμούς ανάκαμψης της οικονομίας της. Την απόφαση ανακοίνωσαν τα μέλη του Δ.Σ. και ο διοικητής της, Τηφ Μακλέμ, υπογραμμίζοντας ότι μειώνει τις αγορές ομολόγων κατά 2,4 δισ. δολ., ενώ σχεδιάζει να επιστεύσει την αύξηση των επτοκίων. Η αντίδραση της αγοράς ήταν άμεση και θετική, καθώς οδήγησε το καναδικό δολάριο στο υψηλότερο επίπεδο που έχει καταγράψει από τον Ιούνιο του περασμένου έτους. «Φαίνονται αρκετά σίγουροι πως μόλις υποχωρήσει το ταρινό κύμα της πανδημίας θα ανακάμψει αμέσως η οικονομία», σχολίασε αναλυτής συναλλάγματος στη Monex Canada. Παράλληλα, η

Τράπεζα του Καναδά διατήρησε αμετάβλητο το βασικό επιτόκιο της στο 0,25% και άφησε να εννοηθεί πως θα παραμείνει σε αυτό το επίπεδο μέχρι ότου διασφαλιστεί η ανάκαμψη. Αναθεώρησε, άλλωστε, προς τα πάνω τις προβλέψεις της για το τρέχον έτος κατά δύο εκατοστιαίες μονάδες, καθώς εκτιμά τώρα πως η ανάπτυξη στο σύνολο του 2021 θα φτάσει στο 6,5%. Δεν φαίνεται, πάντως, να συμμερίζονται ούτε την αισιοδοξία της ούτε τα σχέδιά της άλλες κεντρικές τράπεζες. Η αμερικανική ομοσπονδιακή τράπεζα, η Federal Reserve, ανακοίνωσε πως δεν βλέπει προοπτική για να μειώσει τις αγορές ομολόγων σύντομα. Η Τράπεζα της Αγγλίας, άλλωστε, προέβλεψε προ ημερών ότι θα ολοκληρώσει το δικό της πρόγραμμα αγορών ομολόγων προς τα τέλη του έτους.

Επενδύσεις 221 δισ. ευρώ με πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης σχεδιάζει ο Ντράγκι

Ο Μάριο Ντράγκι ετοιμάζει ένα φιλόδοξο επενδυτικό πρόγραμμα ύψους 221 δισ. ευρώ, με το οποίο ευελπιστεί να δώσει ώθηση στην ανάπτυξη της καθλωμένης επί χρόνια ιταλικής οικονομίας με επενδύσεις στην ψηφιοποίηση, σε έργα υποδομής με έμφαση στο σιδηροδρομικό δίκτυο και την «πράσινη» ενέργεια.

Για την εφαρμογή του θα κάνει χρήση του μεριδίου που δικαιούται η Ιταλία από τα κεφάλαια του Ταμείου Ανάκαμψης, δεδομένου ότι η γειτονική χώρα, όπως, άλλωστε, και η Ισπανία και η Ελλάδα, θα είναι από τους σημαντικότερους δικαιούχους. Το πρόγραμμα Ντράγκι, που πρέπει να εγκριθεί από την κυβέρνηση της χώρας μέχρι το τέλος της εβδομάδας, αναμένεται να χρηματοδοτηθεί με 30 δισ. ευρώ από τον προϋπολογισμό της Ρώμης, ενώ τα υπόλοιπα 191,5 δισ. ευρώ θα προέλθουν από δάνεια και εγγυήσεις του Ταμείου Ανάκαμψης. Όπως τονίζουν πηγές προσκείμενες στην ιταλική κυβέρνηση, το πρόγραμμα ανα-

Το σχέδιο επικεντρώνεται στους κλάδους της «πράσινης» ενέργειας, των σιδηροδρόμων και στην ψηφιοποίηση κρατικών υπηρεσιών.

μένεται να σταθεί κρίσιμο, καθώς θα δώσει ώθηση στην ιταλική οικονομία, ενώ θα επισπεύσει τη μετάβασή της σε μια οικονομία με χαμηλή κατανάλωση άνθρακα και με ισχυρό τομέα υψηλής τεχνολογίας. Παράλληλα, αναμένεται να αποτελέσει κρίσιμη δοκιμασία για την αξιοπιστία των ευρωπαϊκών προσπάθειών για ανάκαμψη από την κρίση της πανδημίας.

Ο Μάριο Ντράγκι, τώως πρόεδρος της ΕΚΤ, που ανέλαβε επικεφαλής κυβέρνησης εθνικής ενότητας στην Ιταλία στις αρχές του έτους, θα παρουσιάσει το σχετικό

Ο Ιταλός πρωθυπουργός Μάριο Ντράγκι θα παρουσιάσει το σχετικό σχέδιο στο Κοινοβούλιο στις αρχές της επόμενης εβδομάδας.

σχέδιο στο ιταλικό Κοινοβούλιο στις αρχές της επόμενης εβδομάδας. Στη συνέχεια θα το υποβάλει προς έγκριση στην Ευρωπαϊκή

Επιτροπή στο πλαίσιο της διαδικασίας που θα ακολουθήσουν όλες οι χώρες-μέλη της Ε.Ε., με τα εθνικά σχέδιά τους μέχρι το τέλος

Απριλίου για να αντλήσουν κεφάλαια από το Ταμείο Ανάκαμψης. Σύμφωνα με πηγές προσκείμενες στην ιταλική κυβέρνηση, το πρόγραμμα θα επικεντρώνεται κατά κύριο λόγο στην αναβάθμιση του δικτύου ηλεκτροδότησης της Ιταλίας, σε επενδύσεις σε ενεργειακά σχέδια με βάση το υδρογόνο όπως και σε άλλες ανανεώσιμες πηγές ενέργειας αλλά και στην ενεργειακή αναβάθμιση των κρατικών κτιρίων.

Τα κεφάλαια της Ε.Ε. ειδικότερα θα επενδυθούν σε σχέδια για τον ψηφιακό μετασχηματισμό της ιταλικής οικονομίας, για την αντιμετώπιση της κλιματικής αλλαγής και την προστασία του περιβάλλοντος, σε έργα υποδομής αλλά και για την αναβάθμιση των τομέων της Υγείας και της Παιδείας. Παράλληλα, πάντως, ο Μάριο Ντράγκι σχεδιάζει να προωθήσει διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις με στόχο την αποσυμφόρμηση του νομικού συστήματος της Ιταλίας αλλά και των τοπικών αρχών των περιφερειών, καθώς εκτιμά ότι πρόκειται

για πεπαιδωμένους μηχανισμούς που έχουν αναστείλει την ανάπτυξη της ιταλικής οικονομίας. Στις μεταρρυθμίσεις αυτές θα εντάξει και την ψηφιοποίηση των διαδικασιών του δημόσιου τομέα, την επίτευξη της εκδίκαιης υποθέσεων, την αναδιοργάνωση των δικαστηρίων και τον εκσυγχρονισμό του δικαστικού συστήματος. Οι αργοί ρυθμοί του ιταλικού νομικού συστήματος το έχουν κατατάξει σε ένα από τα πλέον βραδυκίνητα της Ε.Ε. Πολλοί επιρρίπτουν σε αυτό το νομικό σύστημα την ευθύνη για το γεγονός ότι η Ιταλία δεν κατορθώνει να προσελκύσει επενδύσεις. Ο μέσος χρόνος για τη διεκπεραίωση μιας υπόθεσης αστικού δικαίου που αφορά ένα εμπορικό συμβόλαιο μπορεί να φτάσει έως και τις 1.100 ημέρες στην Ιταλία σύμφωνα με εκτιμήσεις της Παγκόσμιας Τράπεζας. Το χρονικό αυτό διάστημα είναι σχεδόν διπλάσιο από τον αντίστοιχο χρόνο σε Γερμανία, Γαλλία και Ισπανία.

BLOOMBERG

Εγγυημένο εισόδημα για φτωχούς εξετάζει το Σικάγο

Το Σικάγο προστίθεται στις πόλεις των Ηνωμένων Πολιτειών που σχεδιάζει να προσφέρει στους φτωχότερους από τους πολίτες τον ένα ελάχιστο εισόδημα σε μια προσπάθεια για ισότιμη ανάκαμψη για όλους και ειδικότερα για όσους έχουν πληγεί δυσανάλογα από τον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας. Η πρωτοβουλία ανήκει στον δημοτικό σύμβουλο Γκίλμπερτ Βιγιέγκας, που πρότείνει να καταβάλει η πόλη από τα ταμεία της ποσό ύψους 500 δολαρίων τον μήνα επί ένα έτος σε 5.000 κατοίκους χαμηλού εισοδήματος. Σύμφωνα με τον Βιγιέγκας, τα χρήματα, που βάσει της πρότασής του θα δοθούν σε πιστωτικές κάρτες, θα λειτουργήσουν ως ένα είδος «ελάφρυνσης της καταστροφής», στήριζοντας την ίδια την οικονομία της πόλης, καθώς θα δαπανηθούν σε ενοίκια, τρόφιμα, ρουχισμό και άλλες ανάγκες επιβίω-

Καταβολή 500 δολ. τον μήνα, επί ένα έτος, σε 5.000 κατοίκους χαμηλού εισοδήματος προτείνει δημοτικός σύμβουλος.

σης. Αν εγκριθεί η πρόταση από το δημοτικό συμβούλιο, η αναγκαία κεφάλαια θα αντληθούν από τα 30 εκατ. δολάρια που δικαιούται να αντλήσει το Σικάγο από το πακέτο Μπάιντεν του 1,9 τρις. δολαρίων. Στο μέλλον πάντως θα μπορούσε να χρηματοδοτηθεί το πρόγραμμα από έναν συνδυασμό αρωγής των φιλανθρωπικών οργανώσεων και κονδυλίων της πόλης.

Το Σικάγο είναι η τρίτη μεγαλύτερη πόλη των ΗΠΑ με πληθυσμό

σχεδόν 2,7 εκατ. κατοίκων. Ανάλογες κινήσεις έχουν κάνει νωρίτερα άλλες πόλεις των ΗΠΑ από τη Δυτική μέχρι την Ανατολική Ακτή. Ο δήμαρχος του Λος Άντζελες, Ερικ Γκαρσέτι, έχει προτείνει πρόγραμμα ύψους 24 εκατ. δολαρίων να ενταχθεί στον προϋπολογισμό της πόλης για το επόμενο έτος, προκειμένου να χορηγηθεί οικονομική στήριξη σε 2.000 φτωχές οικογένειες της δεύτερης σε μέγεθος πόλης των ΗΠΑ.

Ο Βιγιέγκας τόνισε πως έχει μελετήσει ανάλογες προτάσεις πολλών αμερικανικών πόλεων όπως των Στόκτον και Σεντ Πολ της Μινεσότα. Προτείνει ειδικότερα το πρόγραμμα στήριξης των φτωχών του Σικάγο να είναι ανοικτό σε όσους υποβάλλουν αίτηση και έχουν εισόδημα ίσο ή μικρότερο με το τριπλάσιο του επιπέδου της φτώχειας αλλά και σε όσους μπο-

ρούν να επικαλεστούν αξιοπίστα ότι έχασαν τη θέση εργασίας τους, ή μειώθηκαν οι ώρες της, ή δεν έχουν πρόσβαση σε φροντίδα των μικρών παιδιών, ή αντιμετωπίζουν κάποιου άλλου είδους οικονομική δυσπραγία οφειλόμενη στην πανδημία.

Σημειωτέον ότι έρευνες στο διετές πρόγραμμα του Στόκτον της Καλιφόρνιας που προσέφερε 500 δολάρια τον μήνα σε 125 οικογένειες κατέδειξαν πως μεταξύ των δικαιούχων ήταν υπερδιπλάσιο το ποσοστό των πολιτών που κατόρθωσαν να βρουν εργασία πλήρους απασχόλησης σε σύγκριση με το αντίστοιχο ποσοστό όσων δεν έλαβαν τέτοιου είδους βοήθεια. Και βέβαια οι σχετικές έρευνες αποκάλυψαν πως όσοι βοηθήθηκαν από την πόλη είχαν χαμηλότερο ποσοστό άγχους και κατάθλιψης.

BLOOMBERG

Το πρόγραμμα του εγγυημένου εισοδήματος μπορεί να χρηματοδοτηθεί από τα 30 εκατ. δολάρια που δικαιούται να αντλήσει το Σικάγο από το πακέτο Μπάιντεν του 1,9 τρις. δολαρίων.

ΑΝΑΛΥΣΗ

*Η πανδημία αλλάζει
ριζικά την αγορά εργασίας*

Tou **BRANCO MILANOVIC***

Πριν από δύο εβδομάδες έλαβα ηλεκτρονική πρόσκληση για ψηφιακή συνάντηση ιστορικών των βαλκανικών χωρών που ασχολούνται με την οικονομική ιστορία. Ο σύλλογός τους είχε συγκαληθεί προ ετών. Αν και με ενδιέφερε να συμμετάσχω, δεν το κάθαρσώ, μιας και ήταν αναγκαίο να βρισκομαι μία συγκεκριμένη χρονική στιγμή στο Βελγίον. Τώρα ξαφνικά λόγω πανδημίας η συνάντηση πραγματοποιήθηκε μέσω Διαδικτύου. Αι ακόμα και εγώ, που βρισκόμουν χιλιάδες μίλια μακριά στην Ουάσινγκτον, μπορούσα να λάβω μέρος μαζί με άτομα από διαφορετικά μέρη του πλανήτη. Οντας στην Ουάσινγκτον, τους

Οι περιοχές όπου κάποιος θα ζει φθινοτέρα θα γίνουν ελκυστικότερες ακόμα και εντός της ίδιας της χώρας.

είπα τι μπορούσα να δω από το σπίτι μου (όχι και πολλά) και στις σύντομες καθημερινές μου βόλτες κατά μήκος της Λεωφόρου του Κονέκτικατ. Με ρώτησαν αν είναι ανοικτά τα καταστήματα, αν υπάρχουν άνθρωποι στους δρόμους και αν γίνονται διαδηλώσεις. Επρεπε να ομολογήσω ότι δεν είχα ιδέα.

Εξήσα τις ταραχές του περασμένου καλοκαιριού, τις διαδλώσεις που σχετίζονταν με τις προεδρικές εκλογές, τα γεγονότα της 6ης Ιανουαρίου, την ανάληψη καθηκόντων από το νέο πρόεδρο Τζο Μπάιντεν – όλα συνέβησαν σε απόσταση 2 μιλίων από το σπίτι μου, αλλά δεν τα είδα. Εξω δόσε οι ομιλίες, συνεντεύξεις και διαλέξεις σε πανεπιστήμια και γυμνάσια και συμμετείχα σε ομάδες όχι μόνο στην Ευρώπη και τις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου θα μπορούσα να το κάνω ούτως ή άλλως, αλλά και στην Κίνα, τη Νότια Κορέα, την Ιαπωνία, τη Μαλαισία, τη Ρωσία, την Τουρκία, την Αργεντινή, την Κολομβία και τη Βραζιλία. Εκνα συζητήσεις με ανθρώπους, που δεν θα μπορούσα ποτέ να συναντήσω προσωπικά. Οι άνθρωποι σε μακρινά μέρη γνωρίζουν ακριβώς όσα κι εγώ για το τι συμβαίνει στην Ουάσινγκτον, όπως γνωρίζω και εγώ το τι συμβαίνει εκεί όπου ζουν.

Από την άλλη πλευρά, η άμεση εμπειρία μου για τον κόσμο

στον οποίο ζω φυσικά έχει συρρικνωθεί, ίσως εξίσου εξαιρετικά. Υπό κανονικές συνθήκες, σίγουρα θα είχα συναντήσει τουλάχιστον μερικούς αυτόπτες μάρτυρες. Θα παραινέι αυτού του είδους ο επιπεδός κόσμος και μετά την πανδημία; Πιστεύω ότι η σοβαρότερη έκβαση θα έχει να κάνει με μία μεγάλη αλλαγή στην παγκόσμια αγορά εργασίας

Η πανδημία θα φέρει μια σχεδόν ολοκληρωμένη παγκόσμια αγορά εργασίας. Θα δημιουργηθούν πολλές δουλειές για τον οποιονδήποτε έχει σύνδεση Wi-Fi οπουδήποτε στον κόσμο. Αυτά δεν είναι απαραίτητα καλά νέα για όλους, όπως, λόγου χάριν, για τη μεσαία τάξη στις πλούσιες χώρες, που έχουν ήδη πληγεί από την παγκοσμιοποίηση. Υπάρχει μια διπλή ειρωνεία στην κατάσταση αυτή. Οι μόνοι θα πρέπει να ανταγωνιστούν, πιο ανοικτά από ποτέ με ανθρώπους που είναι πρόθυμοι να δεχθούν χαμηλότερους μισθούς σε δολάρια, αλλά και το πραγματικό βιοτικό επίπεδο αυτών που εργάζονται με τέτοιες αμοιβές, ως πούμε στην Ινδία ή τη Νιγηρία, θα είναι υψηλότερο από το πραγματικό βιοτικό επίπεδο των ανθρώπων στην Καλιφόρνια, που απαιτούν υψηλότερο ονομαστικό μισθό. Επίσης, θα υπομαρτούν τουλάχιστον δύο επιπλέον εξελίξεις.

Πρώτων, οι περιοχές όπου κάποιος θα ζει φθηνότερα θα γίνουν ελκυστικότερες ακόμα και εντός της ίδιας της χώρας. Όπως δείχνει το προηγούμενο παράδειγμα, όσοι διαβίουν σε περιοχές χαμηλού κόστους όχι μόνο θα έχουν πλεονέκτημα στον ανταγωνισμό για μία θέση εργασίας, αλλά θα μπορούν να ζήσουν καλύτερα, αν και με περιορισμένες αμοιβές. Δεύτερον, η διαφορά της ώρας από κατάρτα θα γίνει ευλογία. Ο προϊστάμενος στη βόρεια Καλιφόρνια θα μπορεί να ξυπνήσει με τη βεβαιότητα ότι το πρόβλημα που ανέκυψε στο τέλος της βάρδιας την προηγούμενη ημέρα, θα λυθεί από εργαζομένους στην Ασία ή την Ευρώπη: οι απαντήσεις θα περιμένουν στο ηλεκτρονικό ταχυδρομείο ή στο κινητό του.

* Επισκέπτης καθηγητής
στο Πανεπιστήμιο της Πόλης
της Νέας Υόρκης. Το άρθρο
δημοσιεύθηκε στους ιστότοπους
IPS - Journal (International Politics
and Society) του Ινστιτούτου
Φρίντριχ Εμπερτ και του Social
Europe.

Επιβάλλουν υπερβολικές χρεώσεις για να αποκλείσουν ή να περιορίσουν εφαρμογές ανταγωνιστικές με τα δικά τους προϊόντα, υποστηρίζουν μικρότερες εταιρείες.

Η Spotify Technology, εταιρεία παροχής υπηρεσιών ροής μουσικής, και ο κολοσσός στις ψηφιακές γνωριμιές Match Group, που διαθέτει την εφαρμογή Tinder, διαμαρτύρονται διότι επιβάλλεται διαμοιρασμός στα έσοδα των πωλήσεών τους από το κατάστημα εφαρμογών App Store της Apple για συσκευές iPhone και iPad, καθώς και από το αντίστοιχο Google

Προβληματισμό για τα δυσθεώρητα επίπεδα χρέους που έχουν συγκεντρώσει οι περισσότερες χώρες του κόσμου κυρίως εξαιτίας της πανδημίας και τους κινδύνους που αυτό εγκυμονεί εκφράζουν δύο οικονομολόγοι του ΔΝΤ στο blog του Ταμείου. Πρόκειται για τους Μάρκος Τσάμον και Τζονθαν Οστρί, που σε άρθρο τους με τίτλο «Ένα μέλλον με υψηλό δημόσιο χρέος» προειδοποιούν για το ενδεχόμενο μιας αιφνιδιαστικής εκτίναξης των επιτοκίων και συνιστούν στις χώρες ανά τον κόσμο να σχεδιάσουν από τώρα τα δημοσιονομικά προγράμματα με τα οποία θα περιορίσουν μελλοντικά το χρέος τους σε βιώσιμα επίπεδα.

Όπως τονίζουν οι Τοάμον και Οστρι, από την αρχή της πανδημίας, το ΔΝΤ έχει παρεκκλίνει από τις πάγιες θέσεις του υπέρ της πολιτικής λιτότητας σε περιόδους κρίσεων και έχει επανειλημμένως καλέσει τις κυβερνήσεις των χωρών ανά τον κόσμο να αυξήσουν γενναϊόδωρα τις δαπάνες και το χρέος τους. Ζητούμενο εν μέσω της πανδημίας και του συντριπτικού οικονομικού της αντίκτυπου που είναι, όπως έχει τονίσει το Ταμείο, να στηρίξουν οι κυβερνήσεις τις οικονομίες τους, τις επιχειρήσεις τους αλλά και τα πλέον ευάλωτα στρώματα των κοινωνιών. Τους έχει συστήσει, έτσι, να αφήσουν για αργότερα τη μέριμνα για την υπερχρέωσή τους. Σημειωτέον ότι ανάλογη είναι η θέση και της ΕΚΤ και οι κυβερνήσεις, ιδιαιτέρως των ανεπτυγμένων οικονομιών, έχουν επωμισθεί δυσθεώρητα χρέη για να αντιμετωπίσουν τον οικονομικό αντίκτυπο της πανδημίας.

Πρωτοφανή επίπεδα

Όπως σχολιάζουν οι δύο οικονομολόγοι, σε μεγάλο βαθμό οι κυβερνήσεις έχουν διευκολυνθεί από το χαμηλό κόστος του δανεισμού. Ωστόσο, ο εκτεταμένος δανεισμός τους έχει προκαλέσει προειδοποιήσεις από πλευράς του Διεθνούς Χρηματοπιστωτικού Ινστιτούτου για την υπερχρέωσή τους και γενικότερα για την εκτόξευση του παγκόσμιου δημοσίου χρέους σε πρωτοφανή επίπεδα. Εχει, επίσης, δημιουργήσει αντιπαραθέσεις μεταξύ οικονομολόγων και πολιτικών, μερικοί των οποίων έχει ζητήσει διαγραφή μέρους του χρέους – ειδικότερα οι Ιταλοί πολιτικοί ζητούν τη διαγραφή των

A photograph of the International Monetary Fund (IMF) building facade. The building is light blue with a pattern of small white dots. In the foreground, large white 3D letters spell out 'IMF'. Above the letters, the IMF logo is visible, featuring a globe and the text 'INTERNATIONAL MONETARY FUND'. A white metal railing is on the right side of the image.

Οι Μάρκος Τσάμιν και Τζονθαν Οστρι, σε άρθρο τους με τίτλο «Ενα μέλλον με υψηλό δημόσιο χρέος» στο blog του ΔΝΤ, τονίζουν πως ο κίνδυνος είναι μεγαλύτερος για τις αναπτυσσόμενες οικονομίες των οποίων το χρέος είναι σαφώς υψηλότερο. Προσθέτουν, επίσης, ότι υπάρχουν πάντα κάποια όρια στο πόσο μπορεί να δανειστεί μια χώρα.

**Προειδοποιούν
για τον κίνδυνο
έντονης αντίδρασης
της αγοράς και το εν-
δεχόμενο μιας αιφνι-
διαστικής εκτίναξης
των επιτοκίων.**

ιταλικών ομολόγων της παν-
δημίας που βρίσκονται στους
ισολογισμούς της ΕΚΤ.

Οι δύο οικονομολόγοι του ΔΝΤ επαυλαμβάνουν τη θέση του Ταμείου πως στην τρέχουσα συγκυρία δεν είναι αναγκαία να συγκεντρώσουν οι χώρες δημοσιονομικό πλεόνασμα για να μειώσουν το χρέος τους. Η ενδεχόμενη προσέγγιση, τονίζουν, είναι να δώσουν ώθηση στην ανάπτυξη της οικονομίας ούτως ώστε να μειωθεί εκ των πραγμάτων το χρέος ως ποσοστό επί του ΑΕΠ τους. Πρόκειται για μια θέση που έχουν υποστηρίξει, άλλωστε, πολλοί οικονομολόγοι μεταξύ των οποίων και ο τώως πρόεδρος της ΕΚΤ κα

νυν πρωθυπουργός της Ιταλίας, Μάριο Τράγκι. Οι Τσάμον και Οστρι θυμίζου, πάντως, πως στο παρελθόν έχουν υπάρξει επανειλημμένως επεισόδια αιματοδυσστακτικής εκτίναξης των αποδόσεων των ομολόγων όταν αλλάξει το κλίμα στην αγορά και οι πιστωτές μιας χώρας διαβλέψουν κίνδυνο. Όπως υπογραμμίζουν, οι αγορές δεν περιμένουν να σημειωθεί υγιής ανάπτυξη για να αυξησουν το κόστος του δανεισμού αλλά τείνουν να κάνουν το ακριβώς αντίθετο. Τονίζουν, μάλιστα, πως ο κίνδυνος είναι μεγαλύτερος για τις αναπτυσσόμενες οικονομίες των οποίων το χρέος είναι σαφώς υψηλότερο. Προσθέτουν επίσης ότι υπάρχουν πάντα κάποια όρια στο πόσο μπορεί να δανειστεί μια χώρα.

Οι δύο οικονομολόγοι αναγνωρίζουν βέβαια πως το κόστος του δανεισμού μπορεί να παραμείνει χαμηλό για μεγάλο χρονικό διάστημα. Επικαλούνται μάλιστα τις πρόσφατες εξελίξεις στην αμερικανική αγορά ομολόγων όπου παρά την άνοδων αποδόσεων τους τελευταίων μηνών, το κόστος δανεισμού

παρμένει χαμηλό. Παράλληλα υπογραμμίζουν πως το χρέος των χωρών εγγίζει επίπεδο που μέχρι προφάτως θεωρούνταν επικίνδυνα και προειδοποιούν πως «σε ορισμένες χώρες τα περιθώρια που έχουν μείνουν για λήψη μέτρων δημοσιονομικής πολιτικής είναι τόσο στενά ώστε σε περίπτωση νέου οικονομικού πλήγματος δεν θα μπορούν να λάβουν μέτρα ανάλογα εκείνων που επιστράτευαν κατά της ύφεσης της πανδημίας».

«Με τον κίνδυνο να υπερπηδούσαν» όπως παραδέχονται οι ίδιοι, σκιαγραφούν τρεις διαφορετικές θεωρήσεις της κατάστασης:

– Το κόστος δανεισμού παραμένει χαμηλό στις ανεπτυγμένες οικονομίες ακόμη και με την περαιτέρω αύξηση του χρέους. Στην περίπτωση αυτή δεν συντρέχει λόγος ανησυχίας, καθώς το ποσοστό του χρέους επί του ΑΕΠ θα σταθεροποιηθεί τελικά.

– Το κόστος δανεισμού παραμένει χαμηλό αλλά αυξάνεται όταν αυξηθεί σημαντικά το χρέος. Οι περισσότερες χώρες του G7 μπορούν να έχουν πρωτογενές δημοσιονομικό έλλειμμα κοντά στο 2% του ΑΕΠ, ενώ θα σταθεροποιούν το ποσοστό του χρέους. Τότε δεν συντρέχει λόγος ανησυχίας όσο τα έλλειμματα παραμένουν κάτω από το επίπεδο σταθεροποίησης του χρέους.

– Το κόστος δανεισμού παραμένει χαμηλό αλλά μπορεί να αυξηθεί και ενδεχομένως απότομα. Στην περίπτωση αυτή οι χώρες πρέπει να εκμεταλλευθούν τις ευνοϊκές συνθήκες για να μειώσουν το χρέος τους και να γεμίσουν πάλι τα ταμεία τους.

Ηθικὸν διδάγμα; Θὰ ἦταν πράγματι λάθος νὰ επιχειρήσουν οἱ χώρες νὰ συγκεντρώσουν πλεονάσματα ὅσο δεν ἔχουμε ἀφήσει πίσω μας τὴν πανδημία.

Πρέπει, ωστόσο, να ενδιφερόμαστε για τις επιπτώσεις των ανοδοχικών πορείας που έχει πάρει το χρέος ακόμη κι αν οι πιθανοί κίνδυνοι βρίσκονται ακόμη μακριά. Οι απεντυγμένες οικονομίες που έχουν μεγάλα δημοσιονομικά περιθώρια ίσως δεν χρειάζεται να ανησυχούν ιδιαίτερα, αλλά όσες είναι υπερχρεωμένες ίσως πρέπει να λάβουν κάποια προληπτικά μέτρα. Όλες οι χώρες πρέπει να σχεδιάσουν τα προγράμματά τους με στόχο τη βιωσιμότητα του χρέους τους. Κάτι τέτοιο θα περιορίζε άλλωστε τον κίνδυνο έντονων αντιδράσεων της αγοράς.

Νέα έρευνα του Κογκρέσου για Google, Apple

Εξετάζεται αν υιοθετούν μονοπωλιακές πρακτικές στην αγορά εφαρμογών για κινητά τηλέφωνα

Ερωτήματα σχετικά με τη δεσπόζουσα θέση τους στην αγορά ψηφιακών εφαρμογών σε κινητά και λοιπές συσκευές απνύθθηκαν στα μέσα της εβδομάδας προς τους εκπροσώπους των τεχνολογικών κολοσσών Apple και Google μέλη του Κογκρέσου – ωστόσο, οι απαντήσεις δεν ήταν ικανοποιητικές. Συν τους άλλους, εξατάσθηκε το ζήτημα εάν οι εν λόγω εταιρείες καταχράνται την ισχύ τους στην αγορά εις βάρος μικρότερων ανταγωνιστριών. Η Εϊμί Κλόμπεσαρ, επικεφαλής των Δημοκρατικών της Γερουσίας σε θέματα ανταγωνισμού, δήλωσε ότι οι Apple και Google είναι σε θέση να χρησιμοποιήσουν τη δύναμή τους, «για να αποκλείσουν ή να περιορίσουν εφαρμογές ευθέως ανταγωνιστικές με τα δικά τους προϊόντα» και να επιβάλουν υπερβολικά επαχθείς χρεώσεις που πλήττουν τον ανταγωνισμό». Εδώ και πολύ καιρό, δημιουργοί εφαρμογών, όπως

Επιβάλλουν υπερβολικές χρεώσεις για να αποκλείσουν ή να περιορίσουν εφαρμογές ανταγωνιστικές με τα δικά τους προϊόντα, υποστηρίζουν μικρότερες εταιρείες.

η Spotify Technology, εταιρεία παροχής υπηρεσιών ροής μουσικής, και ο κολοσσός στις ψηφιακές γνωριμιές Match Group, που διαθέτει την εφαρμογή Tinder, διαμαρτύρονται διότι επιβάλλεται διαμοιρασμός στα έσοδα των πωλήσεών τους από το κατάστημα εφαρμογών App Store της Apple, για συσκευές iPhone και iPad, καθώς και από το αντίστοιχο Google Play.

A man in a dark jacket is speaking into a microphone. In the background, a large brick building with many windows is visible, and the word "Google" is superimposed on the image in a large, white, sans-serif font.

Εκπρόσωποι των Google και Apple ανέφεραν στα μέλη της Γερουσίας ότι ο αυστηρός έλεγχος τον οποίο επιβάλλουν στα καταστήματα εφαρμογών τους και οι συμφωνίες για τον επιμερισμό εσόδων τρίτων είναι απαραίτητα για λόγους ασφαλείας.

Play σε συσκευές με το λειτουργικό πρόγραμμα Android. Εκπρόσωποι των κολοσσών ανέφεραν στα μέλη της Γερουσίας ότι ο αυστη-

ρός έλεγχος τον οποίο επιβάλλουν στα καταστήματα εφαρμογών τους και οι συμφωνίες για τον επιμερισμό εσόδων τρίτων είναι απαραί-

τητα για λόγους ασφαλείας. Μετα όσα εισπράττουν μπορούν να εφαρμόζουν και να πληρώνουν εργαλεία προστασίας των καταναλωτών από επιβλαβείς πρακτικές και εφαρμογές.

Ωστόσο, όταν ερωτήθηκε από τον γερουσιαστή Τζος Χόλεϊ για τις δαπάνες αυτές ο υπεύθυνος εταιρικής νομοθεσίας και συμμόρφωσης της Apple, Κάλι Αντρί, απάντησε πως δεν διοχετεύονται όλες ανεξαρτήτως στα συστήματα ασφαλείας. Επιπλέον, ρωτήθηκε ο Κ. Αντρί, όπως και ο διευθυντής κυβερνητικών υποθέσεων της Google, Γουίλσον Γουάιτ, ποιος είναι ο λόγος για τον οποίο δεν ισχύουν οι χρεώσεις επί των εσόδων σε πλατφόρμες όπως αυτή της εταιρείας δισυνδύσεων πελατών και οδηγών Uber Technologies και σε εφαρμογές που πουλούν συμβατικά «χειροποίηστα» αγαθά. Πάντως, δεν δόθηκαν ικανοποιητικές απαντήσεις. «Είχα την αίσθηση πως

ήριουν ένας δικηγόρος της εποχής των σπαθίων και δεν μπορούσα να κατανοήσω τα λεγόμενά τους», τόνισε ο γεροισιαστής Μάικ Λι. Επίσης, ο γεροισιαστής Ρίτσαρντ Μπλουμένταλ εξέφρασε την ανησυχία του, διότι στην περίπτωση της πλατφόρμας γνωριμιών Match συνέβη το εξής: ο διευθυντής νομικών υποθέσεων της Τζάρντν Σάιντ έλαβε τηλεφώνημα από στέλεχος της συνεταιρίτου του Google, ζητώντας να μάθει τον λόγο που η ήδη δημοσιευθείσα κατάθεσή του παρεξέκλινε από προηγούμενες δηλώσεις του. Όπως υπογράμμισε ο Ρίτσαρντ Μπλουμένταλ, αυτή η κλήση έμοιαζε με απειλή, προσθέτοντας πως η κίνηση της Google προς τη Match θα διερυνυνθεί περαιτέρω. Απαντώντας, ο Γουίλσον Γουάιτ είπε ότι η τηλεφωνική συνδιάλεξη στόχο είχε απλώς να θέσει μια ειλικρινή ερώτηση, όχι να απειλήσει.

Περιζήτητα τα διαμερίσματα... 5 αστέρων

Κινέζοι, Ισραηλινοί, Αιγύπτιοι και εγχώριοι επενδυτές αναπτύσσουν πολυτελή συγκροτήματα κατοικιών στην Αθήνα

Του **ΝΙΚΟΥ Χ. ΡΟΥΞΑΝΟΓΛΟΥ**

Μεγάλη είναι η εμπιστοσύνη των ξένων αλλά και των εγχωρίων επενδυτών ακινήτων στις προοπτικές της ελληνικής αγοράς ακινήτων μετά το πέρας της πανδημίας, κάτι που αποδεικνύεται από το γεγονός ότι οι αναπτύξεις νέων ακινήτων συνεχίστηκαν αδιαλείπτως κατά τη διάρκεια της πανδημίας. Στόχος είναι να κατασκευαστούν διαμερίσματα υψηλής ποιότητας σε περιοχές υψηλής ζήτησης, καθώς το υφιστάμενο απόθεμα, ιδίως στο κέντρο της Αθήνας, είναι χαμηλής ποιότητας.

Όπως εξηγεί στην «Κ» ο Δημήτρης Ρίζος, διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας ανάπτυξης και διαχείρισης ακινήτων Homm, «η κυρίαρχη τάση που καταγράφουμε στην αγορά είναι η ανάπτυξη πολυτελών κατοικιών, οι οποίες μισθώνονται μέσω βραχυχρόνιων μισθώσεων και πωλούνται σε ενδιαφερόμενους αγοραστές που επιθυμούν να εξασφαλίσουν άδεια παραμονής μέσω του προγράμματος Golden Visa και ταυτόχρονα να έχουν κάποια απόδοση από την επένδυσή τους αυτή».

Σύμφωνα με τον κ. Ρίζο, πρόκειται στην ουσία για ένα επενδυτικό προϊόν με στόχο να προσελκυστούν περισσότεροι ξένοι αγοραστές, που ενδιαφέρονται να τοποθετήσουν τα κεφάλαιά τους στον τουρισμό της Ελλάδας και ταυτόχρονα να εξασφαλίσουν και άδεια παραμονής για τους ίδιους και τα μέλη της οικογένειάς τους.

Η τάση αυτή δεν ανακόπηκε καθόλου κατά τη διάρκεια του 2020. Δηλαδή, οι κατασκευές νέων οικιστικών συγκροτημάτων συνεχίστηκαν με αμείωτη ένταση. Σύμφωνα με τον κ. Ρίζο, τον τελευταίο χρόνο η Homm έχει αναλάβει τη διαχείριση επτά νέων νεόδημτων συγκροτημάτων εκμίσθωσης επιπλωμένων κατοικιών στην Αττική, πολλές εκ των οποίων έχουν αναπτυχθεί από ξένους επενδυτές.

Για παράδειγμα, ένας Αιγύπτιος κατασκευαστής κατοικιών προ-

χώρησε στην ανάπτυξη δύο διδυμών συγκροτημάτων κατοικιών στο κέντρο της Βούλας, στην οδό Βασ. Παύλου. Πρόκειται για 15 διαμερίσματα με κοινόχρηστη πισίνα, τα οποία πρόκειται να πωληθούν σε Αιγύπτιους πελάτες του συγκεκριμένου επιχειρηματία, ο οποίος έχει αναπτύξει κι άλλα αντίστοιχα ακίνητα, εστιάζοντας κυρίως στα νότια προάστια. Οι αγοραστές εξασφαλίζουν άδεια παραμονής, ενώ τα ακίνητα μισθώνονται μέσω βραχυχρόνιων μισθώσεων.

Ανάλογο μοντέλο ακολουθεί κι ένας Ισραηλινός επενδυτής, που έχει κατασκευάσει ένα μπουτίκ

Οι ξένοι εξασφαλίζουν άδεια παραμονής μέσω της Golden Visa και εισόδημα από τη μίσθωση των ακινήτων.

συγκρότημα κατοικιών στο κέντρο της Αθήνας. Πρόκειται για μια επένδυση της τάξεως των 2 εκατ. ευρώ, η οποία ολοκληρώθηκε το 2020. Το The Diplomat's homm βρίσκεται στην οδό Χαριλάου Τρικούπη 95 και αποτελεί στην ουσία ένα συγκρότημα 21 επιπλωμένων διαμερισμάτων, όπου όμως παρέχονται και ξενοδοχειακές υπηρεσίες, καθώς υπάρχει η σχετική άδεια. Λίγα μέτρα πιο μακριά, στον αριθμό 147 της Χαριλάου Τρικούπη, έχει επενδύσει ένας κινεζικός όμιλος, επίσης για τη δημιουργία διαμερισμάτων που θα απευθύνονται σε Κινέζους αγοραστές που ενδιαφέρονται να λάβουν άδεια παραμονής. Το εν λόγω συγκρότημα κατασκευάστηκε το 2018 και αξιοποιείται μέσω βραχυχρόνιας μίσθωσης.

Εκτός από τους ξένους επενδυτές, και η ίδια η Homm προχωράει σε νέες αναπτύξεις αξιοποιώντας και την τεκνογνωσία της, καθώς πριν από την έλευση των βραχυχρόνιων μισθώσεων ανε-

πτυσσε και πωλούσε κατοικίες υψηλών προδιαγραφών. Το τελευταίο διάστημα η εταιρεία έχει προσθέσει δύο νέα συγκροτήματα κατοικιών στο επενδυτικό χαρτοφυλάκιό της, τα οποία πωλεί σε επενδυτές εκτός Ε.Ε. που ενδιαφέρονται για την εξασφάλιση «χρυσής βίζας», ενώ, ως προς το μοντέλο της εκμετάλλευσης, αυτό συνδυάζει τη βραχυχρόνια με τη μακροχρόνια μίσθωση, ανάλογα με τη ζήτηση. Ένα από τα πιο πρόσφατα συγκροτήματα που ανέπτυξε η εταιρεία βρίσκεται στην περιοχή του Φιλοπάππου και συγκεκριμένα στην οδό Γενναίου Κολοκοτρώνη. Αντίστοιχα, στο Μοναστηράκι, στην οδό Μιλτιάδου, η Homm έχει αναπτύξει 13 πολυτελείς σουίτες με θέα στην Ακρόπολη.

Συνολικά η Homm διαχειρίζεται πλησίον των 400 διαμερισμάτων στην Αττική (120 περισσότερα σε σχέση με πριν από ένα χρόνο), εκ των οποίων το 80% βρίσκεται στο κέντρο. Περίπου 80 ακίνητα είναι ιδιόκτητα και τα υπόλοιπα είναι πελατών της εταιρείας. «Αυτό που διαπιστώσαμε τον τελευταίο χρόνο είναι ότι, παρά την πανδημία, υπάρχει πολύ μεγάλο επενδυτικό ενδιαφέρον για την αγορά ακινήτων, τόσο στο κέντρο της Αθήνας όσο και στα νότια προάστια. Η ζήτηση είναι δεδομένη, απλώς θα εκδηλωθεί μόλις ξεπεραστεί η πανδημία», σημειώνει ο κ. Ρίζος.

Σύμφωνα με τον ίδιο, το 2020 η εταιρεία κατέγραψε ιδιαίτερα υψηλή πληρότητα, κυρίως από Έλληνες επισκέπτες, μια τάση που χαρακτηρίσε συνολικά την αγορά των βραχυχρόνιων μισθώσεων πέρυσι, αποτελώντας μια πλήρη αντιστροφή των δεδομένων σε σχέση με τα προηγούμενα χρόνια, όταν οι ξένοι επισκέπτες αποτελούσαν την πλειονότητα. «Στα ακίνητά μας η ζήτηση καταγράφει άνοδο της τάξεως του 63% συγκριτικά με το 2020, κυρίως από Έλληνες, με αποτέλεσμα ήδη να προσεγγίζουμε το 100% της πληρότητας για ορισμένες περιόδους, ιδίως την υψηλή περίοδο του καλοκαιριού», αναφέρει ο κ. Ρίζος.

Στην ανάπτυξη δύο διδυμών συγκροτημάτων κατοικιών στο κέντρο της Βούλας προχώρησε ένας Αιγύπτιος κατασκευαστής. Πρόκειται για 15 διαμερίσματα με κοινόχρηστη πισίνα, τα οποία θα πωληθούν σε Αιγύπτιους πελάτες του συγκεκριμένου επιχειρηματία, ο οποίος έχει αναπτύξει κι άλλα αντίστοιχα ακίνητα.

«Ποντάρουν» στις βραχυχρόνιες μισθώσεις

Τις προσδοκίες για υψηλότερα έσοδα από τη δραστηριότητα της βραχυχρόνιας μίσθωσης κατά τη φετινή καλοκαιρινή περίοδο επιβεβαιώνουν και οι διεθνείς τάσεις. Όπως αναφέρει πρόσφατη έρευνα της εταιρείας AirDNA, η οποία εικαίνεται στη συγκεκριμένη αγορά, το γεγονός ότι ο αριθμός των διαθέσιμων καταλυμάτων έχει μειωθεί σημαντικά κατά τη διάρκεια της πανδημίας μεταφράζεται σε περισσότερα έσοδα για όσα έχουν απομείνει στις σχετικές πλατφόρμες. Μόνο στο κέντρο της Αθήνας, σήμερα έχουν απομείνει περίπου οι μισές αγγελίες ακινήτων (6.500) σε σχέση με πριν από δύο χρόνια, όταν το σχετικό μέγεθος προσέγγιζε τις 12.000 ακίνητα. Όπως αναφέρουν στελέχη της αγοράς, ουσιαστικά απο-

χώρησαν κυρίως ιδιώτες οι οποίοι είχαν κάποιο ακίνητο και προσδοκούσαν σε υψηλότερη απόδοση μέσω της αξιοποίησής του διά βραχυχρόνιων μισθώσεων. Πλέον, τα ακίνητα αυτά μισθώνονται με μεγαλύτερες διάρκειας μισθώσεις και δύσκολα θα επιστρέψουν στις ψηφιακές πλατφόρμες, ιδίως μάλιστα αν βρίσκονται σε περιοχές χαμηλού ενδιαφέροντος για τους ξένους.

Ετσι, ακόμα κι αν ο πιθανός αριθμός των επισκεπτών εξακολουθήσει να είναι αρκετά χαμηλότερος από το 2019, ιδίως μεταξύ των ξένων, οι ιδιοκτήτες/διαχειριστές που έχουν ποιοτικά ακίνητα μπορούν να προσδοκούν σε υψηλότερα έσοδα. Μάλιστα, όπως αναφέρει η AirDNA, πολλοί ιδιοκτήτες ζητούν υψηλότερες

τιμές/διανυκτέρευση, ακόμα και σε σχέση με την περίοδο πριν από την πανδημία. Εφόσον γνωρίζουν ότι τα διαθέσιμα ακίνητα στην περιοχή όπου βρίσκεται το εκάστοτε ακίνητό τους είναι λιγοστά, έχουν το περιθώριο να αιτηθούν υψηλότερες τιμές.

Το ενδιαφέρον στοιχείο είναι ότι κατά κανόνα η ζήτηση ανταποκρίνεται. «Διαπιστώνουμε ότι υπάρχει σημαντικό κοινό πρόθυμο να καταβάλει περισσότερα χρήματα για τις διακοπές του απ' ό,τι ίσως θα έπραττε πριν από την πανδημία. Μετά την πανδημία οι άνθρωποι έχουν πλέον μεγάλη ανάγκη από πραγματικές διακοπές σε ένα όμορφο μέρος και σε ένα ποιοτικό ακίνητο κι έτσι σπεύδουν να αυξήσουν τον προϋπολογισμό τους», επισημαίνει ο κ. Ρίζος.

ΑΡΘΡΟ / Του **ΑΝΔΡΕΑ Α. ΑΝΔΡΕΟΥ**

Ρευστότητα και επενδύσεις

Αυτοί που δυνητικά έχουν τη δύναμη αυτή την περίοδο να προβούν σε επενδύσεις είναι οι υπάλληλοι του ευρύτερου δημόσιου και ημικρατικού τομέα, αυτοί του τραπεζικού τομέα και οι ψηλά αμειβόμενοι του ιδιωτικού τομέα.

τα εισοδήματά τους να μην μεταβάλλονται αρνητικά, αλλά συνάμα είχαν τα έξοδά τους να συρρικνώνονται. Αυτοί λοιπόν έχουν αποταμιεύσει την μερίδα του λέοντος.

Υπάρχει και αν υπάρχει ποιο είναι το όριο αποταμίευσης που μπορεί να θεωρηθεί ικανό να ωθήσει κάποιον να προβεί σε μια επένδυση και δη σε μια επένδυση ακινήτου;

Η εύκολη απάντηση είναι πως

δεν υπάρχει ένα τέτοιο όριο αφού τα πάντα έχουν να κάνουν με προσωπικές επιλογές και δεδομένα. Μπορεί κάποιος να έχει αποταμιεύσει €7.000 και να αποφάσισε πως με την πρώτη ευκαιρία θα αγοράσει ένα πακέτο διακοπών επειδή έσπασαν τα νεύρα του. Άλλος μπορεί να αποταμίευσε €1.500 και να αποφάσισε πως θα τα φυλάξει για τις σπουδές του παιδιού του. Άλλοι ενδεχομένως να έκαναν διανομή του όποιου ποσού σε διά-

φορα πράγματα κατά σειρά προτεραιότητας.

Οι επενδύσεις σε ακίνητα θα δουν όφελος από τις πιο μόνιμες αποταμιεύσεις και από το όποιο περίσσειμα (αν υπάρχει) αυτών του τελευταίου χρόνου. Καθοριστικό ρόλο θα παίξουν και οι τράπεζες με τις νέες χρηματοδοτήσεις που είναι διατεθειμένες να κάνουν. Από πλευράς ρευστότητας δεν υπάρχει πρόβλημα. Από πλευράς θετικής αξιολόγησης πελατών

όμως υπάρχει πρόβλημα. Κινητήρια δύναμη μπορεί να είναι αυτοί που δεν είχαν μείωση εισοδημάτων και δεν έχουν ρίσκο αρνητικού επηρεασμού λόγω της κατάστασης. Άρα, αυτοί που δυνητικά έχουν τη δύναμη αυτή την περίοδο να προβούν σε επενδύσεις είναι οι υπάλληλοι του ευρύτερου δημόσιου και ημικρατικού τομέα, αυτοί του τραπεζικού τομέα και οι ψηλά αμειβόμενοι του ιδιωτικού τομέα. Όλοι αυτοί ανέρχονται σε αρκετές χιλιάδες κόσμου και είναι λογικά αναμενόμενο να αναμένονται πολυάριθμες επενδύσεις τους επόμενων μηνών.

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα των ακινήτων είναι χιλιοειπωμένα και φαίνεται πως ο κόσμος τα αναγνωρίζει. Τα μηνύματα από επιχειρηματίες ανάπτυξης γης είναι γενικά θετικά, αφού πολλοί σε Λευκωσία δηλώνουν πως έχουν ξεπουλήσει. Φυσικά η ίδια εικόνα δεν ισχύει στις άλλες επαρχίες.

Οι εξελίξεις στον τομέα το επόμενου διάστημα θα είναι ποικιλοτρόπως ενδιαφέρουσες. Προς το παρόν as... απολαύσουμε... το νέο δεκαπενθήμερο γενικό lockdown που πετύχαμε επειδή θεωρήσαμε πως «εμάς δεν μας πιάνει ο κορωνοϊός...».

Ο κ. Ανδρέας Α. Ανδρέου, MRICS, είναι CEO της APS Andreou Property Strategy - Chartered Surveyors.

Οι καταθέσεις σε τράπεζες από Κύπριους και μόνον, αυξήθηκαν κατά περίπου €1δισ. μέσα σε ένα χρόνο. Δεν χρειάζεται ιδιαίτερη ανάλυση για τις δυνατότητες κατανάλωσης αλλά και άλλων δραστηριοτήτων κατά τους τελευταίους δώδεκα μήνες, αφού, όπως είναι γνωστό, αυτές οι δραστηριότητες και δυνατότητες ήταν πολύ περιορισμένες σε εύρος λόγω των παρατεταμένων lockdown και έτσι ο μέσος Κύπριος έκανε αποταμιεύσεις.

Τώρα αυτό το ποσό από μόνο του μπορεί να ακούγεται μεγάλο, αλλά αν το διαιρέσουμε με τις 800.000 πληθυσμού, ανέρχεται σε €1.250 ανά κεφαλή. Δηλαδή μια τετραμελής οικογένεια κατά μέσο όρο έβαλε στην άκρη περίπου €5.000 λόγω του νέου τρόπου ζωής που του επέβαλε η πανδημία. Ένα τέτοιο ποσό δεν είναι μεγάλο για να σκεφτεί κάποιος την επένδυση, αλλά έχει άλλοο είδους σημασία.

Η κούραση του κόσμου είναι δεδομένη και βλέπουμε καθημερινά πως η πίεση της κούρασης αυτής διοχετεύεται δεξιά και αριστερά ακόμη και κάτω από συνθήκες περιοριστικών μέτρων. Άρα είναι λογικά αναμενόμενο πως όταν επανέλθει η κατάσταση σε πλήρη λειτουργία, ο κόσμος θα δώσει έξω με τα μούτρα και αυτές οι μικρές αποταμιεύσεις θα εξαφανιστούν σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα. Το €1 δισ. και κάτι

Οι επενδύσεις σε ακίνητα θα δουν όφελος από τις πιο μόνιμες αποταμιεύσεις και από το όποιο περίσσειμα (αν υπάρχει) αυτών του τελευταίου χρόνου.

θα τονώσει την κατανάλωση σε όλες της τις μορφές και αυτό θα καταγραφεί σαν ένα μικρό περιοδικό οικονομικό ξέσπασμα με την οποία σημασία του.

Φυσικά, ο μέσος όρος σε αυτή την περίπτωση ίσως να μην είναι ενδεικτικός της πραγματικότητας. Είναι νοικοκυριά που δεν κατάφεραν να αποταμιεύσουν σχεδόν τίποτα ή αναλογικά πολύ πιο λίγα από όσο ένας μέσος όρος τους αποδίδει.

Και αυτό εξαιτίας του γεγονότος ότι τον τελευταίο ένα χρόνο οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις έχουν πληγεί οικονομικά – πολλές ανεπαρόρθωτα – όπως επίσης και εργατικό δυναμικό που δραστηριοποιείται στον ιδιωτικό τομέα. Συνεπώς, έχουμε την κατηγορία των υπαλλήλων του ευρύτερου κρατικού και ημικρατικού τομέα και του τομέα των τραπεζών που είδαν

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ ζωή

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ • ΕΠΙΣΤΗΜΗ • ΤΗΛΕΟΡΑΣΗ

ΚΥΡΙΑΚΗ 25 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 2021

Η «οικουμενική» Ανάσταση

Ο Τζον Ντόμινικ Κρόσαν εξηγεί στην «Κ» πώς η ανατολική χριστιανοσύνη διατήρησε το βαθύ νόημα του θριάμβου της ζωής

Συνέντευξη
στον **ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟ ΚΟΝΤΟΚΩΣΤΑ**

Τον Σεπτέμβριο του 2002, στη βυζαντινή «μαύρη εκκλησία» (Καρανλικ) στην Καππαδοκία, ο Ιρλανδο-αμερικανός Τζον Ντόμινικ Κρόσαν παρατήρησε μια τοιχογραφία που ο τίτλος της δεν ταίριαζε σε τίποτε απ' όσα γνώριζε εδώ και 67 χρόνια. Η τοιχογραφία ήταν η Ανάσταση του Χριστού, αλλά για τον Κρόσαν, πρώην καθολικό ιερέα, η βυζαντινή/ανατολική απεικόνιση της Ανάστασης δεν είχε καμία σχέση με τη δυτική και έτσι ξεκίνησε μια έρευνα 15 ετών σχετικά με την ιστορία, την εξέλιξη και τη σημασία της Ανάστασης στη δυτική και στην ανατολική χριστιανοσύνη. Ο Τζον Ντόμινικ Κρόσαν, ιστορικός, θεολόγος και μελετητής του ιστορικού Ιησού, μιλάει στην «Κ» για τη διαφορά στην απεικόνιση της Ανάστασης μεταξύ Δύσης και Ανατολής και το πολιτικό μήνυμα της Μεγάλης Εβδομάδας, ενόψει Πάσχα.

– Το 2018, έπειτα από πολυετή έρευνα εκδόθηκε το βιβλίο σας: «Resurrecting Easter». Ποια είναι η διαφορά στην απεικόνιση της ανάστασης του Χριστού μεταξύ Δύσης και Ανατολής;

– Η βασική διαφορά είναι ότι στη δυτική απεικόνιση της Ανάστασης ο Χριστός εμφανίζεται θριαμβευτής και επιβλητικός, αλλά είναι μόνος του. Στην αντίστοιχη ανατολική, ο Χριστός ανασταίνεται αλλά κρατάει τον Αδάμ και την Εύα, οι οποίοι συμβολίζουν την ανθρωπότητα. Η Ανάσταση, λοιπόν, δεν αφορά μόνο τον Χριστό αλλά και εμάς, τους ανθρώπους. Αποκαλώ αυτές τις δύο απεικονίσεις «ατομική» ανάσταση (individual resurrection) και «οικουμενική» ανάσταση (universal resurrection). Το θέμα δεν είναι, όμως, μόνον η απεικόνιση, αλλά και η συνέπεια με τις Γραφές. Να σας το θέσω αλλιώς: αν ο Απόστολος Παύλος έβλεπε σήμερα τη δυτική και την ανατολική απεικόνιση θα έλεγε ότι η πρώτη δείχνει την Ανάληψη του Χριστού και η δεύτερη την Ανάστασή του. Η «οικουμενική» απεικόνιση ανταποκρίνεται καλύτερα στην ιδέα της Ανάστασης όπως αυτή διαμορφώθηκε από την ιουδαϊκή παράδοση και την πρωτοχριστιανική κοινότητα και αργότερα καταγράφηκε στην Καινή Διαθήκη.

– Γιατί επικράτησε στη Δύση η «ατομική» Ανάσταση και στην Ανατολή η «οικουμενική»;

– Μέχρι τον 13ο αιώνα, οποιαδήποτε από τις δύο απεικονίσεις θα μπορούσε να επικρατήσει. Η «οικουμενική» Ανάσταση είχε ήδη αποτυπωθεί και σε δυτικές εκκλησίες, αλλά η Δ΄ Σταυροφορία, το 1204, πιστεύω έβαλε μία για πά-

Τοιχογραφία της Ανάστασης στη βυζαντινή «μαύρη εκκλησία» στην Καππαδοκία: ο Ιησούς παίρνει από το χέρι τον Αδάμ, ο οποίος συμβολίζει την ανθρωπότητα.

να τέλος σε αυτό το ερώτημα. Η Αλωση της Κωνσταντινούπολης από τους Σταυροφόρους είχε ως αποτέλεσμα, μεταξύ άλλων, οι καθολικοί και οι ορθόδοξοι να κρατήσουν τα δικά τους σύμβολα. Αυτό όμως παρουσίαζε ένα πρόβλημα για τους δυτικούς. Τι θα γίνονταν οι τοιχογραφίες με την «οικουμενική» Ανάσταση στις εκκλησίες τους; Η λύση ήταν η σταδιακή μετονομασία τους σε αυτό που σήμερα αποκαλούμε «Η καθόδος του Χριστού στην Κόλαση».

– Πριν από την έρευνά σας για την Ανάσταση ασχοληθήκατε με τη μελέτη του ιστορικού Ιησού, της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας και της Μεγάλης Εβδομάδας. Ποιο είναι το ιστορικό στοιχείο που πρέπει να γνωρίζουμε, κατά τη γνώμη σας, εάν θέλουμε να κατανοήσουμε καλύτερα τα όσα διαδραματίζονται στη διάρκεια της Μεγάλης Εβδομάδας;

– Θα πρέπει κάποιος να γνωρίζει ότι πρόκειται για σύγκρουση μεταξύ δύο οραμάτων σχετικά με το πώς επιτυγχάνεται η ειρήνη στη Γη. Από τη μία έχουμε τη Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία, που επέβαλε την ειρήνη στη Μεσόγειο μέσα από πολέμους, εμφυλίου και κατακτήσεις λαών. Ειρήνη μέσω στρατιωτικής κυριαρχίας λοιπόν. Την ίδια στιγμή, υπάρχει μια άλλη οπτική που εκφράζεται από τον ιουδαϊκό λαό και λέει ότι η ειρήνη έρχεται μέσω της δικαιοσύνης του Θεού. Ειρήνη μέσω δικαιοσύνης από τη μία και ειρήνη μέσω στρατιωτικής κυριαρχίας από την

άλλη. Αυτές είναι οι δύο μεγάλες ιδέες εκείνη την εποχή και η σύγκρουσή τους διαμορφώνει το σκηνικό της Μεγάλης Εβδομάδας.

– Στο έργο σας αναφέρετε ότι συχνά μένουμε μόνο στο πνευματικό μήνυμα της Μεγάλης Εβδομάδας και αγνοούμε το πολιτικό. Ποιο είναι αυτό;

– Πρέπει να θυμόμαστε ότι η τελευταία εβδομάδα του Ιησού είναι και η αντίστασή του κατά της κανονικότητας του Ιου αιώνα, δηλαδή της ρωμαϊκής ειρήνης μέσω των στρατιωτικών θριάμβων και της καταπίεσης των κατακτημένων.

Δεν πρέπει να ξεχνάμε επίσης ότι η αντίστασή του ήταν μη βίαιη και το ξέρουμε αυτό μελετώντας πρώτα την Ιστορία. Ο Ιώσηπος μας λέει ότι ο Ιησούς σταυρώθηκε και δεν αναφέρει κανέναν από τους μαθητές του. Η Καινή Διαθήκη κάνει το ίδιο, χρόνια αργότερα. Το ρωμαϊκό δίκαιο αντιμετώπιζε τη βίαιη εξέγερση σταυρώνοντας τον υποκινητή της εξέγερσης και τους ακολούθους του. Για τη μη βίαιη εξέγερση, σταυρωνόταν μόνο ο ηγέτης του κινήματος.

Στο Δίστομο

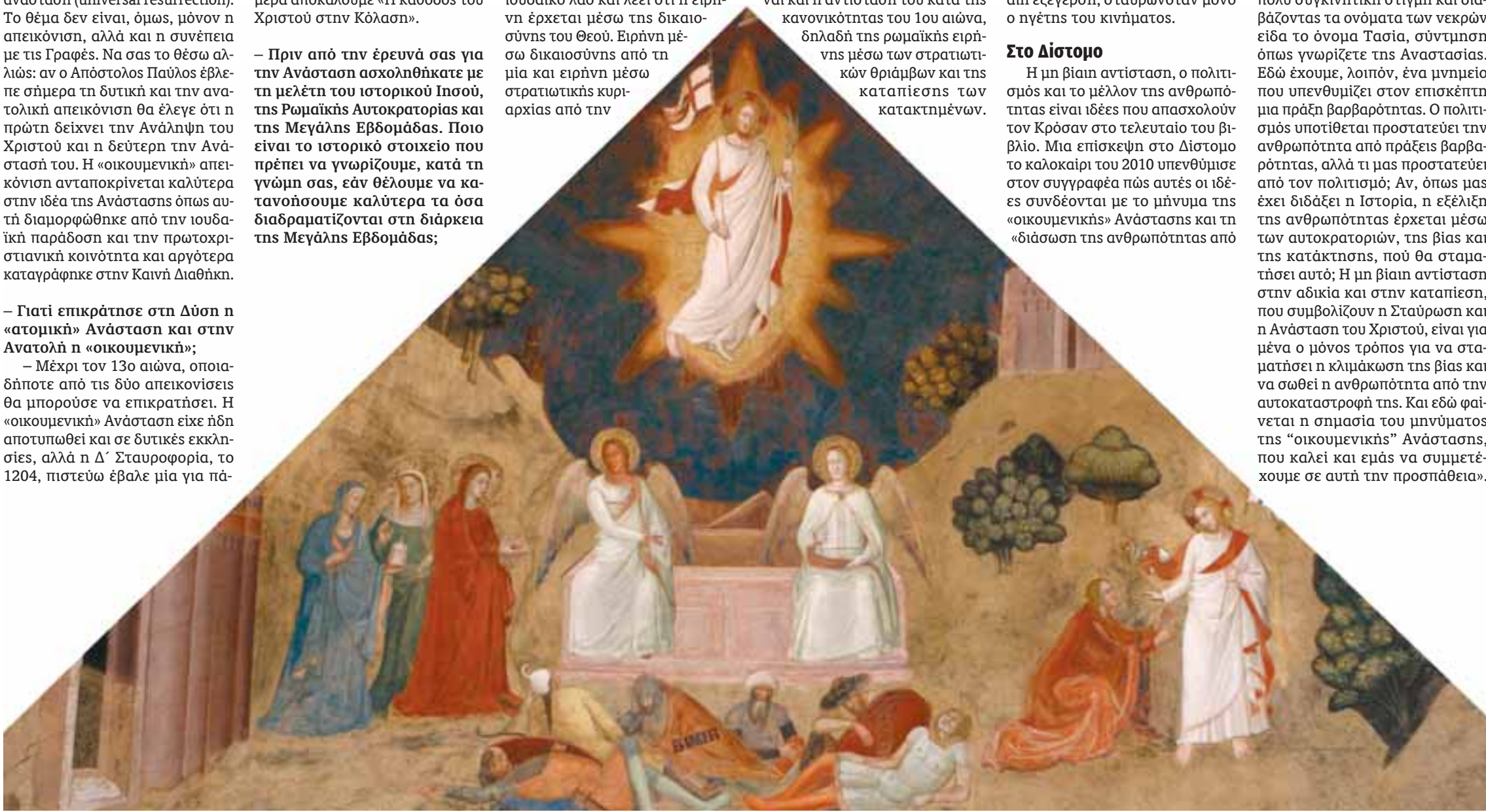
Η μη βίαιη αντίσταση, ο πολιτισμός και το μέλλον της ανθρωπότητας είναι ιδέες που απασχολούν τον Κρόσαν στο τελευταίο του βιβλίο. Μια επίσκεψη στο Δίστομο το καλοκαίρι του 2010 υπενθύμισε στον συγγραφέα πώς αυτές οι ιδέες συνδέονται με το μήνυμα της «οικουμενικής» Ανάστασης και τη «διάωση της ανθρωπότητας από

Ο Τζον Ντόμινικ Κρόσαν είναι ιστορικός, θεολόγος και μελετητής του ιστορικού Ιησού.

«Η απεικόνιση της Ανατολής ανταποκρίνεται καλύτερα στην ιδέα της Ανάστασης όπως αυτή διαμορφώθηκε από την ιουδαϊκή παράδοση και την πρωτοχριστιανική κοινότητα».

την αυτοκαταστροφή της», όπως μας λέει χαρακτηριστικά κλεινοντας τη συνέντευξη: «Το 2010, μαζί με τη γυναίκα μου, αφού επισκεφθήκαμε τη Μονή του Οσίου Λουκά, ο συνοδός μας μας ρώτησε αν θα θέλαμε να επισκεφθούμε και “τη δική του εκκλησία”. Μας πήγε στο Δίστομο και εκεί είδαμε για πρώτη φορά το μνημείο για τα θύματα της θηριωδίας από τις γερμανικές κατοικίες δυνάμεις. Ήταν μια πολύ συγκινητική στιγμή και διαβάζοντας τα ονόματα των νεκρών είδα το όνομα Τασία, σύντμηση όπως γνωρίζετε της Αναστασίας. Εδώ έχουμε, λοιπόν, ένα μνημείο που υπενθυμίζει στον επισκέπτη μια πράξη βαρβαρότητας. Ο πολιτισμός υποτίθεται προστατεύει την ανθρωπότητα από πράξεις βαρβαρότητας, αλλά τι μας προστατεύει από τον πολιτισμό; Αν, όπως μας έχει διδάξει η Ιστορία, η εξέλιξη της ανθρωπότητας έρχεται μέσω των αυτοκρατοριών, της βίας και της κατάκτησης, πού θα σταματήσει αυτό; Η μη βίαιη αντίσταση στην αδικία και στην καταπίεση, που συμβολίζουν η Σταύρωση και η Ανάσταση του Χριστού, είναι για μένα ο μόνος τρόπος για να σταματήσει η κλιμάκωση της βίας και να σωθεί η ανθρωπότητα από την αυτοκαταστροφή της. Και εδώ φαίνεται η σημασία του μηνύματος της “οικουμενικής” Ανάστασης, που καλεί και εμάς να συμμετέχουμε σε αυτή την προσπάθεια».

Η Ανάσταση του Χριστού στην περίφημη Σάντα Μαρία Νοβέλα της Φλωρεντίας.

Αιζέντα

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ε Σ

26.4 - 1.5.2021

Επιμέλεια: ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗΣ
art@kathimerini.com.cy
louil@kathimerini.com.cy

ΕΚΔΗΛΩΣΗ

Πάσχα στη Λεβέντειο

Οι μουσειοπαιδαγωγοί της Λεβεντείου Πινακοθήκης ετοίμασαν για τους μικρούς τους φίλους ένα παιχνίδι με το οποίο μπορούν να ασχοληθούν από το σπίτι. Πρόκειται για ένα κυνήγι κρυμμένων αβγών μέσα σε έργα τέχνης. Κάποιος που θέλει να συμμετέχει μπορεί να εκτυπώσει τις καρτέλες που είναι διαθέσιμες στην ιστοσελίδα αλλά και στο facebook και με ένα μολύβι ή ένα στυλό να κυκλώσει όλα τα κρυμμένα αυγά της φωτογραφίας. Έπειτα, αποστέλλοντας μας φωτογραφίες με τις απαντήσεις μπορεί να κερδίσει ένα δωράκι από το πωλητήριο της Λεβεντείου Πινακοθήκης. www.leventisgallery.org

ΘΕΑΤΡΟ

«Η Σκοτεινή πέτρα» από τη La Baracca

Η θεατρική ομάδα La Baracca παρουσιάζει το έργο του βραβευμένου Ισπανού θεατρικού συγγραφέα Αλμπέρτο Κονχέρου «Η Σκοτεινή Πέτρα» σε σκηνοθεσία Γιώργου Κυριάκου. Ένα έργο που φαντάζεται τις τελευταίες ώρες της ζωής του Ραφαέλ Ροντρίγκεθ Ραπούν κατά τη διάρκεια του Ισπανικού Εμφυλίου. Τον φαντάζεται ως αιχμάλωτο σε μια ίσως πραγματική φυλακή, κάπου κοντά στο Σανταντέρ. Συγκρούεται με έναν φανταστικό φύλακα, έναν πολύ πραγματικό έφηβο στρατιώτη, μιλώντας του για τη ζωή του, για τις ιδέες του, την ερωτική του σχέση με τον Φεδερίκο Γκαρθία Λορκα και κυρίως για τη σημαντικότητα του

συγγραφικού έργου του τελευταίου. Μέσα στο παράλογο του πολέμου, δύο χαρακτήρες συναντιούνται σε έναν παράλογο χώρο. Σε μια λεκτική και ιδεολογική αντιπαράθεση, αναγκασμένοι να περάσουν μαζί, τις τελευταίες ώρες μιας αντίστροφης μέτρησης. Ένα ζωντανό έργο για τη μνήμη, ως χώρο δικαιοσύνης αλλά και για την ανάγκη της λύτρωσης και την ουσία της ελευθερίας. Μια παράσταση που παίρνει ένα σκληρό έργο και μέσω του χιούμορ, μιλάει για τις φανταστικές εκδοχές του. Ερμηνείες: Χάρης Ευριπίδου, Φώτης Καράλης. **Παραστάσεις: 6, 7 Μαΐου 8:00 μ.μ., ώρα Πολυχώρος Συνεργείο, Ελευθερίας 91, Λεμεσός.**

ΕΚΘΕΣΗ

Ομαδική έκθεση στην Γκλόρια

Η Γκαλερί Γκλόρια παρουσιάζει την ομαδική έκθεση με πολλούς σπουδαίους καλλιτέχνες. Στην έκθεση συμμετέχουν οι ακόλουθοι καλλιτέχνες: Στέλλα Αγγελίδου, Σταύρος Αντωνόπουλος, Ευγενία Βασιλούδη, Γιώργος Γαβριήλ, Ανδρέας Εφessόπουλος, Κυριακή Εφessόπουλου, Ρένος Εφessόπουλος, Δώρος Ηρακλέους, Glynn Hughes, Νίνα Ιακώβου, Βασίλης Ιερείδης, Κυριάκος Καλλής, Ευαγόρας Καραγιώργης, Σταύρος Κίκας, Γιώργος Κοτσώνης, Μαρία Κυπριανού, Αννίτα Λανίτη, Γεωργία Μιχαηλίδου, Δέσποινα Νικολαΐδου, Γιάννα Νικολάου, Λευτέρης Ολύμπιος, Stefano Paci, Μάριον Πασχάλη, Γιώργος Παφίτημ Χαρά Σαββίδου, Μυρτώ Σκαπούλλη, Όλγα Σπανού, Ανδρέας Φαρμακάς, Κατερίνα Φουκαρά, Μάριαν Σουκάνοβα-Φουκαρά, Χρίστος Φουκαράς, Χαράλαμπος Χριστοδούλου και Χριστίνα Χριστοφί. Διάρκεια έκθεσης έως 8 Μαΐου. Γκαλερί Γκλόρια, Ζήνωνος Σιώζου 3, Λευκωσία. **Πληροφορίες τηλέφωνο 22726205, www.facebook.com/GloriaGalleryNicosia**

ΑΝΑΓΝΩΣΕΙΣ

Της ΜΑΡΙΑΣ ΚΑΤΣΟΥΝΑΚΗ

Μια «Ανθοδέσμη» παντός καιρού

Έχει τον τρόπο του ο Σταύρος Ζουμπουλάκης να προσκαλεί τον αναγνώστη σε διαδρομές προσωπικές και να τις μοιράζεται ανοίγοντας μονοπάτια όχι μόνο στη γνώση αλλά και στο συναίσθημα. Το πιο πρόσφατο βιβλίο του που μόλις κυκλοφόρησε έχει τίτλο «Ανθοδέσμη για τη Μεγάλη Εβδομάδα» (εκδ. Άρτος Ζωής), το αφιερώνει στην «ιερή σκιά του πατέρα του», ο οποίος ήταν ψάλτης, και στις 150 σελίδες του αφηγείται σε μια σύνθετη εσωτερική περιπλάνηση. «Εσωτερική», γιατί δεν είναι μόνο η φωνή των παιδικών αναμνήσεων που ακούγεται αλλά και όλη η «χριστιανική» πορεία του και οι αναζητήσεις του μέσα από εκκλησιαστικά κείμενα. Η Μεγάλη Εβδομάδα είναι, εξάλλου, ανεξάντλητη, όπως προλογίζει και ο συγγραφέας. «Συμπυκνώνει όλο σχεδόν τον χριστιανισμό» αλλά και πολλές αναμνήσεις. Το πυκνό και θαλερό αυτό μπουκέτο δεν απευθύνεται αποκλειστικά στους πιστούς «αλλά σε όλους, τους εντός και τους εκτός, τους εγγύς και τους μακράν». Οι ημέρες και οι ακολουθίες της Μεγάλης Εβδομάδας είναι ο οδηγός του, στέκεται σε δημοφιλή τροπάρια και εγκώμια, τα διαβάει αλλιώς, με γνώμονα τη συμφιλίωση και την απροϋπόθετη αγάπη που σπάει το σκληρό κέλυφος του εγωισμού. Χωρίς να παραγνωρίζει, βέβαια, τον φόβο και την ελπίδα, που πολλαπλασιάστηκαν με την πανδημία. «Ας συνειδητοποιήσουμε μέσα από το κοινό βίωμα του φόβου πόσο γελοίο είναι κάθε αίσθημα ανθρωπίνης παντοδυναμίας», καταλήγει. «Είμαστε τρωτοί και ευάλωτοι. Αυτή η τρωτότητα όμως, όταν την αποδεχτούμε βαθιά μέσα μας, μπορεί να γίνει το θεμέλιο της ανθρωπίνης καλοσύνης και αλληλεγγύης».

Ο Σταύρος Ζουμπουλάκης ελπίζει ότι αυτό το Πάσχα μπορεί να αποδειχθεί ουσιαστικότερο από τα προηγούμενα, «από εκείνα του τρεχαλήτου και του θορύβου». Και μπορεί να αναφέρεται στο Πάσχα του 2020, αλλά σε τι διαφέρει, πραγματικά, από το φετινό; Ο κορωνοϊός μπορεί να μην είναι τόσο άγνωστος όπως πέρυσι, παραμένει όμως απρόβλεπτος. Τα εμβόλια δίνουν μεγάλη ανάσα, αλλά δεν υπόσχονται ούτε κανονικότητα ούτε επιστροφή στις προ COVID-19 εποχές.

Η συγγραφική αυτή χειρονομία του Ζουμπουλάκη λειτουργεί αποφρακτικά στη μνήμη και στο συναίσθημα, στην αλληλουχία εικόνων και συνευρημών, συλλογικών και ατομικών. Εξάλλου όλοι, όσοι έχουν και όσοι δεν έχουν σχέση με τον εκκλησιασμό (προσωπικά, καμία), συγκινούνται και κλαίει στα ίδια πάντα σημεία. Είτε αναγνωρίζει κανείς σε αυτά την υψηλή λογοτεχνική αξία της βυζαντινής εκκλησιαστικής ποίησης είτε πρόκειται για δημοφιλή εγκώμια «άτεχνα, πρόχειρα, φτιαγμένα σχεδόν μηχανικά». Ο Ζουμπουλάκης τα χαρακτηρίζει «εκκλησιαστικά καϊκού», όπως το τρις ψαλλόμενο «έρρανεν τον τάφον αι μυροφόροι μύρα, λίαν πρωί ελθούσαι», τα οποία αρέσουν, όμως όχι για την ποίησή τους, αλλά για τη μουσική τους και για τη συνθήκη μέσα στην οποία αποδίδονται.

Είναι η «συνθήκη», λοιπόν. Των ημερών αυτών που καταλήγουν στην Ανάσταση και στο Πάσχα, τότε που σπάει η σιωπή και γιορτάζεται, επί της ουσίας, η Λαμπρή άνοιξη, δηλαδή η ζωή. Ο θάνατος δεν σταματάει να είναι παρών. Ερχεται αργά ή γρήγορα, η πανδημία τον επισίεψε για εκατομμύρια ανθρώπους σε όλον τον πλανήτη. Και είναι ο ιός που ανέδειξε ακόμη περισσότερο τον κόσμο της θοράς.

Η επίγνωση της θνητότητας, «μοναδικό γνώρισμα του ανθρώπου και πηγή της δημιουργικότητάς του», όπως σημειώνει ο συγγραφέας, «δεν μας κάνει από μόνη της καλύτερους ανθρώπους». Μπορεί να αυξήσει κατακόρυφα τον κυνισμό, τον μηδενισμό, την επιθετικότητα. Δεν μας κάνει σοφότερους, εν ολίγοις. Δεν θεμελιώνει ανασυνταξη ή περισσότερο πνευματικότητα. Ούτε «καλοσύνη και αλληλεγγύη», όπως ελπίζει ο συγγραφέας. Η μεγάλη ψυχική αναταραχή, που εντάθηκε με τον κορωνοϊό, δεν μας προετοιμάζει για τα καλύτερα, κανείς δεν μπορεί να αποδώσει τα δυσάρεστα και δυσολίωνα. Η «Ανθοδέσμη» που μας προσφέρει ο Σταύρος Ζουμπουλάκης έχει χρώματα προσωπικά, του καθενός που θα το διαβάσει, και αρώματα εσωτερικά. Είναι γεύσεις και επιγεύσεις από πολλά Πάσχα, συγκεντρωμένα, σαν επίτομο αυτοβιογραφικό, με σπαράγματα κειμένων και αισθήσεων, τα οποία, ακόμη κι αν δεν είναι καταγεγραμμένα, φωτίζουν αθόρυβα στο μυαλό του αναγνώστη. Η Μεγάλη Εβδομάδα του είναι, εξ αφορμής, ημερολογιακή.

ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Θεατρική ομάδα Persona: «Μείνε δίπλα μου»

Η Θεατρική Ομάδα Persona παρουσιάζει την καινούργια της θεατρική παραγωγή «Μείνε Δίπλα μου» των Κώστα Σιλβέστρου, Χριστίνας Κωνσταντίνου και Πάνου Μακρή σε σκηνοθεσία και τελική δραματουργική επεξεργασία Κώστα Σιλβέστρου. Μία αλληγορική θεώρηση του «Νεαρού Βασιλιά» του Όσκαρ Ουάιλντ, μέσα από τον φακό της σύγχρονης σκληρής πραγματικότητας. Μια παράσταση που γεννήθηκε στην καρδιά της πανδημίας με μούρο χιούμορ και κυνική διάθεση, με το παράλογο, και το οξύμωρο να έχουν την πρώτη θέση. Πρόκειται για μια παράσταση επινοημένου θεάτρου, η οποία πρωτοσυστήθηκε στους θεατές τον περασμένο Φεβρουάριο μέσα από την online streaming προβολή της. Δυο αδέρφια στην επαρχία, πα-

ρατημένα στο έλεος της τύχης, έχοντας χάσει τη μητέρα τους από ανίατη ασθένεια, αποφασίζουν, μετά από πολλή σκέψη, να πραγματοποιήσουν την τελευταία της επιθυμία. Ο θάνατός της κι η στερνή παράκλησή της -ακραία, παράδοξη, ωμή και μακάβρια- δίνει σ' αυτήν μια επίοριστον παράταση στα εγκόσμια, και στους ίδιους, μια μοναδική ευκαιρία για επιβίωση. Οι κώδικες ηθικής ανατρέπονται από την ίδια την ανάγκη. Επί σκηνής: Χριστίνα Κωνσταντίνου, Πάνος Μακρής, Flea Theatre, Γιάννη Κορομιά, Λευκωσία. Τακτικές ραραστάσεις: Παρασκευή, Σάββατο και Κυριακή, 7, 8, 9 Μαΐου, Παρασκευή και Σάββατο 14 και 15 Μαΐου. Δευτέρα και Τρίτη 17 και 18 Μαΐου, ώρα 7:00 μ.μ. **Πληροφορίες τηλέφωνο 70000138.**

ΕΚΘΕΣΗ

«Foam born» στην Eins Gallery

Η γκαλερί eins σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Γκαίτε Κύπρου παρουσιάζει την έκθεση του καλλιτεχνικού ντούο Peles Empire με τίτλο "foam born". Το καλλιτεχνικό ντούο Peles Empire αναλύει και αναδιοργανώνει την υποσυνείδητη αρχιτεκτονική μορφή) η κάποιοι προσώπου (όπως η Κλεοπάτρα ή η Αφροδίτη), για να εξετάσει την επίδραση του χρόνου και του πολιτισμού σε αυτά. Στην έκθεση διάφορες εκδοχές, ερμηνείες (π.χ. η εικόνα ενός αμφορέα από το κάστρο Peles) και στοιχεία που σχετίζονται με την Αφροδίτη, όπως το ρόδι, συνδυάζονται με την τεχνική trompe l'oeil (χρήση οπτικών τεχνάσμων) και είναι τυπωμένα

σε μετάξι και πλαισιωμένα, εν μέρει, από χαλκό. Η έναρξη της έκθεσης θα συμπέσει με την έναρξη της έκθεσης «Ένας Ξένος στο Νησί του Mostafa Sarabi» στο The Island Club. Διάρκεια έκθεσης έως 8 Μαΐου. Einsgallery, Θέμιδος 28, Λεμεσός. www.einsgallery.com info@einsgallery.com

ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ

Πλούσια Τέχνη σε Δύσκολους Καιρούς

Η isnotgallery παρουσιάζει για 13η συνεχόμενη χρονιά τον Θεσμό Πλούσια Τέχνη σε Δύσκολους Καιρούς. Ένας θεσμός του οποίου η ονομασία μεταλλάσσεται για να ταιριάζει κάθε φορά στις εκάστοτε κοινωνικές περιστάσεις. Στη φετινή διοργάνωση, λαμβάνουν μέρος είκοσι δύο καλλιτέχνες, των οποίων οι πρακτικές ποικίλουν. Επιτόκια έργα με έμφαση στη ζωγραφική αλλά και το σκίτσο, έργα μικτής τεχνικής, κεραμικά και άλλα απαρτίζουν φέτος τον κύριο κορμό των εκθεμάτων. Σκοπός του θεσμού αυτού υπήρξε και παραμένει να παρουσιάζει στο κοινό έργα τέχνης σε προσιτές τιμές. Έτσι, και φέτος, παρουσιάζονται έργα των οποίων οι τιμές ξεκινούν στα 50 ευρώ, με ανώτατο όριο τιμής

τα 500 ευρώ. ΚΣυμμετέχουν: Λάνα Αντωνιάδου, Ρεβέκκα Γεωργίου, Άντρος Ευσταθίου, Στέλλα Ίσσα, Σωτήρης Ιωαννίδης, Γιάννος Ιωάννου, Ελένη Κινδύνη, Μαρία Κοιττερού, Σταύρος Λάμπρου, Χριστίνα Μίτρενσε, Μοριέλα Μπιλίστα, Νίνα Μοράρη, Χαρούλα Νικολαΐδου, Θέκλα Παπαδοπούλου, Χριστίνα Παπαϊωάννου, Νικολέττα Παπαξενωφίτου, PASHIAS, Ελένη Πρασιό, Αντρέας Σκουφάρης, Κωνσταντίνος Στεφάνου, Σοφία Σχιζα, Χλόη Φίνν. Isnotgallery, Οδυσσεύς 11, παλιά Λευκωσία. Διάρκεια έως Σάββατο 22 Μαΐου. Ώρες λειτουργίας Τρίτη-Παρασκευή/10:00-13:00-15:00-18:00 – Σάββατο/10:00-14:00. **Πληροφορίες 99569498 / www.isnotgallery.com**

ΕΠΙΣΗΜΑΝΣΕΙΣ | Του ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΚΟΥΡΟΥΠΑΚΗ

Τι είχες Γιάννη, τι είχα πάντα!

Είχα γράψει τον Αύγουστο του 2020: «Μήπως τελικά θα ήταν καλύτερα το φετινό Φεστιβάλ να είχε αναβληθεί και τα προϋπολογισθέντα χρήματα είτε να δινόντουσαν προς ενίσχυση την ντόπια καλλιτεχνικής παραγωγής, είτε –αν αυτό είναι δυνατόν– να εντάσσονταν στον επόμενο προϋπολογισμό του Φεστιβάλ, ώστε αυτό να κάνει μία δυναμική και επαναστατική αρχή το 2021;». Μετά τον Νοέμβριο του 2020 ξαναέγραψα: «Πάντως, το δραστηκότερο από όλα το έγραψα πριν από μερικούς μήνες και δεν ήταν άλλο από το να ακυρωθούν για το 2020 τα Κύπρια, και να βρισκόταν τρόπος να μη χαθούν τα χρήματα που προορίζονταν γι' αυτά. Ήταν μια καλή ευκαιρία να ανασυνταχθεί το πράγμα, να πέσουν ιδέες για το 2021, να ζυμωθεί περισσότερο το Υφυπουργείο Πολιτισμού, αλλά το κυριότερο, να αποφυγουμε δυσάρεστες καταστάσεις [...]». Συγκωρέστε μου την περιαυτολογία, αλλά ειλικρινά εξανίσταμαι...

Και διοργανώνονται για ακόμη μία χρονιά τα «Κύπρια», τα οποία επιμένουμε να ονομάζουμε διεθνές φεστιβάλ, ενώ εδώ και πολλά χρόνια έχουν πάψει να είναι. Αλλά αυτό το προσπερνάω, διότι πολλάκις

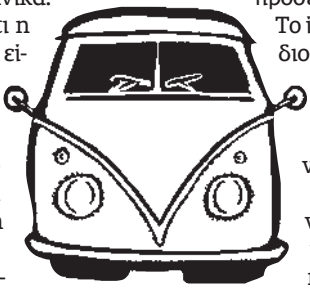
το περασμένο διάστημα έγραψα από αυτή εδώ τη στήλη ότι τα Κύπρια του 2021 και του 2020 θα έπρεπε να είχαν κυπριακό πρόσημο, για πολλούς και διάφορους λόγους. Η πανδημία που ταλαιπωρεί τον κόσμο όλο άλλαξε και τους πολιτιστικούς σχεδιασμούς, τις παγκόσμιες διοργανώσεις, έφερε νέες ιδέες, έβαλε σε αναστολή άλλες, τέλος πάντων, κάτι κινήθηκε, κάτι έγινε... εδώ σε εμάς, όμως, ουδέν εγένετο.

Το πρόγραμμα που ανακοινώθηκε είναι ένα υβριδίο εκδηλώσεων, λίγο θάλασσα, λίγο κρασί και ό,τι αγαπά ο καθένας/καθεμία. Ευθύς εξ αρχής ξεκαθαρίζω ότι δεν κρίνω –ποιος είμαι για να το κάνω– την καλλιτεχνική αξία όσων θα συμμετάσχουν, Κύπριων ή μη. Είναι όλοι άξιοι, και έχουν παράσημα καλλιτεχνικά. Αλλά όταν βοά ο τόπος ότι η ντόπια πολιτιστική μηχανή είναι στο αμαξοστάσιο και μετά βίας συγκρατείται να μη σπάσει τις μπάρες να τη πάρει όλα παραμάζωμα, γιατί να επιμένουν οι διοργανωτές στον διεθνή χαρακτήρα. Κάτι που στο τέλος της ημέρας δεν πε-

τύχαμε... και προσπερνάω το «από 27 περίπου χώρες»... τι πάει να πει περίπου... η μία είναι και δεν είναι και τα πάντα ρει και ποτέ μόνι: Είναι ακριβές παραγωγές που δεν μπορεί το φεστιβάλ να φέρει; Ε, τι περιμένει κανείς να του προτείνουν; Οι ελλαδικές παραγωγές είναι φτηνότερες; Γιατί να φέρεις χορό από την Ελλάδα; Ναι, είναι εξαιρετικός ο Φωνιάδης, αλλά από Στέγες Χορού στη χώρα δόξα τω Θεώ, πάμε πρώτα, και προσέξτε, κάνουν δουλειά; Θέλετε θέατρο; Γιατί να φέρουμε από την Ελλάδα –και το λέω γιατί από εκεί φέραμε, αν φέρναμε από το Τιμπουκτού, το ίδιο θα έλεγαν– όταν εδώ οι ομάδες οι θεατρικές παράγουν έργο, φτιάχνουν θεατρικές πράξεις που είναι όχι μόνο αξιοπρόσεκτες, αλλά πάρα πολύ καλές.

Το ίδιο ισχύει και για τη μουσική, διοργανώσε μια συναυλία με κυπριακά σχήματα και μία μεγάλη συναυλία της Συμφωνικής Ορχήστρας, και κάνε τα ταμεία να σπάσουν.

Πολλά μπορούσαν να γίνουν, να πάρει μπρος η μηχανή, να δούμε στο κάτω-κάτω και οι εγχώριοι καλλιτέχνες τι

μπορούν να κάνουν, αν μπορούν να αντεπεξέλθουν. Να δούμε και εμείς οι κάτοικοι αυτού του τόπου τι βγάζει ο τόπος. Ειλικρινά, αυτό το μισό σχεδόν εκατομμύριο ευρώ πώς θα κατανεμηθεί, γιατί –αν θέλετε– το ποσό αυτό δεν είναι αρκετό για να έρθει μια καλή, διαφορετική παραγωγή; Ας είναι και από την περίπου χώρα, μπορεί επειδή είναι περίπου χώρα να μας τη δώσει την παραγωγή πιο φτηνά... Συγκωρέστε μου και πάλι την ειρωνεία, αλλά αυτό δεν πρόγραμμα κρατικού φεστιβάλ, αυτό είναι πρόγραμμα εκδηλώσεων ενός δήμου για ένα πλούσιο καλλιτεχνικό καλοκαίρι.

Φρονώ ότι πρέπει να αλλάξει τελείως το φεστιβάλ, και ελπίζω ότι αυτό να γίνει με τη δημιουργία του υπουργείου Πολιτισμού, το οποίο και αυτό το μετακινήσαμε για την επόμενη Βουλή, μετά τις εκλογές, και ξανά μανά συζητήσεις. Ο πατέρας μου έλεγε ότι αν δεν βραχείς –αλλάς το έλεγε, αλλά δεν μου επιτρέπεται...– ψάρι δεν τρως. Εμείς εδώ –όχι όλοι– στο τέλος της ημέρας ούτε ψάρι τρώμε, ούτε και βρεχόμαστε, μεταξύ μας μόνο καμιά φορά μπουγελωνόμαστε και στο τέλος μουτζωνόμαστε.

kouroupakisa@kathimerini.com.cy

Η Ελληνική Επανάσταση στο... παζλ του Solour

Graphic novel για το τότε και το σήμερα

Της **ΜΑΡΩΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΟΥ**

«**2017:** η αρχή της περιπέτειας. Ένα email από την Παναγιώτα, τη Ρεγγίνα και τη Νατάσα. Οι τρεις επιμελήτριες του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου, όπως μου εξήγησαν στην πρώτη μας συνάντηση, είχαν διαβάσει το «Αίβαλι», που αφορούσε το 1922. Μου πρότειναν να δημιουργήσουμε ένα graphic novel για το 1821. Το αρχικό, κάπως διστακτικό, “ναι” διαδέχθηκε η συνειδητοποίηση των πραγματικών διαστάσεων μιας τέτοιας προσπάθειας. Από πού να πιάσεις την Ελληνική Επανάσταση και πού να καταλήξεις; Ένα αχανές πεδίο προς διερεύνηση, το οποίο δεν σχετίζεται μόνο με τις σωζόμενες πηγές, αλλά με την ίδια την εθνική ταυτότητα: την ύπαρξη του σύγχρονου ελληνικού κράτους, την κουλτούρα των Νεοελλήνων, εντέλει τη δική μας ζωή, με όσα φέρουμε και δεν ξέρουμε, με όσα φανταζόμαστε και υποθέτουμε. Ξεκινήσαμε να δουλεύουμε πάνω στη βασική ιδέα: πέντε ιστορίες ανθρώπων που έζησαν την Επανάσταση πλάι στους γνωστούς πρωταγωνιστές. Όμως, όσο βυθιζόμασταν στην έρευνα, τόσο σκοντάφταμε σε σημαντικές πληροφορίες που φώτιζαν διαφορετικά τις συνθήκες και τις ισορροπίες του Αγώνα. Τι να πρωτοαναφέρεις; Ποιον να αφήσεις απέξω; Από πού να ξετυλίξεις το νήμα σε αυτό το τεράστιο κουβάρι από υποκειμενικές καταγραφές, απομνημονεύματα, αντιπαραθέσεις ιστορικών, τεκμήρια, αρχεία, εικόνες, θεωρίες, στερεότυπα, ιδεολογίες; Και υπάρχουν τόσα πράγματα που δεν μάθαμε ποτέ. Μια άλλη ιστορία ή, καλύτερα, πολλές διαφορετικές ιστορίες για την Ελληνική Επανάσταση, που απέχουν σημαντικά από τα στερεότυπα του εθνικού αφηγήματος και των σχολικών επετείων. Πώς θα μπορούσαμε, λοιπόν, να τα δέσουμε όλα αυτά μαζί; Τι διαφορετικές θέσεις και τα αντικρουόμενα συμφέροντα των πρωταγωνιστών, τις κυρίαρχες αφηγήσεις πλάι στις αιρετικές; Και εκείνο που θα προκύπτει στο τέλος να είναι, πάνω από όλα, ένα έντεχνο ανάγνωσμα, ένα κόμικ με τους δικούς του αφηγηματικούς και αισθητικούς κανόνες; Αέρας στα πανιά μας στάθηκε η ένταξη όλων αυτών της δουλειάς στο πρόγραμμα του ΕΛΙΔΕΚ, η συνεργασία μας με το Πανεπιστήμιο Αιγαίου, η αρωγή της καθηγήτριας Εύης Σαμπανίκου, η συμβολή του Εθνικού Ιστορικού Μουσείου και του Μουσείου - Βιβλιοθήκης

Στρατή Ελευθεριάδη-Tériade. Κάπως έτσι, αναζητώντας απαντήσεις σε πλήθος από παρόμοια ερωτήματα, καταλήξαμε στο βιβλίο που έχετε μπροστά σας: με την κεντρική σπονδυλωτή ιστορία που ξετυλίγεται στη σημερινή Αθήνα κάτω από το άγαλμα του Κολοκοτρώνη, με τις εμβόλιμες αφηγήσεις βασισμένες σε κείμενα ανθρώπων που έζησαν ή μελέτησαν τα γεγονότα, με τα ένθετα πορτρέτα “πρώων” και “αντιπρώων”, με τα σχέδια και τις εικόνες σύγχρονων ή μεταγενέστερων εικαστικών, ενσωματωμένες στα σκίτσα του “21. Η μάχη της πλατείας”. Η πρώτη του ολοκληρωμένη εκδοχή, ένα e-book στο επίπεδο των μολυβιών, όπως έχει κατατεθεί στο ΕΛΙΔΕΚ, συνοδεύμενο από πρόσθετες πληροφορίες,

«**Η δική μας προσέγγιση είναι πολυπρισματική. Είναι ιστορίες πολλών ανθρώπων η ιστορία μας**», λέει στην «Κ» ο δημιουργός του.

αναλυτικά κείμενα και πλήρη βιβλιογραφία, αποκαλύπτει στους αναγνώστες και στους ερευνητές όλη τη δουλειά, τις δομές και τις αναζητήσεις που απαιτήθηκαν και οι οποίες βρίσκονται κρυμμένες στο “21. Η μάχη της πλατείας”. Η δεύτερή του εκδοχή εδώ, ένα βιβλίο με χαρτί και μελάνι (σαν να λέμε με σάρκα και οστά) για την απόλαυση της ανάγνωσης, χάρη στη φροντίδα των εκδόσεων Ικαρος, βρίσκεται ήδη στα χέρια σας».

Από το 1922 στο 1821

Αυτά γράφει στο εισαγωγικό του σημείωμα στην έκδοση «21. Η μάχη της πλατείας» ο σκιτσογράφος Αντώνης Νικολόπουλος ή Solour, όπως υπογράφει τα έργα του. Ήταν ακόμη φοιτητής στο Πάντειο όταν έφτιαξε το πρώτο του σκίτσο με το συγκεκριμένο καλλιτεχνικό ψευδώνυμο. Εκτοτε πέρασαν μερικές δεκαετίες και, όπως φαίνεται από τον όγκο της δουλειάς του, υπήρξαν πολύ δημιουργικές: κόμικς, γελοιογραφίες, graphic novels. Ο μεταδιδασκτορικός ερευνητής του Τμήματος Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, πλέον Solour, είναι από τους πιο αναγνωρισμούς και αναγνωρισμένους δημιουργούς

«**21. Η μάχη της πλατείας**». Η κεντρική σπονδυλωτή ιστορία ξετυλίγεται στη σημερινή Αθήνα κάτω από το άγαλμα του Κολοκοτρώνη.

Πρόκειται για ένα εγχείρημα τολμηρό και πολυσύνθετο, τόσο ως προς τη μορφή αφήγησης όσο και ως προς το περιεχόμενο.

στον χώρο του ελληνικού κόμικ που απευθύνεται και σε ενήλικο κοινό. Ο ίδιος γράφει και σχεδιάζει τα βιβλία του –είναι σεναριογράφος και σκιτσογράφος–, συνεπώς το τελικό αποτέλεσμα τον εκφράζει απόλυτα. Οι μεγαλύτεροι σε ηλικία αναγνώστες του ίσως τον γνώρισαν καλύτερα μετά την επιτυχία του με το «Αίβαλι», ένα graphic novel που έχει ως θέμα του τη Μικρασιατική Καταστροφή. Κυκλοφόρησε το 2014, εν

μέσω κρίσης, και η απόφαση του Κέδρου να εκδώσει ένα graphic novel 450 σελίδων με ιστορικό θέμα ήταν σίγουρα θαρραλέα. Η εμπιστοσύνη τους στον δημιουργό επαληθεύθηκε, το βιβλίο έγινε εμπορικά επιτυχία, πήρε ελληνικά και ξένα βραβεία, μεταφράστηκε πρόσφατα στα αγγλικά και κυκλοφορεί στις ΗΠΑ. Το επόμενο έργο ανάλογης έμπνευσης είναι αυτό που σήμερα προδημοσιεύουμε στην «Κ». Το πολυσέλι-

δο graphic novel αποτελείται από 21 σπονδυλωτά κεφάλαια, χωρισμένα σε πέντε μεγάλες ενότητες. Σε αυτά παρεμβάλλονται 21 ιστορίες βασισμένες σε αφηγήσεις και κείμενα ανθρώπων που έζησαν ή μελέτησαν την Επανάσταση, καθώς και μια σειρά από ένθετα πορτρέτα φυσιογνωμιών της εποχής που εξετάζεται. Στο Παράρτημα αναλύεται το σκεπτικό της συγγραφής και φωτίζονται πρόσωπα και γεγονότα της Ιστορίας, ενώ παρατίθενται και οι πηγές στις οποίες βασίστηκε το βιβλίο. Το εγχείρημα είναι σίγουρα τολμηρό και πολυσύνθετο, τόσο ως προς τη μορφή της αφήγησης όσο και ως προς το περιεχόμενο. Για αυτό ο δημιουργός του έχει τον λόγο:

– Στο βιβλίο υπάρχει μια διπλή αφήγηση που εξελίσσεται παράλληλα στο παρελθόν και στο παρόν. Γιατί επιλέξατε αυτόν τον τρόπο αφήγησης;

– Ο τρόπος που ξαναβλέπουμε το παρελθόν συνδέεται άμεσα με το πώς σκεφτόμαστε τους εαυτούς μας στο σήμερα. Μιλώντας λοιπόν για τις δικές μας ζωές κι επιστρέφοντας στο παρελθόν με flash back, η αφήγηση δεν γίνεται μόνο πιο ανάγλυφη αλλά και πιο ουσιαστική. Το να προσεγγίζουμε κάποιο θέμα έχοντας υπόψη και τη διάσταση του χρόνου, νομίζω πως μας δίνει μια σχετική αποστασιοποίηση και σίγουρα καλύτερη προοπτική.

– Μέσω εικαστικών αναφορών και φωτογραφιών η πραγματικότητα «μπαίνει» στη μυθοπλασία. Πώς το αποφασίσατε;

– Είχα δει να λειτουργεί και στα άλλα graphic novels μου, το «Αίβαλι» και τον «Συλλέκτη». Όμως εδώ γίνεται σε μεγαλύτερη κλίμακα αφού μιλάμε για πάνω από 50 αναφορές σε έργα εικαστικών δημιουργών, οι οποίες συνομιλούν με περίπου 30 συγγραφείς. Η αντίστιξη κειμένων και εικόνων στην αφήγηση, αλλά και η σημειολογία της εικόνας, είναι κάτι που με ενδιαφέρει έτσι κι

αλλιώς, τόσο στα κόμικς όσο και θεωρητικά. Η διαμόρφωση της «εικόνας» της Επανάστασης, άλλωστε, αποτελεί το αντικείμενο της μεταδιδαστορικής μου διατριβής.

– Υπάρχει σαφής ιδεολογική τοποθέτηση απέναντι στην Επανάσταση του 1821, που ακολουθεί την προσέγγιση του Γιάννη Σκαρίμπα και δίνει έμφαση στην εθνικοκοινωνική διάσταση του γεγονότος;

– Το «1821 και η Αλήθεια» του Σκαρίμπα υπήρξε σημαντικό βιβλίο για την εποχή του γιατί αμφισβητούσε ευθέως ένα μονοδιάστατο εθνικό αφήγημα. Ας θυμηθούμε πως κυκλοφόρησε μέσα στη χούντα. Αλλά για τον σύγχρονο αναγνώστη είναι ένα παρωχημένο βιβλίο, με φορτίσεις που αλλοιώνουν τις προθέσεις του συγγραφέα και σημαντικές βιβλιογραφικές ελλείψεις. Θα έλεγα πως βρίσκω μεγαλύτερες συγγένειες στη δουλειά πολλών αξιολογών σύγχρονων μελετητών, όπως συμβαίνει για παράδειγμα με το πρόσφατο βιβλίο της Χριστίνας Κουλούρη. Αν όμως κάποιος με επηρέασε σημαντικά στην αντίληψη της Ιστορίας, αυτός είναι ο Αλμπέρ Καμύ. Η δική μας προσέγγιση στο graphic novel θα έλεγα πως είναι πολυπρισματική σε μια αφήγηση που θυμίζει παζλ. Γι' αυτό και βάλαμε πολλούς ξένους αφηγητές, Γάλλους, Βρετανούς, Γερμανούς, Τούρκους, Ιταλούς, να καταθέτουν τις δικές τους μαρτυρίες. Η προσπάθεια πολλαπλών προσεγγίσεων, τα αρχεία που ψάξαμε και η χρήση μιας ευρύτερης βιβλιογραφίας από την ερευνητική μας ομάδα, νομίζω πως αποτυπώνεται στις σχεδόν 150 σελίδες του επιστημονικού παραρτήματος. Αλλιώς, όπως σημειώνουμε κάπου σε αυτό, είναι ιστορίες πολλών ανθρώπων η ιστορία μας.

Με πυρήνα το graphic novel σχεδιάζονται πολλές παράλληλες δράσεις. Περισσότερες πληροφορίες στην επίσημη ιστοσελίδα: 1821graphicnovel.gr.

Αθέατες όψεις, καλά φυλαγμένες στα αρχεία της Ιστορίας

Απόσπασμα από το εισαγωγικό σημείωμα της Εύης Σαμπανίκου, καθηγήτριας του Τμήματος Πολιτισμικής Τεχνολογίας και Επικοινωνίας (ΤΠΤΕ) του Πανεπιστημίου Αιγαίου: «Τι πραγματικά γνωρίζουμε σήμερα για το 1821; Και τι θα νιώθουν, τι θα λένε για την Επανάσταση οι millennials στα δικά τους παιδιά; Ποια είναι η εικόνα, η παράσταση, η οπτική αντίληψη που έχουμε για εκείνο τον Αγώνα; Ανταποκρίνεται στην αισθητική και στο περιεχόμενο των πινάκων του Βρυζάκη; Σε όσα μας εξιστορεί ο Μακρυγιάννης και αναπαριστά ο γνωστός ως Παναγιώτης Ζωγράφος; Σε όσα έβλεπε σε αυτήν ο Θεόφιλος; Στη συγκινησιακή φόρτιση των κειμένων και των ζωγραφικών έργων των φιλελλή-

«**Ποια είναι η εικόνα που έχουμε για εκείνο τον Αγώνα; Ανταποκρίνεται στην αισθητική και στο περιεχόμενο των πινάκων του Βρυζάκη;**».

νων διανοουμένων της εποχής της; Ανταποκρίνεται στην οπτική –και σε έναν βαθμό κιτς– σημειολογική αφήγηση του ελληνικού εμπορικού κινηματογράφου, με ιδιαίτερα παραγωγική έμφαση κατά την περίοδο της Επταετίας; Κι αλήθεια, γιατί χρησιμοποιήθηκε τόσο πολύ η Ελ-

Ανδρούτσος, Κολοκοτρώνης, Μπουμπουλίνα, Καποδίστριας, Μπότσαρης και Ρήγας διά χειρός Αντώνη Νικολόπουλου (Solour).

ληνική Επανάσταση –μία επανάσταση στο πλαίσιο του αγώνα των λαών για ανεξαρτησία και αυτοδιάθεση, μέσα στο εκρηκτικό κοινωνικοϊστορικό και ιδεολογικό τοπίο της Ευρώπης που άλλαζε τόσο δραματικά τον 19ο αιώνα– στα χείλη “εθνικοφρόνων σωτήρων” παντός τύπου; Διακόσια. Μικρός ο αριθμός για ένα έθνος με σταθερή παρουσία μέσα στον χρόνο στην ίδια γεωγραφική περιοχή. Ικανοποιητικός αριθμός, όμως, αν σκεφτείς τον άλλο αριθμό –τετρακόσια– που αναφέρεται στα χρόνια της οθωμανικής κατοχής και κυριαρχίας. Και με την Επανάσταση να έρχεται μετά από αυτό ως ένας άθλος, που συμβαδίζει σε μεγάλο βαθμό με το ιδεολογικό πλαίσιο της νεωτερικότητας από τη μια πλευ-

ρά, αποτελώντας όμως ταυτόχρονα και μια μεγάλη νίκη που έρχεται από τη βάση, από κάτω προς τα πάνω, και όχι αντίστροφα, και γι' αυτό ένα θαύμα: τη δικαίωση του αγώνα όσων δεν γνώριζαν το ιστορικό παρασκήνιο όπως εξελισσόταν εκείνη τη στιγμή στα κέντρα αποφάσεων, στα παλάτια των ισχυρών. Που δεν γνώριζαν, επίσης, πώς θα διαμορφωθεί το αφήγημα της Επανάστασης μετά. Αυτό το μετά είναι που αναζητήσαμε. Επιχειρήσαμε, λοιπόν, να ξαναδούμε την Επανάσταση με όσο το δυνατόν πιο αποστασιοποιημένη, σύγχρονη ματιά και να αποδώσουμε σε αυτήν τη δική μας ανάγνωση των αθέατων όψεων, καλά φυλαγμένων σαν σκοτεινά μυστικά στα αρχεία της Ιστορίας».

Το αντιδραστικό παιδί μέσα από την τέχνη

Ο stencil artist Χρίστος Κακουλλής μιλάει στην «Κ» για την τέχνη του, αλλά και για τη γνωριμία του με τον Banksy

Της ΛΟΥΙΖΑΣ ΛΟΥΗ

Ο Χρίστος Κακουλλής stencil artist, γνωστός ως CRS για τα έργα του στον δρόμο, μίλησε στην «Κ» για τα κύρια κομμάτια της ζωής του και πώς αυτά επηρέασαν την καλλιτεχνική του πορεία. Η γκαλερί37, όπως την ονομάζει ο Χρίστος, βρίσκεται στην καρδιά την παλιάς Λευκωσίας στη Λαϊκή Γειτονιά. Μπαίνοντας μέσα αντικρίζω ένα αναπαλαιωμένο χώρο, γεμάτο από τέχνη, όλος ο χώρος του εκεί είναι ένα δημιουργήμα από μόνο του. Ο Χρίστος, ένας καλλιτέχνης εσωστρεφής αλλά και επαναστάτης, ευαίσθητος αλλά και γνώμονας της δικής του αξίας, μίλησε στην «Κ» αληθινά. Ο Χρίστος είναι ένας καλλιτέχνης που δεν φοβάται να μιλήσει για θέματα που μπορεί να θεωρούνται ακόμη «ταμπού» στην δική μας κοινωνία.

Ο Χρίστος εξήγησε στην «Κ» για το κεφάλαιο που τον έκανε να θέλει να ασχοληθεί με τη συγκεκριμένη θεματολογία στα έργα του (μετανάστες, πόλεμος), «Η ίδια η κοινωνία» λέει «είναι πολύ σκληρό να βλέπεις ανθρώπους να κοιμούνται στους δρόμους, να λιμοκτονούν ή να φεύγουν από τον τόπο τους, φοβισμένοι από τον πόλεμο και τις κακουχίες.

Μεγαλώνοντας ως ένα παιδί από προσφυγική οικογένεια ξέρω πολύ καλά τι πάει να πει προσφυγιά. Ο πάππος μου και η μάνα μου μου μιλούσαν συχνά για αυτό. Ως ένα παιδί αντιδραστικό μέσα από την τέχνη μου ήθελα να δείξω την αλήθεια του κόσμου. Γι' αυτό επέλεξα να ξεκινήσω με μια πιο επαναστατική μορφή τέχνης, το γκράφιτι μπιάνκε στην ζωή μου από την παιδική

«Ως ένα παιδί αντιδραστικό μέσα από την τέχνη μου ήθελα να δείξω την αλήθεια του κόσμου», λέει ο καλλιτέχνης Χρίστος Κακουλλής.

μου ηλικία και αυτά τα υλικά ακόμα χρησιμοποιού στα έργα μου». Σημαντικό κομμάτι στη ζωή του αλλά και στην καλλιτεχνική του πορεία είναι όταν γνώρισε τον Banksy, «Όταν πήγα στο Μπρίστολ για να εκπροσωπήσω την Κύπρο στο μεγαλύτερο φεστιβάλ street art της Ευρώπης είχα την τύχη και τη χαρά να γνωρίσω τον Robert (Banksy), ήταν μια μοναδική εμπειρία ζωής, γνωρίζοντας τον ίδιο αλλά πιο μοναδικό ήταν που είδα τα έργα του από κοντά, ο τρόπος που σκέφτεται και λειτουργεί ο Banksy για εμένα είναι κάτι το πολύ ιδιόφυές, τον θεωρώ ένα από τους πιο έξυπνους καλλιτέχνες όχι μόνο του δρόμου αλλά γενικά στον τομέα της τέχνης».

Ένας μεγάλος πόλεμος

Στα έργα του αλλά και στον ίδιο τον καλλιτέχνη η ψυχική υγεία εί-

«Ο Banksy για εμένα είναι κάτι το πολύ ιδιόφυές, τον θεωρώ έναν από τους πιο έξυπνους καλλιτέχνες όχι μόνο του δρόμου αλλά γενικά στον τομέα της τέχνης», λέει στην «Κ» ο Χρίστος Κακουλλής.

ναι κύριο κομμάτι στη ζωή του αλλά και στη δουλειά του, «ως παιδί συναισθηματικά ευαίσθητος και ασχολούμενος με τα θέματα που ταλανίζουν την κοινωνία, τα στίβαζα μέσα μου με αποτέλεσμα να μου δημιουργηθεί η υποτροπιάζουσα κατάθλιψη, αυτό επηρέασε σίγουρα τη ζωή μου αλλά και την ίδια μου την τέχνη. Πλέον λειτουργώ με ένα διαφορετικό τρόπο από ό,τι λειτουργούσα στην αρχή, πλέον είμαι πιο στοχευμένος και πιο προσεκτικός όταν είμαι στον δρόμο και κάνω την τέχνη μου».

Όταν ήμουν στην γκαλερί του παρατήρησα ότι σε μερικά από τα έργα του υπογράφε ως Χρίστος Κακουλλής και σε άλλα ως CRS και τον ρώτησα... «Τον CRS τον δημιούργησα μέσα μου ως ένα μικρό επαναστάτη της τέχνης, ο οποίος δεν φοβόταν τίποτα και κανένα, τα

«Τον CRS τον δημιούργησα μέσα μου ως ένα μικρό επαναστάτη της τέχνης, ο οποίος δεν φοβόταν τίποτα και κανένα, τα έβαζε με όλους και είχε τις δικές του ιδέες, όμως ερχόταν σε αντίθεση με τον αληθινό μου εαυτό, τον Χρίστο».

έβαζε με όλους και είχε τις δικές του ιδέες, όμως ερχόταν σε αντίθεση με τον αληθινό μου εαυτό, τον Χρίστο.

Ο οποίος Χρίστος είναι ένα πιο κοινωνικά ήσυχο και ευαίσθητο παιδί που ζωγραφίζει πίνακες. Οπότε το να δημιουργήσω ένα επαναστάτη και να συνυπάρχουν με τον Χρίστο ήταν ένα μεγάλος πόλεμος μέσα μου, αυτό με οδήγησε σιγά σιγά στην κατάθλιψη, οπότε θα έπρεπε να διαλέξω έναν από τους δύο μου εαυτούς ή να καταφέρω να τους φέρω σε ειρήνη μεταξύ τους. Πράγμα το οποίο πέτυχα και σύντομα ο CRS θα επιστρέψει στους δρόμους σε ειρήνη με τον Χρίστο.» Αυτός ο «πόλεμος» που βίωνε μέσα του τον έβλεπε και στον δρόμο όπως μου εξήγησε, «Δυστυχώς ζούμε σε μια εμπόλεμη ζώνη όσο αφορά τον δρόμο, πολλοί είναι αυτοί που έχουν

σκοπό και στόχο να καταστρέψουν έργα για να φανεί περισσότερο το όνομά τους, κάποιον πιστεύουν ότι το stencil δεν ανήκει στον δρόμο, και έτσι προτιμούν να το καταστρέψουν. Επίσης υπάρχει ένας ανελήπτos πόλεμος χωρίς σεβασμό ο ένας προς τον άλλο, το μόνο που τους νοιάζει είναι να μεγαλώσει το όνομα και τίποτα άλλο. Αλλά πέρα από τον πόλεμο υπάρχουν συμμάχους και ομάδες που είναι κάτι πολύ όμορφο στον κόσμο του γκράφιτι, όπου νεαρά ταλαντούχα παιδιά ενώνονται και δημιουργούν ένα πανέμορφο αποτέλεσμα».

Η γκαλερί του Χρίστου, όπως μου τόνισε, είναι ανοικτή για όλους, για όσους θέλουν να δουν τα έργα του από κοντά αλλά και για όσους θέλουν συζητήσουν για ένα καλύτερο αύριο, «ο κόσμος στην γκαλερί μου μπορεί να δει τα έργα μου, το στούντιο όπου δημιουργώ, μπορεί να δει πίνακες που αφορούν την κοινωνική παθογένεια, τον πόλεμο, την φτώχεια αλλά και την πείνα, επίσης μπορεί να δει τα 2 μου παγκόσμια ρεκόρ και τον πίνακα με το παγκόσμιο βραβείο στην Αμερική, πιστεύω ότι έχω δημιουργήσει ένα πολύ όμορφο χώρο γεμάτο τέχνη και γεμάτο stencil art, μια διαφορετική τεχνική που ξεκίνησε στους δρόμους και τώρα με την εξέλιξη της βρίσκεται στις μεγαλύτερες γκαλερί. Επίσης, μπορεί κάποιος να έρθει να μιλήσουμε για ιδέες στην γκαλερί και το πώς μπορούμε να κάνουμε την τέχνη στην Κύπρο καλύτερη και να δημιουργήσουμε ένα καλύτερο μέλλον για τους αυριανούς καλλιτέχνες του δρόμου ή μη. Η γκαλερί μου είναι ένας τόπος για συλλογικότητα και ιδέες».

Breakfast

ΜΕ ΤΟΝ ANTHONY 642 ΚΑΙ ΤΗΝ ΒΑΣΙΛΙΚΗ

ΔΕΥΤΕΡΑ-ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 06:00-10:00

epic

Great network. Great value.

f i t
LISTEN LIVE
www.mydeejay.com.cy

“Αγαπητό μου ημερολόγιο”

υάθε Σάββατο και Κυριακή
από τις 5 μέχρι τις 7 το απόγευμα,
να μην ξεχάσω να αιούσω
τα αγαπημένα μου τραγούδια,
νέα και παλιά.

... και τις Παρασκευές, το βράδυ μιλάει
από τις 9 μέχρι τις 12 “Εκ γυναικός”
με μελωδίες ταξιδιάρικες.

παρέα με την Μαριάννα Γαλιδή στο

KANALI 6
106.00 | 98.6 | 107.00 | 106.9

www.kanali6.com.cy | info@kanali6.com.cy | 25-820500

ΕΞ ΑΦΟΡΜΗΣ

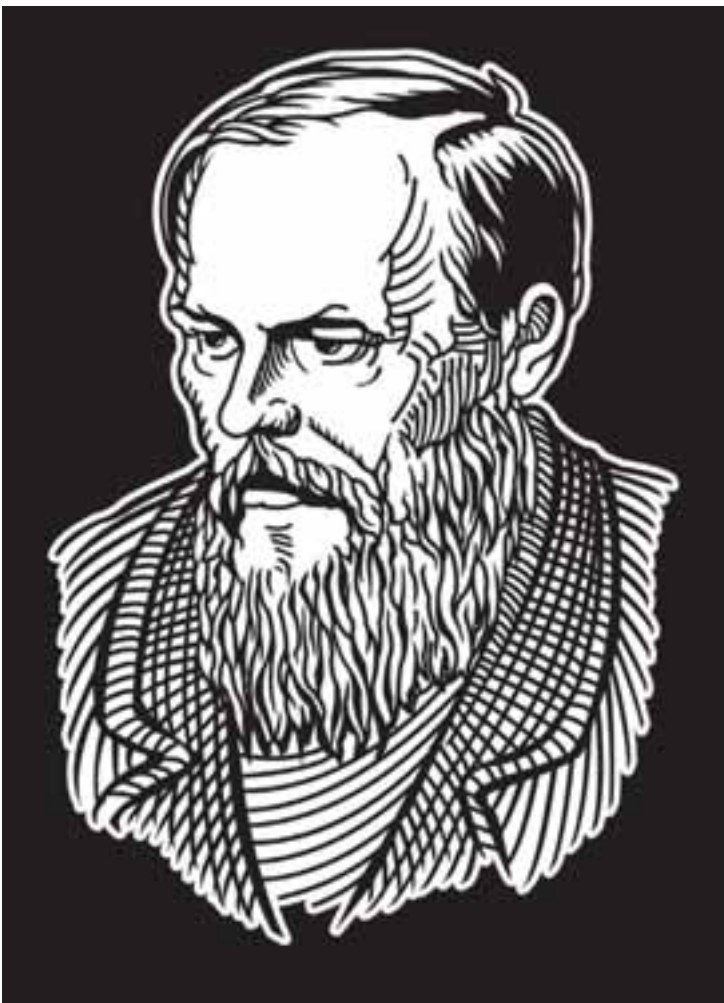
Της ΜΑΡΙΑΛΕΝΑΣ ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ

Τι θα σώσει τον κόσμο;

«**Η ομορφιά** μου δίνει μιαν αίσθηση πληρότητας, μέτρου, ειρήνευσης και παλλόμενης θρησκευτικής ταύτισης με την Πανουσία της ζωής (...) η ομορφιά θα σώσει τον κόσμο». Αυτή η περίφημη και διαχρονική φράση εκστομίζεται από τον πρίγκιπα Μίσκιν, τον ευαίσθητο και καλοσυνάτο πρίγκιπα στο περίφημο έργο του Φιοντορ Ντοστογιέφσκι με τον τίτλο «Ο ηλίθιος». Ο Ντοστογιέφσκι, με την ταλαιπωρημένη του υγεία και προσωπική ζωή, δημιούργησε τα αριστουργήματα που κληροδότησε στην ανθρωπότητα. Κάθε Πάσχα, παράλληλα με τον λόγο των Ευαγγελίων, ο Ρώσος συγγραφέας, εγγονός κληρικού, γιατρός στο επάγγελμα που αφοσιώθηκε στη λογοτεχνία, μέσω των ηρώων του μεταφέρει τα ανθρώπινα πάθη τους, όμοια με τα Πάθη του Χριστού. Αλλωστε έχει ειπωθεί πολλές φορές ότι ο «Ηλίθιος», ο νεαρός, αθώος, καλοκάγαθος πρίγκιπας Μίσκιν, φέρει χαρακτηριστικά αυταπάρνησης και ιερότητας, όμοια με του Χριστού.

Οι μέρες που θα ακολουθήσουν θα σφραγιστούν φέτος περισσότερο από πέρυσι από τις εξής δύο κοινωνικές «εκρήξεις». Διερχόμενοι ένα δριμύ τρίτο πανδημικό κύμα, η άνοιξη με το «Ω γλυκύ μου έαρ» έχει δείξει ήδη τα δόνητα της. Από τη μια οι πιστοί που θα ακολουθήσουν τις κρυφές και φανερές οδηγίες της Εκκλησίας και θα παρακολουθήσουν από κοντά μέσα στους ναούς το δράμα της Σταύρωσης, από την άλλη οι νεαροί και ημιπαισινικάδες που βγαίνουν ήδη στις πλατείες για να ξορκίσουν με μπόλικο αλκοόλ το δικό τους «δράμα», του επιβεβλημένου εγκλεισμού στα σπίτια τους λόγω πανδημίας. Το αίσθημα της αυτοθυσίας που περιγράφεται στον πρίγκιπα Μίσκιν, που συνθλίβεται από τις κοινωνικές νόρμες της εποχής, διόλου δεν μπορεί να εφαρμοστεί στους νεόκοπους «πρίγκιπες» του κέντρου και των άλλων προαστίων, που δεν αντέχουν να υποστούν άλλο τον αυτοπεριορισμό, εις βάρος της κοινωνίας και της εθνικής υγείας.

Σκέφτομαι πόσα έργα στηρίχθηκαν πάνω στη φράση «Η ομορφιά θα σώσει τον κόσμο». Είναι σαφές ότι ο κόσμος δεν σώθηκε, αλλά ίσως δεν χρειάζεται καν να σωθεί. Ούτε με τη θυσία του Χριστού ούτε

Εχει ειπωθεί πολλές φορές ότι ο «Ηλίθιος» του Φιοντορ Ντοστογιέφσκι, ο νεαρός, αθώος, καλοκάγαθος πρίγκιπας Μίσκιν, φέρει χαρακτηριστικά αυταπάρνησης και ιερότητας, όμοια με του Χριστού.

Η ομορφιά ίσως μαζί με την αγάπη να είναι στις μέρες μας οι πιο κακοποιημένες λέξεις.

τε με την απaráμιλλη ομορφιά που μπροστά της συγκλονίζεται ο Μίσκιν. Παρ' όλα αυτά, ο 20ός αιώνας θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ο αιώνας της αναζήτησης της ομορφιάς. Σε αυτή την αναζήτηση και την τελειοποίησή της, μπήκαν στον χορό μια σειρά από τέχνες, επιστήμες και άλλες δραστηριότητες. Ο άνθρωπος ο ίδιος θεώρησε χρέος εαυτού να αναζητήσει το ωραίο, στηριζόμενος περισότερο στην εξωτερική εικόνα, ξεφεύγοντας πολύ από τη διάσταση που έδινε ο Ντοστογιέφσκι στη φράση του. Η ομορφιά έγινε συνώνυμο ενός εγκλωβισμού, όχι μιας

ελευθερίας. Η αρχιτεκτονική, η ζωγραφική, η γραφή, η μόδα, η δημοσιογραφία, η αισθητική, όλα κυμάνθηκαν προς την αναζήτηση της τελειότητας, προς την ικανοποίηση του αδηφάγου βλέμματος. Η αναζήτηση του τέλειου προσώπου, οι τέλειες αναλογίες, τα καλοφτιαγμένα ντζιζαίντα κτίρια, η αισθητικοποίηση του περιβάλλοντος, της υψηλής γαστρονομίας, της υψηλής μόδας, τα ταξίδια, οι ιδανικοί προορισμοί, η φωτογραφία, η λατρεία της εικόνας, όλα μια όλα αναζητούν την ομορφιά. Είναι γεγονός ότι προσέφερε και προσφέρει συναισθηματική τέρψη. Ποιος δεν θέλει να ζει μέσα σ' ένα αισθητικά άρτιο περιβάλλον; Αρκεί όμως πλέον αυτό; Αρκεί η ικανοποίηση του βλέμματος με τη διαμόρφωση της εξωτερικής πραγματικότητας, όταν η ομορφιά λαμβάνει τον ρόλο του περιβλήματος και όχι του περιεχομένου; Και την

ίδια στιγμή, όταν αυτή ταυτίζεται με την αίσθηση δύναμης, μιας αένας και ασύγκριτης φαιλικότητας, που μετατρέπει όποιον την κατέχει σε νικητή σε μια σημαντική κούρσα. Εν ολίγοις, η ομορφιά μεταφράστηκε σε ύλη. Πολύ μακριά, δηλαδή, από την ταπεινή και ταλαιπωρημένη ομορφιά της Μαρίας Μαγδαληνής ή την ομορφιά που δεν έχει συνειδηση της Ναστιάζα Φιλίπποβνα. Στον αντίποδα του αισθήματος που νιώθει ο πρίγκιπας Μίσκιν ή ο Χριστός αντικρίζοντας την αδυναμία και την ευθραυστότητα της εσωτερικής όψης του κόσμου. Στον αντίποδα μιας ομορφιάς που δεν διώχνει, αλλά φέρνει κοντά τους ανθρώπους, τους ηρεμεί, καταλαγιάζει τα εσωτερικά θεριά, ηρεμεί τους δαίμονες και τα στοιχεία. Η ομορφιά αυτή σήμερα δεν διαθέτει όνομα. Δεν γνωρίζουμε πού να την αναζητήσουμε.

Αν θα ήταν η ομορφιά της ορθόδοξης πίστης, θα είχε εσωτερικευτεί το βλέμμα του Χριστού μέσα μας και δεν θα είχαν ανάγκη οι πιστοί Του από την ορατή βεβαίωση της επικίνδυνης παρουσίας τους στον ναό. Η ομορφιά της κατάνυξης και του ρίγους που προσφέρει η πίστη θα άντεχε την απουσία και την εσωτερικευση. Όπως ακόμα περισσότερο οι νέοι, αν είχαν κατάλληλα εργαλεία σκέψης, εκπαίδευσης, θα άντεχαν να στοχαστούν πάνω στη νεότητά τους, στις ανάγκες τους, στην ομορφιά τους μέσα σε μικρότερα σχήματα, στη συμπύκνωση με την εποχή, στην αποδοχή της επικινδυνότητας και στην αναζήτηση άλλων τρόπων να υμνήσουν την οργιώδη φύση της άνοιξης, τον έρωτα και την ανάγκη για εκτόνωση. Η ομορφιά της άφθαρτης νεότητας δεν θα κυλούσε στις λάσπες των απορριμμάτων που εγκατέλειψαν στην πλατεία Βαρνάβα και αλλού, δεν θα άντεχαν αυτή την εικόνα ως αποτύπωμα.

Η ομορφιά ίσως μαζί με την αγάπη να είναι στις μέρες μας οι πιο κακοποιημένες λέξεις. Ίσως είναι αυτές που έχουν υποστεί τη μεγαλύτερη κατάχρηση. Είναι κενές νοήματος. Γιατί τι σημαίνει τελικά η αγάπη για τον Άλλο, τον συνάνθρωπο που υποφέρει, όταν η ομορφιά έχει χάσει την τρυφερότητά της για την ανθρώπινη ύπαρξη. Αυτή τη γλυκιά παραδοχή της ανθρωπίνης πτώσης και ερημίας.

500 ΛΕΞΕΙΣ

ΜΕ ΤΟΝ ΓΙΩΡΓΟ Χ. ΘΕΟΧΑΡΗ

Ο Γιώργος Χ. Θεοχάρης γεννήθηκε το 1951 στη Δεσφίνα Φωκίδος. Εργάστηκε στη χημική βιομηχανία. Εξέδωσε έξι ποιητικά βιβλία, καθώς και ένα βιβλίο ιστορικής έρευνας για τη σφαγή στο Δίστομο το 1944 (Κρατικό Βραβείο Χρονικού - Μαρτυρίας το 2011). Επιμελήθηκε πέντε ανθολογίες ελληνικών ποιημάτων. Μετείχε στη σύνταξη της έντυπης εφημερίδας Book Press. Μεταφράστηκε στα αγγλικά, γαλλικά, γερμανικά, ισπανικά και αλβανικά. Διευθύνει το λογοτεχνικό περιοδικό «Εμβόλιμον». Είναι μέλος της Εταιρείας Συγγραφέων και του Κύκλου Ποιητών. Τελευταίο του βιβλίο, η «Δίφορη μνήμη» (Πόλις, 2021).

Ποια βιβλία έχετε αυτό τον καιρό πλάι στο κρεβάτι σας;
«Τα ποιήματα» του Απόστολου Μελαχρινού.

Ποιος ήρωας/ηρώιδα λογοτεχνίας θα θέλατε να είστε και γιατί;
Ο Étienne από το «Germinal» του Ζολά, γιατί στην επαγγελματική μου ζωή υπήρξε συνδικαλιστής. Το ίδιο ιδεαλιστής. Το ίδιο αφελής.

Διοργανώνετε ένα δείπνο. Ποιους συγγραφείς καλείτε, ζώντες και θεωνέωτες;
Μέλπω Αξιώτη, Μάριο Χάκκα, Γιώργο Μαρκόπουλο και Λέο Ferré.

Ποιο ήταν το πιο ενδιαφέρον στοιχείο που μάθατε πρόσφατα χάρη στην ανάγνωση ενός βιβλίου;

Σημαντικά στοιχεία σχετικά με την Αυτοκρατορία της Νικαίας από το βιβλίο του Κ. Χατζηαντωνίου «Το στέμμα των αυγών».

Ποιο κλασικό βιβλίο διαβάσατε πρόσφατα για πρώτη φορά;
«Ο μπαρ και η Μαργαρίτα» του Μιχαήλ Μπουλγκάκοφ.

Και ποιο είναι το βιβλίο που έχετε διαβάσει τις περισσότερες φορές;
«Το κόκκινο ιππικό» του Ισαάκ Μπάμπελ.

Πού σταματάει η αυτοβιογραφία και πού αρχίζει η μυθοπλασία στη «Δίφορη μνήμη»;
Ελάχιστα είναι τα σημεία μυθοπλασίας, ενυπάρχουν μόνον εκεί όπου θέλησα να δώσω τόνους λογοτεχνικότητας στην πραγματικότητα.

Μια πανσπερμία συναρπαστικών ιστοριών των ανθρώπων του γενέθλιου τόπου σας είναι, μεταξύ άλλων, το βιβλίο σας. Πώς συγκεντρώσατε αυτές τις ιστορίες;
Ενα μέρος προέρχεται από τη βιωμένη μνήμη μου. Το μεγαλύτερο μέρος των ιστοριών αποτελεί διαμεσολαβημένη μνήμη, κυρίως από αφηγήσεις της μάνας μου, την οποία ηχογράφησα για καιρό, μάλιστα σε μία κασέτα μαγνητοφώνου ακούγεται η φωνή της και μαζί ο ήχος από τη βέργα που τινάζα λιόδεντρα, αφού το μαγνητοφωνάκι έγραφε καθώς μαζεύαμε πικρό καρπό.

Η μνήμη είναι και μια μορφή επινόησης; Είχατε αυτή την αίσθηση γράφοντας το βιβλίο;
Εκω γράφει τον στίχο: «Ο,τι θυμάμαι είμαι/ ή μήπως μετατρέπονται τα όνειρα σε μνήμη;» (το έβαλε μότο ο Ντίνος Κατούριδης στην αυτοβιογραφία του), συνεπώς ναι, πολλές φορές η μνήμη είναι και μια μορφή επινόησης. Γράφοντας το βιβλίο είχα την αίσθηση ότι πολλά πραγματικά γεγονότα υπερβαίνουν την πραγματικότητα, ήταν απίστευτα, γι' αυτό και παραθέτω τεκμηριώσεις από εφημερίδες της εποχής που αναφέρονται σε αληθινά γεγονότα του χωριού μου τα οποία πέρασαν στην ειδοεογραφία.

ΚΡΙΤΙΚΗ

Της ΛΙΝΑΣ ΠΑΝΤΑΛΕΩΝ

Στενόχωρη γεωγραφία

ΜΑΡΙΑ ΞΥΛΟΥΡΗ
Πέτρινα πλοία
εκδ. Μεταίχμιο, σελ. 168

Με σκούρα μπλε ξυλομπογιά η Φάλκα ζωγραφίζει χάρτες πάνω σε χασαπόχαρτα, που ήταν τα μόνα ταξίδια της ζωής της. Οι χάρτες της ήταν χαρτιά, «ένας επίπεδος κόσμος που θα την κρατούσε για πάντα απέξω». Ο Ντέιβ βουτάει από έναν γκρεμό για να κυνηγήσει το πλοίο που ήταν για αυτόν ο μόνος προορισμός. Η κόρη του Γιαρ έχει την αίσθηση πως από τότε που πέθανε ο πατέρας της, η γεωγραφία της μικραίνει, χάνονται από το μυαλό της οι λίμνες, τα βουνά, τα ποτάμια και οι πρωτεύουσες του κόσμου. Η γυναίκα του Γιαρ περιδιαβαίνει έναν φασματικό χάρτη, πολύ πλατύτερο από το νησί όπου περπατά.

Ένας ναυαγός στην «πολιτεία των φυγάδων» ατενίζει στη φαντασία του μέρη μακρινά, πέρα από τις εσχατιές του θανάτου. Εξήντα ναυαγοί πάνω σε μια κουκκίδα χώματος, «στην πιο ελάχιστη στεριά του ωκεανού», σπέρνουν τους τάφους τους σε λίγα μέτρα άμμου. Όσοι γλιτώνουν, μετοικούν πάνω σε μια σχεδιά

που γίνεται η μόνη τους στεριά. Τα μέρη όπου ταξιδεύουν οι ήρωες της Ξυλούρη είναι πλωτά. «Είναι καράβια πέτρινα που πλέουν στον χρόνο, ώσπου ν' αποφεύγουν ο χρόνος να τ' αποτελειώσουν».

Η νησιωτική σκηνογραφία των διηγημάτων υποβάλλει την εντύπωση μιας έσχατης ερημίας. Οι μέτοικοι αυτών των παντέρμων, απροσπέλαστων νησίδων μοιάζει να έχουν διαβεί το κατώφλι των εγκοσμίων, συνεκίζοντας να υπάρχουν χάρη σε μια σωτήρια πλάνη, που έχει το σχήμα μιας ελάχιστης στεριάς. Οι ναυαγοί της σχεδίας επιζούν διαπλέοντας μια παραισθήση. «Αν ό,τι συμβαίνει στη σχεδία είναι πράγματι πλάνη, είναι η πιο πειστική και πολύτιμη απ' όλες». Ο τελευταίος στην πολιτεία των φυγάδων πέφτει σε ένα βάραθρο από βράχια, νομίζοντας ότι θα τον δροσίσει η νηοή της ελευθερίας, ενώ τον βιτσίζει η πιο άγρια αι-

μαλωσία. Στην κοσμογονία κάποιων αρχαίων ανθρώπων, οι ένθεοι πρόγονοι έριχναν βράχια στη θάλασσα για να φτιάξουν ένα μονοπάτι καταμεσής του ωκεανού, που κανείς από τους επιγόνους δεν πάτησε ποτέ και κανείς δεν το περπάτησε για να επιστρέψει στον τόπο που εγκατέλειψε.

Χωρίς να υποβαθμίζω καθόλου την αλληγορική δραστηριότητα των νεκροπόλεων που προβάλλουν μέσα από την ωκεάνια τοπογραφία, προτιμώ τα διηγήματα που δεν βρέχονται από θάλασσα. Συγκλονιστικό θεωρώ το εναρκτήριο πεζό, όπου συντελείται

η νοσηρή, κοϊκή και αβάσταχτα σπαρτακτική συνάντηση ενός άνδρα με τη νεκρή γυναίκα του. Συντετριμμένος από το πένθος είναι και ο άνδρας στο επόμενο διήγημα. Καθώς ετοιμάζει το πρωινό για τα παιδιά του, δεν καταφέρνει να αποστρέψει το βλέμμα του από τη γυναίκα του, που ακόμα και μετά

Πρώτα σε πωλήσεις

Μελέτες, λευκώματα, βιογραφίες

- 1 «Φρίντριχ Νίτσε: Δεν είμαι άνθρωπος, είμαι δυναμίτης» της Σου Πρίντο (Πατάκης)
- 2 «Γράμμα στον νεότερο εαυτό μου» Συλλογικό. Ιδέα-επιμέλεια της Τζέιν Γκράχαμ (Key Books)
- 3 «10% Ευτυχισμένος» του Νταν Χάρις (Key Books)
- 4 «How to avoid a climate disaster» του Bill Gates (Allen Lane)
- 5 «Υπαρξιακή ψυχοθεραπεία» του Ιρβιν Γιάλομ (Αγρά)

Λογοτεχνία

- 1 «Η Κλάρα και ο ήλιος» του Καζούο Ισιγκούρο (Ψυχογιός)
- 2 «Όταν κοιμούνται οι φίλοι μου» του Αύγουστου Κορτώ (Πατάκης)
- 3 «Μια νύχτα του Αυγούστου» της Βικτόρια Χίσλοπ (Ψυχογιός)
- 4 «Ο μάγειρας του "Αλκυόνη"» του Αντρέα Καμιλλέρι (Πατάκης)
- 5 «Midnight Library» του Matt Haig (Penguin Books)

• Αυτή την εβδομάδα τα στοιχεία παρέχονται από το βιβλιοπωλείο «Κωνσταντινίδης» (Μητροπόλεως 92, Θεσσαλονίκη)

ΜΑΤΙΕΣ ΣΤΟΝ ΚΟΣΜΟ

Επιμέλεια: ΝΙΚΟΣ ΒΑΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ Εμιλι Ντίκινσον

Στη Βιβλιοθήκη Μόργκαν, στο Μανχάταν, έχουν ετοιμάσει ένα θαυμάσιο αφιέρωμα στην Εμιλι Ντίκινσον, από τις αγαπημένες μορφές του 19ου αιώνα. Είναι μια διαδραστική προσέγγιση στο έργο της με ανάγνωση ποιημάτων της από την ποιήτρια Λι Αν Μπράουν, καθώς και επιλογή από τη μεγάλη έκθεση του 2017 με τίτλο «Είμαι ο κανένας! Ποιος είσαι εσύ;». Η αντοχή της Ντίκινσον στον χρόνο αποδεικνύεται και από τις νέες μεταφραστικές απόπειρες σε διάφορες γλώσσες.

ΒΑΣΙΛΕΙΑ Ολαφουρ Ελίασον

Από τους πιο σύνθετους και ενδιαφέροντες καλλιτέχνες της εποχής μας, ο Ολαφουρ Ελίασον παρουσιάζει υβριδικές προσεγγίσεις σε ρευστές καταστάσεις. Η νέα έκθεση «Life» παρουσιάζεται τώρα και έως τον Ιούλιο στην Ελβετία, στο Ίδρυμα Beyeler. Ο Ελίασον καλεί το κοινό σε έναν διαδραστικό στοχασμό πάνω στον πολιτισμό και στη ζωή, χωρίς συγκεκριμένη αρχή και προκαθορισμένο τέλος, αλλά σαν μια διαρκή και απρόβλεπτη ροή ήχων, εικόνων, αισθήσεων.

ΜΟΝΑΧΟ Μνημείο Λουδοβίκου Β΄

Ο Λουδοβίκος Β΄ της Βαυαρίας (1845-1886) έμεινε στην ιστορία για την ασταθή ψυχική υγεία του, τα εντυπωσιακά κάστρα και την αγάπη του για τον Βάγκνερ. Το μνημείο του στο Μόναχο, στη γέφυρα Κορνέλιους, χυτεύθηκε από τους ναζί πλιν της κεφαλής που εκτίθεται ως αντίγραφο. Μια επιτροπή με επωνυμία «Μνημείο για τον βασιλιά Λουδοβίκο Β΄» επιθυμεί να στηθεί ένα νέο γλυπτό στην ίδια θέση, αντίξιο της θέσης του Λουδοβίκου στην ιστορία της Βαυαρίας.

ΒΕΝΕΤΙΑ Νέα εποχή

Με διεθνείς συναντήσεις για το καλοκαίρι και το φθινόπωρο, η Βενετία ελπίζει να αναθερμάνει τις σχέσεις της με τον πολιτισμό και το διεθνές κοινό. Το 49ο Διεθνές Φεστιβάλ Θεάτρου θα αρχίσει στις 2 Ιουλίου και το Διεθνές Φεστιβάλ Χορού θα διεξαχθεί την τελευταία εβδομάδα του ίδιου μήνα. Μουσικά γεγονότα οργανώνονται για τις 17 και 26 Σεπτεμβρίου. Η Ιταλία σχεδιάζει να ανοίξει στους τουρίστες το καλοκαίρι και θα ποντάρει και πάλι στον πολιτιστικό τουρισμό.

ΒΡΑΖΙΛΙΑ Ιησούς Χριστός

Το τρίτο υψηλότερο άγαλμα του Χριστού στον κόσμο γεννιέται, λίγο λίγο, στο Ενκαντάδο, στη νότια Βραζιλία, κοντά στην Ουρουγουάη. Όταν ολοκληρωθεί θα έχει ύψος 43 μέτρα, ψηλότερο από το διάσημο άγαλμα του Ιησού στο Ρίο, που φθάνει τα 38 μέτρα και αποτελεί ένα από τα εμβλήματα της χώρας. Το έργο έχει προϋπολογισμό 350.000 δολάρια και η πατρότητα της ιδέας ανήκει στον πολιτικό Αντροάλντο Κοντσάτι, ο οποίος απεβίωσε τον περασμένο Μάρτιο από COVID-19.

Ο Τζόσουα Μπέκερ είναι από τους επιτυχημένους Αμερικανούς προπαγανδιστές της καθημερινής ζωής με λιγότερα υπάρχοντα.

Η ζωή με λιγότερα πράγματα, η απόλαυση της αφαίρεσης

ΗΠΑ

Από το πλήθος των βίντεο που κυκλοφορούν στο Διαδίκτυο για μια καλύτερη καθημερινότητα, ο Τζόσουα Μπέκερ έχει αποκτήσει την ιδιότητα ενός κινηματογραφικού αστέρα. Φαινόμενο η ίδια η ανέλκυσή του στη δημόσια σφαίρα, καθώς ο ίδιος ξεκίνησε από πάστορας, που σταδιακά στα κηρύγματά του ενσωμάτων απλές αλήθειες της καθημερινότητας. Ρήτορας χαρισματικός, προχώρησε αξιοποιώντας τις τάσεις της εποχής και ανταποκρινόμενος στις διάφορες προτάσεις για θεματικές ομιλίες σε ζωντανό κοινό, έφθασε να περιγράψει με απλότητα και πειστικότητα μια νέα αντίληψη για μια μινιμαλιστική ζωή. Χωρίς ψυχαναγκασμούς, χωρίς ενδοχές, χωρίς περιττά υλικά αγαθά, χωρίς άχρηστη διακόσμηση, χωρίς πολλά ρούχα και παπούτσια, χωρίς πολλά παιχνίδια, αλλά με μεγαλύτερη απόλαυση της στιγμής, των σχέσεων, του νέου εαυτού. Τα βιβλία του είναι γραμμένα απλά. Το πιο πρόσφατο (The Minimalist Home) είναι μια πρόταση για την καθημερινότητα στο σπίτι, που άλλωστε υπερασπίζεται στο μπλογκ του (<https://www.becomingminimalist.com/>), το οποίο επισκέπτονται άνθρωποι από όλον τον κόσμο. Στα βίντεο του Τζόσουα Μπέκερ, εύκολα διαπιστώνει κανείς ότι έχει πείσει πολύ κόσμο γιατί, σε αντίθεση με άλλους γκουρου της καλής ζωής, μοιάζει να πιστεύει απόλυτα όσα

λέει και να τα έχει εφαρμόσει στην οικογενειακή του ζωή. Με την οικογένειά του, προβάλλει ένα πρότυπο ταύτισης. Ωρες δοκιμών, τον έχουν προικίσει με σωστή εκφορά λόγου, μεστό και σύντομα κείμενα, πειστικό πχόχρωμα. Ο Μπέκερ απολαμβάνει πλέον μια διεθνή αναγνώριση στον τομέα της αυτοβοήθειας, που στην περίπτωση του όμως είναι μια ολιστική θεώρηση καθημερινής ζωής βασισμένη στην κοινή λογική, στην προσφορά και στην ενδυνάμωση μέσω της αφαίρεσης. Η βιομηχανία του αυτοκληθέντων προπονητών για να ζούμε καλύτερα είναι τεράστια. Και συχνά υπερτερείται από διάττοντες αστέρες και από ανθρώπους με αναλώσιμο χάρισμα. Ο Μπέκερ θεωρείται η χρυσή τομή με μια πρόταση που, αν και πολύ «αμερικάνικη» στην αφετηρία της, δείχνει ότι έχει διεισδυση σε όλες τις κουλτούρες, αν κρίνει κανείς από τις επισκέψεις και τους συνδρομητές, από Δύση και Ανατολή. Ένα φαινόμενο της εποχής μας είναι η ανάγκη αναρίθμηση ανθρώπων για έμπνευση σε έναν κόσμο που μοιάζει όλο και πιο χαοτικός και απρόβλεπτος. Μερικά από τα μύθο του Τζόσουα Μπέκερ: «Όταν αποδεσμευόμαστε από πράγματα που δεν έχουν πραγματική αξία για εμάς, τότε ανακαλύπτουμε όσα πραγματικά αξίζουν»· «ίσως η ζωή που πάντα ήθελες να ζήσεις, να είναι θαμμένη κάτω από τα πράγματα που έχεις συσσωρεύσει».

Ο ΚΥΡΙΟΣ ΓΚΡΙ

Γράφει ο **ΗΛΙΑΣ ΜΑΓΚΛΙΝΗΣ**

Τα κορίτσια του πεταμένου ναού

Κλείνει αυτή η μικρή «τριλογία του μπορντέλου», μέσα από το βιβλίο της Τζέιν Λίστερ «Η ιστορία του αγοραίου έρωτα» (το βιβλίο θα εκδοθεί προσεχώς στα ελληνικά από τις εκδόσεις Καπόν), με μία ακόμα επίσκεψη στην Απω Ανατολή. «Η Ιαπωνία μας καλεί», σχολιάζει ο κύριος Γκρι. «Και δεν θέλει πολύ για να τρέξουμε κοντά της», συμπληρώνει. Ο λόγος για έναν απλό βουδιστικό ναό στο Τόκιο, τον Γιοκάν-τζι. Χρονολογείται περί τα μέσα του 17ου αιώνα και την περίοδο του Έντο (1603-1868).

Έχει αυτήν τη λεπτή ομορφιά των παραδοσιακών ιαπωνικών κτισμάτων, αυτών που αποθέωσε στο περίφημο «Εγκώμιο της σκιάς» ο μεγάλος Τανιζάκι (επιλέγοντας, όμως, να ζει σε δυτικού τύπου σπίτι για καθαρά πρακτικούς λόγους). Οι λεπτές γραμμές εν μέσω μιας φύσης που έχεις πάντοτε την αίσθηση ότι

Ο θρύλος λέει ότι τα κορμιά τους τυλιγονταν σε ψάθινα στρώματα από τους ιδιοκτήτες των μπορντέλων.

δένει με μιαν ιδιαίτερη, εσωτερική αρμονία, με τους ανθρώπους. Ο συγκεκριμένος ναός έχει και μιαν άλλη ονομασία στα ιαπωνικά: «Ο πεταμένος ναός». Υπάρχει εξήγηση γι' αυτό. Κάποτε βρισκόταν στην καρδιά της «συνοικίας της ευχαρίστησης», αυτού που εμείς αποκαλούμε «κόκκινα φανάρια». Χιλιάδες πόρνες ζούσαν και εργάζονταν ολόγυρά του. Και χιλιάδες είναι θαμμένες εκεί, όταν δεν υπήρχαν χρήματα για τα έξοδα

«Γεννήθηκαν για να ζήσω στην κόλαση και να ταφώ στον ναό Γιοκάν-τζι», άφησε ως επίγραμμα μια κοπέλα που εργάστηκε κάποτε στην περιοχή.

της κδείας. Ο θρύλος λέει ότι τα κορμιά τους τυλιγονταν σε ψάθινα στρώματα από τους ιδιοκτήτες των μπορντέλων και αφηνόταν στην πίσω πόρτα για να τα ξεφορτωθούν. Η Λίστερ γράφει πως υπάρχει αναμφίβολα κάποια αλήθεια σε αυτό, όμως πολλές από αυτές τις γυναίκες χάθηκαν στον μεγάλο καταστροφικό σεισμό του 1855 και τάφηκαν εκεί μαζικά. Όλο αυτό ακούγεται πολύ στενάχωρο. Ωστόσο, υπάρχει μια ζεστή λεπτομέρεια: σήμερα, οι άνθρωποι καίνε θυμιάματα εκεί και αφήνουν ως δώρα κτένες μαλλιών και λουλούδια στους τάφους, προσφορά στη μνήμη των απόκληρων νεκρών τόσο πολλά χρόνια μετά. Μια πλάκα έξω από τον ναό παρέχει και μια σύντομη ιστορία της περιοχής και ορισμένων από τα πρόσωπα που έζησαν εκεί. Πρό-

σωπα με σώματα που υποτίθεται ότι προσέφεραν την ηδονή αλλά που «πετάχτηκαν» στο νεκροταφείο της περιοχής. Περιέχει επίσης αράδες γραμμένες από μια πόρνη ονόματι Χαναμάτα Χαναγιόι (Hanamata Hanayoi): «Γεννήθηκα για να ζήσω στην κόλαση και να ταφώ στον ναό Γιοκάν-τζι». Ο κύριος Γκρι επιστρέφει στο απόσπασμα που έχει η Λίστερ ως προμετωπίδα στο κεφάλαιο για την περίοδο Έντο στην Ιαπωνία. Κάτι σαν ύστατος χαιρετισμός σε όλα αυτά τα άγνωστα κορίτσια: «Χαλαρώνοντας τη σάρπα του ποταμού Γιοσίνο, συνενώνοντας τα βουνά Ιμο και Σε, απλώνοντας το κράσπεδο του όρους Τσουκούμπα – έτσι κάνουν οι εραστές, τυλιγμένοι μέσα σ' ένα πέπλο ομίχλης, σκορπώντας ένα στρώμα λουλουδιών, καθώς τεντώνονται για να πιάσουν ένα μαξιλάρι».

Τινάζοντας τη... λήθη από κτίρια της Αθήνας

Αλλάζει ο πολιτιστικός χάρτης της πόλης

Της **ΓΙΩΤΑΣ ΣΥΚΚΑ**

Αναθάρρπσε η γειτονιά, όταν από το κτίριο της οδού Μαυρομικάλη 6, λίγα μόλις μέτρα από την πολύβουη Ακαδημίας, απομακρύνθηκαν οι λινάτσες και τα ικριώματα. Και πίσω από την γκρίζα όψη που είχαμε συνηθίσει να βλέπουμε σχεδόν δέκα χρόνια σε αυτό το σημείο του κέντρου, μια περιοχή των θεάτρων, των βιβλιοπωλείων και της μουσικής, αποκαλύφθηκε το τριώροφο με τα ψηλά παράθυρα και τις έξι κεφαλές Καραυτιδών να σμιλεύουν πάνω του μια ιστορία 139 χρόνων. Και τι ιστορία! Το αστικό σπίτι μιας άλλης Αθήνας δύο μεγάλων ανδρών: Πρώτα του Ερνέστου Τσίλλερ που το σχεδίασε για μόνιμη κατοικία του και έζησε εδώ με τη σύζυγό του, πανίστρια Σοφία Δούδου και τα παιδιά τους, φιλοξενώντας στο σαλόνι τους προσωπικότητες όπως οι Ντέρπφελν, Ραγκαβής, Μαυρομικάλης, Τσαλδάρης. Και έπειτα του Κεφαλονίτη τραπεζίτη και συλλέκτη Διονυσίου Π. Λοβέρδου, που αγόρασε σε πλειστηριασμό το σπίτι όταν ο Γερμανός αρχιτέκτονας το πούλησε αντιμετώπιος με μεγάλα οικονομικά προβλήματα.

Ήταν το 1912, όταν ο τραπεζίτης το αγόρασε για κατοικία αλλά και για να εκθέσει τις πλούσιες συλλογές του. Εδώ δημιούργησε το ιδιωτικό Μουσείο Βυζαντινής Τέχνης με το όνομά του, με τροποποιήσεις και προσθήκες όπως το «παρεκκλήσι» χωρίς ανοίγματα, με τρούλο και οκταγωνικό τύμπανο και την αίθουσα με τους μαρμαρίνους κίονες, που επιμελήθηκε ο αρχιτέκτονας Αριστοτέλης Ζάχος.

Κορωνοϊού επιτρέποντας, από τον Μάιο το «Μουσείο Διονυσίου Λοβέρδου» θα λειτουργήσει ως παράρτημα του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου, στεγάζοντας την υπέροχη συλλογή Λοβέρδου. Η αποκατάσταση και ανάδειξη του ρημαγμένου αρχοντικού που δοκιμάστηκε από σεισμούς, αλλά και από μια πυρκαγιά το 1980, όταν φιλοξενούσε το βεστιαριο της Λυρικής Σκηνής, είναι μια ανάσα για την περιοχή και τους κατοίκους της. Αποτελεί και μέρος μιας αναβάθμισης κτιριακών υποδομών για πολιτιστικές χρήσεις που δημιουργούνται ήδη στην πόλη και θα αυξηθούν σταδιακά τα επόμενα χρόνια. Πολιτιστικών πυρήνων που βοηθούν το city branding της Αθήνας – την προβολή του κέντρου, την ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού, την αύξηση της παρανομίας των ξένων επισκεπτών τα καλοκαίρια στο κέντρο της πόλης, προσφέροντας περισσότερες ευκαιρίες να επιλέξουν διαδρομές σε μουσεία, μνημεία, γειτονιές. Ένας κύκλος έργων κλείνει και ένας νέος κύκλος θα ανοίξει προκειμένου να αποκατασταθούν χώροι και να δοθούν σε νέες χρήσεις. Έργα του υπουργείου Πολιτισμού που κάνουν χρηματοδοτούνται από την Περιφέρεια Αττικής, μέσω του ΠΕΠ Αττικής, στο ΕΣΠΑ.

Το έργο επέκτασης, οι γυάλινες επιφάνειες, η νέα εικόνα και οι επιπλέον χώροι της Εθνικής Πινακοθήκης - Μουσείο Αλεξάνδρου Σούτση, δημιουργούν μια αισιόδοξη διάθεση. Επιπλέον σχηματίζεται ένας ισχυρός πολιτιστικός πυρήνας ο οποίος ξεκινά από τη Βασιλίσσης Σοφίας και το Μέγαρο Μουσικής, συνεχίζει στη Βασιλίδω Κωνσταντίνου, τη Νηγίλιν, τη Νεοφύτου

Δούκα και την Κουμπάρη, περιλαμβάνοντας και το Πολεμικό Μουσείο (ΒΧΜ), το Ωδείο Αθηνών, το Λύκειο του Αριστοτέλη, τα Μουσεία Κυκλαδικής Τέχνης και Μπενάκη. Στο μεταξύ, στο Ωδείο Αθηνών πραγματοποιούνται εργασίες εκσυγχρονισμού που χρηματοδοτούνται από το ΠΕΠ 2014-2020, οι οποίες περιλαμβάνουν αποπεράτωση του αμφιθεάτρου 600 θέσεων, κέντρο μουσικής τεχνολογίας, δημιουργία καφέ στο ισόγειο κ.ά.

Ένας δεύτερος πυρήνας δημιουργείται στην Πλάκα. Στριβώντας δεξιά από τη Λεωφόρο Αμαλίας στην Περιάνδρου, συναντάμε το παρατημένο διώροφο στο νούμερο 5. Μόνο η πλάκα πάνω από την πόρτα του θυμίζει τη σημασία του: «Στο σπίτι αυτό πέθανε ο εθνικός μας ποιητής Κωστής Παλαμάς στις 27 Φεβρουαρίου 1943». Είναι

Εμβληματικά ιστορικά οικοδομήματα αναστηλώνονται και αναπαλαιώνονται για να στεγάσουν μουσεία και χώρους πολιτισμού.

το σπίτι όπου πέρασε τα τελευταία χρόνια της ζωής του ο ποιητής μετά την εξώσή του από την κατοικία της Ασκληπιού 3. Εδώ έζησε σε ένα από τα δύο διαμερίσματα του δεύτερου ορόφου με τη σύζυγό του Μαρία και την κόρη τους Ναυσικά. Με παρέμβαση της υπουργού Πολιτισμού Λίνας Μενδώνη προχωρούν οι διαδικασίες απαλλοτρίωσης του κτιρίου από το υπουργείο, προκειμένου να μετατραπεί σε χώρο μελέτης και σπουδής της νεότερης ελληνικής λογοτεχνίας.

Διοσκούρων και Πολυγνώτου

Συνεχίζοντας τη διαδρομή στην Πλάκα και τα δαιδαλώδη σοκάκια της με όλες τις αναφορές πολιτισμού ολόγυρα, συναντάμε το κτίριο της Διοσκούρων 4 και Πολυγνώτου 7. Εδώ θα στεγαστεί το Αρχείο Ελύτη που διαφυλάσσει η Ιουλίτα Ηλιοπούλου. Όταν με το καλό αποκατασταθεί, –γιατί υπήρχε ολιγωρία από το 2013, όπως παραδέχθηκε η υπουργός Πολιτισμού– το κοινό θα μπορεί να επισκεφθεί τον χώρο και οι μελετητές να μελετήσουν το έργο του νομπελίστα. Στο ισόγειο δημιουργείται χώρος υποδοχής των επισκεπτών αλλά και έκθεσης με τους σημαντικότερους σταθμούς της ζωής και του έργου του ποιητή που θα περιλαμβάνει χρονολόγιο, πρώτες εκδόσεις (52 βιβλία), χειρόγραφα, ζωγραφικά κολάζ, ενδεικτικές μεταφράσεις, ηχητικά ντοκουμέντα κ.ά. Στον όροφο θα λειτουργήσει χώρος πληροφοριών, αίθουσα συζητήσεων για διαλέξεις, συνέδρια, εκπαιδευτικά προγράμματα, αλλά και μουσικές και ποιητικές εκδηλώσεις, μικρό καφέ. Και στο υπόγειο βιβλιοθήκη με βιβλία, περιοδικά (περίπου 1.000 τίτλοι), δίσκους, φωτογραφικό, ηχητικό και κινηματογραφικό υλικό. Ο προϋπολογισμός του έργου ανέρχεται σε 657.200 ευρώ και η δημοπράτησή του έχει προγραμματιστεί για το α' τρίμηνο του 2021.

Στην οδό Πολυγνώτου με τις μαγαρισμένες από τις μουτζούρες όψεις των νεοκλασικών, όπως τα

Η οικία Αλεξάνδρου Σούτση στην οδό Σταδίου θα αποκατασταθεί και προορίζεται να στεγάσει το Θεατρικό Μουσείο.

Το εκκλησάκι του Αγίου Ελισσαίου θα ενταχθεί στο Μουσείο Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού. Δεξιά, το τελευταίο σπίτι όπου έζησε ο Κωστής Παλαμάς στην οδό Περιάνδρου, στην Πλάκα, ρημάζει εδώ και δεκαετίες.

κτίρια που στεγάζουν το Ίδρυμα Μελίνα Μερκούρη αλλά και διάφορες υπηρεσίες του ΥΠΠΟΑ, βρίσκεται και η οικία Κωλέττη (1773-1847). Το αρχοντικό όπου έζησε από το 1844-1847 ο πρωθυπουργός, κάποτε, της χώρας, ο οποίος συνδέθηκε με ραδιοφωνικές και δωροδοκίες, στέκει ετοιμόρροπο μέσα σε έναν άναρχο κήπο με την αιγινετική πλήρη γυναικεία μορφή να δεσπόζει στην πρόσοψη, δίπλα στα ξεκαρβαλωμένα παράθυρα. Το οίκημα στο οποίο βρίσκουν κατά καιρούς καταφύγιο άστεγοι, θα στεγάσει το πολύτιμο αρχείο της Υπηρεσίας Συντήρησης Μνημείων Ακρόπολης, με όλες τις

αναστηλωτικές επεμβάσεις στον Ιερό Βράχο. Σε αυτό το οίκημα γυρίστηκε η ταινία «Το Αμαξάκι» με τον Ορέστη Μακρή στον ρόλο του Πλακιώτη αμαξά. Και δίπλα ακριβώς η περίφημη «Στέλλα» του Κακογιάννη. Κατηφορίζοντας προς το Μοναστηράκι, το οικοδομικό τετράγωνο Αρεως - Κλάδου - Βρυσάκιου - Αδριανού περιλαμβάνει ένα συγκρότημα κτιρίων: το Μουσείο Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού. Θα ανοίξει σταδιακά από τον Ιούνιο με την έκθεση «Αντίδωρα του '21: Ηρώες και σύμβολα» στο πλαίσιο του εορτασμού των 200 χρόνων από την Επανάσταση του '21. Εκτός

Το αρχοντικό όπου έζησε από το 1844 έως το 1847 ο Ιωάννης Κωλέττης.

από το κτίριο Κ στο οποίο θα στεγαστεί η έκθεση, ανοίγουν το Γ1 και 2 και το Ε και, λίγο πιο κάτω, επί της Αρεως, το Τζαμί Τζισταράκη που λειτουργεί ως παράρτημα του Μουσείου Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού. Η περίφημη «Αυλή των Θαυμάτων» υλοποιείται με χρηματοδότηση από το ΠΕΠ Αττικής 2007-2013 και 2014-2020.

Ανηφορίζοντας από την Ομόνοια τη Σταδίου, το τριώροφο στον αριθμό 47 συνδέεται με την ιστορία με την νεότερη ελληνική κριτική. Είναι το σπίτι όπου διέμενε ο Αλέξανδρος Σούτσος, χαρακτηριστικό δείγμα όψιμου νεοκλασι-

σμού με πλούσιο μορφολογικό διάκοσμο. Σήμερα βρίσκεται σε κακή κατάσταση εξαιτίας περυσινής πυρκαγιάς, αλλά και άναρχων παρεμβάσεων επί δεκαετίες από τις εμπορικές χρήσεις. Η ένταξη του στη χρηματοδοτική περίοδο 2021-27 και η αποκατάστασή του είναι στους σχεδιασμούς του υπ. Πολιτισμού για τα εγκαταλελειμμένα κτίρια του κέντρου. Θα αποτελέσει –εκτός απροόπτου– το σπίτι του πολύπαθου Θεατρικού Μουσείου. Στο Μεταξουργείο, στην οδό Πλαταιών, συνεχίζονται οι εργασίες καθαρισμού στο ηλικίας 130 ετών συγκρότημα του Τυπογραφικού Εργαστηρίου «Βιοτεχνία Ελληνικών Μαντιλίων (ΒΕΜ)», θα γίνει ένα ζωντανό Κέντρο Χειροτεχνίας. Τέλος, στην Ακαδημία Πλάτωνος σε συνεργασία με τον Δήμο Αθηναίων (Προγραμματική Σύμβαση Πολιτισμικής Ανάπτυξης) δρομολογούνται η ανάπλαση και η ανάδειξη του αρχαιολογικού χώρου της Ακαδημίας Πλάτωνος. Η προκήρυξη αρχιτεκτονικού διαγωνισμού για την εκπόνηση της μελέτης θα οδηγήσει στην ανέγερση του Αρχαιολογικού Μουσείου Αθήνας στον χώρο που κωροθετήθηκε το 2002. Στο ΥΠΠΟΑ έχει εγκριθεί η κτιριολογική και η μουσειολογική μελέτη. Ένα μουσείο για την ιστορία της πόλης.

Το πολύπλοκο Μέγαρο Τσίλλερ - Λοβέρδου με έντονα τολμηρά χρώματα σε κάθε δωμάτιο, πανέμορφα ψηφιδωτά με φυτικό και ζωικό διάκοσμο, εντυπωσιακές τοιχογραφίες και οροφογραφίες, περίτεχνα γύψινα και ξυλόγλυπτα.

Το παρεκκλήσι με τρούλο στο εσωτερικό του μεγάρου της οδού Μαυρομικάλη, το οποίο αναμένεται να ανοίξει τις πύλες του τις προσεχείς εβδομάδες. Δεξιά, εργασίες κατά το «στήσιμο» της έκθεσης της «συλλογής Λοβέρδου».

Το Μέγαρο Τσίλλερ - Λοβέρδου

Η είσοδος του «Μουσείου Διονυσίου Λοβέρδου» στη στενόχωρη Μαυρομικάλη δεν έχει ακόμη αποκαλυφθεί εξ ολοκλήρου. Τα τελευταία προστατευτικά θα απομακρυνθούν τον Μάιο, όταν ανοίξουν –εκτός απροόπτου– όλα τα μουσεία. Τότε θα θαυμάσουμε ένα πολύπλοκο μέγαρο, με έντονα τολμηρά χρώματα σε κάθε δωμάτιο, πανέμορφα ψηφιδωτά με φυτικό και ζωικό διάκοσμο, εντυπωσιακές τοιχογραφίες και οροφογραφίες, περίτεχνα γύψινα, ξυλόγλυπτα, διάκοσμο με νεοπομπιανά θέματα στην αίθουσα υποδοχής που θυμίζουν διακοσμήσεις του Γιούρι Σούμπιτς, στο Ιλίου Μέλαθρον. Το Μέγαρο Τσίλλερ - Λοβέρδου είναι ένα αρχιτεκτονικό στολίδι μιας άλλης Αθήνας που αναπαλαιώθηκε με συγχρηματοδότηση υπουργείου Πολιτισμού - ΠΕΠ Αττικής. Στο οικνημα αυτό σμίγουν δύο διαφορετικές αισθητικές. Η ευρωπαϊκή νεοαναγεννησιακή ιδιοσυγκρασία του Τσίλλερ με την ελληνικότητα του Λοβέρδου. Στο ισόγειο ο Γερμανός αρχιτέκτονας είχε το γραφείο του, ενώ στον δεύτερο όροφο βρισκόταν τα δωμάτια της οικογένειας. Συγκινούν τα ζωγραφικά θέματα, οι ελικοειδείς βλαστοί, το μονόγραμμα του Τσίλλερ στην οροφή του υπνοδωματίου (Ε.Ζ.) και βέβαια τις συζύγου του (Σ.Ε.Ζ.) Σοφίας. Κομψοτεχνήματα παντού και στις πιο απρόβλεπτες γωνίες, όπως τα τσιμεντοπλακίδια που σχεδίαζε ο ίδιος. Ξαφνιάζουν το αναβατόριο τροφίμων και τα γύψινα που κρύβουν πίσω τους, αεραγωγούς. Το σύστημα που δρόσίζει το σπίτι τα καλοκαίρια.

«Το παράρτημα του Βυζαντινού Μουσείου, το “Μουσείο Δ. Λοβέρδου” προορίζεται αποκλειστικά για την έκθεση επιλεγμένων έργων της περίφημης συλλογής η οποία

φυλάσσεται 42 χρόνια ως παρακαταθήκη στο ΒΧΜ μετά την παραχώρηση του μεγάρου στο ελληνικό Δημόσιο, με σκοπό την έκθεση της συλλογής», λέει στην «Κ» η δρ Κατερίνα Δελλαπόρτα, διευθύντρια του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου. «Η επανέκθεση της συλλογής αποσκοπεί να εκθέσει με σύγχρονα μέσα, αλλά με λιτό τρόπο, εικόνες, ξυλόγλυπτα, χειρόγραφα, αντικείμενα μικροτεχνίας και άμφια. Επιπλέον, να αποκαταστήσει και να αποδώσει κατά το δυνατόν την ατμόσφαιρα που ο Δ. Λοβέρδος είχε δημιουργήσει στην έκθεση και στους χώρους του μεγάρου, που είχε διττή κρή-

Στο αρχιτεκτονικό κόσμημα της οδού Μαυρομικάλη θα στεγαστεί το παράρτημα του Βυζαντινού Μουσείου, το «Μουσείο Δ. Λοβέρδου».

ση, αυτήν της ιδιωτικής οικίας του συλλέκτη και του μουσείου του». Επίσης να προβάλλει το κτίριο ως διατηρητέο μνημείο αναδεικνύοντας τις αρχιτεκτονικές του φάσεις, του Τσίλλερ καθώς και του αρχιτέκτονα της μεταγενέστερης φάσης του μεγάρου, Αριστοτέλη Ζάχου. Το μουσείο θα έχει αναψυκτήριο, πωλητήριο, ενώ στο Πομπιανό δωμάτιο και στο δώμα θα εκθέσει τις επιφανειακές σχολές συναυλίες, προβολές, διαλέξεις, περιοδικές εκθέσεις. Όπως δήλωσε ο περιφερειάρχης Αττικής, Γιώργος Πατούλης, σε επίσκεψή του «είναι σημαντικό να αποκαλύπτονται τέτοιου είδους πολιτιστικά και ιστο-

ρικά μνημεία τα οποία έχουν συμβάλει στην αστική φυσιογνωμία της Αθήνας».

Η διοργάνωση της έκθεσης είχε δυσκολίες διότι το κτίριο δεν επιτρέπει μεγάλες παρεμβάσεις, τονίζει η κ. Δελλαπόρτα. «Σκόπιμα η έκθεση χαρακτηρίζεται από αφαιρετική και λιτή αντίληψη ως προς την ποσότητα των εκθεμάτων, ώστε να αποφευχθεί “ασφυξία” στους χώρους, ενώ η επιλογή του εκθεσιακού εξοπλισμού έγινε με τρόπο ώστε να μην επιβάλλεται ούτε να τους επισκιάζει. Επιχειρήθηκε μεγαλύτερη εκμετάλλευση των στοιχείων που παρέχει το ίδιο το κτίριο για να αποφευχθούν επί πλέον σύγχρονες εγκαταστάσεις που βαρύνουν τον χώρο και δημιουργούν έντονες υφολογικές αντιθέσεις. Για αυτό αποφύγαμε μακροσκελή κείμενα τοίχου. Όμως θα προβάλλονται ενημερωτικά βίντεο».

Εδώ δεν υπάρχουν μεγάλες, άνετες αίθουσες. «Όπως και άλλα παλαιά αθηναϊκά μέγαρα που μετατράπηκαν σε μουσεία (Μπενάκη, Ισλαμικό, Κυκλαδικό, Βούρου - Ευταξία, κ.ά.), έτσι και το Μουσείο Δ. Λοβέρδου αποτελεί μία ιδιόζουσα και ιδιαίτερη περίπτωση, εφόσον το κτίριο κατασκευάστηκε ως ιδιωτική οικία», λέει η διευθύντρια του ΒΧΜ. Όμως όλα εναρμονίζονται: «Η κρητική σχολή εκτίθεται στην αίθουσα του ισόγειου που παραπέμπει σε εσωτερικό ναού της βυζαντινής Ιταλίας, με έντονο χρυσό ψηφιδωτό διάκοσμο στην κόγχη, κίονες και τόξα με φυσιοκρατικά μοτίβα κ.λπ., ενώ για την έκθεση της επιφανειακής σχολής θεωρήθηκε πλέον κατάλληλη η αίθουσα του α’ ορόφου που θυμίζει rianio nobile επιφανειακού αρχοντικού». Βοήθησε ο τρόπος που ο ίδιος ο Λοβέρδος είχε οργανώσει το μουσείο του το 1930, τοποθετώ-

ντας τα αντικείμενα σε προθήκες και τοίχους προβάλλοντας κυρίως τα έργα επτανησιακής προέλευσης. «Ο Δ. Λοβέρδος προήρχετο από μία από τις παλαιότερες οικογένειες του κεφαλληνιακού libro d’oro. Επίσης, η αείμνηστη θυγατέρα του, κληρονόμος και δωρήτρια Ιωάννα Βασιλειάδη με επιστολή της προς την υπουργείο είχε ζητήσει να είναι Μουσείο Επτανησιακής και Μεταβυζαντινής Τέχνης». Η συλλογή αποτελείται από μεγάλο αριθμό εικόνων της συλλογής του φιλόλογου Αλεξίου Κολυβά (1848-1915) την οποία αγόρασε και εμπλούτισε ο Λοβέρδος με νέες αγορές. Αναλυτικά περιλαμβάνει 470 εικόνες της κρητικής και επτανησιακής ζωγραφικής, 169 χειρόγραφα, 4 υφάσματα, ελάχιστα αντικείμενα μικροτεχνίας.

Ο σιδερένιος δράκος

Φειγόντας αναρωτιέσαι, για την άλλη πόρτα, επί της οδού Ακαδημίας 58, όπου έστεκε αγέρωκος ο σιδερένιος δράκος και άφηνε αχαλίνωτη τη φαντασία μας όταν περνούσαμε τη δεκαετία του ’80 από εκεί τα βράδια. Είναι κι αυτό μέρος του δαιδαλώδους μεγάρου. Η είσοδος από την οποία έμπαιναν οι επισκέπτες του ιδιωτικού μουσείου του Διονυσίου Λοβέρδου. Όσο για τον απρόσιτο μυθικό περσινό δράκο, που κάποτε εξαφανίστηκε από το θύραμα, δεν κρύβει τίποτε δαιμονικό όπως πιστεύαμε έφηβοι. «Ήταν συνηθισμένο διακοσμτικό μοτίβο στη μεσαιωνική και νεότερη Ευρώπη, κυρίως στη Γερμανία και στην Αγγλία, κατ’ εξοχήν όμως διακοσμούσε τις υδρορροές (gargouilles) των γοθικών καθεδρικών ναών», μας προσειγώνει η διευθύντρια του Βυζαντινού Μουσείου και του παραρτήματός του, του Μουσείου Λοβέρδου.

Ενισχύεται η πολιτιστική δυναμική της πρωτεύουσας

Της ΛΙΝΑΣ ΜΕΝΔΩΝΗ

Η επανалеτοργία των μουσείων, μόλις οι υγειονομικές συνθήκες το επιτρέψουν, σηματοδοτείται από την επανένταξη στον μουσειακό χάρτη της Αθήνας της Εθνικής Πινακοθήκης, από την έναρξη λειτουργίας του Μεγάρου Λοβέρδου - Τσίλλερ, επί της οδού Μαυρομικάλη, ως παραρτήματος του Βυζαντινού και Χριστιανικού Μουσείου και χώρου έκθεσης μέρους της συλλογής των εικόνων του Διονυσίου Λοβέρδου, και από τη σταδιακή απόδοση στο κοινό του Μουσείου Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού. Είναι εξαιρετικά σημαντικό ότι το καλοκαίρι 2021 προστίθενται στην Αθήνα τρεις νέοι μουσειακοί χώροι, όχι μόνο για τα μοναδικά τους εκθέματα, αλλά και για την αρχιτεκτονική τους, που αναφέρεται σε τρεις περιόδους της ιστορίας των Αθηνών.

Με την αφαίρεση των πρόχειρων περιφράξεων, τα χρονίζοντα εργοτάξια στην καρδιά της πρωτεύουσας αποκαλύπτουν νέους προορισμούς, που ενισχύουν την πολιτιστική δυναμική της πόλης. Για την Αθήνα, που έχει βιώσει έντονα και δραματικά τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης, αλλά και της πανδημίας, έχουμε χρέος –ο καθένας στο μέτρο που του αναλογεί– να επουλώσουμε τις πληγές της. Από τις 17 Ιουνίου 2021, αποδίδουμε τμηματικά το Μουσείο Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού, που αναπτύσσεται σε 19 κτίρια στον πυρήνα του ιστορικού κέντρου, ανάμεσα στην Αρχαία και τη Ρωμαϊκή Αγορά των Αθηνών. Μια γειτονιά του 19ου αιώνα –με έντονες τις μνήμες των Δραγούμηδων, του Παπαδιαμάντη, του Νικολάου Πλανά– αναβιώνει και προβάλλει τη νεότερη ιστορία της χώρας

μας. Ως παράρτημα του Μουσείου Νεότερου Ελληνικού Πολιτισμού προβλέπεται να λειτουργήσει και το Κέντρο Χειροτεχνίας που δρομολογούμε στις εγκαταστάσεις της Βιοτεχνίας Ελληνικών Μαντιλίων, στο Μεταξουργείο, στην οδό Πλατειών. Μέσα στο καλοκαίρι, δημοπρατούνται –στην Πλάκα– στην οδό Διοσκουρών, το κτίριο που θα φιλοξενήσει το αρχείο Ελύτη και, στην Πολυγνώτου, η οικία Κωλέττη, που θα στεγάσει το αρχείο των αναστηλωτικών εργασιών των μνημείων Ακροπόλεως. Σε εξέλιξη βρίσκεται η διαδικασία απαλλοτρι-

«Για την Αθήνα, που έχει βιώσει τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης και της πανδημίας, έχουμε χρέος, ο καθένας στο μέτρο που του αναλογεί, να επουλώσουμε τις πληγές της».

ωσπς της οικίας Παλαμά, στην οδό Περιάνδρου, και των προσκτισμάτων στο Τζαμί Τζισδαράκη, επί της πλατείας Μοναστηρακίου. Σταδιακά η εικόνα της Αθήνας αλλάζει. Παρεμβάσεις, όπως οι παραπάνω, λειτουργούν ως ψηφίδες που συνθέτουν ένα πολύτιμο αμφιπρόσωπο μωσαϊκό για την πόλη: της πολιτιστικής της φυσιογνωμίας στη μακρά ιστορική της διάρκεια και της αναπτυξιακής δύναμης και δυναμικής της.

Η κ. Λίνα Μενδώνη είναι υπουργός Πολιτισμού.

Τα Οσκαρ στον καιρό της καραντίνας

Αγωνία και... περιέργεια για την –ειδικών
συνθηκών– τελετή, ξημερώματα Δευτέρας

Του **ΑΙΜΙΛΙΟΥ ΧΑΡΜΠΗ**

Η **τελετή** απονομής των φετινών βραβείων Οσκαρ, η οποία θα πραγματοποιηθεί σε μερικές ώρες στο *Λος Αντζέλες*, αλλά και σε ζωντανή σύνδεση με την Ευρώπη, είναι ομολογουμένως μία από τις παράξενες στην ιστορία του θεσμού. Οχι μόνο διότι το παραδοσιακό κόκκινο χαλί με τους εκατοντάδες σtar που συνωστίζονται στην είσοδο του Dolby Theatre θα μοιάζει με ανάμνηση, αλλά και λόγω των ταινιών που πρόκειται αυτήν τη φορά να γνωρίσουν την οσκαρική δόξα. Με τις μεγάλες στουντιακές παραγωγές να μένουν στον «πάγο» λόγω πανδημίας, τα φιλμ που ξεχώρισαν τη σεζόν 2020-21 ήταν κατά κανόνα αυτά του αμερικανικού ανεξάρτητου κινηματογράφου, τα «ξενόγλωσσα» και εκείνα που προέρχονται από τις ανερχόμενες διαδικτυακές πλατφόρμες. Η τελευταία κατηγορία είναι ουσιαστικά η μόνη στην οποία το ελληνικό κοινό είχε (νόμιμη) πρόσβαση, καθώς οι υπόλοιπες ταινίες πρόκειται να πάρουν διανομή με το άνοιγμα των κινηματογράφων.

Κάπως έτσι το «Mank» του Ντέιβιντ Φίντσερ, η σπουδαιότερη φετινή παραγωγή του Netflix, είναι υποψήφιο για δέκα χρυσά αγαλματίδια, αφηγούμενο την ιστορία δημιουργίας του εμβληματικού «Πολίτη Κέιν» μέσα από τα μάτια του θρυλικού σεναριογράφου Χέρμαν Μάνκιεβιτς. Το ασπρόμαυρο φιλμ του Αμερικανού δεξιoteχνη είναι από κάθε άποψη εξαιρετικό, ωστόσο δεν διαθέτει –σε πρώτο πλάνο τουλάχιστον– τα απαραίτητα επίκαιρα «μηνύματα» (φύλου, φυλής, σεξουαλικότητας κ.ο.κ.) ώστε να διακριθεί.

Κάποια από αυτά, αντιθέτως, φέρνει μαζί του το υπέροχο «Nomadland» της Κινέζας Κλόε Ζάο, η οποία έχει σχεδόν «κλειδώσει» και

Τα φιλμ που ξεχώρισαν
τη σεζόν 2020-21 ήταν
αυτά του αμερικανικού
ανεξάρτητου κινηματογράφου, τα «ξενόγλωσσα» και εκείνα που
προέρχονται από τις διαδικτυακές
πλατφόρμες.

τα Οσκαρ σκηνοθεσίας και φωτογραφίας, για την ιστορία μιας σύγχρονης νομάδος που διατρέπει την Αμερική ψάχνοντας για δουλειά και ταυτόχρονα γιατρειά στα ψυχικά της τραύματα. Την τελευταία υποδύεται η Φράνσις Μακ Ντόρμαντ, σε άλλη μία καταπληκτική ερμηνεία, που δεν αποκλείεται να της χάρισει το τρίτο Οσκαρ της καριέρας της.

Ο ανταγωνισμός ωστόσο, ιδιαίτερα στην κατηγορία του πρώτου γυναικείου ρόλου, είναι φέτος πολύ έντονος, έχοντας μάλιστα και άρωμα... μουσικής. Η επίσης σπουδαία Βαϊόλα Ντέιβις υποδύεται τη «Θρυλική Μα Ρέινι», τη μπτέρα των μπλουζ, στο ομώνυμο φιλμ του Netflix που ξεχωρίζει για τις ερμηνείες και τη θεατρική του χροιά, ενώ η τραγουδίστρια Αντρά Ντέι ντύνεται Μπίλι Χόλιντεϊ («The United States vs. Billie Holiday»), κερδίζοντας μεταξύ άλλων και τη σχετική Χρυσή Σφαίρα. Αξια αναφοράς, επιπλέον, είναι και η ανερχόμενη Βρετανίδα Βανέσα Κίρμπι, η οποία παρέδωσε μια έντονα φορτισμένη ερμηνεία στα «Θαύσματα μιας γυναίκας» του Netflix.

Στην αντίπερα όχθη, ο πρώτος ανδρικός ρόλος μάς οδηγεί στην πιο ευχάριστη έκπληξη και, κατά τη γνώμη μας, στην καλύτερη ταινία της χρονιάς. Στο «The Father» του Φλόριαν Ζέλερ, αλλά και του

Το «Mank» του Ντέιβιντ Φίντσερ, η σπουδαιότερη φετινή παραγωγή του Netflix, με πρωταγωνιστή τον Γκάρι Ολντμαν, είναι υποψήφιο για δέκα χρυσά αγαλματίδια.

δικού μας μοντέρ, Γιώργου Λαμπρινού, ο Αντονι Χόπκινς «διδάσκει» την υποκριτική, υποδυόμενος έναν ηλίκιωμένο που βλέπει το μυαλό και τις αναμνήσεις του να καταρρέουν λόγω του Αλτσχάιμερ. Η πρωτότυπη προσέγγιση από την πλευρά του ασθενούς, με τη ιδιοφυή ευρήματα –η ταινία θεωρείται φαβορί και για το Οσκαρ διασκευασμένου σεναρίου– και τον ρυθμό που παραπέμπει σχεδόν σε Θρίλερ, δημιουργούν ένα καλοκουρδισμένο όσο και συγκινητικό σύνολο.

Παρ' όλα αυτά, είναι σχεδόν βέβαιο πως ο Χόπκινς δεν θα κερδίσει απόψε το δεύτερο Οσκαρ του, με το βραβείο να πηγαίνει στον πρόωρα εκλιπόντα Τσάντγουικ Μπόουζμαν, ο οποίος ήταν επίσης εξαιρετικός στη «Θρυλική Μα Ρέινι». Δίπλα στους

δύο υποψηφίους βρίσκονται ακόμη ο Γκάρι Ολντμαν του «Mank», ο Στίβεν Γουν του «Minari» και ο Ριζ Άκμεντ από το «Sound of Metal». Οι δύο τελευταίες ταινίες, δημιουργημένες με προϋπολογισμό που δεν ξεπερνά τα 2-3 εκατ. δολάρια, είναι υποψήφια για έξι αγαλματίδια εκάστη, αποτελώντας χαρακτηριστικά παραδείγματα τύπους της ασυνήθιστης κινηματογραφικής σεζόν. Στην πρώτη ο Κορεάτης Λι Ισαάκ Τσανγκ αφηγείται την ιστορία της οικογένειάς του, η οποία μεταναστεύει στο αγροτικό Αρκανσο της δεκαετίας του 1980, ενώ στη δεύτερη παρακολουθούμε εκείνη ενός ντράμερ της μέταλ μουσικής, ο οποίος σταδιακά χάνει την ακοή του.

Ενδιαφέρον, τέλος, παρουσιάζει και η κατηγορία των διεθνών

(πρώην ξενόγλωσσων) ταινιών, εκεί όπου το φαβορί «Another Round» του Τόμας Βίντερπεργκ –είναι επίσης υποψήφιος στη σκηνοθεσία– έχει να ανταγωνιστεί κυρίως το συγκλονιστικό «Quo Vadis, Aida» από τη Βοσνία και το δημοσιογραφικής υφής «Collective» από τη Ρουμανία. Στα υπόλοιπα της τελετής μένουν κυρίως κάποια ερωτήματα: Θα είναι, όπως όλα δείχνουν, το «Nomadland» ο μεγάλος θριαμβευτής; Θα μείνει όντως το «Mank» δίχως σημαντικό βραβείο; Θα κατακτήσει κάποιο τέτοιο το πολυσζητημένο «Promising Young Woman» της πρωτάρας Εμεράλντ Φενέλ; Θα γράψει ιστορία η 74χρονη Γιου-Γιουνγκ Γιουν («Minari») επικρατώντας στην κατηγορία του δεύτερου ανδρικού ρόλου; Και φυ-

σικά, τι είδους τελετή θα δούμε; Το σίγουρο είναι πως οι διοργανωτές έχουν εργαστεί σκληρά, καιρό τώρα, ώστε να δημιουργήσουν ένα τηλεοπτικό προϊόν αντάξιο των απαιτήσεων και κατά το δυνατόν κοντινό σε όσα λαμπερά είχαμε συνηθίσει να βλέπουμε τα προηγούμενα χρόνια. Για τον σκοπό αυτό, η ζωντανή μετάδοση με τους περισσότερους υποψηφίους παρόντες θα είναι πολλαπλή: από το παραδοσιακό Dolby Theatre και το Union Station στο Λος Αντζέλες, αλλά και από δέκα ακόμη τοποθεσίες ανάμεσα στις οποίες το Λονδίνο και το Παρίσι, ώστε να παρευρεθούν οι (αρκετοί) Ευρωπαίοι υποψήφιοι. Η τελετή απονομής ξεκινά στις 3 τα ξημερώματα και στην Ελλάδα μεταδίδεται από την Cosmote TV.

PIK1

THΛ.: 22862000

- 21.30** Παραδοσιακή βραδιά
- 07.30** Θεία Λειτουργία
- 10.00** Καμώματα τζι αρώματα
Κωμική σειρά εποχής.
- 11.00** Η ζωή μας ένα τραγούδι
Μουσική εκπομπή με τη Γωγιά Βασιλάκη.
- 12.00** Χωρίς αποσκευές (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 12.30** Brand News
Ενημερωτική εκπομπή.
- 14.00** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
- 14.30** Αμύνεσθαι περί πάσης
Ενημερωτική εκπομπή.
- 15.00** Απονομιές (Ε)
Ιστορικές στιγμές.
- 16.30** Σε προσκυνώ γλώσσα
Γλωσσική παιδεία.
- 17.30** Χρονογράφημα, III
Στιγμές από την Κύπρο.
- 18.00** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
- 18.20** Αφανεΐς ήρωες
Ιστορίες ανθρώπων που ξεχώρισαν στην Κύπρο ή το εξωτερικό.
- 18.55** Μουσικό ραντεβού
Μουσική εκπομπή με την Αγγελική Νικηφόρου.
- 19.20** Λούνα Παρκ
Κωμική σειρά, με τους Μαρίλην Σταύρου, Μαρίνο Χατζηβασιλείου.
- 19.55** Σαν σήμερα με το PIK
- 20.00** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
- 21.00** Αθλητική Κυριακή
- 21.30** Παραδοσιακή βραδιά
Ψυχαγωγική εκπομπή με την Άντρη Καραντινί.
- 23.15** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
- 23.20** Σαν σήμερα με το PIK (Ε)
- 23.25** Αφανεΐς ήρωες (Ε)
- 00.15** Brand News (Ε)

PIK2

THΛ.: 22862000

- 22.30** Fathers And Daughters
- 07.30** Το κόκκινο λεωφορείο (Ε)
Παιδικό πρόγραμμα.
- 08.15** Παιδική ζώνη
α. Μόγια η μέλισσα
β. Το θαυμαστό ταξίδι του Νιλς Χόλγκερσον
γ. Ο μικρός Χνουδιώτς
δ. Μπόμπι και Μπιλ
ε. Σπρίτ, το άγριο άλογο
- 11.00** Στη Χώρα του Γιατί (Ε)
- 11.30** Παιδική ζώνη
- 16.00** Expedition with
Steve Backshall (Ε)
- 16.45** Baywatch, IX
Περιπέτειώδης σειρά.
- 17.30** Προσωπογραφίες (Ε)
Κοινωνική εκπομπή με τη Μαρία Αγγελίδου.
- 18.15** Μαζί / Birlikte, II
Δικονοτική εκπομπή.
- 19.00** Art of Space (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 19.30** Γυναίκα
Κοινωνική εκπομπή
- 19.40** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Αγγλική)**
- 19.50** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (Τουρκική)**
- 20.00** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
- 21.00** Macau Concert
Συναυλία κλασικής μουσικής, Η Φιλαρμονική Ορχήστρα Βιέννης.
- 22.30** Fathers And Daughters
Κοινωνική ταινία, με τους Ράσελ Κρόου, Αμόντα Σάιφρεντ, κ.ά.
- 23.15** ArtCafe, IV (Ε)
Με τη Μαρίνα Μαλένν.
- 00.20** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ**
- 00.40** Επανάληψεις

ALPHA

THΛ.: 22212400

- 21.20** 24 ώρες
- 06.30** Αστέρια στην άμμο (Ε)
Ελληνική σειρά.
- 07.15** 24 ώρες (Ε)
Σειρά ντοκιμαντέρ.
- 08.15** Έλα στη θέση μου (Ε)
Κωμική σειρά.
- 09.30** Εύκολα και σπιτικά
Εκπομπή μαγειρικής, με την Αθηνά Λοϊζίδου.
- 10.00** Σ/Κ με τον Μάνεση
Ενημερωτική εκπομπή.
- 13.00** Οικονομικές ιστορίες
Κοινωνική σειρά.
- 13.45** Το σόι σου (Ε)
Κωμική σειρά.
- 14.30** Λούις Night Show (Ε)
Σατιρική εκπομπή.
- 16.00** Μην αρχίζεις τη μουρμούρα (Ε)
Κωμική σειρά.
- 16.50** Έλα στη θέση μου
Κωμική σειρά
- 17.50** **ΕΙΔΗΣΕΙΣ (νοηματική)**
- 18.00** Έλα στη θέση μου (Συνέχεια)
- 18.20** TET- A-TET στον Alpha (Ε)
- 19.20** Δώσε Βάση
Κωμικό show.
- 20.20** **ALPHA NEWS**
- 21.20** 24 ώρες
Ντοκιμαντέρ, με τον Κω/νο Κωνσταντίνου.
- 22.30** Κάρμα
Δραματοποιημένη σειρά.
- 23.30** TET- A-TET (Ε)
- 00.30** Battle of the Couples
Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Παναγιώτη Βασιλάκο.
- 02.00** Έρωτας με επιδοτίση OΓΑ
- 02.45** 10η εντολή (Ε)
- 03.30** Σ/Κ με τον Μάνεση (Ε)

ANT1

THΛ.: 22200200

- 21.00** YFSF - All Star
- 06.30** Άκρωις οικογενειακών
Κωμική σειρά.
- 08.00** Δείξε μου τον φίλο σου
Κωμική σειρά.
- 09.30** Taxi (Ε)
Τηλεπαιχνίδι.
- 10.20** Πρώτη σταγόνα (Ε)
Κωμική σειρά.
- 12.00** Υγεία πάνω απ' όλα
Εκπομπή για την υγεία.
- 12.50** Ενώπιος Ενυπώ
Εκπομπή με το Νίκο Χατζηνικολάου.
- 14.00** Γεγονότα στο πιάτο
Εκπομπή μαγειρικής, με τον Δημήτρη Σκαρμούτσου.
- 14.50** Casa De Mikel, II (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Μιχάλη Σοφοκλέους.
- 16.15** Η Φάρμα (Ε)
Τηλεπαιχνίδι
- 17.00** Αγώνισματα ατομικής ασυλίας και μονομαχία αποχώρησης
- 18.00** **Τα νέα του ANTI σε 10'**
- 18.30** Παρουσιάστε
Κωμική σειρά.
- 19.30** Ταξί
Τηλεπαιχνίδι.
- 20.20** **Τα νέα του ANTI**
- 21.00** Your Face Sounds
Familiar - All Star
Ψυχαγωγική εκπομπή με τη Μαρία Μπεκατώρου.
- 00.50** Best Friend's Fear (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή με τον Σάββα Πούμπουρα.
- 01.40** Ποτέ δεν ξέρεις (Ε)
- 02.30** Κάνε γονείς
να δεις καλό (Ε)
Ελληνική κωμική σειρά.

OMEGA

THΛ.: 22477777

- 22.15** Go with me
- 05.30** Τώρα ό,τι συμβαίνει
Ενημερωτική εκπομπή, με τη Φαίη Μαυραγάνη.
- 09.45** Έλα χαμογέλα
Ψυχαγωγική εκπομπή, με τους Σίσσυ Χριστίδου, Παύλο Σταματόπουλο, Κωνσταντίνο Βασάλο, Ελένη Βουλγαράκη.
- 13.00** Τροχός της τύχης (Ε)
Τηλεπαιχνίδι, με τον Πέτρο Πολυχρονίδη και τη Βάγια Χατζηντεοδώρου.
- 15.00** Γλυκές αληπιές
Εκπομπή ζχαροπλαστικής με τον Στέλιο Παρλάρο.
- 16.00** Εικόνες
Ταξιδιωτική εκπομπή με τον Τάσο Δούση.
- 17.10** My Greece (Ε)
Ταξιδιωτική εκπομπή.
- 18.00** **OMEGA NEWS**
- 18.10** MasterChef-MasterClass
Διαγωνισμός μαγειρικής, με τους Σωτήρη Κοντζή, Πάνο Ιωαννίδη, Λεωνίδα Κουτσόπουλο.
- 20.10** **OMEGA NEWS**
- 22.15** Go with me
Περιπέτεια, με τους Αντώνι Χόπκινς, Τζούλια Στάιλες, κ.ά.
- 23.45** Ου φρονέσεις (Ε)
Ιστορίες πραγματικές που έμειναν χαραγμένες στη μνήμη μας.
- 00.30** Έλα χαμογέλα (Ε)
- 03.30** Εικόνες (Ε)
- 04.30** The Booth (Ε)
- 05.30** Ο άντρας των ονείρων

ΣΙΓΜΑ

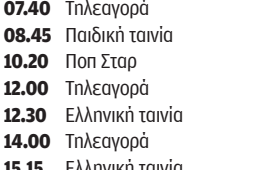
THΛ.: 22580100

- 21.15** Survivor
- 06.30** Τα χρυσόψαρα (Ε)
Κωμική σειρά.
- 07.00** Love it (Ε)
- 08.30** Καλό μεσημεράκι (Ε)
Ψυχαγωγική εκπομπή.
- 09.40** Ζωή ποδήλατο (Ε)
Κοινωνική σειρά.
- 10.15** Dot (Ε)
- 11.15** Ψυχαγωγική εκπομπή.
Χωρίς περιστροφές (Ε)
Με τον Γιάννη Καρεκλά.
- 13.10** Όρα για φραγτό (Ε)
Εκπομπή μαγειρικής, με την Αργυρώ Μπαρμπαρίγου.
- 13.40** Βουράτε γεινόνοι (Ε)
Κωμική σειρά.
- 14.30** Super Makeover (Ε)
Με τη Δούκισσα Νομικού.
- 15.30** Σου Κου Family
Ψυχαγωγική εκπομπή με τους Χάρη και Αντελίνα Βαρθακούρη.
- 17.30** Στα παρά πέντε (Ε)
Κωμική σειρά.
- 18.00** **Γεγονότα σε συντομία**
- 18.10** Στο παρά πένε (Ε)
- 18.30** Ταξί
Κωμική σειρά.
- 18.40** Πενήντα - Πενήντα
Κωμική σειρά.
- 19.40** Η πεθερά (Ε)
Κωμική σειρά.
- 20.20** **Τομές στα γεγονότα**
- 21.00** Survivor
Παιχνίδι επιβίωσης, με τον Γιώργο Λιανό.
- 00.30** **Γεγονότα σε τίτλους**
- 00.40** House of Fame (Ε)
- 03.40** Dot (Ε)
- 04.40** Παντρεμένοι κι οι δυο (Ε)

CAPITAL

THΛ.: 25577577

- 07.40** Τηλεαγορά
 - 08.45** Παιδική ταινία
 - 10.20** Ποπ Σταρ
 - 12.00** Τηλεαγορά
 - 12.30** Ελληνική ταινία
 - 14.00** Τηλεαγορά
 - 15.15** Ελληνική ταινία
 - 17.00** Τηλεαγορά
 - 19.10** Ξένη ταινία
 - 21.00** Ξένη ταινία
 - 23.00** Ξένη ταινία
 - 01.00** Ξένη ταινία
 - 02.45** Μήνυμα από τον Σομ
- ### TV PLUS
- THΛ.: 22259000
- 06.30** Παιδική ζώνη
 - 07.25** Μουλάν
 - 08.20** Παιδικές σειρές
 - 09.35** Cook Eat (Ε)
 - 11.00** Τηλεαγορά
 - 13.00** ANNITA κοίτα
 - 16.35** Τηλεαγορά
 - 18.30** Αόρατος φάκος
 - 19.00** Ταξίδι γεύσεων, III (Ε)
 - 20.15** Ο καιρός
 - 20.20** Για πάντα νέοι (Ε)
 - 21.30** Το ταξίδι της ζωής, III
 - 22.30** Ξένη ταινία
 - 00.25** Ξένη ταινία
- ### EXTRA
- THΛ.: 25715111
- 10.20** Ελληνική ταινία
 - 11.00** Έξιπνες αγορές
 - 12.30** Ελιές Θρούμπες
 - 13.00** Έξιπνες αγορές
 - 14.00** Ασπμένα φεγγάρια
 - 15.35** Έξιπνες αγορές
 - 16.05** Κινημ/φικές επιτυχίες
 - 16.10** Έξιπνες αγορές
 - 16.40** **Δελτίο Ειδήσεων**
 - 16.45** Έξιπνες αγορές
 - 17.15** Αόρατος φάκος
 - 17.20** Έξιπνες αγορές
 - 18.05** Ελληνική ταινία
 - 19.45** **EXTRA News**
 - 20.20** Ελληνική ταινία
 - 22.00** Η προδοσία

MOVIES BEST

- 21.00** Birdman
 - 06.15** Legacy
 - 08.00** The Preacher's Wife
 - 10.05** Nixon
 - 13.20** Tangerines
 - 15.00** Treasure Planet
 - 16.45** Dead Poets Society
 - 19.00** Alice In Wonderland
 - 21.00** Birdman
 - 23.30** Oscars 2021:
Red Carpet Live
 - 02.30** Tangerines
 - 04.00** Dead Poets Society
- ### GREEK CINEMA
- 21.40** Ο κατεργάρης
 - 05.00** Δις διευθυντής
 - 06.40** Αντίο ζωή
 - 08.15** Λόλα
 - 10.00** Ο πύργος των ιπποτών
 - 11.25** Η αρχόντισσα κι ο αλάνης
 - 13.15** Αυγή του θριάμβου
 - 15.00** Ο Θόδωρος και το δίκαιο
 - 16.45** Ο ταυρομάχος προχωρεί
 - 18.10** Το θύμα
 - 20.00** Δις διευθυντής
 - 21.40** Ο κατεργάρης
 - 23.10** Λόλα
 - 00.40** Το γέλιο βγήκε απ' τον παράδεισο
 - 02.15** Ο πύργος των ιπποτών

Το πρότυπο του «Μέντορος» στην εποχή μας

Του **ΠΡΟΚΟΠΙΟΥ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ**
*Τέως Προέδρου της Δημοκρατίας,
επίτιμου καθηγητή της Νομικής Σχολής
του Εθνικού και Καποδιστριακού
Πανεπιστημίου Αθηνών*

Π Ρ Ο Λ Ο Γ Ο Σ
Στους χαλεπούς καιρούς που βιώνουμε, και ιδίως στο πλαίσιο της Πανεπιστημιακής μας Κοινότητας, τίθεται και το εξής ζήτημα: Αρκεί η μετάδοση της γνώσης από τους διδάσκοντες στους διδασκόμενους ή απαιτείται, επιπλέον, ο διδάσκων –ο «Δάσκαλος»– να υπηρετεί και ένα πρότυπο επιστήμης και ζωής, προκειμένου να επιτελεί την αποστολή του στο ακέραιο; Με άλλες λέξεις, έχουμε σήμερα ανάγκη από «Μέντορες»; Η ειδικότερη αναφορά στην Πανεπιστημιακή μας Κοινότητα δικαιολογείται και από το ότι στη Χώρα μας, όπως προκύπτει από τις διατάξεις του άρθρου 16 παρ. 5 και 6 του Συντάγματος, ακολουθούμε, διαχρονικώς, το κλασικό ευρωπαϊκό πρότυπο της «σωματειακού» –και όχι «ιδρυματικού», κατά την αγγλοσαξονική παράδοση, κατ’ εξοχήν δε στις ΗΠΑ– χαρακτηριστή οργάνωσης του Πανεπιστημίου. Ητοι της οργάνωσης που ανταποκρίνεται στην αρχή της «Universitas Magistrorum et Scholarium», δηλαδή της ένωσης διδασκόντων και διδασκόμενων. Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα επιβάλλει μια σύντομη ανασκόπηση, αφενός, ως προς το ποιες είναι οι ρίζες του όρου «Μέντωρ». Και, αφετέρου, ως προς το αν εντός του πεδίου της σύγχρονης Μάθησης νοείται μια μορφή «Μέντορος» και τι μπορεί τούτο να συμβολίζει.

Ι. Μέντωρ: Από τον Μύθο στην Ιστορία.

Πίσω στις ρίζες λοιπόν, κάμποσες χιλιετίες πριν, με οδηγό τα Ομηρικά Επη.

Α. Φεύγοντας από την Ιθάκη, για να συμμετάσχει στον Τρωικό Πόλεμο, ο Οδυσσέας αφήνει «στο πόδι του» τον επιστήθιο φίλο του, τον Μέντορα τον Ιθακήσιο, για να φροντίζει «τα του οίκου» του και, πρωτίστως, ν’ ασκεί καθήκοντα ενός είδους «οδηγού» του γιου του, του Τηλεμάχου.

1. Κατά τη Μυθολογία, η θεά Αθηνά έπαιρνε τη μορφή του Μέντορος και συνόδευε τον Τηλέμαχο, σε αναζήτηση του πατέρα του, του Οδυσσέα. Όπως, επίσης, συμπαρίστατο στον Τηλέμαχο, όταν αυτός έσπευδε σε βοήθεια του πατέρα του, π.χ. κατά τη διάρκεια της «μνηστηροφονίας».

2. Είναι φανερό πως, ήδη από τότε, με τη «μετάβαση» από τον αυθεντικό Μέντορα τον Ιθακήσιο στη θεά Αθηνά, προστάτιδα και οδηγό του Τηλεμάχου ως τον γυρισμό του Οδυσσέα, έχουμε τα πρώτα δείγματα της συμβολικής μετουσίωσης του Μέντορος.

Β. Πολλές και πολυπρισματικές υπήρξαν, στη συνέχεια, οι αναφορές στον ρόλο του Μέντορος. Για να έλθουμε στη δική μας εποχή, μάλλον πρέπει να σταθούμε σε μια κρίσιμη περίοδο που συμπυκνώνει, με σχεδόν ιδανικό τρόπο, την ιστορία και τη λογοτεχνία. Πρόκειται για την περίοδο μεταξύ 1693 και 1694, όταν ο François de Salignac de la Mothe Fénelon συνέγραψε το περίφημο εκπαιδευτικό του μυθιστόρημα-πραγματεία, με τίτλο «Les aventures de Télémaque» («Οι περιπέτειες του Τηλεμάχου»).

1. Ο Fénelon ήταν σπουδαίος θεολόγος αλλά και, γενικότερα, άνθρωπος των γραμμάτων, με εξαιρετικά φιλελεύθερες για την εποχή του απόψεις ως προς την εκπαίδευση. Το κατά τ’ ανωτέρω εκπαιδευτικό του μυθιστόρημα, «Οι περιπέτειες του Τηλεμάχου», γράφτηκε ως μια μορφή οδηγού για την εκπαίδευση του νεαρού δούκα της Βουργουνδίας, στον οποίο ο Fénelon έδωσε τη μορφή του Τηλεμάχου, με τη θεά Αθηνά να τον συμβουλεύει για την ολοκλήρωση της εκπαίδευσής του. Για την ιστορική ακρίβεια, «Οι περιπέτειες του Τηλεμάχου» ασκούσαν δριμύτατη κριτική στη γενικότερη εκπαιδευτική πολιτική της Γαλλίας, όπως αυτή διαμορφωνόταν σύμφωνα

Χαρακτικό που απεικονίζει τον Οδυσσέα και τον Τηλέμαχο την ώρα που πλένονται, με τη βοήθεια δούλων, αφού έχουν σκοτώσει τους μνηστήρες.

Ο Ρομαντισμός εν γένει –άρα και στον τομέα της Μάθησης– υπήρξε ένα πραγματικά «επαναστατικό» κίνημα του Πνεύματος, προορισμένο να σπάσει τα δεσμά της συντήρησης του «δόγματος» και της «αυθεντίας».

με τα άκρως συντηρητικά –απολύτως αναχρονιστικά, κατά τον Fénelon– πρότυπα του Λουδοβίκου ΙΔ’ και της αυλής του. Το έργο του Fénelon είχε και πρωτοφανή απήχηση στην τότε Ευρώπη, μεσ’ από πολλές μεταφράσεις.

2. Δεν είναι, κατά συνέπεια, υπερβολή να δεχθούμε πως ο ρόλος και οι συμβολισμοί του «Μέντορος» στη δική μας εποχή ανάγονται, κατ’ εξοχήν, στις «περιπέτειες του Τηλεμάχου» του Fénelon και αναδεικνύουν το μέγεθος του «εκπαιδευτή-συμβούλου», ο οποίος μπορεί να εμπνεύσει, πρωτίστως ως πρότυπο, έναν νέο άνθρωπο, προκειμένου αυτός να ολοκληρωθεί, μεσ’ από τη μόρφωσή του και την αντίστοιχη στάση ζωής, την όλη προσωπικότητά του.

ΙΙ. Ο σύγχρονος «Μέντωρ»

Μπορούμε, άραγε, ιδίως στο πλαίσιο της κατά τ’ ανωτέρω Πανεπιστημιακής μας Κοινότητας, να δεχθούμε ότι ο ρόλος του «Μέντορος», μέσα στο πεδίο της μαθησιακής διαδικασίας –υπό τη διπλή, βεβαίως συμπληρωματική, διάσταση της έρευνας και της διδασκαλίας–, είναι δυνατό να λειτουργήσει;

Α. Πιστεύω πως στο κρίσιμο αυτό ερώτημα η απάντηση πρέπει να είναι καταφατική, υπό τις εξής όμως, αμφιδρόμους λειτουργίες εν προκειμένω, προϋποθέσεις:

1. Πρώτον, ότι ο «Μέντωρ» εκπροσωπεί και εκφράζει ένα αυθεντικό πρότυπο μιας ολοκληρωμένης, στο δικό του πεδίο του επιστητού –αλλ’ ακόμη και πέρα

από αυτό, με την έννοια του ότι οφείλει να αντιπροσωπεύει ένα minimum «κοσμοθεωρίας» ως προς την αποστολή της μάθησης–, προσηγορικότητας. Και, δεύτερον, ότι ο «Μέντωρ» δεν επιβάλλει, σ’ εκείνους προς τους οποίους απευθύνεται, το δικό του πρότυπο, όσο και αν είναι πεπεισμένος για την πληρότητά του. Αλλά, πολύ περισσότερο, ανοίγει σε αυτούς νέους δρόμους, αφήνοντάς τους ν’ ασκήσουν ελεύθερα το δικαίωμα της επιλογής, α fortiori δε και της αμφισβήτησης των κατεστημένων αντιλήψεων.

2. Και για να γίνω κάπως σαφέστερος: Ο σύγχρονος «Μέντωρ» μπορεί να διεκδικήσει αυτό τον ρόλο στο πλαίσιο της μαθησιακής διαδικασίας –ιδίως δε σ’ εκείνο που αφορά την Πανεπιστημιακή μας Κοινότητα– όταν, πριν απ’ όλα, ο ίδιος έχει φθάσει σ’ ένα ακριβώς πλήρες επίπεδο μόρφωσης. Και μάλιστα μιας μόρφωσης που, οπωσδήποτε, εκτείνεται όσο το δυνατόν στο σύνολο του επιστητού, μέσα στο οποίο κινείται η εξειδίκευσή του. Πλιν όμως, ταυτοχρόνως, το υπερβαίνει, κατ’ ανάγκην, και παρήκει τα εκγόνια μιας στέρεως γενικότερης «κοσμοθεωρίας» μάθησης, πολλώ μάλλον όταν η σύγχρονη

Μεθοδολογία των Επιστημών καταδεικνύει πως δεν υπάρχουν απόλυτα στεγανά μεταξύ τους.

3. Ο σύγχρονος «Μέντωρ» πρέπει να είναι ο «Δάσκαλος», ο οποίος εμπνέει τον διδασκόμενο «Τηλέμαχο» να του μοιάσει, όχι μόνο με την έννοια του να τον φθάσει ως προς τη μόρφωση. Αλλά και με την έννοια του να μιμηθεί τον εν γένει τρόπο ζωής του και δημιουργίας του. Και τούτο προσθέτει στους ώμους του σύγχρονου «Μέντορος» το ακόλουθο βάρος: Τότε μόνο μπορεί να εμπνεύσει τον διδασκόμενο ως πρότυπο, υπό την κατά τ’ ανωτέρω έννοια, όταν, επιπλέον, ασκώντας στην πράξη την Επιστήμη του, το πράττει χωρίς καμία «έκπτωση» ως προς την πιστή τήρηση της κοινώς αποδεκτής επιστημονικής δεοντολογίας. Και ακόμη περισσότερο, το πράττει υπό όρους που δείχνουν ότι και αυτή η άσκηση της Επιστήμης στην πράξη, έχει ως πρώτιστο στόχο την επιβεβαίωση και την αναγκαία προώθησή της κατά την αποστολή της. Μια τέτοια στάση, κυρίως εκ μέρους των μελών της Πανεπιστημιακής μας Κοινότητας, είναι τόσο περισσότερο σημαντική για το ίδιο το Πανεπιστήμιο, όσο συνιστά, επιπλέον, μια έμπρακτη και γενναία

απάντηση στην «μικρόψυχη» μιταδολογική του αντιμετώπιση εκ μέρους της Πολιτείας, η οποία αρνείται να κατανοήσει, ιδίως στη σημερινή συγκυρία, ακόμη και το νόημα της κατά Ματθαίο (δ’ 4) ρήσης: «Ουκ ειτ’ άρτω μόνω ζήσεται άνθρωπος».

Β. Πέραν τούτων όμως, ο σύγχρονος «Μέντωρ» δικαιολογεί τους αντίστοιχους συμβολισμούς της οντότητάς του μόνον όταν, ως «Δάσκαλος», μένει πιστός στα στοιχεία προτάγματα της διδασκαλίας και της μάθησης, όπως αυτά πηγάζουν από τα δεδομένα της εν γένει επιστημονικής μεθοδολογίας.

1. Προς αυτή την κατεύθυνση το πρώτιστο μέλημά του είναι να κατανοεί ότι η μετάδοση της μάθησης, διά της διδασκαλίας, ειτ’ ουδενί σημαίνει την επιβολή, προς τον διδασκόμενο, των επιστημονικών αντιλήψεων που ενστερνίζεται ως διδάσκων. Κατά συνέπεια, ο σύγχρονος «Μέντωρ» δεν διδάσκει, κατά το «αυτός έφα», μέσ’ από ένα «Ιερό Βιβλίο». Αντιθέτως, οφείλει να είναι απέναντι σε κάθε «δόγμα», άρα απέναντι σε κάθε είδους κατεστημένες αντιλήψεις. Και μάλιστα σε τέτοιο βαθμό, ώστε να ωθεί τον διδασκόμενο να τον αμφισβητήσει και να τον ξεπεράσει, υπό όρους ευγενούς άμιλλας, στο πεδίο της επιστημονικής δημιουργίας.

2. Τούτο, άλλωστε, προκύπτει αβιάστως και από τις επιταγές της σύγχρονης Μεθοδολογίας των Επιστημών. Δοθέντος ότι, κατά γενική παραδοχή και ομολογία, η Επιστήμη προάγεται και οδηγείται στην οριακή της καταξίωση μόνο μέσ’ από την επιτάχυνση των εκάστοτε δεδομένων της. Ολως αντιθέτως, η εμμονή με μια, δήθεν «παραδεγμένη», θέση ισοδυναμεί με καταστροφική επιστημονική υποχώρηση και υπαναχώρηση, η οποία μας φέρνει πίσω στις μακρινές προκαταλήψεις της «αυθεντίας» και του «δόγματος». Προκαταλήψεις, τις οποίες πρώτοι «γκρέμισαν» οι Προσωκρατικοί, ενώ το τελικό «κτύπημα» μάλλον οφείλεται, φυσικά μεταγενεστέρως –περί το 170 π.Χ. και ύστερα–, στον Καρνεάδη τον Κυρηναίο. Ο οποίος, ολοκληρώνοντας την προηγούμενη διδασκαλία του Αρκεσίλαου του Πιτταναίου –καταγόμενου από την Πιτάνη της Μικρασιατικής Αιολίδας–,

διατύπωσε την άποψη ότι η «απόλυτη γνώση» είναι απλώς ψευδαισθήση, αφού ο άνθρωπος δεν κατέχει, ούτε μπορεί να κατέχει, την απόλυτη και «αιώνια» αλήθεια.

3. Τα προαναφερόμενα εξηγούν αλλά και αιτιολογούν, όπως νομίζω, το ότι για να οριοθετήσουμε τον ρόλο του «Μέντορος» στην εποχή μας, και ιδίως στο πεδίο της Πανεπιστημιακής μας Κοινότητας –που οφείλει να κινείται, πάντα, και μέσα στο πλαίσιο του κοινού μας Ευρωπαϊκού Πολιτισμού–, πρέπει να γυρίσουμε πίσω στις ρίζες της ουσιαστικής Μάθησης. Τις ρίζες, δηλαδή, που προσδιορίζουν και αναδεικνύουν το νόημα και την αποστολή της Μάθησης και της μαθησιακής διαδικασίας, ως αποστολής που έχει βασικό στόχο την ολοκλήρωση της προσωπικότητας του Ανθρώπου, κατά τον προορισμό του.

Ε Π Ι Λ Ο Γ Ο Σ
Οι προηγηθείσες θέσεις, αναφορικά με το πρότυπο του σύγχρονου «Μέντορος», ίσως «πχούν», ως ένα σημείο, με τρόπο που «αοιπνέει» έναν ρομαντισμό, ο οποίος αγγίζει τα όρια της ουτοπίας. Όμως η, όποια, τεκμηριωμένη εξιδανίκευση και να τον ξεπεράσει, υπό όρους ευγενούς άμιλλας, στο πεδίο της επιστημονικής δημιουργίας.
2. Τούτο, άλλωστε, προκύπτει αβιάστως και από τις επιταγές της σύγχρονης Μεθοδολογίας των Επιστημών. Δοθέντος ότι, κατά γενική παραδοχή και ομολογία, η Επιστήμη προάγεται και οδηγείται στην οριακή της καταξίωση μόνο μέσ’ από την επιτάχυνση των εκάστοτε δεδομένων της. Ολως αντιθέτως, η εμμονή με μια, δήθεν «παραδεγμένη», θέση ισοδυναμεί με καταστροφική επιστημονική υποχώρηση και υπαναχώρηση, η οποία μας φέρνει πίσω στις μακρινές προκαταλήψεις της «αυθεντίας» και του «δόγματος». Προκαταλήψεις, τις οποίες πρώτοι «γκρέμισαν» οι Προσωκρατικοί, ενώ το τελικό «κτύπημα» μάλλον οφείλεται, φυσικά μεταγενεστέρως –περί το 170 π.Χ. και ύστερα–, στον Καρνεάδη τον Κυρηναίο. Ο οποίος, ολοκληρώνοντας την προηγούμενη διδασκαλία του Αρκεσίλαου του Πιτταναίου –καταγόμενου από την Πιτάνη της Μικρασιατικής Αιολίδας–,

Μωσαϊκό που απεικονίζει τον Οδυσσέα δεμένο στο κατάρτι προκειμένου να ακούσει με ασφάλεια το τραγούδι των Σειρήνων.

must

ΕΚΤΑΚΤΩΣ ΤΟ ΜΕΓΑΛΟ ΣΑΒΒΑΤΟ

01/05

ΜΕ ΤΗΝ Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΔΗΜΗΤΡΑ
ΜΑΚΡΥΓΙΑΝΝΗ

SHOW MUST GO ON